

จริยธรรมและจรรยาบรรณของข้าราชการตำรวจ

อันส่งผลต่อความมั่นคงของชาติ

: กรณีศึกษา ตำรวจภูธรภาค ๖

โดย

พลตำรวจตรีหญิง อัญชญา ศรีทรงผล

ผู้บังคับการ กองตรวจราชการ ๖ สำนักงานจเรตำรวจ

สำนักงานตำรวจแห่งชาติ

นักศึกษาวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร

หลักสูตร การป้องกันราชอาณาจักรภาครัฐ เอกชน และการเมือง รุ่นที่ ๗

ประจำปีการศึกษา พุทธศักราช ๒๕๕๖-๒๕๕๗

บทคัดย่อ

เรื่อง จริยธรรมและจรรยาบรรณของข้าราชการตำรวจอันส่งผลต่อความมั่นคงของชาติ

: กรณีศึกษา ตำรวจภูธรภาค ๖

ลักษณะวิชา สังคมจิตวิทยา

ผู้วิจัย พล.ต.ต.หญิง อัญชญา ศรีทรงผล

หลักสูตร วปม.

รุ่นที่ ๗

การศึกษาวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ศึกษาวิจัยเอกสารและสัมภาษณ์เชิงลึก โดยมีวัตถุประสงค์ ๑) เพื่อศึกษาจริยธรรมและจรรยาบรรณของข้าราชการตำรวจในสังกัดตำรวจภูธรภาค ๖ ๒) เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติหน้าที่ตามหลักจริยธรรมและจรรยาบรรณของข้าราชการตำรวจในสังกัดตำรวจภูธรภาค ๖ ๓) เพื่อเสนอแนวทางในการพัฒนาจริยธรรมและจรรยาบรรณของข้าราชการตำรวจ

ผลการศึกษตามวัตถุประสงค์ข้อที่ ๑) พบว่า ข้าราชการตำรวจส่วนใหญ่ในสังกัดตำรวจภูธรภาค ๖ มีทัศนคติเกี่ยวกับจริยธรรมและจรรยาบรรณไปในทางเดียวกันว่าตำรวจที่ดีควรมีจริยธรรมตาม “กฎ ก.ตร.ว่าด้วยประมวลจริยธรรมและจรรยาบรรณของตำรวจ พ.ศ.๒๕๕๓” นอกจากนี้ยังเห็นว่าจริยธรรมที่สำคัญอีกก็คือ การปฏิบัติตนตามหลักคำสอนทางศาสนาและอุดมคติของตำรวจ ผลการศึกษตามวัตถุประสงค์ข้อที่ ๒) พบว่า ข้าราชการตำรวจในสังกัดตำรวจภูธรภาค ๖ ได้ให้ทัศนคติเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคในการพัฒนาจริยธรรมและจรรยาบรรณตำรวจไว้ว่า งบประมาณที่ได้รับการจัดสรรไม่เพียงพอต่อการรณรงค์เกี่ยวกับการพัฒนาจริยธรรม และขาดบุคลากรในด้านการปลูกฝังและถ่ายทอดจริยธรรมที่มีความรู้และความเชี่ยวชาญเฉพาะทาง ตลอดจนผู้บริหารไม่ให้ความสำคัญกับการพัฒนาจริยธรรม และผลการศึกษตามวัตถุประสงค์ข้อที่ ๓) พบว่า วิธีการพัฒนาจริยธรรมข้าราชการตำรวจในยุคแรกนั้นเป็นการเรียนการสอนเกี่ยวกับจริยธรรมตำรวจเฉพาะในโรงเรียนตำรวจ ซึ่งนำหลักธรรมตามคำสอนของศาสนา มาใช้เป็นหัวข้อบรรยาย แต่ขาดการปรับแต่งให้เหมาะสมกับวิชาชีพตำรวจ ต่อมาปี พ.ศ.๒๕๒๕ ได้มีคำสั่งกรมตำรวจ กำหนดโครงสร้างจริยธรรมและวิธีการเสริมสร้างพัฒนาจริยธรรมอย่างชัดเจน แบ่งโครงสร้างจริยธรรมตำรวจออกเป็น ๕ ส่วน คือ คุณธรรมตำรวจ ค่านิยมของตำรวจ อุดมคติตำรวจ หลักการสำคัญสำหรับอาชีพตำรวจ และข้อปฏิบัติสำหรับอาชีพตำรวจ จนกระทั่งปี พ.ศ.๒๕๕๑ จึงได้มีกฎ ก.ตร.ว่าด้วยประมวลจริยธรรมและจรรยาบรรณของตำรวจ พ.ศ.๒๕๕๑ เพื่อเป็นกรอบแห่งการประพฤติปฏิบัติของข้าราชการตำรวจ ซึ่งต่อมามีปี พ.ศ.๒๕๕๓ ได้มีการแก้ไขปรับปรุงกฎ ก.ตร. ดังกล่าวให้เหมาะสมกับสถานการณ์และกาลเวลายิ่งขึ้น

จากผลการวิจัยที่ได้ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะว่าสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ควรจะศึกษาเพื่อพัฒนาวิธีการพัฒนาจริยธรรมอย่างเป็นระบบ มาประยุกต์ใช้ร่วมกับการนำหลักคำสอนทางศาสนาที่แต่ละคนนับถืออยู่ มาเป็นแนวทางในการพัฒนาจริยธรรมโดยไม่ยึดติดอยู่กับศาสนาใดศาสนาหนึ่ง

คำนำ

ผู้วิจัยในฐานะ ผู้บังคับการ กองตรวจราชการ ๖ สำนักงานจเรตำรวจ ซึ่งมีหน้าที่ รับผิดชอบดำเนินการสืบสวนสอบสวนข้อเท็จจริง เรื่องร้องเรียน หรือร้องทุกข์ กล่าวหาข้าราชการตำรวจ ในสังกัดตำรวจภูธรภาค ๖ ที่ทุจริตประพฤติมิชอบหรือกระทำผิดวินัย จึงเกิดความสนใจที่จะศึกษาถึง จริยธรรมและจรรยาบรรณของข้าราชการตำรวจ เพื่อนำผลการศึกษามาใช้เป็นข้อมูล แนวทาง และ ข้อเสนอแนะสำหรับการปรับปรุง แก้ไขปัญหาจริยธรรมของข้าราชการตำรวจ รวมทั้งเป็นแนวทางให้ สำนักงานตำรวจแห่งชาติวางแผน หรือกำหนดแนวทางในการพัฒนาจริยธรรมของข้าราชการตำรวจ ตลอดจนเป็นการสร้างความไว้วางใจและความเชื่อมั่นให้แก่ประชาชน ว่าข้าราชการตำรวจสามารถดูแลและ ค้ำครองความปลอดภัยในชีวิต ทรัพย์สิน และรักษาสิทธิเสรีภาพของประชาชนได้ ซึ่งสอดคล้องกับ วิสัยทัศน์ของ พลตำรวจเอก อุดลย์ แสงสิงแก้ว ผู้บัญชาการตำรวจสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ว่า “เป็นตำรวจมืออาชีพ เพื่อความผาสุกของประชาชน”

พลตำรวจตรีหญิง

(อัญชณา ศรีทรงผล)

นักศึกษาวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร

หลักสูตร วปม. รุ่นที่ ๗

ผู้วิจัย

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อ	ก
คำนำ	ข
กิตติกรรมประกาศ	ค
สารบัญ	ง
สารบัญตาราง	ฉ
บทที่ ๑ บทนำ	
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	๑
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	๓
ขอบเขตของการวิจัย	๓
วิธีดำเนินการวิจัย	๔
ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย	๔
คำจำกัดความ	๔
บทที่ ๒ แนวคิด ทฤษฎีและเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	
แนวคิดเกี่ยวกับจริยธรรมและจรรยาบรรณ	๖
แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการพัฒนาจริยธรรม	๗
จริยธรรมวิชาชีพ	๑๑
ปัญหาจริยธรรมตำรวจ	๑๓
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	๒๔
บทที่ ๓ ประวัติการพัฒนาจริยธรรมตำรวจ	
ประวัติความเป็นมาของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ	๒๕
การพัฒนาจริยธรรมตำรวจตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน	๔๐
การพัฒนาจริยธรรมและจรรยาบรรณข้าราชการตำรวจในสังกัดตำรวจภูธร ภาค ๖	๕๑
บทที่ ๔ ปัญหาและอุปสรรคของการพัฒนาจริยธรรมและจรรยาบรรณของ ข้าราชการตำรวจ	
ทฤษฎีและอุปสรรคของการพัฒนาจริยธรรม และจรรยาบรรณ	๕๗
อภิปรายผล	๖๔

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ ๕ สรุปและข้อเสนอแนะ	
สรุป	๖๓
ข้อเสนอแนะ	๗๑
บรรณานุกรม	๗๓
ภาคผนวก	
ผนวก ก แบบสอบถาม	๗๘
ผนวก ข กฎ ก.ตร.ว่าด้วยประมวลจริยธรรมและจรรยาบรรณของตำรวจ	๘๑
ประวัติย่อผู้วิจัย	๑๐๑

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ ๒-๑ สถิติข้าราชการตำรวจที่ถูกดำเนินการทางวินัย ปี ๒๕๕๓ (ต.ค.๕๒-ก.ย.๕๓)	๑๕
ตารางที่ ๒-๒ สถิติข้าราชการตำรวจที่ถูกดำเนินการทางวินัย ปี ๒๕๕๔ (ต.ค.๕๓-ก.ย.๕๔)	๒๑
ตารางที่ ๒-๓ สถิติข้าราชการตำรวจที่ถูกดำเนินการทางวินัย ปี ๒๕๕๕ (ต.ค.๕๔-ก.ย.๕๕)	๒๒
ตารางที่ ๓-๑ แผนการดำเนินงานตามโครงการส่งเสริมจริยธรรมและพัฒนาคุณธรรม ข้าราชการตำรวจ ประจำปีงบประมาณ ๒๕๕๖	๕๕

บทที่ ๑

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ตำรวจเป็นข้าราชการที่อยู่ใกล้ชิดประชาชนที่สุดเป็นปรากฏการณ์แรกของรัฐบาลในการให้บริการแก่ประชาชนทั่วไป เมื่อประชาชนมีเหตุเดือดร้อน บุคคลที่จะคิดถึงเป็นอันดับแรก ก็คือ “ตำรวจ” ดังนั้น ข้าราชการตำรวจจึงต้องมีความพร้อม และเป็นที่ยึดของประชาชนอย่างแท้จริง ตามวิสัยทัศน์ของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ คือ “เป็นตำรวจมืออาชีพ เพื่อความผาสุกของประชาชน ”

หากข้าราชการตำรวจประพฤติปฏิบัติตนเป็นคนดีมีจริยธรรมและจรรยาบรรณแล้ว นอกจากจะเป็นประโยชน์ในการดำรงตนให้พ้นทุกข์ ยังเป็นประโยชน์ต่อประชาชนทั่วไปอีกด้วย ข้าราชการตำรวจถือได้ว่าเป็นทรัพยากรมนุษย์ที่มีค่ามากที่สุด เพราะไม่ว่าสำนักงานตำรวจแห่งชาติจะเพิ่มกำลังพลมากขึ้นเท่าใดก็ตาม แต่หากเป็นกำลังพลที่มีความบกพร่องหรือไร้คุณภาพแล้ว กำลังพลเหล่านั้นย่อมเป็นกำลังพลที่สร้างปัญหาให้แก่สำนักงานตำรวจแห่งชาติและสังคมอีกด้วย ดังนั้น จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องพัฒนาข้าราชการตำรวจของสำนักงานตำรวจแห่งชาติให้มีความรู้ ความสามารถ ตลอดจนการปลูกฝังให้มีคุณธรรมจริยธรรมและจรรยาบรรณ ให้สมกับคำว่า “ผู้พิทักษ์สันติราษฎร์” อย่างแท้จริง จากการที่ข้าราชการตำรวจเป็นองค์กรแรกในกระบวนการยุติธรรม และการปฏิบัติหน้าที่นั้น มักจะต้องใกล้ชิดกับประชาชนมากที่สุดหน่วยงานหนึ่ง รวมทั้งบทบาทการใช้อำนาจหน้าที่ของตำรวจ ก็มีอิทธิพลต่อประชาชนและสังคมค่อนข้างสูง จึงเป็นธรรมดาที่จะต้องมีความเสี่ยงวิพากษ์วิจารณ์จากประชาชน ซึ่งบางครั้งข้าราชการตำรวจก็มีความผิดจริงและบางครั้งก็เกิดจากความเข้าใจผิดของประชาชน แต่อย่างไรก็ตามหากข้าราชการตำรวจมีจุดยืนในการปฏิบัติตนตามหลักของจริยธรรมและจรรยาบรรณแล้ว ปัญหาดังกล่าวย่อมคลี่คลายลดน้อยลง

สำหรับการปฏิบัติหน้าที่ของข้าราชการตำรวจในด้านต่างๆ อาทิเช่น ในกระบวนการดำเนินการสอบสวนในคดีอาญา ในขั้นตอนของการรับคำร้องทุกข์ การสอบสวนรวบรวมพยานหลักฐาน การจับกุม การตรวจค้นยึด การควบคุม การปล่อยชั่วคราว ฯลฯ จากขั้นตอนการดำเนินการดังกล่าว จะเห็นได้ว่าข้าราชการตำรวจเป็นบุคคลแรกที่ต้องสัมผัสกับประชาชน เพื่อดำเนินการในกระบวนการยุติธรรม เริ่มตั้งแต่การสืบสวนหาตัวผู้กระทำผิด การจับกุม การควบคุมตัว ให้ประกันตัวและการดำเนินการทางชั้นศาล ตลอดจนอำนาจในการแจ้งข้อหาว่าบุคคลนั้นกระทำความผิดหนักเบาเพียงใด และการปฏิบัติหน้าที่อื่นๆ อีก เช่น การพิจารณาออกหมายเรียกหมายค้น หมายจับและการทำบันทึกต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการสอบสวน ซึ่งถ้าข้าราชการตำรวจใช้อำนาจในการปฏิบัติหน้าที่เหล่านี้ในทางที่ไม่ถูกต้อง หรือไม่มีความเป็นธรรมแก่ประชาชน หรือมีอคติเข้าข้างฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดแล้ว ก็จะเป็นผลเสีย

ต่อเนื่องไปถึงกระบวนการยุติธรรมในชั้นอัยการและศาลได้ อันอาจเป็นเหตุให้ผู้กระทำความผิดรอดพ้นจากการถูกลงโทษ หรือได้รับโทษน้อยลง หรืออาจทำให้ผู้ที่ไม่ได้กระทำความผิดต้องได้รับโทษ จะเห็นได้ว่าการใช้อำนาจของรัฐในการที่จะนำตัวผู้ถูกกล่าวหาเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมทางอาญา เพื่อเป็นการพิจารณาคดีคุ้มครองความผิด การสอบสวนคดีอาญาจึงเกี่ยวข้องกับสิทธิและเสรีภาพของประชาชนมากที่สุด ดังนั้นการใช้อำนาจหน้าที่ของข้าราชการตำรวจในการปฏิบัติหน้าที่จึงจำเป็นต้องมีองค์ประกอบที่ควรจะมีการคำนึงถึงจริยธรรมและจรรยาบรรณ มิเช่นนั้นจะก่อให้เกิดปัญหาต่างๆ ตามมาได้

นอกจากที่กล่าวมาในเบื้องต้นแล้ว พฤติกรรมที่ขาดจริยธรรมและจรรยาบรรณของข้าราชการตำรวจได้ทำลายภาพพจน์วงการเสีงกาศอย่างยิ่ง ซึ่งประชาชนได้พบเห็นและรับทราบมาโดยตลอด และเหตุการณ์ดังกล่าวก็มักเกิดขึ้นเป็นประจำ ทำให้ประชาชนหวาดผวามัวใจและขาดความเชื่อมั่นต่อการปฏิบัติหน้าที่ของข้าราชการตำรวจ ในการรักษาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ตลอดจนคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชน อันส่งผลต่อความมั่นคงของมนุษย์ในมิติความมั่นคงส่วนบุคคล ซึ่งหมายถึงการปลอดภัยและรู้สึกปลอดภัยจากการถูกประทุษร้ายทางร่างกายและทรัพย์สิน ความมั่นคงปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของบุคคลนั้น มีความเชื่อมโยงกับระบบสังคมโดยรวม กล่าวคือ ความปลอดภัยเป็นความต้องการลำดับต้นและเป็นหลักสิทธิมนุษยชนขั้นพื้นฐานที่มนุษย์ทุกคนมีสิทธิได้รับอย่างเท่าเทียมกัน สิทธิของบุคคลจะถูกล่วงละเมิดมิได้ ดังนั้น การอยู่ร่วมกันในสังคมจึงต้องมีกฎเกณฑ์ มีกฎหมายที่เป็นหลักในการปฏิบัติและควบคุมสังคมให้อยู่ร่วมกันอย่างปกติสุข ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อความมั่นคงของชาติต่อไป

พล.ต.อ.อดุลย์ แสงสิงแก้ว ผบ.ตร.ได้เห็นความสำคัญของปัญหาจริยธรรมและจรรยาบรรณของข้าราชการตำรวจ จึงได้กำหนดนโยบายการบริหารราชการสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.๒๕๕๗ ขึ้นตามแนวนโยบายของคณะรัฐมนตรีซึ่งแถลงต่อรัฐสภา โดยได้กำหนดเรื่องจริยธรรมและจรรยาบรรณไว้ในนโยบายทั่วไป ข้อ ๑.๑.๕ ปฏิบัติหน้าที่โดยยึดหลักจรรยาภิบาล ข้อย่อยที่ ๑ ปลุกจิตสำนึกและสร้างความตระหนักในเรื่องคุณธรรมและจริยธรรมตำรวจ เพื่อให้ข้าราชการตำรวจประพฤติปฏิบัติตนบนพื้นฐานความซื่อสัตย์ สุจริต ถูกต้อง และมีค่านิยม มีความเป็นอยู่ที่เรียบง่าย ประหยัดตามหลักปรัชญา “ เศรษฐกิจพอเพียง ” และกำหนดไว้ในนโยบายเน้นหนัก ข้อ ๑.๒.๖ ปฏิบัติงานโดยยึดหลักจรรยาภิบาล โดยการบังคับใช้กฎหมายและอำนวยความยุติธรรมด้วยระบบที่เป็นมาตรฐาน โปร่งใส เสมอภาคและเป็นธรรม และ พล.ต.อ.อดุลย์ แสงสิงแก้ว ผบ.ตร. ยังได้กำหนดเจตนารมณ์เพื่อมุ่งพัฒนาและเสริมสร้างให้ข้าราชการตำรวจมีค่านิยมดังนี้

๑. เป็นตำรวจที่ปกป้อง เกิดทุนและจงรักภักดีต่อสถาบันชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์
๒. เป็นตำรวจมีอาชีพ ยึดมั่นในหลักจรรยาภิบาลและพร้อมเข้าสู่ประชาคมอาเซียน
๓. เป็นตำรวจที่ประชาชนเชื่อมั่น ศรัทธาและเป็นที่ยอมรับได้อย่างแท้จริง

แม้ว่าสำนักงานตำรวจแห่งชาติจะได้พยายามกระทำทุกวิถีทาง เพื่อให้ข้าราชการตำรวจเป็นผู้มีความรู้ความสามารถในการปฏิบัติหน้าที่ด้านต่างๆ ที่รับผิดชอบ โดยมีการควบคุมให้ยึดถือกฎหมายระเบียบ ข้อบังคับ คำสั่งและวินัยตำรวจอย่างเคร่งครัดในทุกระดับ แม้ว่าจะมีการดำเนินการต่างๆ

ดังกล่าวข้างต้นแล้วก็ตาม สำนักงานตำรวจแห่งชาติก็ยังไม่อาจบรรลุเป้าหมายตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้
อย่างสมบูรณ์ ทั้งนี้ เพราะขอบเขตหน้าที่ความรับผิดชอบต่อประเทศชาติและประชาชนนั้นมีมากมาย
เช่น การรักษาความมั่นคงของชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ การป้องกันปราบปรามอาชญากรรม การ
สืบสวนสอบสวน การควบคุมแหล่งอบายมุข การให้บริการแก่ประชาชนในรูปแบบต่างๆ เป็นต้น

ตำรวจภูธรภาค ๖ มีพื้นที่รับผิดชอบทั้งหมด ๘ จังหวัด ประกอบด้วย กำแพงเพชร ตาก
นครสวรรค์ พิจิตร พิษณุโลก เพชรบูรณ์ สุโขทัย อุตรดิตถ์และอุทัยธานี ซึ่งจากสถิติข้าราชการตำรวจ
ที่ถูกดำเนินการทางวินัยของ กองวินัย สำนักงานตำรวจแห่งชาติ ปรากฏว่า ข้าราชการตำรวจในสังกัด
ตำรวจภูธรภาค ๖ ที่ถูกดำเนินการทางวินัย ปี ๒๕๕๓ (ต.ค.๕๒ - ก.ย.๕๓) มีจำนวน ๒๔๘ เรื่อง
ปี ๒๕๕๔ (ต.ค.๕๓ - ก.ย.๕๔) มีจำนวน ๒๕๓ เรื่อง และ ปี ๒๕๕๕ (ต.ค.๕๔ - ก.ย.๕๕) มีจำนวน
๓๐๖ เรื่อง จากสถิติดังกล่าวพบว่าข้าราชการตำรวจในสังกัด ตำรวจภูธรภาค ๖ มีแนวโน้มการกระทำผิด
วินัยเพิ่มมากขึ้นทุกปี ซึ่งผู้วิจัย ในฐานะเป็นข้าราชการตำรวจ ดำรงตำแหน่ง ผู้บังคับการกองตรวจ-
ราชการ ๖ สำนักงานจรตำรวจ มีหน้าที่ความรับผิดชอบเกี่ยวกับการดำเนินการตรวจสอบ สืบสวน
สอบสวนข้อเท็จจริง เรื่องร้องเรียนหรือร้องทุกข์กล่าวหาข้าราชการตำรวจ พนักงานราชการและลูกจ้างใน
สังกัด ตำรวจภูธรภาค ๖ ที่ทุจริตประพฤติมิชอบ กระทำผิดวินัยหรือกระทำผิดอื่นใด จึงเกิดความสนใจที่
จะศึกษาถึงจริยธรรมและจรรยาบรรณของข้าราชการตำรวจ ในสังกัดตำรวจภูธรภาค ๖ ทั้งนี้ เพื่อนำผล
การศึกษามาใช้เป็นข้อมูล แนวทางและข้อเสนอแนะสำหรับการปรับปรุงแก้ไขปัญหาจริยธรรมของ
ข้าราชการตำรวจ และเป็นแนวทางให้สำนักงานตำรวจแห่งชาติวางแผน หรือกำหนดแนวทางในการ
พัฒนาจริยธรรมของข้าราชการตำรวจ เพื่อให้กระบวนการยุติธรรมมีประสิทธิภาพมากขึ้น บรรลุ
วัตถุประสงค์ของทางราชการ อีกทั้งเพื่อสร้างความไว้วางใจและความเชื่อมั่นให้แก่ประชาชนว่า
ข้าราชการตำรวจสามารถให้การคุ้มครองความปลอดภัยในชีวิต ทรัพย์สิน และรักษาสิทธิเสรีภาพของ
ประชาชนได้ อันส่งผลต่อความมั่นคงของชาติต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

๑. เพื่อศึกษาจริยธรรมและจรรยาบรรณของข้าราชการตำรวจ ในสังกัดตำรวจภูธร ภาค ๖
๒. เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติหน้าที่ตามหลักจริยธรรมและจรรยาบรรณ
ของข้าราชการตำรวจในสังกัดตำรวจภูธรภาค ๖
๓. เพื่อเสนอแนวทางในการพัฒนาจริยธรรมและจรรยาบรรณของข้าราชการตำรวจ

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยมุ่งศึกษาถึงจริยธรรมและจรรยาบรรณของข้าราชการตำรวจใน
สังกัดตำรวจภูธรภาค ๖ ปัจจัยบางประการที่มีผลต่อจริยธรรมและจรรยาบรรณข้าราชการตำรวจ และ
ปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติหน้าที่ตามหลักจริยธรรมและจรรยาบรรณของข้าราชการตำรวจ

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ เพื่อศึกษาปัจจัย บางประการที่มีผลต่อจริยธรรมและจรรยาบรรณข้าราชการตำรวจ และปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติหน้าที่ตามหลักจริยธรรมและจรรยาบรรณของข้าราชการตำรวจในสังกัดตำรวจภูธรภาค ๖ โดยมีวิธีการดังนี้

๑. วิจัยเอกสาร ได้แก่ การศึกษาจากเอกสารงานวิจัยและเอกสารเชิงประวัติศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับจริยธรรมและจรรยาบรรณของข้าราชการตำรวจตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน

๒. สัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างโดยการสัมภาษณ์ข้าราชการตำรวจในสังกัด ตำรวจภูธรภาค ๖ ซึ่งมีอยู่ทั้งหมด ๕ จังหวัดๆ ละ ๕ คน รวมจำนวน ๔๕ คน

ประโยชน์ที่รับจากการวิจัย

๑. ทำให้ทราบระดับจริยธรรมและจรรยาบรรณของข้าราชการตำรวจที่ปฏิบัติงานในสังกัด ตำรวจภูธรภาค ๖

๒. ทำให้ทราบถึงปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติหน้าที่ตามหลักจริยธรรมและจรรยาบรรณ เพื่อจะได้นำมาใช้เป็นข้อมูลในการแก้ไขปัญหาให้แก่ข้าราชการตำรวจในสังกัด ตำรวจภูธรภาค ๖

๓. ทำให้มีแนวทางในการพัฒนาจริยธรรมและจรรยาบรรณของข้าราชการตำรวจต่อไป

คำจำกัดความ

๑. จริยธรรม หมายถึง หลักความประพฤติที่ควรประพฤติ สำหรับการดำเนินงาน และการดำเนินชีวิต

๒. จริยธรรมตำรวจ หมายถึง ข้อปฏิบัติของตำรวจหรือหลักธรรมที่ตำรวจควรประพฤติ เพื่อให้ประชาชนศรัทธา เชื่อมั่นและยอมรับ

๓. จรรยาบรรณของตำรวจ หมายถึง ประมวลความประพฤติในการปฏิบัติหน้าที่ของวิชาชีพตำรวจที่ข้าราชการตำรวจต้องยึดถือปฏิบัติ เพื่อธำรงไว้ซึ่งศักดิ์ศรีและเกียรติภูมิของข้าราชการตำรวจและวิชาชีพตำรวจ

๔. คุณธรรม หมายถึง คุณลักษณะ สภาวะหรือสภาพของคุณงามความดีที่เป็นไปในทางที่ถูกต้องดีงาม เป็นเครื่องเหนี่ยวรั้งในการประพฤติตนและปฏิบัติหน้าที่ของข้าราชการตำรวจ

๕. ค่านิยมหลัก หมายถึง ค่านิยมหลักของมาตรฐานจริยธรรมซึ่งเป็นเครื่องเหนี่ยวรั้งให้ข้าราชการตำรวจอยู่ในกรอบศีลธรรมและคุณธรรม

๖. อุดมคติของตำรวจ หมายถึง แนวทางชี้้นำการประพฤติตนและปฏิบัติหน้าที่ของข้าราชการตำรวจเพื่อบรรลุถึงปณิธานของการเป็นผู้พิทักษ์สันติราษฎร์

๗. ข้าราชการตำรวจ หมายถึง ผู้ที่เข้ารับราชการตำรวจซึ่งมียศตั้งแต่สิบตำรวจตรี จนถึงยศ
พลตำรวจเอก

บทที่ ๒

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำแนวคิด ทฤษฎี วรรณกรรม และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมา ประกอบการวิจัย ดังนี้

- แนวคิดเกี่ยวกับจริยธรรม
- แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการพัฒนาจริยธรรม
- จริยธรรมวิชาชีพ
- ปัญหาจริยธรรมตำรวจ
- งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดเกี่ยวกับจริยธรรมและจรรยาบรรณ

๑. ความหมายของจริยธรรม

คำว่า “จริยธรรม” มาจากภาษาอังกฤษว่า “moral” ซึ่งมีรากศัพท์จากภาษาละตินว่า “moralis” (Angles, ๑๙๙๒:๑๙๔) ซึ่งนักจริยศาสตร์ตั้งแต่สมัยกรีกโบราณจนถึงปัจจุบันได้เสนอความคิดเห็นเกี่ยวกับหลักจริยธรรมที่มนุษย์พึงประพฤติปฏิบัติ ทั้งนี้เพราะความเห็นของนักปรัชญาหรือนักจริยศาสตร์ มีความเห็นสอดคล้องต้องกันว่า มนุษย์มีธรรมชาติพิเศษ คือ ความเป็นผู้มีปัญญา (Wisdom) ซึ่งทำให้มนุษย์รู้จักคิดอย่างมีเหตุผลไตร่ตรอง และมีสำนึกงานจริยธรรมสามารถรู้ว่าสิ่งใด ถูก ผิด ควรทำ ไม่ควรทำ

ยังมีผู้ให้คำจำกัดความ และความหมายของจริยธรรมไว้ต่างๆ กัน ดังนี้

๑.๑ พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน (๒๕๒๕:๒๑๔) ได้ให้ความหมายของ คำว่า จริยธรรม หมายถึง ธรรมที่เป็นตัวประพฤติปฏิบัติ ศีลธรรม กฎศีลธรรม ซึ่งถ้าพิจารณาตามความหมายนี้ ศีลธรรมที่กล่าวหมายถึง หลักความประพฤติที่ดีมนุษย์เราพึงปฏิบัติในการดำรงชีวิตทั้งในด้านส่วนตัว และในการด้านการอยู่ร่วมกับผู้อื่น

๑.๒ ลำดวน ศรีมณี (ม.ป.ป., ๑-๒) ได้ให้ความหมายของคำว่า จริยะ หมายถึง ความประพฤติ, กิริยาที่ควรประพฤติ การปฏิบัติ พฤติกรรม การกระทำ กายกรรม ส่วนธรรมะ หมายถึง คำสั่งสอนในศาสนา ความถูกต้อง กฎเกณฑ์ เมื่อรวมกันเข้าเป็นคำว่า จริยธรรม จึงหมายถึง การปฏิบัติตาม คำสอนในศาสนา หรือการประพฤติตามกฎเกณฑ์ที่ถูกต้อง

๑.๓ กิรติ บุญเจือ (๒๕๑๔:๔) ได้ให้ความหมายของคำว่า จริยธรรม หมายถึง ประมวลกฎเกณฑ์ความประพฤติ

๑.๔ สุลักษณ์ ศิวรักษ์ (๒๕๓๓:๖๘) ได้กล่าวไว้ว่า จริยธรรม หมายถึง หลักแห่งการดำรงชีวิต อันประเสริฐ หรือหลักแห่งการประพฤติตนตามธรรมเนียมของสังคม

๑.๕ พันส หันนาคินท์ (๒๕๒๓:๔๘) ได้กล่าวไว้ว่า จริยธรรม หมายถึง ความประพฤติ อันพึงปฏิบัติต่อตนเอง ต่อผู้อื่น และต่อสังคม ทั้งนี้เพื่อก่อให้เกิดความรุ่งเรือง เกษมสุขขึ้นในสังคมและสมาชิกของสังคมซึ่งการที่จะปฏิบัติให้เป็นเช่นนั้นได้ ผู้ปฏิบัติจะต้องรู้ว่าสิ่งใดผิด ดังนั้นการปฏิบัติตามหลักจริยธรรม จึงต้องประกอบกันตั้งแต่ความรู้สึทางจิตใจ และการปฏิบัติทางกายอันสอดคล้องกับความรู้สึทางจิต

๑.๖ ดวงเดือน พันธุนาวิน และเพ็ญแข ประจันปัจจนิก (๒๕๒๔:๔-๖) วิจัยพบว่า จริยธรรมสามารถจำแนกออกได้เป็น ๔ ด้าน คือ

๑.๖.๑ ความรู้เชิงจริยธรรม คือ การมีความรู้ว่าการกระทำชนิดใดดี ควรกระทำ หรือการกระทำชนิดใดควรควเว้น ค่านิยมของสังคมเป็นอย่างไร ปริมาณความรู้เชิงจริยธรรมขึ้นอยู่กับ อายุ ระดับการศึกษา และพัฒนาการทางปัญญา

๑.๖.๒ ทศนคติทางจริยธรรม หมายถึง ความรู้สึของบุคคลที่มีต่อลักษณะหรือพฤติกรรมเชิงจริยธรรมต่างๆ ว่าชอบหรือไม่ชอบลักษณะนั้นๆเพียงใด ส่วนมากแล้ว ทศนคติเชิงจริยธรรมของบุคคลมักจะสอดคล้องกับค่านิยมในสังคม และอาจจะเปลี่ยนแปลงไปจากเดิมได้

๑.๖.๓ เหตุผลจริยธรรม หมายถึง การอ้างเหตุผลในการเลือกที่จะกระทำหรือไม่กระทำพฤติกรรมอย่างใดอย่างหนึ่ง

๑.๖.๔ พฤติกรรมเชิงจริยธรรม หมายถึง การที่บุคคลแสดงพฤติกรรมที่สังคมนิยมชมชอบหรือควเว้นแสดงพฤติกรรมที่ฝ่าฝืนกฎเกณฑ์ หรือค่านิยมในสังคมนั้น

๑.๗ สุพร พวงวราพันธ์ (๒๕๓๓:๑๘-๑๙) ได้อธิบายรูปแบบของจริยธรรมไว้แบ่งเป็น ๓ รูปแบบด้วยกัน คือ

๑.๗.๑ จริยธรรมเชิงปัญญา (Wisdom Ethics) หมายถึง หลักการหรือคุณธรรมสากลที่มนุษย์เราสามารถใช้อุปมาและเหตุผล ซึ่งเป็นคุณสมบัติพิเศษของมนุษย์ในทางปรัชญาเรียกว่า ปรัชญา (Wisdom) เข้าถึงคุณธรรมสากลนี้และใช้เป็นหลักการหรืออุดมคติที่เป็นจุดมุ่งหมายของการดำเนินชีวิตมนุษย์ การปฏิบัติตนของมนุษย์ในวิชาชีพหรือวิชาการต่างๆ จริยธรรมเชิงปัญญาจะเป็นหลักปรัชญาของวิชาชีพนั้นๆ

๑.๗.๒ จริยธรรมเชิงปฏิบัติ (Content Ethics) หมายถึง กฎเกณฑ์ความประพฤติสำหรับมนุษย์ที่ได้มีการกำหนดไว้อย่างชัดเจนว่า การประพฤติปฏิบัติอย่างไรจึงเป็นสิ่งที่ควรประพฤติเพื่อความเจริญก้าวหน้า และเกียรติภูมิของกลุ่มวิชาชีพ กลุ่มบุคคล เช่น จรรยาบรรณแพทย์ จรรยาบรรณพยาบาล จรรยาบรรณครูและอุดมคติตำรวจ เป็นต้น จริยธรรมเชิงปฏิบัตินี้ อาจมีการบันทึกไว้เป็นลายลักษณ์อักษรได้

๑.๗.๓ จริยธรรมในการตัดสินใจ (Ethical Decisions) หมายถึง การที่บุคคลตัดสินใจเลือก การกระทำโดยใช้วิจารณญาณใคร่ครวญอย่างรอบคอบว่าในสถานการณ์ต่างๆ ที่ตนเผชิญนั้น

มีข้อเท็จจริงอย่างไร ควรตัดสินใจเลือกการกระทำอย่างไร จึงจะเหมาะสมกับสถานการณ์นั้นๆ และก่อให้เกิดประโยชน์แก่สังคมส่วนรวม และเป็นการตัดสินใจที่มองเห็นผลดีผลเสียที่จะตามมาอย่างชัดเจน เป็นการตัดสินใจที่ไม่ได้มุ่งเพื่อประโยชน์ตนเองเป็นหลัก

จากความหมายดังกล่าวข้างต้น พอสรุปได้ว่า จริยธรรม คือ การประพฤติปฏิบัติชอบต่อตนเอง ต่อผู้อื่นและต่อสังคม ซึ่งสอดคล้องกับกฎเกณฑ์และมาตรฐานของสังคม อันจะก่อให้เกิดความสงบสุขในสังคมหากเปรียบเทียบคำว่า “จริยธรรม” กับ “ศีลธรรม” จะเห็นว่า คำทั้งสองคำนี้มีความหมายคล้ายคลึงกันหรือมีความเกี่ยวพันกันอย่างใกล้ชิด จนไม่อาจแยกออกจากกันได้ อาจจะถูกกล่าวได้ว่า คำทั้งสองนี้อาจจะมีความหมายอย่างเดียวกันก็ได้ โดยทั่วไปศีลธรรม คือ การประพฤติปฏิบัติที่ดีงามที่ถูกต้อง เนื่องจาก “ศีล” หมายถึงการละเว้นในสิ่งที่ควรละเว้น “ธรรม” หมายถึงการประพฤติในสิ่งที่ควรประพฤติ แต่หากพิจารณากันให้ถ่วงถ่วงถึงความแตกต่างของความหมายระหว่าง “จริยธรรม” กับ “ศีลธรรม” แล้ว จะเห็นว่าพฤติกรรมบางอย่างในวิชาชีพบางสาขาจำเป็นต้องกำหนดจริยธรรมไว้เป็นการเฉพาะ (พงศศักดิ์ ศรีสมทรัพย์, ๒๕๔๕:๑๗)

๒. ความหมายของจรรยาบรรณ

๒.๑ พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.๒๕๒๕ ได้ให้ความหมายของจรรยาบรรณ (Code of Conduct) หมายถึง ประมวลความประพฤติที่ผู้ประกอบอาชีพการงานแต่ละอาชีพกำหนดขึ้นเพื่อรักษาส่งเสริมเกียรติคุณ ชื่อเสียง และฐานะของสมาชิก อาจเขียนเป็นลายลักษณ์อักษรหรือไม่ก็ได้

๒.๒ จรรยาบรรณวิชาชีพ (Code of Ethics)

๒.๒.๑ จรรยาบรรณเกิดขึ้นเพื่อมุ่งให้คนในวิชาชีพมีประสิทธิภาพให้เป็นคนดีในการบริการวิชาชีพให้คนในวิชาชีพมีเกียรติศักดิ์ศรีที่มีกฎเกณฑ์มาตรฐานจรรยาบรรณ

๒.๒.๒ จรรยาบรรณมีความสำคัญและจำเป็นต่อทุกวิชาชีพ ทุกสถาบัน และหน่วยงาน เพราะเป็นที่ยึดเหนี่ยวควบคุมการประพฤติ ปฏิบัติด้วยความดีงาม

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการพัฒนาจริยธรรม

๑. ทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมของโคลเบอร์ก (Kohlberg's theory of Moral Development)

ลอเรนซ์ โคลเบอร์ก (Kohlberg, ๑๙๒๖:๔-๑) แบ่งลำดับขั้นตอนการพัฒนาการทางจริยธรรมของมนุษย์ออกเป็น ๓ ระดับใหญ่ๆ แต่ละระดับจะแบ่งออกเป็น ๒ ชั้น รวมเป็น ๖ ชั้น ซึ่งเริ่มจากขั้นต่ำสุดดังนี้

๑.๑ ระดับก่อนกฎเกณฑ์ (Pre-conventional level) ระดับนี้การใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมที่จะเลือกทำหรือไม่ทำ เกิดจากความเกรงกลัวการถูกลงโทษ การให้รางวัล การได้รับผลตอบแทน การใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมในระดับนี้ คำนึงถึงผลที่ตนเองจะได้รับมากกว่าคำนึงถึงบุคคลอื่น อายุของเด็ก

ใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมระดับนี้จะอยู่ระหว่าง ๒ - ๑๐ ปี ซึ่งในระดับนี้แบ่งเป็น ๒ ชั้น คือ

๑.๑.๑ ยึดหลักการหลบหลีกการถูกลงโทษ ผู้มีจริยธรรมในขั้นนี้จะเลือกทำหรืองดกระทำการสิ่งใดเพราะกลัวถูกลงโทษ และพยายามแสดงพฤติกรรมที่ได้รับผลดีหรือได้รับรางวัลซ้ำบ่อยๆ (อายุระหว่าง ๒ - ๗ ปี)

๑.๑.๒ ยึดหลักการทำตามกฎเกณฑ์เพื่อประโยชน์ของตน ในขั้นนี้จะเลือกทำหรืองดตามกฎข้อบังคับทั้งหลาย เพื่อให้ได้รางวัลหรือสิ่งตอบแทนที่ตนพอใจ (อายุระหว่าง ๗ - ๑๐ปี)

๑.๒ ระดับตามกฎเกณฑ์ (Conventional level) การใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมในระดับนี้หมายถึงการตัดสินใจเลือกที่จะกระทำ หรือไม่ทำพฤติกรรมอย่างหนึ่งอย่างใดเพราะคำนึงถึงผู้อื่น คำนึงถึงสังคม คำนึงถึงกฎเกณฑ์ และทำตามความคาดหวังของสังคม มีความมุ่งหมายที่จะดำรงรักษา กฎเกณฑ์ของสังคม การใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมในระดับนี้ จึงจะคำนึงถึงผู้อื่นและสังคมก็ยังคงอาศัย การควบคุมจากภายนอกอยู่ อายุของเด็กที่ใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมระดับนี้ อยู่ระหว่าง ๑๑ - ๑๖ ปี ในระดับนี้แบ่งออกเป็น ๒ ชั้น คือ

๑.๒.๑ ชั้นยึดหลักทำตามความคาดหวังและการยอมรับของสังคม ทำตามผู้อื่น เห็นชอบเป็นขั้นที่เริ่มรับรู้รู้สึก หรือความคิดเห็นของผู้อื่นเข้ามาพิจารณา ก่อนตัดสินใจทำอะไรลงไปต้องคิดว่าสิ่งนั้นจะไม่ทำให้ผู้อื่นเดือดร้อน หากแต่จะนำความชื่นชอบมาให้ แรงจูงใจที่จะให้ ประพฤติดี การได้เป็นคนดี มีคนยอมรับ เข้ามามีผลต่อความรู้สึกทางจิตใจ พฤติกรรมของบุคคลในขั้นนี้ จะเป็นไปตามข้อตกลงต่างๆ ที่เหมาะสมของกลุ่มคนที่เขาอยู่ร่วมกันอย่างเหนียวแน่น จะไม่กระทำการใด ตามใจตนเอง โดยไม่คำนึงถึงผู้อื่น เพราะเขาเข้าใจว่าการทำตามเสียงส่วนใหญ่จะเป็นการกระทำของคนดี (อายุระหว่าง ๑๑ - ๑๓ปี)

๑.๒.๒ ชั้นยึดหลักการทำตามกฎและระเบียบของสังคม เป็นขั้นที่เด็กเข้าใจว่า กฎเกณฑ์เป็นสิ่งที่ทุกคนต้องปฏิบัติตามอย่างเคร่งครัดไม่มีการยืดหยุ่น เด็กจะรู้ถึงบทบาทและหน้าที่ของเขา ในฐานะเป็นหน่วยหนึ่งของสังคม จึงต้องมีหน้าที่ตามกฎเกณฑ์ต่างๆ ที่สังคมกำหนด จะไม่ยอมทำในสิ่งที่เห็นว่าเป็นการฝืนระเบียบของสังคม (อายุระหว่าง ๑๔ - ๑๖ปี)

๑.๓ ระดับเหนือกฎเกณฑ์ (Post-conventional level) การใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมระดับนี้ หมายถึง การที่ผู้ตัดสินใจสามารถใคร่ครวญ ไตร่ตรองด้วยเหตุผลเมื่อเผชิญความขัดแย้งของสถานการณ์ แล้วสามารถตัดสินใจเลือกการกระทำที่เห็นว่าเป็นหลักการสากลอันเกิดประโยชน์สุขแก่คนทั้งปวง คำนึงถึงประโยชน์สุขของส่วนรวมของมนุษย์ชาติและความชอบธรรม กล่าวได้ว่าเป็นการใช้เหตุผลเชิง จริยธรรมตามที่เป็นหลักการหรืออุดมคติสากล ซึ่งจะเกิดขึ้นได้เมื่อมีการพัฒนาตนเองในด้านความคิด การมีคุณธรรมประจำใจ และสามารถแยก ดี ชั่ว ถูก ผิด ได้ อายุของเด็กที่ใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมระดับนี้ จะอยู่ตั้งแต่ ๑๖ ปีขึ้นไป ระดับนี้แบ่งออกได้อีก ๒ ชั้น คือ

๑.๓.๑ ชั้นยึดหลักการทำตามคำมั่นสัญญา เป็นขั้นที่บุคคลยึดมั่นในสิ่งที่ถูกต้อง ตามกฎหมายเน้นการทำตนให้เป็นประโยชน์ต่อสังคม และมีความเชื่อว่ากฎเกณฑ์ต่างๆอาจเปลี่ยนแปลงได้

โดยพิจารณาถึงประโยชน์ส่วนรวมหรือสังคมเป็นสำคัญ (อายุ ๑๖-๒๕ปี)

๑.๓.๒ ขั้นยึดหลักการทำตามอุดมคติสากล ซึ่งเป็นหลักการเพื่อมนุษยธรรม เพื่อความเสมอภาคในสิทธิมนุษยชน และเพื่อความยุติธรรมของมนุษย์ทุกคน สิ่ง “ถูก” หรือ “ผิด” เป็นสิ่งที่ขึ้นกับมโนธรรมของแต่ละบุคคล ความถูกต้องจะถูกตัดสินโดยจิตสำนึกที่สอดคล้องกับหลักจริยธรรมที่ตนเลือก และมีความเป็นสากล (อายุ ๒๕ ปี ขึ้นไป)

ตามทฤษฎีของโคลเบอร์ก พัฒนาการทางจริยธรรมของบุคคลจะมีหรือมีการพัฒนา หรือ มีการพัฒนาเร็วหรือช้าต่างกัันนั้น สามารถที่จะวัดระดับจริยธรรมของบุคคลได้ โดยดูจากเหตุผลเชิงจริยธรรมที่บุคคลนั้นให้ และสามารถที่จะส่งเสริมให้บุคคลมีการพัฒนาระดับจริยธรรมให้สูงขึ้นกว่าเดิมได้ โดยการเปิดโอกาสให้บุคคลเรียนรู้จากการตัดสินใจทางจริยธรรมและอภิปรายร่วมกับผู้อื่น การได้แสดงความคิดเห็นและอภิปรายร่วมกับผู้อื่น จะทำให้บุคคลที่มีเหตุผลเชิงจริยธรรมต่ำเรียนรู้การใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมสูงขึ้น

๒. วิธีการพัฒนาและเสริมสร้างจริยธรรม

โคลเบอร์ก (Kohlberg, ๑๙๗๖: ๓๑-๕๒) กล่าวว่า การสร้างบรรยากาศทางจริยธรรม และสิ่งแวดล้อมที่ดีเป็นสิ่งสำคัญในการปลูกฝังจริยธรรม สิ่งแวดล้อมนี้หมายความรวมถึง บุคคลในครอบครัว โรงเรียนและสังคม บรรยากาศทางจริยธรรมจะเกิดขึ้นในสังคมได้ ก็ต่อเมื่อคนส่วนมากในสังคมเป็นคนดี ถ้าหากเราต้องอยู่ในสังคมที่คนส่วนมากเป็นคนไม่ซื่อสัตย์ชอบคดโกงแล้ว บรรยากาศในสังคมนั้นก็ไม่ส่งเสริมให้เราเป็นคนซื่อสัตย์สุจริต

นอกจากนี้โคลเบอร์ก ยังได้กล่าวถึงปัจจัยต่างๆ ที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาการทางการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมของบุคคลมีด้วยกัน ๔ ด้าน คือ

๑. การกระตุ้นทางความคิดความเข้าใจ การกระตุ้นนี้จะต้องเกิดขึ้นในสถานการณ์ที่เหมาะสมคือสถานการณ์ทางสังคมที่บุคคลมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น

๒. สถานการณ์ที่บุคคลมีปัญหาทางจริยธรรมที่ต้องตัดสินใจการกระตุ้นทางประสบการณ์ทางสังคม การกระตุ้นนี้เน้นให้บุคคลมีโอกาสได้สวมบทบาททางสังคมต่างๆ ซึ่งจะเป็นโอกาสให้บุคคลได้เรียนรู้ทัศนคติทางสังคมของผู้อื่น อันจะเป็นการส่งเสริมให้พัฒนาการทางการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมเป็นไปได้มากขึ้น

๓. บรรยากาศทางจริยธรรมของกลุ่ม บุคคลที่อยู่ในกลุ่มที่มีบรรยากาศทางจริยธรรมในขั้นที่สูงกว่าตน มีโอกาสได้รับอิทธิพลต่อการพัฒนาการทางการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมให้สูงขึ้นได้ โคลเบอร์ก สนับสนุนประเด็นนี้ ด้วยหลักฐานทางวิจัยในการฝึกให้วัยรุ่นสามารถให้เหตุผลเชิงจริยธรรมในขั้นที่สูงขึ้นกว่าที่เคยทำได้ ๑ ขั้น แต่วัยรุ่นเหล่านั้นไม่ยอมรับเอาเหตุผลเชิงจริยธรรมในระดับที่ต่ำกว่าตนไปใช้

๔. ความขัดแย้งทางความคิด ความเข้าใจเกี่ยวกับจริยธรรม ทฤษฎีของโคลเบอร์ก เน้นว่าพัฒนาการจากขั้นหนึ่งไปสู่อีกขั้นหนึ่ง จะเกิดขึ้นต่อเมื่อบุคคลเผชิญหน้ากับปัญหาทางจริยธรรม

ที่เป็นความขัดแย้งกับระดับขั้นเดิมของตน จนทำให้บุคคลต้องมีการจัดระบบความคิดใหม่ แล้วจึงพัฒนาการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมไปสู่ขั้นที่สูงขึ้นไป

จริยธรรมวิชาชีพ

คำว่า “วิชาชีพ” (Profession) นั้น มีผู้อธิบายความหมายไว้คล้ายคลึงกันหรือแตกต่างกันดังนี้ วิลเบิร์ต อี. มัวร์ (Wilbert E. Moore, ๑๙๗๐:๗๒) อธิบายว่า วิชาชีพ คือ การประกอบอาชีพเต็มเวลา โดยผู้ประกอบวิชาชีพ (Professional) อุทิศเวลาให้แก่อาชีพนั้นๆ ผู้ประกอบวิชาชีพอยู่ในกลุ่มผู้ประกอบอาชีพเดียวกัน และมักมีการจัดตั้งสมาคมวิชาชีพอย่างเป็นทางการเป็นรูปธรรม ผู้ประกอบวิชาชีพจะต้องมีความรู้และทักษะในการประกอบอาชีพนั้นๆ อันเป็นผลมาจากการที่ได้รับการฝึกอบรมหรือการศึกษาตรงตามสาขาที่ประกอบวิชาชีพ นอกจากนี้ผู้ประกอบวิชาชีพจะต้องยึดมั่นอยู่กับกฎเกณฑ์ของการประกอบวิชาชีพ ปฏิบัติงานและให้บริการด้วยจิตสำนึกในวิชาชีพ ตลอดจนมีความเป็นอิสระในการประกอบวิชาชีพ อันเนื่องมาจากการที่ผู้ประกอบวิชาชีพมีความเชี่ยวชาญในการประกอบวิชาชีพของตนในระดับสูง

ความหมายของคำว่า “วิชาชีพ” ของดิน ปรชัญญฤทธิ์ (๒๕๓๖:๑๔) ได้ให้ไว้ในหนังสือชื่อ “วิชาชีพนิยมของระบบราชการ ในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว” โดยเน้นว่า ความเป็นวิชาชีพหรือวิชาชีพนิยม (Professionalism) นั้น หมายถึง สิ่งที่กลุ่มคนกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งยึดถือว่าองค์ความรู้หรือความรู้เกี่ยวกับอาชีพของตนมีค่าและพยายามผลักดันให้สาธารณชนยอมรับสถานภาพอาชีพของตน

อนึ่ง คำว่า “Profession” ที่แปลว่า “วิชาชีพ” นี้ได้รับการแปลความหมายในพจนานุกรม Oxford Advanced Learner's Dictionary ไว้ดังนี้ “profession : paid occupation especially one that requires advanced education and training” ซึ่งแปลเป็นภาษาไทยว่า วิชาชีพ หมายถึง อาชีพที่ได้รับค่าตอบแทน โดยเฉพาะอย่างยิ่งจะต้องเป็นอาชีพที่ต้องการการศึกษา และการฝึกอบรมในระดับสูง (Oxford Advanced Learner's Dictionary, ๑๙๘๕:๕๕๓)

ส.เสถบุตร (๒๕๓๖:๑๑๓๗) ได้อธิบายคำแปลของคำว่า “Profession” ไว้ในพจนานุกรม New Modern English-Thai Dictionary ว่า คำว่า “Profession” นั้น หมายถึง อาชีพที่ใช้การศึกษาสูง เช่น ทนายความ แพทย์ วิศวกร ครู ฯลฯ ยังมีคำอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งล้วนมีความหมายว่า “อาชีพ” แต่ไม่ใช่วิชาชีพ ได้แก่ คำว่า “Career” ซึ่งแปลว่าอาชีพ แต่ไม่ใช่วิชาชีพ คำว่า “Trade” ซึ่งหมายถึงอาชีพทั่วไป รวมทั้งการค้า แต่ไม่รวมการกสิกรรม และยังมีกิจกรรมอื่นๆ ที่อาจจะเป็นอาชีพ หรือ ไม่เป็นอาชีพก็ได้ ดังนี้ Avocation, Calling, Employment, Occupation, Pursuit, Vocation โดยทุกๆ ไปคำเหล่านี้เป็นภาษาไทยว่าอาชีพทั้งสิ้น ดังนั้นจึงพอสรุปได้ว่า คำว่า “วิชาชีพ” นั้น มีคำแปลคำเดียวในภาษาอังกฤษ คือคำว่า “Profession”

สำหรับจริยธรรมวิชาชีพนั้น จึงหมายถึง การประกอบอาชีพที่สุจริต มีความซื่อสัตย์ต่ออาชีพที่ตนทำอยู่ โดยยึดหลักคุณธรรมและการอยู่ร่วมกันอย่างสันติ ไม่ดูถูกงานอาชีพของตน การที่บุคคลมีจริยธรรมวิชาชีพ ก็จะช่วยให้สังคมมีความสุข ไม่มีปัญหาห่วงวุ่นวาย จากการแย่งอาชีพหรือแข่งขันจนเกิดความไม่สงบในสังคม ดังนั้น การทำงานให้มีความสุขและประสบความสำเร็จจะต้องมีจริยธรรมในการประกอบอาชีพ ก็จะเป็นแนวทางการดำเนินชีวิตให้มีความสุขในสังคม ยุคใหม่ โดยหลักการของจริยธรรมวิชาชีพ ประกอบด้วย ๕ หลักการ ดังนี้ (วริยา ชินวรรโณ และคณะ, ๒๕๔๖:๔-๕)

๑. ความรักความศรัทธาในอาชีพ เป็นจริยธรรมวิชาชีพทุกอาชีพเพราะการมีความรัก ความศรัทธาในงานที่ทำ ก็จะเป็นการส่งเสริมให้การทำงานมีความสุข งานจะบรรลุเป้าหมายที่วางไว้ถ้าขาดความรักความศรัทธาในอาชีพที่ทำอยู่ จะเกิดความไม่มั่นใจในการทำอาชีพนั่น จะคิดเปลี่ยนงาน ทิ้งงาน และหนีงานในที่สุดการสร้างความรักความศรัทธาในอาชีพทุกอาชีพ จึงเป็นแนวทางหนึ่งที่จะช่วยให้อาชีพมีความมั่นคง

๒. ความซื่อสัตย์สุจริตในวิชาชีพ เป็นสิ่งสำคัญที่สุด ในการประกอบการทำงานทั้งปวงเพราะความซื่อสัตย์สุจริตจะช่วยให้ผู้ประกอบการมีความมั่นใจ มีความสบายใจในการทำงานการปฏิบัติงานก็จะราบรื่น สามารถทำงานได้อย่างสง่าผ่าเผย ก็จะเป็นจุดเด่นในงานอาชีพนั่นได้รับการยอมรับจากบุคคลทุกวงการ การส่งเสริมให้บุคคลทุกอาชีพมีความซื่อสัตย์สุจริต จึงเป็นแนวทางหนึ่ง ที่จะช่วยให้การดำเนินชีวิตในสังคมยุคปัจจุบันดำเนินไปด้วยความเรียบร้อย บังเกิดผลดีต่อชาติบ้านเมือง

๓. การให้ความเคารพต่อกฎระเบียบ ข้อบังคับ หรือจรรยาบรรณในวิชาชีพถือเป็นหัวใจสำคัญต่อจริยธรรมวิชาชีพเพราะงานอาชีพบางอย่างมีข้อบังคับพิเศษที่ผู้ประกอบการถือปฏิบัติอย่างเคร่งครัด ถ้าหากฝ่าฝืนอาจทำให้ไม่สามารถประกอบอาชีพต่อไปได้ เช่น จริยธรรมวิชาชีพแพทย์ต้องมีคุณธรรมที่จะรักษาคนป่วยโดยไม่เลือกเพศ วัยหรือฐานะความเป็นอยู่ ถ้าแพทย์ที่รักษาคนป่วยไม่ให้การดูแลรักษา ก็จะถูกลอนใบประกอบอาชีพ ดังนั้น จริยธรรมวิชาชีพจึงมีความสำคัญมาก การฝึกฝนบุคคลให้มีความเคารพในกฎข้อบังคับของวิชาชีพ ก็จะช่วยให้การทำงานมีความสุขดำรงตนเป็นพลเมืองที่ดีของประเทศชาติสืบไป

๔. ยกย่องให้เกียรติผู้ประกอบการเดียวกัน จุดบดพร่องอันหนึ่งในสังคมไทยในปัจจุบัน คือ การไม่ยกย่องให้เกียรติกัน เพราะสภาพของการเปลี่ยนแปลงทางสังคมบีบบังคับให้ต้องแข่งขันแย่งงานกันทำ จึงดูเหมือนว่าบุคคลที่ทำอาชีพเดียวกัน ไม่ยกย่องหรือให้เกียรติ ผู้ประกอบอาชีพเดียวกัน ทำให้ขาดจริยธรรมวิชาชีพ ดังนั้นการสร้างความเข้าใจให้บุคคลในวงการอาชีพเดียวกัน เกิดความสำนึกในเกียรติภูมิศักดิ์ศรีในวิชาชีพตน ก็จะช่วยลดปัญหาความขัดแย้ง ในกลุ่มผู้ประกอบการเดียวกันได้ในระดับหนึ่ง ทั้งนี้ต้องขึ้นอยู่กับสภาพปัจจุบันและปัญหาใน แต่ละท้องถิ่นอีกด้วย

๕. การรวมกลุ่มเพื่อสร้างความมั่นคงในวิชาชีพ เป็นวิธีการหนึ่งที่จะช่วยลดปัญหาความขัดแย้งในอาชีพ เพราะการรวมตัวกันเป็นกลุ่ม เป็นชมรม หรือสมาคม จะช่วยให้การแบ่งพื้นที่หรือขอบเขตที่เป็นธรรมในกลุ่มผู้ประกอบการเดียวกัน ดังนั้นสรุปได้ว่า ความหมายของคำว่า จริยธรรม

คือ หลักการที่มนุษย์ในสังคมยึดถือปฏิบัติ เพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุขในสังคมนั้นเอง และเมื่อนำไปใช้กับการประกอบวิชาชีพหรือเรียกง่าย ๆ ว่าการทำงาน ซึ่งเป็นกิจกรรมที่มีความสำคัญที่สุดอย่างหนึ่งของมนุษย์ ก็ย่อมหมายความว่า มนุษย์ย่อมจะต้องมีจริยธรรมในการทำงาน หรือการประกอบวิชาชีพ เพราะในการทำงานมนุษย์ย่อมต้องมีสังคม ซึ่งประกอบด้วย คนหลายคน เนื่องจากในวงการของการทำงานนั้นการทำงานคนเดียว ย่อมเป็นไปได้ยาก ดังนั้น จึงสมควรมีการวางกรอบให้มนุษย์ประพฤติปฏิบัติเพื่อการทำงานร่วมกันอย่างสงบสุข

ปัญหาจริยธรรมตำรวจ

ในส่วนนี้ผู้วิจัยจะได้อธิบายถึงจริยธรรมตำรวจให้เห็นภาพรวมของแนวคิดทางจริยธรรมที่มีอิทธิพลต่อการปฏิบัติวิชาชีพของตำรวจ โดยจะกล่าวถึงจริยธรรมตำรวจต่างประเทศและจริยธรรมตำรวจไทย จากนั้นจะได้กล่าวถึงปัญหาด้านจริยธรรมของตำรวจไทยต่อไป

๑. จริยธรรมตำรวจต่างประเทศ

ในหลายๆ ประเทศได้กำหนดจริยธรรมของตำรวจขึ้นไว้เป็นการเฉพาะ (สุวรรณ สุวรรณเวช, ๒๕๔๑:๑๐-๑๕)

๑.๑ หลักจริยธรรมตำรวจอเมริกา

สมาคมนายตำรวจนานาชาติ (The Internation of Chief Police) ได้มีมติรับรองและประกาศจริยธรรมตำรวจไว้เมื่อ ค.ศ.๑๙๕๗ มีข้อควรยึดถือเป็นหลักปฏิบัติประจำใจของตำรวจว่า

๑.๑.๑ ในฐานะเจ้าหน้าที่ผู้บังคับใช้กฎหมาย เจ้าหน้าที่อันเป็นรากฐานสำคัญของข้าพเจ้า ได้แก่ การบริการแก่มนุษยชาติ การคุ้มครองชีวิตและทรัพย์สิน ปกป้องคุ้มครองผู้บริโภค ป้องกันการกดขี่ข่มเหง ชำรงไว้ซึ่งความเป็นระเบียบเรียบร้อยของสังคม เคารพสิทธิ เสรีภาพ เสมอภาค และความยุติธรรมของปวงชน ตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ

๑.๑.๒ ข้าพเจ้าจะประพฤติชีวิตส่วนตัวไม่ให้เสื่อมเสีย เพื่อเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ประชาชน จะปฏิบัติหน้าที่ด้วยความเยือกเย็นกล้าหาญเมื่อผจญต่อภัยอันตรายและด้วยการปฏิบัติบังคับจิตใจตนเองอย่างมั่นคงเด็ดเดี่ยวเมื่อได้รับการดูถูกเหยียดหยามหมิ่นน้ำใจ ประกอบด้วยจิตใจที่จดจ่อในสวัสดิภาพความปลอดภัยของผู้อื่นอย่างเนืองนิจ จะดำรงความซื่อสัตย์สุจริต มีมโนธรรมในการดำรงชีวิตส่วนตัวและหน้าที่ตามกฎหมายของประเทศและกฎข้อบังคับของตำรวจ อีกทั้งข้าพเจ้าจะรักษาไว้ซึ่งความลับของทางราชการ เว้นแต่การเปิดเผยนั้นเป็นสิ่งจำเป็นต่อการปฏิบัติหน้าที่อื่น ไม่อาจจะหลีกเลี่ยงได้แล้ว

๑.๑.๓ ข้าพเจ้าจะไม่ยินยอมให้การปฏิบัติหน้าที่ของข้าพเจ้าตกอยู่ภายใต้อิทธิพลอันเป็นผลเกิดจากความลำเอียง อคติส่วนตัว ความรู้สึกเป็นปฏิปักษ์หรือความรู้สึกชอบพอนั้นที่มีตรมาเป็นแนวทางประกอบการวินิจฉัยสั่งการของข้าพเจ้า และจะไม่สมยอมต่ออาชญากรรมที่เกิดขึ้นหรือละเลยเพิกเฉยดำเนินคดีแก่อาชญากรรมใดๆ ทั้งสิ้น ข้าพเจ้าจะปฏิบัติหน้าที่ด้วยความสุภาพน้อมนวล เหมาะสม

ปราศจากความกลัว ลำเอียงหรือประสงคร้าย และจะไม่ใช้กำลัง หรือความรุนแรง โดยปราศจากเหตุผล ความจำเป็น รวมทั้งไม่ยินยอมรับรางวัลสินจ้างในการปฏิบัติหน้าที่แต่อย่างใด

๑.๑.๔ ข้าพเจ้ายินยอมรับรู้ถึงเครื่องหมายประจำตำแหน่งของกรมตำรวจ ในฐานะเป็นสัญลักษณ์เสริมสร้างศรัทธาของประชาชนต่อตำรวจ ตราบเท่าที่ข้าพเจ้าจะได้ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อตรงต่อหลักจริยธรรมของตำรวจ ข้าพเจ้าจะเพียรพยายามปฏิบัติหน้าที่อย่างแข็งขันให้บรรลุถึง วัตถุประสงค์แห่งอุดมการณ์นั้นแล้วโดยทุกประการ

๑.๒ หลักจริยธรรมตำรวจอังกฤษ

ระบบตำรวจอังกฤษตั้งอยู่บนพื้นฐานการส่งเสริมความรับผิดชอบร่วมกัน ระหว่างตำรวจและประชาชน ส่งเสริมการใช้ระบบคุณธรรม ประกอบกับการคัดเลือบรรจุแต่งตั้งและ กวดขันการปฏิบัติหน้าที่ตำรวจให้มีความสำนึกในหน้าที่รับผิดชอบต่อหน้าที่และสังคมต่อเนื่อง สม่าเสมอ ซึ่งมีหลักการที่สำคัญ ดังนี้

๑.๒.๑ หลักการข้อที่ ๑

การป้องกันปราบปรามอาชญากรรมเป็นภารกิจพื้นฐานของตำรวจ (Prevention of crime is the basic mission of the police) ในฐานะที่ตำรวจเป็นหน่วยงานเบื้องต้นใน กระบวนการยุติธรรม ดังนั้น ตำรวจจึงมีหน้าที่ในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม รักษาความ ปลอดภัยและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมืองไว้ นอกจากนี้ ยังต้องส่งเสริมให้ประชาชนเคารพ ต่อกฎหมายบ้านเมืองและดำเนินชีวิตถูกต้องตามทำนองคลองธรรม โดยตำรวจต้องปฏิบัติหน้าที่ภายใต้ ข้อบังคับแห่งกฎหมายและประพฤติเป็นแบบอย่างอันดีตามหลักตำรวจอาชีพด้วย

๑.๒.๒ หลักการข้อที่ ๒

ตำรวจต้องได้รับความเคารพนับถือยกย่องจากประชาชนอย่างแท้จริง (Police must have respect of the citizenry) จากการวิจัยศึกษาภาวะบทบาทของตำรวจในสังคม พบว่า การปฏิบัติหน้าที่อย่างไม่เหมาะสม ยุติธรรมของตำรวจ หรือการแสดงพฤติกรรม อันเป็นสิ่งที่น่า รังเกียจ ทำนองกดขี่ข่มเหงรีดไถประชาชน หรือขาดความรับผิดชอบต่อหน้าที่ เป็นผลให้ประชาชน ปลื้มตัวเหินห่างจากตำรวจ โดยเฉพาะอย่างยิ่งตำรวจที่ปฏิบัติหน้าที่ตามสะดวก ตามอารมณ์หรือใช้อำนาจหน้าที่ปกป้องคุ้มครองคนผิด คบคนพาลมักจะประสบปัญหา ขาด ความเคารพไว้เนื้อเชื่อใจจาก ประชาชน

๑.๒.๓ หลักการข้อที่ ๓

การที่ประชาชนเคารพปฏิบัติตามกฎหมาย เป็นการชักนำให้ประชาชน เคารพยำเกรงต่อตำรวจ (A citizen's respect for law develops his respect for the police) พฤติการณ์หรือ การกระทำใดๆ อันไม่เคารพต่อกฎหมายและเป็นการประทุษร้ายต่อกติกาการปกครองโดยหลักกฎหมาย ดังนั้น จึงเป็นการสมควรอย่างยิ่งที่ประชาชนและตำรวจจะต้องมีจิตสำนึกเคารพบูชาต่อกฎหมาย บ้านเมืองอย่างแท้จริง

๑.๒.๔ หลักการข้อที่ ๔

การปฏิบัติหน้าที่เชิงบังคับขู่เข็ญของตำรวจจะเป็นผลให้ประชาชนสนับสนุนกิจการตำรวจน้อยลงเป็นสัดส่วนกัน (Cooperation of the police decreases as the eye of force increases) ตำรวจพึงเข้าใจว่า การใช้ศิลปะเข้าถึงจิตใจประชาชนของตำรวจ เปรียบเสมือนหนึ่งเป็นแม่แรง งดภาวะอันหนักอึ้งของตำรวจไปสู่ความสำเร็จในการรักษากฎหมายและการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมเป็นอย่างยิ่ง

๑.๒.๕ หลักการข้อที่ ๕

ตำรวจต้องปฏิบัติหน้าที่ใช้บังคับกฎหมาย ด้วยความเที่ยงธรรม (Police must render impartial enforcement of the law) อย่างเคร่งครัด โดยไม่หวั่นเกรงสันคลอนตามอิทธิพลหรือภาวะครอบงำอื่นๆ ทั้งต้องระมัดระวังสำนึกไม่ให้เกิดความลำเอียง หรือรังเกียจเดียดฉันท์ต่อบุคคลโดยเชื้อชาติหรือศาสนา

๑.๒.๖ หลักการข้อที่ ๖

ตำรวจพึงใช้กำลังอาวุธในกรณีจำเป็นสุดวิสัย ซึ่งไม่อาจหลีกเลี่ยงได้แล้ว (Physical force is used only as last resort) หมายความว่า การใช้อาวุธของเจ้าหน้าที่ตำรวจเป็นการเสี่ยงต่อการวิพากษ์วิจารณ์จากประชาชน ทั้งยังอาจก่อให้เกิดความเสียหายต่อชีวิต ร่างกาย และทรัพย์สินโดยไม่จำเป็น ควรจะใช้เพื่อการรักษาความศักดิ์สิทธิ์แห่งกฎหมายและความสงบเรียบร้อยของสังคมเท่านั้น

๑.๒.๗ หลักการข้อที่ ๗

ตำรวจและประชาชนเปรียบเสมือนบุคคลเดียวกัน (The police are the public and the public are the police) ข้อเท็จจริงซึ่งอาจถือได้ว่าเป็นประเพณีได้ว่า “ประชาชน คือต้นกำเนิดของตำรวจและตำรวจคือประชาชนพลเมืองของชาติ” ทั้งตำรวจและประชาชนจึงเปรียบเสมือนบุคคลเดียวกัน คือตำรวจมีหน้าที่คุ้มครองความปลอดภัยผาสุกของประชาชนและในทำนองเดียวกันประชาชนต้องให้ความร่วมมือแก่ตำรวจในการปฏิบัติหน้าที่ตามหลักพลเมืองดี

๑.๒.๘ หลักการข้อที่ ๘

ตำรวจเป็นตัวแทนของกฎหมาย (Police represent the law) ในฐานะที่ตำรวจเป็นตัวแทนของกฎหมาย ผู้มีอำนาจใช้บังคับกฎหมาย ดังนั้น จึงเป็นการจำเป็นอย่างยิ่งที่ตำรวจต้องใช้การสั่งการวินิจฉัยที่ถูกต้องตามหลักแห่งกฎหมาย มีความอดทนและเข้มแข็งต่อต้านในสิ่งชั่วร้ายต่างๆ อย่างมั่นคง ไม่หวั่นไหวเอนเอียงไปตามสภาวะแวดล้อม

๑.๒.๙ หลักการข้อที่ ๙

สังคมที่ปลอดภัยจากอาชญากรรมและมีความสงบเงียบ เป็นการทดสอบถึงประสิทธิภาพของตำรวจ (The absence of crime and disorder is the test of police efficiency)

หลักการนี้เป็นการประเมินการปฏิบัติหน้าที่ของตำรวจไทยพิสูจน์ถึงประสิทธิผลการรักษาความสงบเรียบร้อยแก่ชุมชน รวมทั้งความสามารถของตำรวจที่จะรักษา ความศักดิ์สิทธิ์แห่ง

กฎหมายให้คงไว้เป็นหลักเกณฑ์วินิจฉัยประกอบกันไปด้วย

๑.๓ จริยธรรมตำรวจญี่ปุ่น

ตำรวจญี่ปุ่นจะเน้นการคัดเลือกทรัพยากรบุคคลที่ดีเข้ามาเป็นตำรวจและมีการอบรมทางใจเป็นความสำคัญอันดับแรก โดยอบรมให้เป็นคนซื่อสัตย์สุจริต มั่นคง สันโดษ กระทำตามหน้าที่อย่างเข้มแข็ง มีความกระตือรือร้นในการปฏิบัติงาน ไม่เกียจคร้าน ให้มีความรู้สึกถึงเกียรติยศอยู่เสมอ ในอันดับต่อมาจึงเน้นการฝึกฝนร่างกายให้มีพลานามัยที่สมบูรณ์และเข้มแข็งพร้อมในการปฏิบัติหน้าที่

๑.๔ จริยธรรมตำรวจเกาหลีใต้

จริยธรรมตำรวจเกาหลีใต้ เน้นความรักชาติบ้านเมือง รักษาความยุติธรรมและรักษาเกียรติยศชื่อเสียง รักษาความซื่อสัตย์สุจริต มีความจริงใจและจริงจังกับการทำงาน

กล่าวโดยสรุป จากการศึกษาหลักจริยธรรมตำรวจต่างประเทศ พบว่าสาระสำคัญของจริยธรรมตำรวจต่างประเทศนั้น เป็นประมวลความประพฤติที่ใช้เป็นเครื่องมือให้ข้าราชการตำรวจใช้ในการปฏิบัติงานและปฏิบัติตนได้อย่างถูกต้องเหมาะสม

๒. จริยธรรมตำรวจไทย

จริยธรรมตำรวจ เป็นภาษาบาลีและภาษาสันสกฤต คือคำหน้า “จริยะ” เป็นภาษาบาลี คำหลัง “ธรรม” เป็นภาษาสันสกฤต “จริยธรรมตำรวจ” แยกศัพท์ได้ดังนี้ “จริยธรรม” แปลว่า ธรรมที่ควรประพฤติ, ธรรมที่พึงประพฤติ หรือหลักที่ควรปฏิบัติ “ตำรวจ” แปลว่า เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้มีหน้าที่ตรวจตรา และรักษาความสงบ (พจนานุกรมฉบับเฉลิมพระเกียรติ พ.ศ.๒๕๓๐) จริยธรรม+ตำรวจ แปลว่า “หลักธรรมที่ควรปฏิบัติของเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้มีหน้าที่รักษาความสงบ” หรือ “หลักธรรมของตำรวจที่พึงปฏิบัติ” (วริยา ชินวรร โณ และคณะ, ๒๕๔๖: ๕๕)

จริยธรรมตำรวจ ศัพท์ภาษาอังกฤษว่า Police Morals มีรากศัพท์มาจากภาษาลาตินว่า Police Morals แปลว่า ข้อปฏิบัติของตำรวจหรือหลักธรรมที่ตำรวจควรประพฤติ คำว่า จริยธรรม มีความหมายว่า หลักที่ควรประพฤติปฏิบัติ เป็นหลักของความดีงามของสังคมกำหนดไว้เป็นหลักคำสอนของศาสนา ถ้ากล่าวว่าเป็นผลดีอย่างไรดี การประพฤติที่ถูกต้อง คืออะไร ถ้าไม่ประพฤติจะมีโทษอย่างไรบ้าง จริยธรรมต่างจากคำว่า “วินัย” วินัยคือ คำสั่ง ถ้าไม่ปฏิบัติจะต้องได้รับโทษตามข้อที่บัญญัติไว้ ดังนั้น จึงกล่าวได้ว่าจริยธรรมตำรวจ คือ คำสอนเรื่องความประพฤติของตำรวจไม่มีบทลงโทษรุนแรงเหมือนคำว่าวินัยตำรวจ แต่โดยคุณธรรมแล้ว ผู้มีอาชีพตำรวจจะต้องมีหลักยึดถือมีจริยธรรมตำรวจเป็นหลักในการประพฤติปฏิบัติ จึงจะเชื่อได้ว่าเป็นตำรวจที่สมบูรณ์แบบเป็นตำรวจในอุดมคติ เพราะในทางพุทธศาสนาถือว่า ธรรมและวินัยเป็นของคู่กัน ดังนั้น ตำรวจควรมีจริยธรรมตำรวจและวินัยตำรวจเป็นหลักในการปฏิบัติด้วย

ในสังคมปัจจุบันต้องการจริยธรรมเกี่ยวกับอาชีพอย่างยิ่ง ทั้งนี้เพราะในปัจจุบันผู้ประกอบการกิจการเดียวกัน มักจะรวมกลุ่มเพื่อรักษาผลประโยชน์ร่วมกัน เนื่องจากบริการบางอย่าง มีความจำเป็นสำหรับชีวิตและความเป็นอยู่ของสังคม ซึ่งทำให้กลุ่มผู้บริการบางกลุ่มมีอำนาจต่อรองถึงกับบังคับกฎหมายได้ ถ้าหากว่าผู้บริการเหล่านี้ไม่มีจรรยาบรรณของอาชีพ ก็อาจใช้อำนาจต่อรอง

ที่ตนมีอยู่เพื่อบังคับกฎหมายได้ตามอำเภอใจ เป็นการใช้กฎหมายเหนือกฎหมาย ผู้ถูกเอาเปรียบที่เห็นว่าตนไม่อาจจะใช้กฎหมาย ก็หันเข้าไปใช้กฎหมายนอกกฎหมายกันขึ้น ในที่สุดสังคมก็จะไปไม่รอด จึงจำเป็นที่ทุกสายอาชีพต้องมีจริยธรรมในอาชีพของตนเพื่อบังคับจิตใจ นอกเหนือไปจากกฎหมาย ซึ่งบังคับเพียงผิวเผินภายนอก จริยธรรมในอาชีพหรือจรรยาวิชาชีพ จึงหมายถึงสิ่งที่ควรประพฤติปฏิบัติที่ควรกระทำ ความประพฤติในทางกาย วาจา ใจ ในอาชีพต่างๆ ที่ควรประพฤติ เพื่อให้เกิดความเจริญก้าวหน้าในวิชาชีพที่ตนยึดถือกระทำอยู่

จริยธรรมตำรวจ คือ หลักคุณธรรมในการปฏิบัติหน้าที่รักษาความสงบเรียบร้อย และการบังคับใช้กฎหมาย ซึ่งจะต้องมีหลักเกณฑ์และมีความหมายสูงกว่าจริยธรรมทั่วไป ประกอบกับการปฏิบัติหน้าที่ของตำรวจในฐานะเจ้าหน้าที่บังคับใช้กฎหมายนั้น มีความกว้างขวาง และเป็นการติดต่อใกล้ชิดกับประชาชน ถ้าไม่มีหลักจริยธรรมในวิชาชีพแล้ว โอกาสที่จะตกไปอยู่ใต้อิทธิพลหรือภาวะล่อแหลมต่อการตัดสินใจให้ความเป็นธรรมเสมอหน้ากับคนในสังคมย่อมมีได้มาก ด้วยเหตุนี้ในองค์การตำรวจทุกระดับ จึงต้องเน้นถึงความสำคัญของจริยธรรมในอาชีพ เพื่อเป็นกลไกส่งเสริมจิตใจเจ้าหน้าที่ตำรวจให้ปฏิบัติดี ปฏิบัติชอบสอดคล้องกับค่านิยม วัฒนธรรม และศีลธรรมอันดีงามของสังคมต่อไป

ด้วยเหตุนี้ในองค์การตำรวจทุกระดับ จึงต้องเน้นถึงความสำคัญของจริยธรรมในอาชีพ เพื่อเป็นกลไกส่งเสริมจิตใจ และควบคุมความประพฤติของเจ้าหน้าที่ตำรวจให้ปฏิบัติดีปฏิบัติชอบสอดคล้องกับค่านิยม วัฒนธรรม และศีลธรรมอันดีงามของสังคม (สุวรรณ สุวรรณเวช, ๒๕๕๑:๑๐)

สำหรับประเทศไทย ได้มีการวางรากฐานจริยธรรมตำรวจในรูปแบบของอุดมการณ์ เพื่อให้เป็นตำรวจของประชาชน โดยเริ่มตั้งแต่รัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่ ๔) พร้อมกับการจัดตั้งกองโปลิศขึ้นในปี พ.ศ.๒๔๐๓ และมีการพัฒนาแนวความคิดเกี่ยวกับจริยธรรมตำรวจตลอดมา ในลักษณะของคำสั่ง ระเบียบปฏิบัติ และจารีตประเพณีที่ถ่ายทอดกันต่อๆ มา ซึ่งมีทั้งจริยธรรมที่ได้เขียนไว้และจริยธรรมที่ไม่ได้เขียนไว้ แต่ก็เป็นที่ตำรวจถือปฏิบัติเรื่อยๆ มา

หลักจริยธรรมตำรวจที่ได้รับการกล่าวถึงมากที่สุด คือ “อุดมคติของตำรวจ” จำนวน ๕ ข้อ ซึ่งได้บัญญัติขึ้นเป็นลายลักษณ์อักษรเมื่อปี พ.ศ.๒๔๕๘ ในสมัยที่ พลตำรวจเอก เผ่า ศรียานนท์ ดำรงตำแหน่งอธิบดีกรมตำรวจ ซึ่งอุดมคติของตำรวจทั้ง ๕ ข้อ ได้แก่

๑. เคารพเอื้อเฟื้อต่อหน้าที่
๒. กรุณาปราณีต่อประชาชน
๓. อดทนต่อความเจ็บใจ
๔. ไม่หวั่นไหวต่อความยากลำบาก
๕. ไม่มั่งมากในลาภผล
๖. มุ่งบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์ต่อปวงชน
๗. ดำรงตนในยุติธรรม
๘. กระทำการด้วยปัญญา

๕. รักษาความไม่ประมาทเสมอชีวิต

ในปัจจุบันหลักจริยธรรมตำรวจที่บัญญัติขึ้นเพื่อเป็นกรอบแห่งการประพฤติปฏิบัติและการเสริมสร้างจริยธรรมแก่ข้าราชการตำรวจที่ถือปฏิบัติกัน คือ กฎ ก.ตร.ว่าด้วยประมวลจริยธรรมและจรรยาบรรณของตำรวจ พ.ศ.๒๕๕๑ โดยมีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ ๑๘ พฤศจิกายน พ.ศ.๒๕๕๑ ต่อมาได้มีการแก้ไขปรับปรุงกฎ ก.ตร. ดังกล่าวให้เหมาะสมกับสถานการณ์และกาลเวลา จึงได้ออก กฎ ก.ตร.ว่าด้วยประมวลจริยธรรมและจรรยาบรรณของตำรวจ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ.๒๕๕๓ ขึ้นมา ให้มีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ ๑๒ มีนาคม พ.ศ.๒๕๕๔ เป็นต้นไป ให้ยกเลิกประมวลจริยธรรมและจรรยาบรรณของตำรวจ พ.ศ.๒๕๕๑ (แนบท้าย กฎ ก.ตร.ว่าด้วยประมวลจริยธรรมและจรรยาบรรณของตำรวจ พ.ศ.๒๕๕๑) และให้ใช้ประมวลจริยธรรมและจรรยาบรรณของตำรวจ พ.ศ.๒๕๕๓ (แนบท้ายกฎ ก.ตร.ว่าด้วยประมวลจริยธรรมและจรรยาบรรณของตำรวจ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ.๒๕๕๓ แทน ซึ่งผู้วิจัยจะได้อธิบายเนื้อหาโดยละเอียดในบทที่ ๓ ต่อไป

ปัญหาจริยธรรมของตำรวจไทย

ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันแม้จะได้มีการกำหนดกรอบจริยธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ราชการของข้าราชการตำรวจขึ้นมาเป็นลายลักษณ์อักษรแล้วก็ตาม แต่เมื่อตรวจสอบในประเด็นเรื่องข้าราชการตำรวจที่กระทำผิดวินัยและถูกลงโทษในช่วงปี พ.ศ.๒๕๕๓-๒๕๕๕ (รวม ๓ ปี) จากสถิติข้าราชการตำรวจที่ถูกดำเนินการทางวินัย ของ กองวินัย สำนักงานตำรวจแห่งชาติ แล้ว พบว่าปี พ.ศ.๒๕๕๓ (ต.ค.๕๒ - ก.ย.๕๓) ข้อหาที่ข้าราชการตำรวจถูกดำเนินการทางวินัยมากที่สุด ๕ อันดับแรก คือ ละทิ้งหน้าที่ จำนวน ๑,๕๕๔ ราย บกพร่องต่อหน้าที่ (พนักงานสอบสวน) จำนวน ๕๔๒ ราย บกพร่องต่อหน้าที่ (อบายมุข) จำนวน ๒๖๘ ราย อาวุธปืน จำนวน ๒๕๘ ราย และทุจริตหรือผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ จำนวน ๒๕๑ ราย

เมื่อแยกตามข้อหา พบว่า ในปีเดียวกัน กองบัญชาการตำรวจนครบาล มีตำรวจถูกดำเนินการทางวินัย ข้อหาละทิ้งหน้าที่มากที่สุด จำนวน ๕๓๐ ราย บกพร่องต่อหน้าที่ (พนักงานสอบสวน) จำนวน ๑๕๗ ราย บกพร่องต่อหน้าที่ (อบายมุข) จำนวน ๑๔๘ ราย ส่วนข้อหาอาวุธปืนมากที่สุด คือ กองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน จำนวน ๔๒ ราย ส่วนข้อหาทุจริตหรือผิดต่อตำแหน่งหน้าที่มากที่สุด คือ กองบัญชาการตำรวจนครบาล จำนวน ๗๓ ราย

เมื่อแยกตามสังกัด พบว่า มีตำรวจที่ถูกดำเนินการทางวินัยมากที่สุด ๕ อันดับแรกคือ กองบัญชาการตำรวจนครบาล จำนวน ๑,๔๘๖ ราย กองบัญชาการตำรวจภูธรภาค ๔ จำนวน ๕๕๗ ราย กองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน จำนวน ๔๐๕ ราย กองบัญชาการตำรวจภูธรภาค ๓ จำนวน ๓๗๑ ราย และศูนย์ปฏิบัติการตำรวจจังหวัดชายแดนภาคใต้ จำนวน ๓๖๑ ราย

ตารางที่ ๒ - ๑ สถิติข้าราชการตำรวจที่ถูกดำเนินการทางวินัย ปี ๒๕๕๓ (ต.ค.๕๒ - ก.ย.๕๓)

ขอหา	บข.	น.	ภ.๑	ภ.๒	ภ.๓	ภ.๔	ภ.๕	ภ.๖	ภ.๗	ภ.๘	ภ.๙	ศษค.	ก.	ปส.	ส.	สคม.	ตชค.	อื่นๆ	รวม
ทุจริตต่อตำแหน่งหน้าที่	๓๓	๒๑	๒	๑๐	๒๓	๑๐	๕	๑๑	๒๐	๑๐	๑๕	๖	๑	๘	๕	๑๔	๕		๒๕๑
ทุจริตสอบ	๒๒	๐	๐	๑	๐	๐	๑	๐	๐	๐	๐	๒	๐	๐	๐	๐	๒	๒	๓๐
ทุจริตเงิน	๒	๑	๐	๑	๐	๑	๕	๐	๕	๐	๐	๖	๐	๑	๐	๐	๐	๑	๒๗
ละทิ้งหน้าที่	๕๓๐	๑๐๖	๕๑	๔๑	๒๒๕	๖๒	๔๗	๗๑	๖๘	๓๒	๑๒๒	๓๓	๕	๕๐	๒	๑๓๒	๑๓		๑๕๕๔
ผู้อยู่ต้องหา	๐	๐	๐	๕	๗	๑	๐	๐	๖	๐	๑	๐	๐	๐	๐	๐	๐	๐	๒๐
ผู้ต้องหาหลบหนี	๒	๑๑	๑๒	๑๐	๒๑	๑	๔	๕	๓	๐	๐	๐	๑	๐	๑	๐	๐	๐	๗๕
หย่อนความสามารถ	๑๒	๘	๑๐	๕	๑๓	๘	๔	๑๑	๓	๑	๕	๔	๐	๐	๓	๒๑	๕		๑๒๑
บกพร่องหน้าที่ (อเบาขมุข)	๑๔๘	๔	๖	๒๒	๒๒	๘	๑	๑๒	๔	๔๑	๐	๐	๐	๐	๐	๐	๐	๐	๒๖๘
บกพร่องหน้าที่ (พงส.)	๑๕๗	๓๘	๓๒	๒๕	๒๕	๑๘	๓๓	๓๒	๗๓	๓๔	๕๑	๓	๑	๐	๒	๔	๖		๕๕๒
สุรา	๗	๗	๔	๑๔	๗	๕	๖	๒	๕	๒	๒	๐	๐	๐	๐	๕	๒		๗๖
ยาเสพติด	๔	๔	๑	๓๓	๔	๓	๓	๐	๗	๖	๕	๒	๒	๐	๐	๕	๑		๘๘
ทรัพย์สินราชการ	๓	๖	๕	๘	๗	๕	๓	๕	๑	๘	๑๐	๒	๐	๐	๒	๒๐	๒		๕๑
การพนัน	๓	๒	๐	๒	๕	๓	๐	๑	๓	๑	๓	๑	๐	๐	๐	๑	๐		๒๕
อาวุธปืน	๒๕	๔๐	๖	๑๗	๒๗	๘	๑๗	๑๓	๑๑	๑๔	๒๒	๖	๒	๑	๐	๔๒	๓		๒๕๘
ขับขี่ยานยนต์	๔	๑	๒	๑๘	๑๒	๑๒	๕	๓	๓	๓	๘	๒	๑	๑	๒	๑๒	๓		๕๒
ผู้สาว	๒	๑๑	๒	๑๑	๑๘	๖	๕	๖	๒	๒	๕	๒	๐	๒	๒	๒๐	๖		๑๑๐
วินัยกรณีอื่น ๆ	๔๕๘	๗๘	๘๓	๑๔๐	๑๓๓	๑๑๐	๕๘	๗๓	๗๘	๘๑	๑๐๐	๓๖	๓๕	๑๘	๓๗	๑๒๒	๖๗		๑๗๗๗
รวม	๑๔๕๖	๓๓๘	๒๒๐	๓๗๑	๕๕๗	๒๖๕	๒๔๕	๒๔๕	๒๕๒	๒๓๕	๓๖๑	๑๐๕	๔๘	๘๑	๖๐	๔๐๕	๑๒๐		๕๔๕๖

ที่มา : กองวิจัย สำนักงานตำรวจแห่งชาติ, ปี พ.ศ.๒๕๕๔ : ออนไลน์

ในปี พ.ศ. ๒๕๕๔ (ต.ค.๕๓-ก.ย.๕๔) พบว่าข้อหาที่ข้าราชการตำรวจถูกดำเนินการทางวินัยมากที่สุด ๕ อันดับแรก คือ ละทิ้งหน้าที่ จำนวน ๑,๕๕๗ ราย บกพร่องต่อหน้าที่(พนักงานสอบสวน) จำนวน ๖๕๕ ราย ทุจริตหรือผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ จำนวน ๔๐๑ ราย อาวุธปืน จำนวน ๓๒๘ ราย ประพฤติตนไม่เหมาะสม จำนวน ๒๕๑ ราย

เมื่อแยกตามข้อหาพบว่า กองบัญชาการตำรวจนครบาล มีตำรวจถูกดำเนินการทางวินัย ละทิ้งหน้าที่มากที่สุด จำนวน ๘๓๕ ราย ส่วนข้อหาบกพร่องต่อหน้าที่ (พนักงานสอบสวน) มากที่สุดคือ กองบัญชาการตำรวจนครบาล จำนวน ๑๕๖ ราย ขณะที่กองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดนมีตำรวจที่มีความผิดข้อหาทุจริตหรือผิดต่อตำแหน่งหน้าที่มากที่สุด จำนวน ๘๒ ราย เช่นเดียวกับข้อหา

อาวุธปืนที่มากที่สุด จำนวน ๘๐ ราย และหน่วยงานที่มีข้าราชการตำรวจทำผิดข้อหาประพฤติตนไม่เหมาะสมมากที่สุด คือ กองบัญชาการตำรวจนครบาล จำนวน ๔๐ ราย

เมื่อแยกตามสังกัดโดยรวมทุกข้อหา ๕ หน่วยงานแรกที่มีข้าราชการตำรวจถูกดำเนินการทางวินัยมากที่สุด คือ กองบัญชาการตำรวจนครบาล จำนวน ๒,๕๒๑ ราย รองลงมาตำรวจภูธรภาค ๔ จำนวน ๕๕๓ ราย กองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน จำนวน ๕๖๒ ราย ศูนย์ปฏิบัติการตำรวจจังหวัดชายแดนภาคใต้ จำนวน ๔๓๘ ราย และ ตำรวจภูธรภาค ๘ จำนวน ๔๐๘ ราย

ตารางที่ ๒ – ๒ สถิติข้าราชการตำรวจที่ถูกดำเนินการทางวินัย ปี ๒๕๕๔ (ต.ค.๕๓ - ก.ย.๕๔)

ขอหา	บช.	น.	ภ.๑	ภ.๒	ภ.๓	ภ.๔	ภ.๕	ภ.๖	ภ.๗	ภ.๘	ภ.๙	ศษค.	ก.	ปส.	ส.	สทม.	ตชค.	อื่นๆ	รวม
ทุจริตต่อตำแหน่งหน้าที่		๔๘	๔๑	๖	๑๘	๔๖	๔	๒๑	๒๓	๒๐	๑๐	๒	๒๒	๒	๑	๓	๘๒	๕๒	๔๐๑
ทุจริตสอบ		๐	๐	๐	๐	๑๒	๓	๐	๐	๑๖	๐	๐	๑	๐	๐	๐	๐	๐	๓๒
ทุจริตเงิน		๑๐	๓๐	๐	๐	๐	๒	๑	๐	๕	๐	๒	๐	๐	๓	๐	๒	๓	๕๘
ละทิ้งหน้าที่		๘๓๕	๓๑	๖๒	๘๓	๑๘๘	๖๕	๓๑	๕๑	๕๘	๔๒	๑๕๓	๑๓	๖	๒๘	๕	๑๖๓	๓	๑๕๕๓
ชื่อผู้ต้องหา		๐	๐	๐	๐	๐	๐	๐	๐	๐	๐	๑	๐	๐	๐	๐	๐	๐	๑
ผู้ต้องหาหลบหนี		๑๖	๑๘	๑๓	๔	๒๖	๓	๐	๒๐	๑๐	๑๑	๐	๐	๐	๐	๖	๕	๐	๑๔๐
หย่อนความสามารถ		๔๐	๑๒	๑๔	๑๕	๑๕	๑๑	๓	๑๐	๑๓	๑๑	๑๑	๖	๑	๔	๑	๑๕	๓	๒๐๓
บกพร่องหน้าที่ (อเบาขมุข)		๘๒	๕	๒	๐	๖	๐	๒	๑๐	๔	๓๒	๒๔	๐	๐	๐	๐	๐	๐	๑๓๑
บกพร่องหน้าที่ (พงส.)		๑๕๖	๔๘	๖๕	๔๑	๓๖	๒๒	๒๘	๓๐	๓๓	๔๓	๕๐	๑๓	๑	๐	๐	๑	๔	๖๕๕
สุรา		๓	๕	๑๐	๓	๑๑	๔	๖	๑	๔	๑	๑	๑	๐	๑	๐	๓	๑	๖๓
ยาเสพติด		๑๑	๑	๓	๑๐	๒๔	๖	๒	๑๕	๕	๑๑	๑๓	๒	๑	๔	๒	๑๓	๑	๑๓๖
ทรัพย์สินราชการ		๔	๑	๓	๔	๐	๓	๐	๒	๐	๐	๓	๐	๐	๐	๒	๒	๑	๒๕
การพนัน		๒	๓	๐	๑	๖	๖	๑	๑	๐	๓	๑	๐	๐	๑	๐	๐	๐	๒๕
อาวุธปืน		๑๔	๑๔	๑๔	๒๕	๔๐	๒๕	๑๒	๑๕	๒๔	๒๑	๒๖	๕	๐	๐	๐	๘๐	๑	๓๒๘
ขับขี่ยานยนต์		๒	๑	๕	๘	๑๒	๓	๖	๕	๖	๖	๕	๕	๐	๑	๐	๑๑	๒	๘๒
ผู้สาว		๓	๓	๓	๒๑	๑๒	๑๐	๖	๑๓	๑๐	๕	๑๖	๔	๐	๔	๐	๑๓	๔	๑๓๕
วินัยกรณีอื่น ๆ		๑๒๔๓	๓๕	๓๓	๑๑๒	๑๕๕	๑๑๐	๕๐	๖๖	๑๔๘	๓๐	๑๒๒	๘๓	๑๕	๒๔	๑๖	๑๕๖	๖๘	๒๖๔๐
รวม		๒๕๒๑	๓๓๖	๒๓๓	๓๕๓	๕๕๓	๒๕๑	๒๕๓	๒๖๖	๔๐๘	๒๓๒	๔๓๘	๑๖๓	๓๐	๓๑	๓๕	๕๖๒	๑๕๑	๓๐๒๔

ที่มา : กองวิจัย สำนักงานตำรวจแห่งชาติ, ปี พ.ศ.๒๕๕๕ : ออนไลน์

ปี พ.ศ. ๒๕๕๕ (ต.ค.๕๔-ก.ย.๕๕) พบว่า ข้อหาที่ข้าราชการตำรวจที่ถูกดำเนินการทางวินัยมากที่สุด ๕ อันดับแรก คือ ข้อหาละทิ้งหน้าที่ จำนวน ๑,๑๔๐ ราย รองลงมาคือ บกพร่องหน้าที่ (พนักงานสอบสวน) จำนวน ๖๐๓ ราย ทุจริตหรือผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ จำนวน ๔๔๔ ราย อาวุธปืน จำนวน ๓๖๐ ราย และประพฤติตนไม่เหมาะสม จำนวน ๑๖๖ ราย

เมื่อแยกตามข้อหา พบว่า กองบัญชาการตำรวจนครบาล (บช.น.) มีตำรวจกระทำความผิดมากที่สุด จำนวน ๘๖๖ ราย รองลงมา คือ ศูนย์ปฏิบัติการตำรวจจังหวัดชายแดนภาคใต้ จำนวน ๔๔๔ ราย กองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน จำนวน ๔๓๕ ราย ตำรวจภูธรภาค ๔ จำนวน ๓๓๓ ราย ตำรวจภูธรภาค ๓ จำนวน ๓๓๒ ราย

เมื่อแยกตามสังกัดโดยรวมทุกข้อหาพบว่า ตำรวจถูกดำเนินการทางวินัยมากที่สุด ๕ อันดับแรก คือ กองบัญชาการตำรวจนครบาล มีตำรวจที่กระทำความผิดมากที่สุดในข้อหาต่างๆ ถึง ๔ ข้อหา คือ ละทิ้งหน้าที่ จำนวน ๑๕๑ ราย บกพร่องต่อหน้าที่ (พนักงานสอบสวน) จำนวน ๕๕ ราย ทูจริตหรือผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ จำนวน ๑๕๗ ราย และประพฤติคนไม่เหมาะสม จำนวน ๕๐ ราย ส่วนคดีอาชญากรรมเป็นหน่วยงานที่มีตำรวจกระทำความผิดมากที่สุด คือ กองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน จำนวน ๕๘ ราย

ตารางที่ ๒ - ๓ สถิติข้าราชการตำรวจที่ถูกดำเนินการทางวินัย ปี ๒๕๕๕ (ต.ค.๕๔ - ก.ย.๕๕)

ข้อหา	บข.	น.	ภ.๑	ภ.๒	ภ.๓	ภ.๔	ภ.๕	ภ.๖	ภ.๗	ภ.๘	ภ.๙	ตชด.	ก.	ปส.	ส.	สทม.	ตชด.	อื่นๆ	รวม
ทูจริตต่อตำแหน่งหน้าที่		๑๕๗	๑๗	๔๒	๒๗	๑๗	๑	๘	๑๓	๔๘	๘	๕	๒๒	๒	๗	๑	๕	๒๔	๔๔๔
ทูจริตสอบ		๐	๐	๐	๐	๐	๐	๐	๐	๐	๐	๐	๐	๐	๐	๐	๐	๐	๐
ทูจริตเงิน		๖	๔	๑	๐	๓	๑	๑	๐	๐	๐	๑	๐	๐	๒	๐	๑๕	๐	๓๘
ละทิ้งหน้าที่		๑๕๑	๖๖	๔๐	๕๐	๕๑	๕๗	๕๗	๕๕	๔๘	๔๕	๑๕๔	๘	๒๑	๒๑	๘	๑๓๒	๑๖	๑๑๕๐
ชื่อผู้ต้องหา		๐	๐	๐	๐	๐	๐	๐	๐	๐	๐	๐	๐	๐	๐	๐	๐	๐	๐
ผู้ต้องหาหลบหนี		๘	๑๗	๑๑	๖	๒๒	๕	๖	๘	๘	๒	๖	๐	๐	๐	๘	๑	๒	๑๑๔
หย่อนความสามารถ		๕๐	๑๑	๑๐	๖	๑๐	๖	๑๗	๓	๖	๑๔	๕	๓	๐	๖	๕	๑๗	๔	๑๖๖
บกพร่องหน้าที่ (อำนวยการ)		๓๒	๔	๒	๐	๓	๑	๘	๔	๓	๑๓	๒	๐	๐	๐	๐	๑	๐	๗๓
บกพร่องหน้าที่ (พงศ.)		๕๕	๕๕	๗๒	๓๕	๕๕	๑๘	๒๒	๗๗	๔๑	๕๔	๕๕	๑๓	๒	๑	๐	๐	๔	๖๐๗
สุรา		๓	๓	๓	๕	๔	๑๔	๓	๒	๑	๓	๓	๐	๐	๑	๐	๖	๑	๕๒
ยาเสพติด		๑๐	๔	๖	๗	๒๒	๘	๖	๑๐	๑๒	๔	๑๒	๒	๐	๔	๐	๑๖	๑	๑๒๔
ทรัพย์สินราชการ		๑	๒	๑	๐	๕	๑	๑	๐	๕	๐	๓	๐	๐	๐	๖	๑	๑	๓๑
การพนัน		๐	๐	๐	๐	๒	๐	๑	๐	๐	๒	๑	๑	๐	๐	๐	๐	๐	๕
อาชญากรรม		๒๓	๑๖	๑๓	๒๑	๒๐	๑๒	๓๔	๒๕	๑๖	๑๕	๔๕	๕	๕	๐	๐	๕๘	๑๒	๓๖๐
ขับขีรถยนต์		๒	๑	๑	๓	๖	๕	๔	๐	๑	๓	๑๕	๑	๐	๐	๒	๑	๐	๔๕
ผู้สาว		๕	๕	๗	๑๔	๒๐	๒	๗	๖	๘	๕	๑๒	๐	๐	๒	๐	๑๒	๑	๑๑๔
วินัยกรณีอื่น ๆ		๒๒๕	๗๗	๕๒	๑๕๐	๕๗	๗๐	๑๓๘	๗๔	๕๑	๘๕	๘๕	๓๖	๘	๑๘	๑๕	๑๒๖	๖๕	๑๑๒๔
รวม		๘๕๖	๒๘๖	๒๖๑	๓๗๒	๓๗๗	๒๐๕	๓๐๖	๒๗๗	๒๕๒	๒๕๗	๔๔๔	๕๑	๓๘	๖๒	๔๕	๔๓๕	๑๓๗	๔๗๔๑

ที่มา : กองวิจัย สำนักงานตำรวจแห่งชาติ, ปี พ.ศ.๒๕๕๕ : ออนไลน์

เมื่อดูจากสถิติข้าราชการตำรวจที่ถูกดำเนินการทางวินัย ของข้าราชการตำรวจในสังกัด ตำรวจภูธรภาค ๖ ที่ถูกดำเนินการทางวินัย ระหว่างปี ๒๕๕๓ - ๒๕๕๕ นั้น ปี ๒๕๕๓ (ต.ค.๕๒ - ก.ย.๕๓) มีจำนวน ๒๔๕ เรื่อง ปี ๒๕๕๔ (ต.ค.๕๓ - ก.ย.๕๔) มีจำนวน ๒๕๓ เรื่อง และ ปี ๒๕๕๕ (ต.ค.๕๔ -

ก.ย.๕๕) มีจำนวน ๓๐๖ เรื่อง จากสถิติดังกล่าวพบว่าข้าราชการตำรวจในสังกัดตำรวจภูธรภาค ๖ มีแนวโน้มการกระทำผิดวินัยเพิ่มมากขึ้นทุกปี

จากสถิติดังกล่าวข้างต้นสรุปได้ว่า การกระทำผิดวินัยของข้าราชการตำรวจส่วนใหญ่จะเป็นเรื่องการละทิ้งหน้าที่ ประพฤติตนไม่สมควรและบกพร่องต่อหน้าที่ แสดงให้เห็นถึงวุฒิภาวะในการควบคุมตนเองของข้าราชการตำรวจในระดับต่างๆ ว่าการฝ่าฝืนวินัยยังคงมีอยู่ แม้จะได้มีการกำหนดจริยธรรมขึ้นเป็นลายลักษณ์อักษร และมีการเผยแพร่จริยธรรมตำรวจมาแล้ว ตั้งแต่ปี พ.ศ.๒๕๒๕ อนึ่ง ถ้าจะถือว่าจริยธรรมตำรวจเป็นส่วนหนึ่งของชีวิตในการประกอบอาชีพตำรวจแล้ว คุณธรรมของความเป็นตำรวจ น่าจะเป็นสิ่งดีงามที่สืบทอดกันตลอดมา แต่ปรากฏว่ามีตำรวจกระทำความผิดในลักษณะนี้อยู่ จึงต้องยอมรับตามสภาพความเป็นจริงว่า เรื่องนี้ยังเป็นปัญหาอยู่และจะต้องมีการแก้ไขต่อไป

สุวรรณ สุวรรณเวช (๒๕๔๑:๒๓) ได้เสนอว่า ปัจจุบันปัญหาด้านจริยธรรมของตำรวจมี ๓ ด้าน คือ

๑. **ปัญหาด้านเนื้อหา** เนื่องจากข้าราชการตำรวจไม่รับรู้และไม่เข้าใจด้านเนื้อหาของจริยธรรมตำรวจ ทั้งนี้เพราะ

๑.๑ จริยธรรมตำรวจมีเนื้อหาเป็นจำนวนมาก คือ ประกอบไปด้วย คุณธรรมตำรวจ ค่านิยมตำรวจ อุดมคติตำรวจ หลักการสำคัญสำหรับอาชีพตำรวจและข้อปฏิบัติสำหรับอาชีพตำรวจและมีความซ้ำซ้อนกัน ได้แก่ ข้อกำหนดของคุณธรรมตำรวจบางข้อซ้ำซ้อนกับค่านิยมของตำรวจ คุณธรรมตำรวจบางข้อซ้ำซ้อนกับอุดมคติ เป็นต้น

๑.๒ เนื้อหาของจริยธรรมตำรวจมีความเป็นนามธรรมสูงและไม่มีการจัดทำคำอธิบายหรือตีความที่ชัดเจนไว้

๒. **ปัญหาการยอมรับ**

๒.๑ เนื่องจากเนื้อหาของจริยธรรมตำรวจ ที่กำหนดไว้ในปี พ.ศ.๒๕๒๕ มีรายละเอียดมากเกินไป และกำหนดไว้ควบคุมความประพฤติของข้าราชการตำรวจแทบทุกด้าน โดยไม่มีจุดเน้น ทำให้ข้าราชการตำรวจไม่ยอมรับที่จะนำจริยธรรมตำรวจมาเป็นแนวทางในการปฏิบัติแม้ว่าจะได้มีการกำหนดจริยธรรมตำรวจขึ้นเป็นลายลักษณ์อักษร และใช้เป็นหลักแห่งความประพฤติมาจนถึงปัจจุบัน จึงต้องการการพัฒนาปรับเปลี่ยนให้เหมาะสมกับสภาพของสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปหรือลดเนื้อหาลงไป โดยเน้นแต่เฉพาะเรื่องหลักที่สำคัญๆ ที่มีผลกระทบต่อวิชาชีพหรือภารกิจของตำรวจโดยตรง ซึ่งจะต้องแตกต่างไปจากความต้องการที่จะกำหนดจริยธรรม เพื่อให้ตำรวจเป็นพลเมืองดีของชาติ

๒.๒ เนื่องมาจากเหตุผลที่จริยธรรมตำรวจมีเนื้อหาเป็นจำนวนมากและมีลักษณะเป็นรูปธรรม จึงทำให้ข้าราชการตำรวจน้อยราย ที่ให้ความสนใจแสวงหาความรู้ความเข้าใจร่วมกัน ในสาระสำคัญของจริยธรรมตำรวจ

๓. **ปัญหาการนำจริยธรรมตำรวจมาบังคับใช้**

กรณีข้าราชการไม่ยอมรับนำจริยธรรมตำรวจมาเป็นแนวทางในการปฏิบัติ เช่น ไม่พูดความจริง ไม่อดทน ไม่อดกลั้น ไม่อดออม เป็นต้น ทั้งนี้เป็นเพราะ

๓.๑ ขาดการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ ตลอดจนรณรงค์ให้ข้าราชการตำรวจได้รับและทำความเข้าใจในเรื่องที่มา เหตุผล ความจำเป็น วัตถุประสงค์ เนื้อหา และประโยชน์ที่จะได้รับการปฏิบัติ ตามจริยธรรมตำรวจ

๓.๒ ถ้าข้าราชการตำรวจรับรู้และเข้าใจแต่ไม่นำจริยธรรมตำรวจมาปฏิบัติ เนื่องจากขาดความมุ่งหมายที่จะยึดถือจริยธรรมตำรวจเป็นแนวทาง โดยทั้งนี้อาจจะมีเหตุปัจจัยหลายประการ ได้แก่ ความต้องการของข้าราชการตำรวจในเรื่องทรัพย์สิน ชื่อเสียง เกียรติ และฐานะทางสังคม ขาดการตอบสนองจากอาชีพตำรวจไม่ว่าจะเป็นเรื่องรายได้ สวัสดิการ เมื่อความต้องการยังไม่บรรลู่ จึงเป็นเหตุให้ขาดความมุ่งหมายที่จะนำจริยธรรมตำรวจมาเป็นแนวทางในการปฏิบัติ

๓.๓ ขาดการยกย่องจากสังคม และเพื่อนร่วมงาน เมื่อตำรวจประพฤติปฏิบัติชอบ มุ่งมั่นในจริยธรรมตำรวจ ซึ่งคงจะต้องพบปัญหาอยู่ต่อไป หากสังคมไม่ยกย่องคนดีและประณามคนชั่ว แต่กลับไปที่ถือว่าคนมีเงินมีค่ามากกว่าคนมีคุณธรรม

จากปัญหาจริยธรรมต่างๆ ที่เกิดขึ้นกับวิชาชีพตำรวจสะท้อนให้เห็นว่า อุดมการณ์ตำรวจที่ได้รับการปลูกฝังมาตั้งแต่ในสมัยของพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว จนถึงปัจจุบันนั้น ข้าราชการตำรวจส่วนหนึ่งยังไม่ได้นำไปปฏิบัติในหน้าที่ราชการอย่างจริงจัง ดังนั้น การศึกษาแนวทางการพัฒนาจริยธรรมของข้าราชการตำรวจตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน จะทำให้ทราบถึงแนวทาง แก้ไขปัญหาอย่างมีประสิทธิภาพ และจะเป็นประโยชน์ในการพัฒนาจริยธรรมข้าราชการตำรวจต่อไปในอนาคต

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ประสพโชค พินิจศักดิ์ (๒๕๓๐) ได้ทำการศึกษารายการยอมรับในการส่งเสริมจริยธรรมของเจ้าพนักงานตำรวจท้องที่ในกองบัญชาการตำรวจนครบาล ผลการวิจัยพบว่า การสอนหรืออบรม ผู้ที่จะเข้ารับการศึกษานในหลักสูตรการสอนหรืออบรมของกรมตำรวจเพื่อส่งเสริมจริยธรรมควรมีวิธีการที่สำคัญในการสอนหรืออบรม คือ คัดเลือกบุคคลที่เป็นแบบอย่างที่ดีมาเป็นอาจารย์หรือครูสอน คัดเลือกบุคคลที่เป็นแบบอย่างที่ดีมาเป็นผู้บังคับบัญชาควบคุมดูแล บรรจุวิชาจริยธรรมในหลักสูตรที่มีระยะเวลาการศึกษาตั้งแต่ ๓ เดือนขึ้นไป เข้มงวดและลงโทษสถานหนักแก่ผู้ที่ประพฤติตนในทางเสื่อมเสียศีลธรรม ให้มีกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับศาสนาทุกเดือน และจัดให้มีการบรรยายธรรมหรือฟังเทศน์ทุกเดือน

สาธิต วิกสันเทียะ (๒๕๓๖) ได้ทำการวิจัยเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างการเรียนการสอนกับพฤติกรรมจริยธรรมของนักเรียนนายร้อยตำรวจ ผลการวิจัยพบว่าปัจจัยทางด้านความรู้สึกรู้สึกต่ออาชีพตำรวจ อาชีพมารดา อาชีพบิดา จำนวนพี่น้อง อายุ ลักษณะการเลี้ยงดู สำคัญที่การเกิดของนักเรียนนายร้อยที่แตกต่างกัน ทำให้พฤติกรรมจริยธรรมวิชาชีพตำรวจในด้านต่างๆ แตกต่างกัน จากผลการวิจัยข้างต้นน่าจะเชื่อได้ว่าอาชีพของบิดา มารดา ลักษณะการเลี้ยงดูของนักเรียนนายร้อยตำรวจซึ่งเป็นปัจจัยภูมิหลังครอบครัวและสังคม จะมีผลต่อความคาดหวังในการส่งเสริมจริยธรรมของนายตำรวจปกครอง

สมพร กฤษณพิพัฒน์ (๒๕๔๑) ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการรักษาวินัยของข้าราชการตำรวจ : ศึกษาเฉพาะกรณีข้าราชการตำรวจสังกัดกองบังคับการสายตรวจและปฏิบัติการพิเศษ กองบัญชาการตำรวจนครบาล มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการรักษาวินัยของข้าราชการตำรวจ โดยใช้กลุ่มตัวอย่างคือ ตำรวจจากกองบังคับการสายตรวจและปฏิบัติการพิเศษเก็บข้อมูลผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่าง จำนวน ๓๓๗ คน เป็นชั้นสัญญาบัตร จำนวน ๘๖ คน ผบ.หมู่-ลูกแถว จำนวน ๒๕๑คน ส่วนใหญ่อายุ ๒๑-๓๐ ปี จบมัธยมศึกษาตอนปลาย

ด้านสุขภาพจิตพบว่า ข้าราชการตำรวจมีสุขภาพจิตค่อนข้างดี ในระดับสามารถช่วยเหลือผู้อื่นได้ และพบว่าความแตกต่างในตำแหน่ง อายุ ระดับการศึกษา รายได้ หน่วยงานที่สังกัด ระยะเวลาที่ปฏิบัติงานและลักษณะการปฏิบัติงานสัมผัสประชาชน มีผลทำให้สุขภาพจิตต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ

ด้านการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมของข้าราชการตำรวจ พบว่า อยู่ในระดับการทำงานคุณธรรมของสังคม ปัจจัยด้านระดับการศึกษา และรายได้ มีผลให้ระดับการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ด้านทัศนคติต่องานของข้าราชการตำรวจอยู่ในระดับค่อนข้างดี เมื่อพิจารณาเป็นแต่ละด้านแล้ว จะเห็นว่าข้าราชการตำรวจมีทัศนคติด้านการมีความรู้สึกที่ดีต่องานสูงสุด และปัจจัยด้าน รายได้ ลักษณะการปฏิบัติงานสัมผัสประชาชน และระดับการศึกษา มีผลให้ระดับทัศนคติแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ด้านแรงสนับสนุนทางสังคมของข้าราชการตำรวจ อยู่ในระดับค่อนข้างสูง โดยมีแรงสนับสนุนจากครอบครัวสูงสุด หน่วยงานที่ข้าราชการตำรวจสังกัด ปัจจัยด้านรายได้ และลักษณะการปฏิบัติงานสัมผัสประชาชน มีผลให้แรงสนับสนุนทางสังคมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

เอื้อจิตต์ ตรีเพชร (๒๕๔๔) ศึกษาเรื่อง เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความรับผิดชอบของข้าราชการตำรวจ สังกัดสถานีตำรวจภูธรอำเภอเมืองชลบุรี มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับเหตุผลเชิงจริยธรรม ด้านความรับผิดชอบของข้าราชการตำรวจที่ปฏิบัติหน้าที่ ประจำสถานีตำรวจภูธรอำเภอเมืองชลบุรี กลุ่มประชากรที่ทำการศึกษา คือ ข้าราชการตำรวจสังกัดสถานีตำรวจภูธรอำเภอเมืองชลบุรี จำนวน ๓๔๕ นาย เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาเป็นแบบสอบถามวัดการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้น ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าสถิติ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว และการทดสอบค่าคงที่

ผลการวิจัยพบว่าข้าราชการตำรวจ สังกัดสถานีตำรวจภูธร อำเภอเมืองชลบุรี ที่มีระดับชั้นยศต่างกันมีระดับจริยธรรมของตำรวจ ตามโครงสร้างจริยธรรมตำรวจไทยทางด้านความรับผิดชอบแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕ โดยที่ข้าราชการตำรวจทั้งชั้นสัญญาบัตรและชั้นประทวนมีคะแนนเฉลี่ยของระดับจริยธรรมของตำรวจ ตามโครงสร้างจริยธรรมตำรวจไทยทางด้านความรับผิดชอบอยู่ในขั้นที่ ๕ คือ ขั้นแสดงพฤติกรรมเพื่อทำตามมาตรฐานสังคม เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตัว

ข้าราชการตำรวจสังกัดสถานีตำรวจภูธรอำเภอเมืองชลบุรีที่มีสายการปฏิบัติงานต่างกัน มีระดับจริยธรรมของตำรวจ ตามโครงสร้างจริยธรรมตำรวจไทยทางด้านความรับผิดชอบแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕ และเมื่อทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่โดยวิธี Scheffe พบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ ระหว่างคู่ต่างๆ ๓ คู่ คือ คู่ที่ ๑ ระหว่างข้าราชการตำรวจที่ปฏิบัติหน้าที่ในสายงานสอบสวนกับสายงานจราจร คู่ที่ ๒ ระหว่างข้าราชการตำรวจที่ปฏิบัติหน้าที่ในสายงานสอบสวนกับสายงานสืบสวน คู่ที่ ๓ ระหว่างข้าราชการตำรวจที่ปฏิบัติหน้าที่ในสายงานปราบปรามกับสายงานจราจร

ข้าราชการตำรวจสังกัดสถานีตำรวจภูธรอำเภอเมืองชลบุรี ที่ได้รับข้อมูลข่าวสารจากสื่อมวลชนต่างกัน มีระดับจริยธรรมของตำรวจ ตามโครงสร้างจริยธรรมตำรวจไทยทางด้านความรับผิดชอบแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๕ และเมื่อทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่โดยวิธี Scheffe พบว่ามีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ ระหว่างคู่ต่างๆ ๒ คู่ คือ คู่ที่ ๑ ระหว่างข้าราชการตำรวจที่ได้รับข้อมูลข่าวสารจากสื่อมวลชนในระดับมากกับข้าราชการตำรวจที่ได้รับของข้อมูลข่าวสารในระดับปานกลาง คู่ที่ ๒ ระหว่างข้าราชการตำรวจที่ได้รับข้อมูลข่าวสารจากสื่อมวลชนในระดับมากกับข้าราชการตำรวจที่ได้รับของข้อมูลข่าวสารในระดับน้อย

สาธิต จัดदानนท์ (๒๕๔๕) ศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีผลทำให้ข้าราชการตำรวจชั้นประทวนไม่รักษาระเบียบวินัย มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลทำให้ข้าราชการตำรวจชั้นประทวนไม่รักษาระเบียบวินัย และเพื่อศึกษาแนวทางหรือมาตรการในการแก้ไขการกระทำผิดของข้าราชการตำรวจชั้นประทวน ผลการศึกษาพบว่า

๑. ลักษณะหรือตำแหน่งหน้าที่ที่ปฏิบัติ พบว่า ข้าราชการตำรวจที่มีระดับตำแหน่งต่ำกว่า จะกระทำผิดทางวินัยมากกว่าข้าราชการตำรวจที่มีระดับตำแหน่งสูงกว่า

๒. รายได้และความเป็นอยู่ พบว่า ข้าราชการตำรวจที่มีรายได้ได้น้อย จะกระทำผิดทางวินัยมากกว่าข้าราชการตำรวจที่มีรายได้มากกว่า

๓. ระดับการศึกษา พบว่า ข้าราชการตำรวจที่มีระดับการศึกษาต่ำกว่า จะกระทำผิดทางวินัยมากกว่าข้าราชการตำรวจที่มีระดับการศึกษาสูงกว่า

๔. การยึดถือทางวัตถุ พบว่า ข้าราชการตำรวจที่ยึดถือทางวัตถุเป็นหลัก จะกระทำผิดทางวินัยมากกว่าข้าราชการตำรวจที่ไม่ยึดถือทางวัตถุ

๕. อำนาจ พบว่า ข้าราชการตำรวจที่มีอำนาจมาก จะกระทำผิดทางวินัยมากกว่า ข้าราชการตำรวจที่มีอำนาจน้อย

พัฒนา จ้างประเสริฐ (๒๕๔๗) ศึกษาเรื่อง จริยธรรมของข้าราชการตำรวจ สังกัดตำรวจภูธรจังหวัดสกลนคร และความคิดเห็นของประชาชนต่อจริยธรรมของข้าราชการตำรวจสังกัดตำรวจภูธรจังหวัดจันทบุรี มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา จริยธรรมของข้าราชการตำรวจและความคิดเห็นของประชาชนต่อจริยธรรมของข้าราชการตำรวจ สังกัดตำรวจภูธร จังหวัดจันทบุรี

ผลการศึกษาพบว่า ในด้านจริยธรรมต่อตนเอง ต่อหน่วยงาน ต่อผู้บังคับบัญชา/ ผู้ใต้บังคับบัญชา และผู้ร่วมงาน และต่อจริยธรรมประชาชน และสังคมของข้าราชการตำรวจใน ภาพรวม อยู่ในระดับสูง ผลการศึกษาในส่วนความคิดเห็นของประชาชนต่อจริยธรรมของข้าราชการตำรวจ สังกัด ตำรวจภูธรจังหวัดจันทบุรี พบว่า ประชาชนเห็นว่าระดับจริยธรรมต่อตนเอง ต่อหน่วยงาน และต่อ ประชาชน/สังคมของข้าราชการตำรวจในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง

สาธิตา ไทยประดิษฐ์ (๒๕๔๗) ศึกษาเรื่อง จริยธรรมของตำรวจในการสอบสวนคดีอาญา: ศึกษากรณีคดีเซอร์แอน ดันแคน โดยมุ่งศึกษาถึงพฤติกรรมด้านจริยธรรมเป็นของตำรวจและศึกษาถึง กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ คำสั่งที่เกี่ยวกับจริยธรรมเป็นสำคัญ เป็นการศึกษาวิจัยเอกสาร โดยวิเคราะห์เชิง พรรณา และได้แบ่งประเด็นการศึกษาออกเป็น ๒ ส่วน กล่าวคือ ส่วนแรก เป็นการวิเคราะห์เชิง พรรณาถึงพฤติกรรมของข้าราชการตำรวจในการสอบสวนคดีของ เซอร์แอน ดันแคน ว่าข้าราชการ ตำรวจมีพฤติกรรมอย่างไรในการสอบสวนที่ถือว่าผิดจริยธรรม โดยใช้เกณฑ์การวัดจริยธรรมทางด้าน พระพุทธศาสนา ส่วนที่สองเป็นการนำพฤติกรรมของข้าราชการตำรวจ ในการสอบสวนคดี เซอร์แอน ที่ถือว่าเป็นพฤติกรรมที่ผิดจริยธรรม ซึ่งได้จากการศึกษาในช่วงแรกมาวิเคราะห์เชื่อมโยงกับกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ คำสั่งที่เกี่ยวข้องกับจริยธรรม

ผลการศึกษาพบว่า พฤติกรรมของข้าราชการตำรวจมีแนวโน้มที่ผิดจริยธรรมค่อนข้างมาก พฤติกรรมของข้าราชการตำรวจในคดีเซอร์แอนที่ถือว่าผิดจริยธรรม ได้แก่ พฤติกรรม การจับ การแต่ง ข้อหา พฤติกรรม การซ้อมผู้ต้องหา การปั้นแต่งพยาน พฤติกรรม การทุจริตโดยรับสินบน นอกจากนี้จากผล การศึกษาพบว่าในส่วนของเนื้อหาที่ปรากฏในกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ คำสั่งที่เกี่ยวกับจริยธรรมนั้น มีเนื้อหาเป็นจำนวนมากและมีความซ้ำซ้อน ประกอบกับมีความเป็นนามธรรมสูง ดังนั้นจึงได้เสนอ ให้แก้ไขทางด้านเนื้อหาของจริยธรรมให้มีลักษณะเฉพาะสำหรับวิชาชีพตำรวจ โดยแก้ไขให้เป็นรูปธรรม ชัดเจนมากขึ้น นอกจากนี้ยังได้เสนอแนะให้มีการสร้างความเป็นวิชาชีพและเสริมสร้างจรรยาบรรณของ พนักงานสอบสวน โดยการพัฒนางานสอบสวนและพัฒนาการบริหารงานที่เกี่ยวข้องกับงานสอบสวน เพื่อเสริมสร้างขวัญและกำลังใจ ให้พนักงานสอบสวนสามารถเติบโตไปได้ในสายงานสอบสวนอย่างต่อเนื่องและเป็นธรรม ระบบการพิจารณาบำเหน็จ ความดีความชอบเลื่อนเงินเดือน และพัฒนาระบบ ค่าตอบแทนอื่นๆ ของพนักงานสอบสวนให้เพียงพอแก่การดำรงชีพและการปฏิบัติงาน และพัฒนาระบบ การเบิกจ่ายเงินให้ถึงตัวพนักงานสอบสวน เช่น ค่าตอบแทนในการทำสำนวน เงินประจำตำแหน่ง พนักงานสอบสวน เป็นต้น ส่วนแนวทางที่สองเป็นแนวทางป้องกัน ซึ่งผู้วิจัยได้กล่าวไว้เป็นภาพรวม กว้างๆ เนื่องจากในงานวิจัยนี้มุ่งศึกษาเฉพาะพฤติกรรมเชิงจริยธรรม ของข้าราชการตำรวจที่เป็น พนักงานสอบสวนเท่านั้น โดยกำหนดให้มีแนวทางการส่งเสริมและพัฒนา "ทางด้านจิตสำนึกทาง จริยธรรม" โดยเน้นการเริ่มต้นพัฒนาจากสถาบันครอบครัวและสถาบันการศึกษา สูดท้ายเน้นถึงการ พัฒนาจริยธรรมเฉพาะด้านในวิชาชีพ

นราวิชญ์ รอดศิริกรรม (๒๕๕๐) ศึกษาเรื่อง กระบวนการนำผู้กระทำผิดกฎหมายอาญามา รับโทษ : กรณีศึกษาเฉพาะการแจ้งข้อหาและการจับกุมโดยพนักงานสอบสวน มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา

กระบวนการยุติธรรมในส่วนอำนาจหน้าที่ของตำรวจในการนำผู้กระทำผิดมารับโทษ ศึกษาข้อดี ข้อเสีย ในกระบวนการแจ้งข้อหาและการจับกุมโดยพนักงานสอบสวน และเสนอแนวทางแก้ไขปัญหาในการแจ้งข้อหาและการจับกุม โดยพนักงานสอบสวนทำการศึกษาโดยใช้แบบสัมภาษณ์แบบเจาะลึก เก็บข้อมูลกับพนักงานสอบสวน ผู้พิพากษา พนักงานอัยการ ทนายความผู้เสียหาย และผู้ถูกกล่าวหาในพื้นที่จังหวัดชลบุรี รวมจำนวน ๑๐ คน ผลการศึกษาพบว่ากระบวนการนำผู้กระทำผิดอาญามารับโทษนั้น ต้องทำตามกฎหมายที่บัญญัติไว้ ซึ่งในคดีที่เกิดในศาลแขวงและศาลจังหวัดนั้น มีวิธีการที่ไม่แตกต่างกัน ซึ่งสามารถทำได้โดยการจับกุมตัวตามหมายจับ หรือจับกุมตัวขณะพบการกระทำความผิดซึ่งหน้า หรือการแจ้งข้อหาและจับกุมโดยพนักงานสอบสวน และการจับกุมโดยไม่มีหมายจับของพนักงานสอบสวน วิธีหลังนี้พนักงานสอบสวนมักหลีกเลี่ยงเพราะเสี่ยงต่อการละเมิดสิทธิมนุษยชน พนักงานสอบสวนจะใช้วิธีการแจ้งข้อหาเนื่องจากมีข้อดี คือ ผู้ต้องหาพึงพอใจเนื่องจากไม่ต้องมีการประกันตัว มีโอกาสในการพิสูจน์ความบริสุทธิ์เต็มที่ เป็นการเปิดโอกาสให้ผู้ต้องหาเข้ามาขอตัวมากขึ้นและลดปัญหาการจับผิดตัวหรือถ่วงกันแก่งกันโดยไม่มีมูล กระบวนการยุติธรรมดำเนินไปด้วยความรวดเร็ว แต่มีข้อเสีย คือ ผู้เสียหายมองว่าไม่ได้รับความเป็นธรรม ผู้ต้องหามีโอกาสหลบหนีออกไปข่มขู่พยาน ทำลายหลักฐาน หรือก่อเหตุอันตรายประการอื่น มีผลต่อรูปคดีและการตัดสินใจในชั้นศาล และผู้เสียหายมักมองว่าพนักงานสอบสวนไม่ตั้งใจทำงาน เข้าข้างผู้ต้องหา ปล่อยตัวผู้ต้องหา ส่วนผู้ต้องหามองว่าการกระทำของพนักงานสอบสวนเป็นการเคารพสิทธิมนุษยชน รู้สึกได้รับความเป็นธรรม มีศักดิ์ศรี ความเป็นมนุษย์ ให้โอกาสในการต่อสู้คดีเพื่อพิสูจน์ความบริสุทธิ์ ก่อให้พนักงานสอบสวนผู้ทำหน้าที่เป็นกลางได้รับความอึดอัดใจ ซึ่งพนักงานสอบสวนจะต้องมีเหตุผลเพียงพอต่อการดำเนินการดังกล่าว หากไม่มีเหตุผลเพียงพอที่จะอธิบายให้ผู้เสียหายและผู้ต้องหาในคดีเข้าใจการทำงานได้แล้ว อาจเกิดปัญหาในการถูกร้องเรียน หรือเป็นข่าวในแง่ลบกับองค์กรตำรวจได้ง่าย ซึ่งในมุมมองของพนักงานสอบสวนหรือองค์กรในกระบวนการยุติธรรม มองว่าเป็นการกระทำตามกฎหมาย ผู้เกี่ยวข้องในกระบวนการยุติธรรมได้รับสิทธิคุ้มครองตามกฎหมายแล้ว โดยพนักงานสอบสวนต้องมีความรู้ความเข้าใจในกฎหมายอย่างถ่องแท้ มีคุณธรรม จริยธรรม มีจรรยาบรรณในการประกอบวิชาชีพ ตลอดจนมีธรรมาภิบาลในการปฏิบัติหน้าที่และบังคับใช้กฎหมายด้วยความโปร่งใส เป็นธรรม สามารถตรวจสอบได้ตามเจตนารมณ์ของกฎหมายกำหนดอย่างแท้จริง

บทที่ ๓

ประวัติการพัฒนาจริยธรรมตำรวจ

การวิจัยนี้เป็นการศึกษาการพัฒนาจริยธรรมตำรวจตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ตลอดจนปัญหาอุปสรรคในการพัฒนา ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาวิจัยจากเอกสารต่างๆ อย่างไรก็ตาม ก่อนที่จะกล่าวถึงการพัฒนาจริยธรรม จะขอกล่าวถึงประวัติความเป็นมาของกรมตำรวจ จนกระทั่งเป็นสำนักงานตำรวจแห่งชาติโดยย่อ เพื่อทราบถึงพัฒนาการของสถาบันที่ทำหน้าที่ผดุงความสงบสุขของสังคมไทย ต่อจากนั้นผู้วิจัยจะรายงานผลการศึกษาวิธีการพัฒนาจริยธรรมของตำรวจตั้งแต่อดีตจนกระทั่งปัจจุบัน ในบทที่ ๓ จะมีประเด็นสำคัญ ดังต่อไปนี้

๑. ประวัติความเป็นมาของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ
๒. การพัฒนาจริยธรรมตำรวจตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน
๓. การพัฒนาจริยธรรมและจรรยาบรรณข้าราชการตำรวจในสังกัด ตำรวจภูธรภาค ๖

ประวัติความเป็นมาของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ

จากการศึกษาข้อมูลเชิงประวัติศาสตร์พบว่าประวัติกรมตำรวจไทย และกิจการตำรวจของ ไทยนั้น มีการวางรากฐานและพัฒนาขอบข่ายอำนาจหน้าที่ตั้งแต่อดีตมาจนถึงปัจจุบัน ซึ่งเมื่อศึกษาลักษณะของการเปลี่ยนแปลงภารกิจและการจัดรูปองค์กรของตำรวจแล้วอาจแบ่งกิจการตำรวจออกได้เป็น ๔ ยุค ดังต่อไปนี้ (สุวรรณ สุวรรณเวโช, ๒๕๑๘:๒)

๑. ตำรวจไทยยุคที่ ๑ (ก่อน พ.ศ. ๒๔๓๓)

จากหลักฐานศิลาจารึกหลักที่ ๒๐ ที่ศาลสูงเมืองลพบุรีพบว่า ตำรวจเป็นชื่อเรียกเจ้าหน้าที่ของรัฐที่มีชื่ออยู่ในสมัยอาณาจักรลพบุรี สำหรับระบบการรักษาความสงบเรียบร้อยได้เริ่มต้นมาแล้วในสมัยนี้เช่นกัน ต่อมาเมื่อคนไทยอพยพลงมาจัดตั้งอาณาจักรสุโขทัยขึ้นได้ใช้ระบบการปกครองประเทศแบบพ่อปกครองลูก พระมหากษัตริย์ทรงรับเป็นภาระในการดูแลทุกข์สุข และระงับความเดือดร้อนของประชาชน

ในสมัยพ่อขุนรามคำแหงมหาราช การให้ความยุติธรรมจะเริ่มต้นโดยประชาชนผู้เดือดร้อนไปยื่นกระดิ่งที่ประตูดังแล้วพ่อขุนรามคำแหงจะมาสอบสวนและตัดสินคดีความ การที่พระมหากษัตริย์ทรงใช้อำนาจตุลาการด้วยพระองค์เองนี้เป็นหลักปฏิบัติที่ใช้อยู่ไปในแหลมอินโดจีนในขณะนั้น

ในสมัยพระเจ้าลิไทยได้ใช้หลักธรรมในพุทธศาสนาปกครองประเทศมากยิ่งขึ้น ทำให้การให้ความเป็นธรรมต้องพิจารณาด้วยความรอบคอบมีหลักเกณฑ์มากขึ้น เพราะจะต้องมีการให้อภัย ไม่จองเวรตามที่พระองค์ประกาศ การลงโทษด้วยการทรมานร่างกายและลงโทษให้ถึงตาย จึงมีน้อย

การสอบสวนที่ใช้อยู่ในกรุงสุโขทัยเป็นระบบที่สันนิษฐานว่าผู้ถูกกล่าวหาเป็นผู้ผิด เมื่อจับกุมตัวคนร้ายมาได้แล้วจะใช้วิธีสอบสวน โดยการเขียนดีและทรามาร่างกายเช่นเดียวกันกับการสอบสวนในระบบกล่าวหาในยุโรปผิดกันอยู่ที่ว่าในระบบกล่าวหาที่ใช้ในกรุงสุโขทัยนั้น แม้ว่าจะเริ่มต้นด้วยการสันนิษฐานว่าผู้ถูกกล่าวหาเป็นผู้ผิด และผู้ต้องหาทำหน้าที่พิสูจน์ของตนก็ตาม แต่ก่อนจับกุมคนร้าย กฎหมายกำหนดให้เจ้าบ้านเจ้าเรือนร่วมกับเจ้าหน้าที่พิจารณากันก่อนว่าผู้ถูกกล่าวหาเป็นผู้กระทำผิดหรือไม่ เมื่อพิจารณาแล้วให้เจ้าทุกข์คู่ตัวคนร้ายและคูของกลางก่อนจึงจะจับกุม ซึ่งได้ถือเป็นหลักปฏิบัติในการสอบสวนของตำรวจมาจนถึงทุกวันนี้

ในระบบกระบวนการยุติธรรมในกรุงสุโขทัยนั้นมีกฎหมายกำหนดว่า จะต้องมีการสืบสวนให้แน่ชัดก่อน หลังจากนั้นจึงประชุมปรึกษาหารือกันระหว่างบุคคล ๓ ฝ่าย คือ ผู้ปกครองท้องถิ่น เจ้าทรัพย์และเจ้าหน้าที่เพื่อหาข้อยุติในการปราบปรามติดตามจับกุมคนร้ายถือเป็นความรับผิดชอบร่วมกันของสังคมว่า เมื่อมีความผิดเกิดขึ้น ผู้ที่อยู่ภายในรัศมี ๓ เส้น ๑๕ วา นับจากจุดเกิดเหตุจะต้องช่วยเหลือเจ้าทรัพย์โดยรับผิดชอบจับกุมคนร้ายในทันที หากไม่ได้ตัวคนร้ายหรือไม่ได้ทรัพย์คืนจะต้องร่วมกันชดใช้ราคาทรัพย์แทนคนร้าย

ในสมัยพ่อขุนรามคำแหงมหาราช ไม่สามารถหาหลักฐานยืนยันได้ว่ามีข้าราชการปฏิบัติหน้าที่เป็นผู้รักษากฎหมายโดยเฉพาะหรือไม่ แต่ในสมัยพระเจ้าลิไทย พบว่ามีเจ้าหน้าที่รักษากฎหมายเรียกว่า สุภาวดี และมีระเบียบปฏิบัติสำหรับเจ้าพนักงานผู้เกี่ยวข้องกับคดีไว้ในกฎหมายลักษณะโจร

ในสมัยกรุงศรีอยุธยา การปกครองและการรักษาความสงบเรียบร้อย ในราชธานี เริ่มแปรรูปจากระบบพ่อปกครองลูกที่ใช้อยู่ในสมัยกรุงสุโขทัยเป็นแบบเอกราชไปโดย ถือว่าพระมหากษัตริย์เป็นสมมติเทพต่างจากสามัญชน ในการปกครองตลอดจนธรรมเนียมประจำราชสำนัก นิยมระบบเขมร โดยแบ่งเมืองออกเป็นเมืองเอก โท ศรี จัตวา และแบ่งการปกครองราชธานีกับหัวเมืองออกจากกัน การปกครองในราชธานีนี้ใช้ระบบจตุสดมภ์มีขุนเมือง ขุนวัง ขุนคลัง ขุนนา รับผิดชอบการบริหารราชการแผ่นดิน ทรงตั้งลูกขุนให้ทำการแทนพระมหากษัตริย์ มีสามคณะ คือ ลูกขุนฝ่ายพลเรือน ลูกขุนฝ่ายทหาร และลูกขุนฝ่ายตุลาการ ซึ่งมีพระมหากษัตริย์เป็นผู้เชี่ยวชาญชี้ผิดชอบในคัมภีร์พระธรรมศาสตร์ (สุวรรณ สุวรรณเวโช, ๒๕๑๕:๘๑-๘๓)

การปกครองท้องถิ่นในเขตราชธานี แบ่งออกเป็นแขวงมีนายแขวงเป็นหัวหน้าแขวงหนึ่งๆ แบ่งออกเป็นอำเภอ แต่ละอำเภอมีนายอำเภอและกรมการอำเภอบริหารราชการ

การรักษาความสงบเรียบร้อย โดยทั่วไปอาศัยความรับผิดชอบร่วมกันของสังคมเป็นหลักเช่นเดียวกับในสมัยสุโขทัย มีระบบไพร่เป็นรากฐาน โดยมีเจ้าหน้าที่ของรัฐเสริมเข้ามาช่วยเหลือการรักษาความสงบเรียบร้อย จึงขึ้นอยู่กับโครงสร้างทางสังคม ๕ ประการ คือ ระบบไพร่ นครบาล กฎหมาย วิธีปฏิบัติในการนำตัวผู้กระทำความผิดมาลงโทษ และการถวายเป็นกุศล

ระบบไพร่เป็นระบบแห่งความสัมพันธ์ทางการเมือง เศรษฐกิจและสังคมด้วย การควบคุมกำลังคน โดยใช้หลักสายโลหิตอยู่ในความรับผิดชอบของมูลนาย ถ้าราษฎรไม่สังกัดมูลนาย ก็จะไม่ได้รับความคุ้มครองตามกฎหมาย

นครบาลมีหน้าที่ตรวจตราท้องที่และตั้งจุดตรวจทุกวัน เพื่อตรวจคนเข้าออกใน
พระนคร และตรวจของต้องห้าม เครื่องศาสตราวุธ มีม้าเร็วและเรือเร็วไว้สำหรับคอยบอกเหตุ

วิธีสอบสวนผู้กระทำความผิดฐานเป็นโจรทุกประเภทให้เอาตัวโจรมาเขียนตามจาริต
ประเพณีนครบาลได้ ๓ ครั้ง เพื่อให้ผู้ร้ายรับสารภาพและชดทอจนถึงผู้สมรู้ร่วมคิด ถ้าโจรไม่รับสารภาพ
ให้ส่งตัวไปให้เสนาบดีสอบสวน ถ้าพบว่าผู้รักษาเมืองกรมการเมืองหรือนครบาลแกเล้งเขียนดีเพื่อให้
สารภาพหรือชดทอคนอื่น ผู้รักษาเมืองกรมการเมืองหรือนครบาลจะต้องถูกเขียนเท่ากับผู้ที่ถูกกลั่นแกเล้ง
และลงโทษในความผิดฐานนั้น

ในกรุงศรีอยุธยาตอนปลาย มีการให้สิทธิพิเศษแก่บุคคลต่างด้าว บางประเทศที่เข้ามาตั้ง
บริษัทค้าขายในประเทศไทย คือ ฮอลันดา และฝรั่งเศส ที่กระทำความผิดในระหว่างคนในบังคับเดียวกัน
ไม่ต้องขึ้นศาลไทย แต่ถ้าคนงานของบริษัทในบังคับพิพาทกับบุคคลที่ไม่อยู่ในบังคับ จึงจะขึ้นศาลไทย
แต่หัวหน้าเจ้าพนักงานของบริษัทมีสิทธิที่จะนั่งพิจารณาและออกความเห็นชี้ขาดตัดสินคดีด้วย สำหรับการ
ปกครองบังคับบัญชาหัวเมืองชั้นนอกและเมืองท้าวพระยามหานครนั้น ราชธานีไม่ได้เข้าไปควบคุม
อย่างใกล้ชิด คงปล่อยให้เป็นที่ของเจ้าเมืองผู้รั้งเมืองดำเนินการไปเอง ส่วนกลางเป็นแต่วางระเบียบ
ปฏิบัติและส่งข้าราชการไปประจำในบางตำแหน่ง

ข้าราชการในหัวเมืองต่างๆ ที่ปฏิบัติงานในด้านการรักษาความสงบเรียบร้อย คือ
ยกกระบัตรและจำเมือง โดยยกกระบัตรมีหน้าที่รักษาพระราชกำหนด บทพระอัยการฉบับหลวงเป็น
ผู้รับและพิจารณาคำร้องทุกข์ของราษฎร สำหรับจำเมืองมีหน้าที่ปราบปรามโจรผู้ร้ายเหมือนอย่าง
กรมพระนครบาลในราชธานี

การรักษาความสงบเรียบร้อยในแต่ละหัวเมือง ถือเป็นหน้าที่ของเจ้าเมืองและกรม
การเมืองร่วมกัน หากเมืองใดมีโจรผู้ร้ายชุกชุม ไม่สามารถปราบปรามให้ราบคาบได้ เจ้าเมืองมีความผิด
ถ้าผู้ร้ายปล้นฆ่าเจ้าทรัพย์ จับตัวผู้ร้ายไม่ได้ ผู้ที่ร่วมรับผิดชอบจะต้องเสียค่าปรับไหมให้ทายาทของ
เจ้าทรัพย์ โดยจำเมืองเสีย 2 ส่วน ผู้รักษาเมืองและกรมการเมืองเสีย ๑ ส่วน ชาวบ้านในรัศมี ๓ เส้น
๑๕ วา เสีย ๑ ส่วน

คนไทยในสมัยกรุงศรีอยุธยามีการจัดระเบียบสังคมตามรูปแบบการปกครองและตาม
กลุ่มชาติสกุล การจัดประชาชนตามรูปแบบการปกครอง คือ จัดเป็นกองกำลังรบ ผู้ดำรงตำแหน่งสำคัญ
ในกองทัพจะมีฐานะทางสังคมสูงกว่าลดหลั่นกันลงมาตามลำดับ โดยมีพระมหากษัตริย์เป็นศูนย์กลาง
ของอำนาจ มีศักดิ์นาเป็นตัวกำกับคุณค่าฐานันดร ส่วนการแบ่งกลุ่มคนโดยชาติสกุล มี ๕ กลุ่ม คือ
ราชสกุล พราหมณ์สกุล แพศยสกุล สุทรสกุล และหิณะสกุล เช่นเดียวกับการแบ่งชนชั้นตามวรรณะใน
ศาสนาพราหมณ์ แต่ไม่เคร่งครัดมีการผสมกลมกลืนกันระหว่างสกุลต่างๆ ในสมัยพระบรมไตรโลกนาถ
ได้กำหนดศักดิ์นาข้าราชการตำรวจไว้ และจากทำเนียบศักดิ์นาทำให้ทราบว่า ในสมัยนั้นมีกรมตำรวจอยู่
ในส่วนกลาง ๑๔ กรม สังกัดสมุหนายก ๒ กรม สังกัดเมืองหรือเวียง ๒ กรม สังกัดวัง ๒ กรม และ
สังกัดสมุหพระกลาโหม ๘ กรม นอกจากนี้ยังมีตำแหน่งตำรวจที่เป็นเจ้าว่างอยู่ ๒ ตำแหน่ง และ
นายตำรวจชั้นผู้ใหญ่อีก ๒ ตำแหน่ง รวมเป็น ๔ ตำแหน่ง จากจดหมายเหตุสมัยกรุงศรีอยุธยาตอนปลาย

ได้กล่าวถึงหน้าที่กรมพระตำรวจในซ้าย กรมพระตำรวจในขวา กรมพระตำรวจนอกซ้าย และกรมพระตำรวจนอกขวา ในสังกัดเจ้าพระยามหาเสนาบดี สมุหพระกลาโหม รวม ๔ กรม ทำให้สามารถแยกงานตำรวจออกไปเป็น ๒ ส่วน คือ งานรักษาความสงบเรียบร้อยกับ งานรับใช้ส่วนพระองค์

ต่อมาการปกครองของไทยในสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ตอนต้นยังคงมีลักษณะไม่แตกต่างจากการปกครองและการบริหารราชการในสมัยกรุงศรีอยุธยา ประเทศราชและหัวเมืองชั้นนอกมีอิสระในการปกครองตนเองมากกว่า ราชการบริหารส่วนกลางในราชธานีมีอำนาจหน้าที่ยุ่งเหยิงปนเปกัน (สุวรรณ สุวรรณเวโซ, ๒๕๑๕:๑๔๔-๑๔๖)

การรักษาความสงบเรียบร้อยในส่วนกลางมีเจ้าหน้าที่แยกปฏิบัติอยู่หลายกระทรวง องค์การตำรวจที่สำคัญ คือ กองรักษาวังและนครบาล อำนาจสูงสุดทางตุลาการอยู่ที่พระมหากษัตริย์ มีศาลกระทรวงหรือกรมอยู่ทั้งสิ้น รวม ๑๔ ศาล แต่ละศาลมีอำนาจชำระทั้งความแพ่งและความอาญา ที่เกี่ยวกับหน้าที่ของกระทรวงนั้นๆ การตรวจตระเวนรักษาความสงบเรียบร้อยในเขตราชธานีเป็นหน้าที่ของกรมพระนครบาล มีกองกำลัง ๒ กอง รับผิดชอบในเขตพื้นที่ต่างกัน คือ กองตระเวนซ้ายและกองตระเวนขวา

แนวความคิดในการปฏิรูปการตำรวจในส่วนกลางมาจากสาเหตุ ๓ ประการ คือ อัตราคดีในกรุงเทพฯ มีมากขึ้นกว่าแต่ก่อนประการหนึ่ง เกิดมีโจรที่กระทำความผิดกฎหมายของบ้านเมืองเพิ่มขึ้นอีกประการหนึ่ง การปรับปรุงกระบวนการยุติธรรมและเจ้าหน้าที่ผู้รักษากฎหมายนี้ พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงให้กัปตัน เอส เอ เบร็ด เอมส์ จัดตั้งกองตำรวจโปลิศขึ้นในกรมพระนครบาล เมื่อปี พ.ศ. ๒๔๐๓ โดยเลียนแบบกิจการตำรวจสิงคโปร์

กองโปลิศคอนเตเบิ้ล ได้เริ่มลงมือรักษาหน้าที่ในตอนสำเพ็ง ซึ่งเป็นย่านที่อยู่อาศัยของชาวจีน นอกจากนี้ยังได้ตรากฎหมายโปลิศ ๕๑ ข้อ ขึ้นในปี พ.ศ. ๒๔๑๘ ถือได้ว่าเป็นกฎหมายจัดวางระเบียบการปฏิบัติงานของตำรวจขึ้นเป็นครั้งแรก ในกฎหมายฉบับนี้ได้กำหนดหลักเกณฑ์ในเรื่องรับสมัครบุคคลเข้ารับราชการตำรวจ ความประพฤติระเบียบวินัย การบังคับบัญชา รวมถึงอำนาจหน้าที่ของตำรวจและบทบัญญัติสำหรับประชาชน การบริหารราชการส่วนภูมิภาคแบ่งออกเป็น ๓ กรม มหาดไทยรับผิดชอบทางหัวเมืองฝ่ายเหนือ กลาโหมรับผิดชอบหัวเมืองปักษ์ใต้ และกรมท่า ซึ่งต่อมารวมงานกับกรมพระคลังรับผิดชอบหัวเมืองชายทะเลตะวันออก และแบ่งหัวเมืองออกเป็นหัวเมืองชั้นใน หัวเมืองชั้นนอกและเมืองประเทศราช

เฉพาะหัวเมืองชั้นในและวังราชธานีเท่านั้นที่มหาดไทย กลาโหมและกรมท่ามีอำนาจแต่งตั้งเจ้าเมืองผู้รั้งเมือง ปลัด รองปลัด สัสดี และเจ้าหน้าที่ภาษีอากร ซึ่งในสมัยพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวมีเขตทางเหนือจดลพบุรี ทางตะวันออกถึงนครนายก ทางตะวันตกจดสุพรรณบุรี และทางใต้ถึงพระประแดง นอกจากนี้ในบริเวณดังกล่าว การตั้งเจ้าเมืองเป็นการสืบเชื้อสายมาแต่เดิมและการตั้งข้าราชการในหัวเมืองก็ต้องแต่งตั้งตามข้อเสนอของเจ้าเมืองด้วย

การรักษาความสงบเรียบร้อยในหัวเมืองต่างๆ ยังคงต้องอาศัยกรมการเมืองแต่ละเมือง ปฏิบัติงานอยู่เหมือนในสมัยกรุงศรีอยุธยา แต่จะมีกองตระเวนของกลาโหม มหาดไทย และกรมท่าคอย

ออกตรวจตระเวนหัวเมืองภายในเขตรับผิดชอบของตน เพื่อหาข่าวและระวังการศึก ในการปกครอง
ท้องที่ที่อยู่ห่างไกลและการรักษาความสงบเรียบร้อยภายในท้องถิ่นชาวบ้านทำความตกลงกันเอง การ
ชำระข้อพิพาทเล็กๆ น้อยๆ ในหมู่บ้านถือเป็นหน้าที่ของครอบครัวหรือผู้ใหญ่บ้าน

ต่อมาในสมัยพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวได้ตั้งกองกำลังเพื่อปราบโจรเป็น
กองประจำถึง ๒๐ กอง อยู่ในสังกัดสมุหพระกลาโหม โดยใช้คนจากกรมพระตำรวจและกองอาสา
หกเหล่าซึ่งทำให้ส่วนกลางสามารถเข้าไปแทรกแซงการปฏิบัติงานของหัวเมืองต่างๆ ได้มากขึ้น

ในปี พ.ศ.๒๔๑๘ ต้นสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ซึ่งเป็นปีเดียวกัน
กับการตรากฎหมายโปลิศ ๕๓ ข้อ สมุหกลาโหมได้ขอพระบรมราชานุญาตจัดตั้งทหาร โปลิศขึ้นไป
ปราบปรามการลักลอบจำหน่ายฝิ่นของต่องห้ามในหัวเมืองฝ่ายเหนือ ๑๕ เมือง โดยให้อยู่ในบังคับบัญชา
ของผู้ว่าราชการเมืองอุดรดิตถ์ การจัดกองทหารจากส่วนกลางขึ้นไปปราบปรามการลักลอบจำหน่ายฝิ่น
และรักษาพระราชอาณาฝ่ายเหนือนั้น นอกจากจะเป็นการรักษาความสงบเรียบร้อยและปราบปรามโจร
ผู้ร้ายตามปกติแล้ว ยังใช้เป็นกองกำลังรักษาพระราชอาณาเขต ซึ่งกำลังมีกรณีพิพาทกับฝรั่งเศสที่
แพร่อิทธิพลมาจากเวียดนามด้วย และในครั้งนี้อเองพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวได้ทรง
พระกรุณาโปรดเกล้าให้ตรากฎหมายสำหรับทหารไว้ด้วย เรียกว่ากฎหมายโปลิศรักษาหัวเมืองฝ่ายเหนือ
พ.ศ. ๒๔๑๘

ต่อมาในปี พ.ศ.๒๔๒๑ ได้จัดให้มีโปลิศรักษาเมืองตาก ซึ่งเป็นเมืองชายแดนติดต่อกับ
ประเทศพม่าของอังกฤษขึ้นมีลักษณะเป็นงานผสมระหว่างการรักษาด่านขึ้นเป็นส่วนหนึ่งด้วย โดยใช้
กฎหมายโปลิศฝ่ายอินเดียเป็นแนวทาง จากกฎหมายโปลิศ ๕๓ ข้อ ซึ่งจะรักษาหน้าที่ในเขตในและนอก
พระนคร กฎหมายโปลิศรักษาหัวเมืองฝ่ายเหนือ และพระราชบัญญัติสำหรับกองรักษาด่านเมืองตากนี้
จะเห็นได้ว่าได้แยกอำนาจหน้าที่ของตำรวจไว้เป็น ๒ ส่วน คือ อำนาจหน้าที่ของตำรวจในเขตราชธานีที่
ปรับปรุงใหม่ส่วนหนึ่ง และอำนาจหน้าที่ของตำรวจที่ส่งออกไปประจำในหัวเมืองฝ่ายเหนืออีกส่วนหนึ่ง
กล่าวคือ

- ตำรวจในเขตราชธานีที่ปรับปรุงใหม่ในขณะนั้นมีหลายหน่วย คือให้พระยามหามนตรี
ศรีธรรมาธิบดีเจ้ากรมพระตำรวจในขวาจัดทหารรักษาแถวถนนในกำแพงชั้นนอกพระบรมมหาราชวัง
โดยรอบ ให้พระยาอินทราธิบดีสีหราชรองเมือง ยกโปลิศออกไปตั้งตรวจตรารักษาชั้นนอก กำแพงฝั่ง
ตะวันออก ฝั่งตะวันตก ให้สมเด็จพระเจ้าน้องยาเธอเจ้าฟ้าจาตุรนต์รัศมีกับพระยาสุริยภักดี เจ้ากรม
พระตำรวจ สนมทหารซ้ายจัดจ้างคนเป็นโปลิศรักษาลาดตระเวนระวังโจรผู้ร้าย มีหน้าที่รักษาความสงบ
เรียบร้อยและความสะอาดตามถนนในท้องที่ เช่น ระวังรักษาป้องกันมิให้ผู้ใดกระทำการล่วงละเมิด
กฎหมาย มีการทะเลาะวิวาทก่อกองร้างวุ่นวายเกิดขึ้นหรือมีผู้กระทำการกีดขวางทางเดินอย่างหนึ่งอย่างใด
โดยปลุกเร้าคนทะเลาะวิวาทไปในถนนหรือปล่อยสัตว์ร้าย สัตว์พาหนะท่องเที่ยวตามถนนทำให้ถนน
เปราะเปื้อนและขับรถล้อเลื่อนเดินผิดทาง เป็นต้น กับมีหน้าที่จับกุมผู้กระทำความผิดที่เกิดขึ้นซึ่งมีหน้าที่
ดังกล่าวหรือโดยมีเหตุสงสัย หรือมีผู้ร้องขอให้จับหรือนำไปจับ กับมีหน้าที่ในการดับเพลิงและคอย
ระวังป้องกันรักษาทรัพย์สมบัติของราษฎรที่ถูกเพลิงไหม้ ซึ่งอยู่ในท้องที่ใกล้เคียงกับท้องที่นั้น

- ตำรวจรักษาหัวเมืองฝ่ายเหนือสังกัดสมุหพระกลาโหม มีหน้าที่ป้องกันลูกค้าต่างๆ ไม่ให้ลักลอบเอาฝิ่นและสิ่งของต้องห้ามเข้าลักลอบซื้อขายกันในบ้านเมืองทำให้ภาษีผลประโยชน์ของรัฐบาลเสียไป และมีหน้าที่แจ้งพฤติการณ์ที่เป็นเลี่ยนหนามแผ่นดินแสดงให้เห็นถึงการขยายกิจการตำรวจแบบใหม่จากส่วนกลางไปประจำตามหัวเมืองต้องห้าม โดยให้เป็นกองกำลังสำรองเพื่อช่วยเหลือเจ้าหน้าที่ท้องถิ่น จึงมีข้อห้ามไม่ให้ตำรวจเข้าดำเนินการปราบปรามจับกุมเอง กองกำลังดังกล่าวจะปฏิบัติงานได้จะต้องได้รับคำสั่งจากผู้ว่าราชการเมืองหรือคณะกรรมการเมือง ซึ่งจะเห็นได้ว่าในระยะแรกของการปรับปรุงการบริหารราชการนี้ การรักษาความสงบเรียบร้อยใน หัวเมืองต่างๆ นั้นยังคงอยู่กับกรรมการเมือง กำนันและนายพันบ้านเหมือนในสมัยก่อน เป็นแต่เพิ่มเจ้าหน้าที่ของรัฐบาลกลางเข้าช่วยเหลือหัวเมืองต่างๆ ให้ใกล้ชิดยิ่งขึ้น

- กฎหมายโปลิส ๕๓ ข้อ กฎหมายโปลิสรักษาหัวเมืองฝ่ายเหนือและกฎหมายโปลิสรักษาเมืองตากนี้ ถือได้ว่าเป็นกฎหมายจัดวางระเบียบข้าราชการตำรวจที่ปฏิบัติงานในด้านการรักษาความสงบเรียบร้อย ทั้งในส่วนกลางและหัวเมืองส่วนภูมิภาคอย่างมีระเบียบระบบเป็นครั้งแรก ทั้งในเรื่องความประพฤติ ระเบียบวินัยการบังคับบัญชาและอำนาจหน้าที่ของตำรวจ จึงนับได้ว่าเป็นจุดเริ่มต้นของระบบตำรวจสมัยใหม่ที่บริหารงานโดยอาศัยกฎหมายเป็นหลัก มิได้ยึดถือตัวบุคคลเหมือนกับการบริหารราชการสมัยก่อน

ในสมัยนี้มีตำรวจ ที่ทำหน้าที่รักษาพระองค์อยู่ ๘ กรม แต่งกายคล้ายกับทหารราบ มีฝักกันที่ทหารราบมีอินทรีบนที่ป่าสีแดงมีแถวสีทอง ส่วนตำรวจหลวงรักษาพระองค์ใช้อินทรีบนสีบานเย็น คากรัดประคตไหมสีแดง พลตำรวจที่เป็นเลขศักดิ์ที่ทองแถมอักษร ตร. ผลัดเปลี่ยนมาเข้าเวรปีละ ๑ เดือน

๒. ตำรวจไทยยุคที่ ๒ ยุคของการปฏิรูปกิจการตำรวจในสมัยสมบูรณาญาสิทธิราชย์ (ตั้งแต่ปี พ.ศ.๒๔๓๓-๒๔๓๕) (สุวรรณ สุวรรณเวช, ๒๕๑๕:๒)

ในสมัยรัชกาลที่ ๕ ตอนต้น สภาพความเป็นอยู่ของประชาชนโดยทั่วไปภายในเขตราชธานีมีลักษณะเป็นชุมชนหนาแน่น มีการติดต่อทางธุรกิจการค้าเพิ่มมากขึ้น แต่ก็ยังเป็นไปในลักษณะขยายตัว ภายในชุมชนเก่าและตามลำน้ำเจ้าพระยาตอนล่างจากกรุงเทพฯ ไปถึงสมุทรปราการ เพราะเป็นเมืองรับช่วงศูนย์กลางการค้ามาจากกรุงศรีอยุธยา ประกอบกับการเลิกทาสตามพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว มีผลทำให้เกิดอิสระชนที่ยากไร้ในเขตราชธานีเพิ่มขึ้น บางคนต้องหันไปประกอบอาชีพที่ผิดกฎหมายทำให้เกิดโจรผู้ร้ายชุกชุมต้องตั้งกองจับโจรผู้ร้ายขึ้นถึง ๒๐ กอง ซึ่งเป็นระยะเวลาเดียวกันกับที่ทรงมีพระราชดำริให้ปฏิรูปการบริหารราชการแผ่นดินขึ้น ช่วงที่เริ่มจัดหน่วยงานใหม่และปฏิรูปการบริหารราชการนี้ได้มีการปรับปรุงกิจการตำรวจในเขตกรุงเทพมหานครควบคู่กันไปด้วย โดยยึดถือกิจการตำรวจของสิงคโปร์เป็นแบบอย่าง กรมพระนเรศวรฤทธิ์จึงรวมงานของกรมกองตระเวนต่างๆ ที่อยู่ในเขตราชธานีเข้าด้วยกันกับกรมโปลิส การรวมหน่วยงานตำรวจครั้งนี้นอกจากรวมหน่วยงานตำรวจในสังกัดกรมพระนครบาลเข้าด้วยกันแล้ว ยังได้รวมงานลาดตระเวนของ

กรมทำชายเข้ามามีส่วนหนึ่งด้วย เพราะเป็นงานรักษาความสงบเรียบร้อย ในพื้นที่ชายทะเลติดต่อกับ กรุงเทพมหานคร กรมกองตระเวนที่จัดตั้งขึ้นใหม่มีหน้าที่พิจารณาสอบสวนผู้ร้ายและบังคับบัญชา อำเภอกำนันในเรื่องการเป็นนายรับฝากของราษฎร ที่รับทำคำชันสูตร คำตราสิน คำอาณัติ และหนังสือ กรมธรรม์สัญญาต่างๆ แนะนำห้ามปรามราษฎร มิให้กระทำการล่วงละเมิดพระราชกำหนดกฎหมาย ติดตามจับกุมผู้กระทำผิด เมื่อพบเห็นหรือได้รับหมายโดยแบ่งหน้าที่ราชการออกเป็น ๒ กอง คือ กอง ใต้สวนโทษหลวง กับกองรักษามีเจ้ากรมเป็นผู้บังคับบัญชาหน้าที่ราชการกองละ ๑ นาย

ในระหว่างที่มีการปรับปรุงกิจการตำรวจนี้ พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวได้ ทรงโปรดให้มีการปรับปรุงกระบวนการยุติธรรมไปพร้อมกันด้วย โดยจัดตั้งกระทรวงยุติธรรมขึ้นในปี พ.ศ.๒๔๓๔ เพื่อรวมศาลของกระทรวงต่างๆ มาสังกัดไว้ในกระทรวงเดียวกัน แล้วได้จัดตั้งเป็นศาลโปลิส สถาปนาขึ้นในปี ๒๔๓๕ และได้ปรับปรุงวิธีการใต้สวนพิจารณาคดีขึ้นใหม่ โดยยกเลิกระบบการใต้สวน โดยอาศัยกฎหมายจารีตนครบาลที่ยึดถือการใต้สวนให้ผู้ต้องหาปรับสภาพ แล้วจึงจะลงโทษได้มาเป็นการ พิจารณาตัดสินโดยอาศัยหลักกฎหมายเป็นหลักยิ่งกว่าอย่างอื่น ถ้าเห็นว่ามีหลักฐานมั่นคงผู้ต้องหาเป็นโจร ผู้ร้ายถึงจะรับเป็นสัตย์ หรือมีรับประการใดก็พิพากษาลงโทษได้ เมื่อได้มีการจัดตั้งกระทรวงยุติธรรมและ ปรับปรุงระบบกระบวนการยุติธรรมแล้วจึงได้โอนการใต้สวนคดีที่มีโทษหลวงและการลงโทษมารวมอยู่ใน หน้าที่ตุลาการกระทรวงยุติธรรม กองใต้สวนโทษหลวงในกรมตระเวน จึงถูกยกเลิกไปในปี พ.ศ.๒๔๔๑

ในปี พ.ศ.๒๔๕๘ ได้กำหนดเรียกชื่อตำแหน่งในกรมกองตระเวนขึ้นใหม่จากระดับ ต่ำสุดจนถึงตำแหน่งสูงสุดมี ๑๒ ตำแหน่ง คือ นายยามตรี นายยามโท นายยามเอก จ่านายยาม ผู้ช่วย สารวัตร รองสารวัตร สารวัตรแขวง สารวัตรใหญ่ ผู้กำกับ ผู้บังคับการ รองอธิบดีและอธิบดี

ในสมัยรัชกาลที่ ๕ ตอนต้น อังฮี้ในกรุงเทพฯ ก่อความไม่สงบขึ้น กระทรวงนครบาล ไม่สามารถปราบปรามได้ ต้องใช้กำลังทหารเข้าปราบโดยเด็ดขาด อังฮี้ตั้งกองสี่ของเงินแต่จับกับอังฮี้ ซิวลี้กือของเงินฮกเกี้ยน ซึ่งวิวาทกันอยู่จึงยอมจำนน

ในปี พ.ศ.๒๔๓๕ พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงเห็นความจำเป็นที่จะต้อง ปรับปรุงการบริหารราชการแผ่นดินใหม่ให้มีประสิทธิภาพ จึงมอบหมายให้สมเด็จพระยาดำรงราชานุภาพ ปรับปรุงกระทรวงมหาดไทยให้มีหน้าที่รักษาความสงบเรียบร้อยภายในพระราชอาณาเขตยกเว้นใน กรุงเทพมหานครกับเมืองติดต่อใกล้เคียงให้เป็นหน้าที่ของกระทรวงนครบาล (สุวรรณ สุวรรณเวช, ๒๕๑๕:๒๖๔-๒๖๖)

กระทรวงมหาดไทย ได้จัดรูปการปกครองเป็นมณฑลโดยรวมหัวเมืองตามชายแดน ที่สำคัญขึ้นเป็นเขตการปกครอง ในปี พ.ศ.๒๔๓๗ ได้มีพระบรมราชโองการแบ่งปันหน้าที่ระหว่าง กระทรวงกลาโหมกับกระทรวงมหาดไทยใหม่ ให้กระทรวงกลาโหมรับผิดชอบในการป้องกันประเทศ เพียงอย่างเดียว กรมตำรวจในสังกัดสมุหกลาโหมที่มีอยู่เดิมทั้ง ๘ กรม จึงปฏิบัติงานเฉพาะกิจของทหาร มากขึ้น การรักษาความสงบเรียบร้อยภายในส่วนกลาง จึงตกเป็นหน้าที่ของกรมกองตระเวนชาย ขวา สังกัดเจ้าพระยามรราช การรักษาความสงบเรียบร้อยในส่วนภูมิภาคเป็นหน้าที่ของกรมตำรวจมหาดไทย ภูธรสังกัดเจ้าพระยาจักรีสมุหนายก

ในปี พ.ศ.๒๔๔๐ สมเด็จพระยาดำรงราชานุภาพได้ทรงตราพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ ร.ศ.๑๑๖ และต่อมาในปี พ.ศ.๒๔๔๑ กระทรวงมหาดไทยได้ตราข้อบังคับลักษณะปกครองท้องที่ ร.ศ.๑๑๗ เพิ่มเติมเกี่ยวกับการจัดส่วนราชการและระเบียบบริหารราชการของเมือง แล้วตั้งระเบียบบริหารราชการลักษณะพิเศษสำหรับมณฑลที่เคยเป็นประเทศราชมาก่อนโดยตรากฎหมายขึ้นอีกสองฉบับ คือ ข้อบังคับลักษณะปกครองมณฑลตะวันออกเฉียงเหนือ ร.ศ.๑๑๘ และข้อบังคับลักษณะปกครองท้องที่ใน ๗ หัวเมืองอิสลามบักย์ได้ ร.ศ.๑๒๐ รวมเป็นกฎหมายปกครองในส่วนภูมิภาค จำนวน ๔ ฉบับ

สมเด็จพระยาดำรงราชานุภาพ เสนาบดี กระทรวงมหาดไทย ได้กราบบังคมทูลขอจัดตั้งกรมตำรวจรูปแบบใหม่ขึ้น ทำหน้าที่ตรวจตระเวนเพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยในเขตหัวเมือง เหมือนกับการจัดตั้งกรมกองพลตระเวนในกระทรวงนครบาล แต่ให้มีลักษณะเป็นทหารมากกว่าตำรวจของกระทรวงนครบาล โดยนำความคิดในการจัดตั้งของคามส์ของฝรั่งเศสมาใช้ ตำรวจของหัวเมืองต่างๆ ในระบบเดิมจึงถูกยกเลิกไป

ตำรวจภูธรมีหน้าที่ตรวจตราจับกุมโจรผู้ร้ายด้วยตนเองและตรวจความสงบเรียบร้อยในตำบลและหมู่บ้านตามความประสงค์ของกรมตำรวจในการตรวจตราความสงบเรียบร้อยตามความประสงค์ของกรมการอำเภอ นั้น จะต้องสอบถามกรมการอำเภอว่าประสงค์ให้ไปตรวจตำบลใดหมู่บ้านใดในการตรวจเรื่องนี้ต้องนำสมุดตรวจตำบลไปด้วย เมื่อสอบถามกำนันผู้ใหญ่บ้านและบันทึกลงในสมุดแล้วต้องให้กำนันผู้ใหญ่บ้านลงนามไว้แล้วนำสมุดตรวจไปให้กรมการอำเภอ แต่ถ้าทราบว่ามีเหตุการณ์เกิดขึ้นในท้องที่ใดตำบลใดก็ต้องไปสืบโดยทันที นอกจากนี้ทางภาคเหนือยังมีการตรวจพิเศษในฤดูน้ำเพื่อป้องกันการลัดจอนไม้สักของบริษัทต่างๆ ในมณฑลพิษณุโลกด้วย

การลงโทษตำรวจภูธรที่กระทำผิดในตอนเริ่มตั้งกรมตำรวจยังไม่ได้กำหนดหลักการแน่นอน ในปี พ.ศ.๒๔๔๕ พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ใช้ประมวลกฎหมายลักษณะทหารเป็นกฎหมายลงโทษตำรวจภูธรด้วย ต่อมาในปี พ.ศ.๒๔๔๖ กระทรวงมหาดไทยจึงตั้งข้อบังคับสำหรับลงโทษตำรวจภูธรที่กระทำผิดวินัยขึ้น จนถึงปี พ.ศ.๒๔๕๘ จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตำรวจภูธรมียศตำรวจเป็นของตนเองแยกมาจากยศทหาร

หลังจากที่ได้จัดตั้งกรมกองตระเวนกระทรวงนครบาลขึ้นในปี พ.ศ.๒๔๓๓ เพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยและปราบปรามโจรผู้ร้ายในมณฑลกรุงเทพฯ และได้จัดตั้งกรมพลตระเวนหัวเมืองกระทรวงมหาดไทยขึ้นในปี พ.ศ.๒๔๔๐ เพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยในมณฑลอื่นๆ นอกจากมณฑลกรุงเทพฯแล้ว ต่อมาเมื่อวันที่ ๑๑ ตุลาคม ๒๔๕๘ พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้รวมกรมตำรวจและกรมพลตระเวน สังกัดกระทรวงพระนครบาลในครั้งนี้ได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ยกเลิกพระราชบัญญัติเพิ่มเติมพระธรรมนูญศาลทหารบก ว่าด้วยตำรวจภูธร พ.ศ.๒๔๓๕ ให้ตำรวจภูธรที่ต้องหาคดีอาญาขึ้นศาลยุติธรรม เช่นเดียวกับตำรวจกรมพลตระเวน และให้กรมตำรวจ ใช้กฎว่าด้วยการลงอาญาฐานละเมิดวินัย สำหรับกรมพลตระเวน พ.ศ.

๒๔๕๕ เป็นบทบังคับสำหรับลงโทษตำรวจภูธรที่กระทำความผิดวินัย ถ้ามีโจรผู้ร้ายชุกชุมเนื่องจากเจ้าพนักงานในท้องที่กับตำรวจภูธรเกี่ยวหรือแก่งแย่งกัน ให้เสนาบดีกระทรวงนครบาลเสนาบดีกระทรวงมหาดไทยและสมุหเทศาภิบาลมณฑลปรึกษาหารือกันแก้ไขข้อบกพร่องซึ่งจะทำให้ราชการเสียหาย (สุวรรณ สุวรรณเวช, ๒๕๑๕:๒๕๕-๒๕๖)

๓. ตำรวจไทยยุคที่ ๓ ยุคของการปรับปรุงกิจการตำรวจในสมัยปฏิวัติเปลี่ยนแปลงการปกครองในระบบประชาธิปไตย (พ.ศ.๒๔๗๕-๒๕๐๒) (สุวรรณ สุวรรณเวช, ๒๕๑๕:๗๘-๘๑)

ได้มีการเปลี่ยนแปลงส่วนราชการและปรับปรุงกิจการตำรวจในระยะเปลี่ยนแปลงการปกครองตอนต้น เนื่องจากคณะราษฎรได้ยึดอำนาจเปลี่ยนแปลงการปกครองแผ่นดินจำเป็นต้องจัดรูปหน่วยงานให้ศูนย์กลางการบริหารอยู่ที่คณะราษฎร แทนพวกพระบรมวงศานุวงศ์ชั้นสูงกิจการตำรวจเป็นกองกำลังติดอาวุธกระจายกำลังอยู่ทั่วประเทศ และได้รับการฝึกหัดอาวุธสมัยใหม่มาพร้อมๆ กับฝ่ายทหาร เพื่อความมั่นคงของคณะราษฎรเอง และเพื่อการรักษาความสงบเรียบร้อยภายใน จึงเปลี่ยนตัวอธิบดีกรมตำรวจจาก นายพลตำรวจโทพระยาอิทธิรงค์ประกาศ มาเป็น นายพันตำรวจเอก พระยาบุเรศผดุงกิจ และปลดนายตำรวจชั้นผู้ใหญ่ที่มีท่าทีสนับสนุนระบอบการปกครองแบบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ออกจากราชการ แล้วเปลี่ยนชื่อกรมตำรวจซึ่งหมายถึงตำรวจของพระเจ้าแผ่นดินมาเป็นกรมตำรวจ โดยให้เป็นกรมชั้นอธิบดีและมีรองอธิบดีเป็นผู้ช่วย

การแบ่งส่วนราชการกรมตำรวจในปี พ.ศ.๒๔๗๕ คณะกรรมการราษฎรได้แบ่งออกเป็น ๔ ส่วน คือ กองบังคับการ ตำรวจนครบาล ตำรวจภูธร และตำรวจสันติบาล และกำหนดให้เสนาบดีกระทรวงมหาดไทยจัดหน่วยแผนกงานรายย่อยของกรมตำรวจต่อไปได้ตามสมควร เมื่อได้รับอนุมัติจากคณะกรรมการราษฎรแล้วให้ถือว่าใช้ได้

ในปี พ.ศ.๒๔๗๖ รัฐบาลได้ตราพระราชบัญญัติว่าด้วยธรรมนูญราชการฝ่ายพลเรือน กำหนดให้มีราชการบริหารส่วนกลางกับท้องถิ่น โดยกำหนดให้มณฑลจังหวัดและอำเภอเป็นราชการส่วนท้องถิ่น กิจการตำรวจจึงต้องปรับปรุงตามไปด้วยโดยตราพระราชกฤษฎีกาจัดวางระเบียบกรมในกระทรวงมหาดไทย พ.ศ.๒๔๗๖ ขึ้น กำหนดให้กรมตำรวจแบ่งส่วนราชการออกเป็น ๒ ส่วน คือ ราชการบริหารส่วนกลางกับราชการบริหารส่วนท้องถิ่น โดยรวมงานของส่วนกองบังคับการและกองตำรวจสันติบาลเป็นราชการบริหารส่วนกลาง ตำรวจนครบาลและตำรวจภูธรเป็นราชการบริหารส่วนท้องถิ่น หลังจากเกิดกบฏวรวงศ์ กรมตำรวจได้ถูกปรับปรุงอีกครั้งหนึ่งทั้งทางด้านตัวบุคคลและการจัดส่วนราชการ และในปีเดียวกันนี้เอง รัฐสภาได้ตราพระราชบัญญัติจัดระเบียบราชการบริหารแห่งราชอาณาจักรสยาม พ.ศ.๒๔๗๖ ขึ้น โดยจัดระเบียบบริหารราชการออกเป็นราชการบริหารส่วนกลางกับราชการบริหารส่วนภูมิภาค ยกเลิกราชการบริหารส่วนท้องถิ่น ตำแหน่งสำคัญในหน่วยงานต่างๆ นายพันตำรวจเอกหลวงอดุลเดชจรัสจึงขึ้นดำรงตำแหน่งอธิบดีกรมตำรวจเมื่อสิ้นปี พ.ศ.๒๔๗๘

ในปี พ.ศ.๒๔๘๐ รัฐบาลได้มีมติให้โอนอำนาจการสอบสวนคดีอาญาในส่วนภูมิภาคให้กับตำรวจ ในปี พ.ศ.๒๔๘๒ จึงได้พิจารณาโอนอำนาจการสอบสวนคดีอาญาในส่วนภูมิภาคเฉพาะ

ในเขตพื้นที่อำเภอเมือง และอำเภอที่มีศาล จากฝ่ายอำเภอมาให้เป็นหน้าที่ของตำรวจ ส่วนในอำเภอรอบนอก คงให้ฝ่ายอำเภอมีอำเภอสอบสวนคืออยู่ตามเดิม และมีการปรับปรุงส่วนราชการกรมตำรวจใหม่ โดยมีการตั้งกองบังคับการตำรวจนครบาลเพียงกองเดียว และมีกองกำกับการตำรวจนครบาลเหนือ กองกำกับการตำรวจนครบาลใต้ และกองกำกับการตำรวจนครบาลธนบุรี เป็นหน่วยงานระดับรองอยู่ภายในสังกัด ในปี พ.ศ.๒๔๘๑ หลวงพิบูลสงคราม ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี แทนพระยาพลพลพยุหเสนา ได้พยายามรวมงานฝ่ายทหารและพลเรือนทั้ง ๒ ส่วนไว้ในอำนาจแล้วทำการ กวาดล้างศัตรูทางการเมือง โดยใช้ตำรวจสันติบาลเป็นเครื่องมือ และมีการปรับปรุงส่วนราชการตำรวจใหม่ คือ มีการจัดตั้งสำนักงานจเรตำรวจ

ในปี พ.ศ.๒๔๘๑ ได้มีการจัดตั้งส่วนราชการเพิ่มเติมขึ้นใหม่ในราชการบริหาร ส่วนกลางกรมตำรวจ คือ กองวิชาการ กองการศึกษา กองพลธิการ กองแพทย์ กองบัญชาการตำรวจสอบสวนกลาง กองบัญชาการตำรวจนครบาล และกองบัญชาการตำรวจภูธร ต่อมาในวันที่ ๗ มิถุนายน ๒๔๘๓ ได้มีการปรับปรุงส่วนราชการตำรวจใหม่อีกครั้งหนึ่ง เนื่องจากกรมตำรวจต้องรับภาระทางด้านการเมืองและความมั่นคงเพิ่มขึ้น ซึ่งการปรับปรุงมีสาระสำคัญ ๒ ประการ คือ การขยายงานในส่วนกลางและการเสริมกำลังตำรวจโดยเน้นภารกิจความมั่นคงของรัฐ และการส่งเสริมให้ใช้วิทยาการตำรวจแผนใหม่ มีการริเริ่มจัดตั้งหน่วยงานช่วยทางด้านวิชาการขึ้นหลายหน่วย และจัดตั้งกองการศึกษาขึ้นรับผิดชอบในการพัฒนาตัวข้าราชการตำรวจทุกระดับชั้น (สุวรรณ สุวรรณเวโช, ๒๕๑๕:๒๒๔-๒๒๕)

ในปี พ.ศ.๒๔๘๕ ได้มีการปรับปรุงเงินเดือนข้าราชการตำรวจใหม่และจัดส่วนราชการ เพื่อให้สอดคล้องกับพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน ทำให้ต้องแบ่งตำรวจในส่วนภูมิภาค ออกเป็นตำรวจภูธรภาค และจัดตั้งกองบัญชาการจเรตำรวจขึ้น โดยรวมงานของกองจเรตำรวจ กองรักษากฎหมาย กองแพทย์ กองการศึกษาเข้าด้วยกัน ขยายงานกองบัญชาการตำรวจสอบสวนกลาง โดยเพิ่ม กองตำรวจรถไฟ กองตำรวจน้ำ กองวิทยาการและกองการสื่อสาร แต่ในการแบ่งส่วนราชการ กรมตำรวจครั้งนี้ไม่ได้แบ่งส่วนราชการบริหารส่วนภูมิภาคให้มีสายการบังคับบัญชาขึ้นต่อผู้ว่าราชการจังหวัด

ในปี พ.ศ.๒๔๘๘ กรมตำรวจมีแนวความคิดที่จะยกเลิกยศตำรวจและกระจายอำนาจ ในการปราบปรามโจรผู้ร้ายไปให้ส่วนภูมิภาคดำเนินการ ให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการป้องกันปราบปรามโจรผู้ร้ายด้วย กระทรวงมหาดไทยจึงได้ตั้งศูนย์กลางการปราบปรามโจรผู้ร้ายขึ้น ทำหน้าที่เป็น ศูนย์ประสานงานของพนักงานสอบสวนฝ่ายอำเภอ ตำรวจ อัยการ และจัดตั้งคณะกรรมการป้องกันอาชญากรรมขึ้น ต่อมาได้มีการตราพระราชบัญญัติจัดวางระเบียบราชการกรมตำรวจ

๔. ตำรวจไทยยุคที่ ๔ (ตั้งแต่ปี พ.ศ.๒๕๐๒-ปัจจุบัน) (สุวรรณ สุวรรณเวโช, ๒๕๑๕:๓๓๕-๓๓๖)

ในปี พ.ศ.๒๕๐๓ จอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ ได้สั่งให้โอนอำนาจการสอบสวนคดีอาญา ในส่วนภูมิภาคจากฝ่ายปกครองมาอยู่กับตำรวจ โดยให้นายอำเภอและผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นหัวหน้า

พนักงานสอบสวน และจัดส่วนราชการกรมตำรวจขึ้นใหม่ ยุบเลิกกองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน ปรับปรุงสำนักงานจเรตำรวจให้ปฏิบัติงานเฉพาะการตรวจราชการ จัดตั้งกองตำรวจทางหลวง กองตำรวจป่าไม้ ยกฐานะกองกำกับการตำรวจจราจรและกองกำกับการดับเพลิง กองบัญชาการตำรวจนครบาลขึ้นเป็นหน่วยงานระดับกองบังคับการ จัดตั้งกองบัญชาการศีกษา โดยแยกงานมาจากสำนักงานจเรตำรวจและปรับปรุงสถานีตำรวจภูธร เพื่อให้สามารถรองรับการสอบสวนที่โอนมาจากฝ่ายปกครองได้ และในปีเดียวกันนี้ได้มีกองทัพอากาศได้ยกกองกำลังเข้าปล้นสะดม และเผาอาคารสถานที่ราชการ จังหวัดตาก ทำให้ตำรวจตระเวนชายแดนยังคงมีความจำเป็นอยู่ไม่สามารถยุบเลิกให้หมดไปได้

ในปี พ.ศ.๒๕๐๔ กรมตำรวจได้รับสมัครตำรวจหญิงขึ้นเป็นครั้งแรก เมื่ออบรมแล้วได้รับบรรจุในกองตำรวจจราจร กองบัญชาการตำรวจนครบาลทำหน้าที่อำนวยความสะดวกการจราจร บริเวณหน้าโรงเรียน และอบรมเรื่องความปลอดภัยในท้องถนนตามโรงเรียนในกรุงเทพมหานคร

ในปี พ.ศ.๒๕๐๘ กรมตำรวจได้ปรับปรุงส่วนราชการขึ้นใหม่ โดยรวบรวมส่วนราชการที่จัดตั้งไว้แล้ว ตามพระราชกฤษฎีกาลบเลิกต่างๆ ให้มารวมกัน และปรับปรุงส่วนราชการของกองตรวจคนเข้าเมืองให้เกิดประสิทธิภาพยิ่งขึ้น นอกจากผู้ก่อการร้ายคอมมิวนิสต์แล้วยังมีปัญหาเรื่องโจรขบวนการก่อการร้ายแบ่งแยกดินแดนในภาคใต้ดำเนินการหาสมาชิก และขอการสนับสนุนจากชาวไทยอิสลามมีการบีบบังคับเรียกค่าคุ้มครองจากเจ้าของสวนยาง ซึ่งทำให้กองบัญชาการตำรวจภูธรต้องจัดตั้งหน่วยปฏิบัติการพิเศษขึ้นในปี ๒๕๐๙ และจัดตั้งสถานีตำรวจภูธรตำบลในเขตแทรกซึมของผู้ก่อการร้ายคอมมิวนิสต์ สำหรับในกรุงเทพมหานครปัญหาการจราจรติดขัดกลายเป็นปัญหาสำคัญ เพราะมีปริมาณรถยนต์เพิ่มมากขึ้น รถโดยสารประจำทางและรถแท็กซี่จอดรอผู้โดยสาร

ในช่วงปี พ.ศ.๒๕๑๐-๒๕๑๓ การกิจของตำรวจภูธรขยายออกไปกว้างมาก จนแทบจะเกินกำลังเจ้าหน้าที่ที่มีอยู่ ตำรวจภูธรต้องรับภารกิจนอกเหนือภารกิจปกติ การขาดแคลนกำลังพลจึงมีอยู่ทั่วไป จากการตรวจราชการของจเรตำรวจ พบว่า เครื่องใช้สำนักงานอยู่ในระดับขาดแคลน บางสถานที่ที่มีห้องที่กว้างขวางไม่มีรถยนต์ใช้ เมื่อมีเหตุการณ์เกิดขึ้นตำรวจต้องเดินเท้าไป มีการนำอาวุธปืนเถื่อนเข้ามาจากภายนอกประเทศ แนวโน้มการเกิดอาชญากรรมเพิ่มสูงขึ้น การปล้นจี้ การลักชิงวิ่งราว มีอยู่ทั่วไปทั้งในกรุงเทพและต่างจังหวัด (สุวรรณ สุวรรณเวช,๒๕๑๕:๓๘๓-๓๘๘)

ในปี พ.ศ.๒๕๑๒ พรรคประชาธิปไตยได้เสนอให้จัดตั้งกรมสอบสวนขึ้นในกระทรวงยุติธรรมเพื่อรับผิดชอบงานสืบสวนคดีอาญาที่ราชอาณาจักร ส่วนตำรวจคงให้มีหน้าที่จับกุมเพียงอย่างเดียว ทำให้พรรคสหประชาชาติซึ่งเป็นพรรครัฐบาลในขณะนั้นจัดประชุมหาแนวร่วมสมาชิกพรรคขึ้น ส่วนหนึ่งเห็นว่างานสอบสวนควรจะเปลี่ยนมือจากตำรวจผู้มีอำนาจจับกุม แต่อีกส่วนหนึ่งเห็นว่าควรให้ฝ่ายตำรวจและฝ่ายอำเภอสอบสวนร่วมกัน แต่ในที่สุดคณะกรรมาธิการและวุฒิสภาได้มีมติให้ตำรวจมีอำนาจสอบสวนคดีอาญาไปแต่เพียงฝ่ายเดียว อย่างไรก็ตามได้มีการรายงานข่าวผ่านสื่อมวลชนว่า ตำรวจคุมหรือมีส่วนในเรื่องการพนันสลากกินรวบ ริดไถ ประพฤติผิด ทูจริต หรือรู้เห็นเป็นใจกับคนร้าย ทำให้ภาพพจน์ของตำรวจในสายตาประชาชนแย่ลงไปทุกขณะ เพราะหนังสือพิมพ์และสื่อมวลชนได้ลงข่าวเกี่ยวกับความประพฤติของตำรวจ เช่น มีการทูจริตเป็นคนร้าย โดยใช้รถจักรยานยนต์ชิงทรัพย์ ฆ่าผู้อื่น คุมบ่อนและสถานบริการ เป็นต้น

ในช่วงปี พ.ศ.๒๕๑๕-๒๕๑๙ มีการขยายตัวทางด้านการบริการพื้นฐาน เป็นผลให้ภาคเอกชนมีบทบาทในทางเศรษฐกิจของประเทศสูงขึ้น แต่ภาพพจน์ของตำรวจตกต่ำลงมาก สื่อมวลชนได้แพร่ข่าวในเรื่องตำรวจทุจริต รังแกชาวบ้าน ช่วยเหลือพรรคพวก ไม่ให้ความเป็นธรรมในการสอบสวนคดีอาญา เป็นเหตุให้ประชาชนขาดศรัทธาในการปฏิบัติงานของตำรวจ การประกอบอาชญากรรมในช่วงปี พ.ศ.๒๕๑๕-๒๕๑๙ มีการเปลี่ยนแปลงรูปแบบวิธีการกระทำความผิดอยู่ตลอดเวลาตามความเปลี่ยนแปลงทางสังคม เศรษฐกิจ การสื่อสารคมนาคมและเทคโนโลยีจากกลุ่มโจรที่ใช้อาวุธธรรมดาเป็นอาวุธสงคราม และมีการใช้รถจักรยานยนต์ปล้นทรัพย์ ชิงทรัพย์ ปิดถนนปล้นรถทัวร์ จับคนไปเรียกค่าไถ่ และใช้มือปืนรับจ้าง อาชญากรรมที่เกิดขึ้นในแต่ละพื้นที่มีความรุนแรงแตกต่างกันอย่างชัดเจน คือ พื้นที่จังหวัดภาคใต้มีความรุนแรงมากที่สุด กรมตำรวจได้ใช้มาตรการในการป้องกันอาชญากรรม คือ การควบคุมความประพฤติเด็กและเยาวชนไม่ให้มั่วสุมในสถานที่ที่ไม่สมควรแก่วัย ปราบปรามแหล่งอบายมุขในกรุงเทพมหานคร ซึ่งมักจะไม่ค่อยให้ผลการควบคุมทะเบียนอาวุธปืน เพิ่มมาตรการในการควบคุมโรงรับจำนำและร้านค้าของเก่าไม่ให้เป็นที่รับซื้อของโจร ควบคุมภาพยนตร์ที่เผยแพร่การกระทำที่อาจจะเป็นเครื่องชี้แนะของคนร้ายหรือภาพยนตร์ที่มีการขู่คุกคามรณรงค์ และขยายงานสายตรวจวิทยุและศูนย์รวมข่าวของตำรวจนครบาล

ต่อมาในปี พ.ศ.๒๕๔๑ กรมตำรวจ กระทรวงมหาดไทย ได้โอนไปจัดตั้งเป็นสำนักงานตำรวจแห่งชาติ เป็นส่วนราชการที่มีฐานะเป็นกรม ไม่สังกัดสำนักนายกรัฐมนตรี กระทรวงหรือทบวง และมีอำนาจหน้าที่ในการรักษาความมั่นคงภายในส่วนที่เกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม การตระเวนชายแดน การรักษาความปลอดภัยและความสงบเรียบร้อยของประชาชน และอำนาจหน้าที่อื่นตามที่กำหนดไว้ในกฎหมายและให้อยู่ในบังคับบัญชาของนายกรัฐมนตรี โดยมีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ ๑๗ ตุลาคม ๒๕๔๑ เป็นต้นไป (พระราชกฤษฎีกาโอนกรมตำรวจ กระทรวงมหาดไทย ไปจัดตั้งเป็นสำนักงานตำรวจแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๔๑)

การพัฒนาจริยธรรมตำรวจตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน

จากการศึกษาเอกสารเชิงประวัติศาสตร์ผู้วิจัย พบว่าวิธีการพัฒนาจริยธรรมของตำรวจในยุคเริ่มแรกนั้นอยู่ในลักษณะของกฎ ระเบียบและข้อบังคับ ทั้งนี้เพื่อควบคุมความประพฤติและชี้แนะแนวทางในการปฏิบัติหน้าที่ราชการของตำรวจ ซึ่งผู้วิจัยจะแบ่งการพัฒนาจริยธรรมตำรวจตามประวัติของสำนักงานตำรวจแห่งชาติเป็น ๔ ยุค ดังต่อไปนี้

๑. ตำรวจไทยยุคที่ ๑ (ก่อน พ.ศ.๒๔๓๓)

สำหรับประวัติการพัฒนาจริยธรรมตำรวจไทยในยุคต้นนี้ ร.ต.อ.ประจักษ์ เปี่ยมสมบูรณ์ (๒๕๒๓:๒๕๒๔-๒๕๓๐) ได้อธิบายว่ามีการวางรากฐานอุดมการณ์ตำรวจของประชาชน ตั้งแต่รัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว พร้อมกับการจัดตั้งกองโปลิศขึ้น ในปี พ.ศ.๒๔๐๓

๒. ตำรวจไทยยุคที่ ๒ ยุคของการปฏิรูปกิจการตำรวจในสมัยสมบูรณาญาสิทธิราชย์ (ตั้งแต่ปี พ.ศ.๒๔๓๓-๒๔๗๕)

ในปี พ.ศ.๒๔๕๕ พบว่าการลงโทษตำรวจที่กระทำผิดในตอนเริ่มตั้งกรมตำรวจ ยังไม่ได้กำหนดหลักการแน่นอน พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ใช้ประมวลกฎหมายลักษณะทหารเป็นกฎหมายลงโทษตำรวจด้วย ต่อมาในปี พ.ศ.๒๔๕๖ กระทรวงมหาดไทยจึงตั้งข้อบังคับสำหรับลงโทษตำรวจที่กระทำผิดวินัยขึ้น จนถึงปี พ.ศ.๒๔๕๘ ได้มีประกาศใช้กฎว่าด้วยอาญาฐานละเมิดวินัยสำหรับเจ้าพนักงานตำรวจ พ.ศ.๒๔๕๘ ขึ้น เพื่อใช้เป็นเกณฑ์ในการควบคุมการปฏิบัติหน้าที่ราชการของตำรวจ

๓. ตำรวจไทยยุคที่ ๓ ยุคของการปรับปรุงกิจการตำรวจในสมัยปฏิวัติเปลี่ยนแปลงการปกครองในระบอบประชาธิปไตย (พ.ศ.๒๔๗๕-๒๕๐๒)

ต่อมาเมื่อวันที่ ๕ ตุลาคม พ.ศ.๒๔๗๗ พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว โดยคำแนะนำและยินยอมของสภาผู้แทนราษฎร จึงโปรดเกล้าฯ ให้ประกาศใช้พระราชบัญญัติว่าด้วยวินัยตำรวจ พ.ศ.๒๔๗๗ พร้อมทั้งให้ยกเลิกกฎว่าด้วยอาญาฐานละเมิดวินัยสำหรับเจ้าพนักงานตำรวจ พ.ศ.๒๔๕๘

ภายใต้พระราชบัญญัติว่าด้วยวินัยตำรวจ พ.ศ.๒๔๗๗ มาตรา ๔ ได้กำหนดนิยามของคำว่า “วินัยตำรวจ” ให้หมายถึง การที่ตำรวจต้องประพฤติตนให้เป็นผู้มีมรรยาทอันดีงามตามแบบอย่างธรรมเนียมของตำรวจ นอกจากนี้การกระทำที่ถือว่าผิดวินัยตำรวจก็ได้ระบุไว้ในมาตรา ๕ ซึ่งหมายความรวมถึงการกระทำความผิดต่อไปนี้

๓.๑ คือ ขัดขึ้น หลีกเลียงหรือละเลยไม่ปฏิบัติตามคำสั่งผู้บังคับบัญชาเหนือตนที่ชอบด้วยกฎหมาย

๓.๒ ไม่รักษาระเบียบการเคารพระหว่างผู้ใหญ่ผู้น้อย

๓.๓ ไม่ประพฤติตนให้เคร่งครัดต่อมรรยาทและระเบียบแบบแผนของตำรวจ

๓.๔ ก่อให้เกิดความสามัคคีในคณะตำรวจ

๓.๕ เกียจคร้าน ละทิ้ง หรือเดินเล่อต่อหน้าที่ราชการ

๓.๖ กล่าวเท็จ

๓.๗ ใช้กิริยา วาจาไม่สมควรหรือประพฤติไม่สมควร

๓.๘ ไม่ตักเตือน สั่งสอน หรือลงทัณฑ์ผู้อยู่ใต้บังคับบัญชาที่กระทำผิดตามโทษานุโทษ

๓.๙ เสพเครื่องดองของเมาจนเสียกิริยา หรือยาเสพติดให้โทษ

๓.๑๐ มีความเลินเล่อหรือจงใจทำให้ทรัพย์สินของรัฐบาลเสียหาย

๓.๑๑ จะเป็นคนเดียวหรือรวมกันหลายคนก็ตาม พยายามหรือสมคบกันเพื่อจะใช้อำนาจด้วยประการใดๆ เป็นเชิงบังคับบัญชาเป็นทางให้เสียระเบียบแบบแผนวินัยของตำรวจ

๓.๑๒ ประพฤติผิดวินัยข้าราชการพลเรือน ดังที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือนที่ใช้อยู่

ส่วนโทษที่จะลงแก่ราชการตำรวจผู้กระทำผิดวินัย ซึ่งระบุไว้ในมาตรา ๘ ได้แก่

“ภาคทัณฑ์” หมายถึง การที่ผู้กระทำผิดมีความผิด อันควรต้องรับทัณฑ์สถานหนึ่ง สถานใดคงจะกล่าวต่อไป แต่มีเหตุอันควรปราณี จึงเป็นแต่แสดงความผิดของผู้นั้นให้ปรากฏหรือให้ ทำทัณฑ์บนไว้

“ทัณฑ์กรรม” หมายถึง การให้ทำงานโยธา งานสุขาภิบาล หรืองานอื่นของราชการเพิ่มจากหน้าที่ประจำซึ่งตนปฏิบัติอยู่แล้ว หรือปรับให้อยู่เวรยามนอกหน้าที่ประจำ

“กักขัง” หมายถึง การกักตัวไว้ในบริเวณใดบริเวณหนึ่งที่สมควรตามแต่ที่จะกำหนดให้

“กักขัง” หมายถึง การขังในที่ที่จัดไว้เพื่อควบคุมแต่เฉพาะคนเดียว หรือรวมกันหลายคนแล้วแต่จะได้มีคำสั่ง

“จำขัง” หมายถึง การขังในที่ควบคุมและจะใช้เครื่องพันธนาการแก่ผู้ต้องจำขังได้เฉพาะเมื่อผู้บังคับบัญชา ตั้งแต่ชั้นผู้บังคับกองขึ้นไปสั่งในกรณีที่ถูกกฎหมายกำหนด

การลงโทษตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน หมายถึง การลงโทษตามที่บัญญัติไว้ในกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการพลเรือนที่ใช้อยู่

อนึ่ง ระเบียบการตำรวจไม่เกี่ยวกับคดี ได้ให้นิยามคำว่า “ความประพฤติและวินัย” ไว้ ความว่า “ความประพฤติและวินัยนั้น กล่าวโดยย่อก็คือควบคุมความเป็นระเบียบหรือนัยหนึ่งเรียกกันว่า วินัยและควบคุมความประพฤติของตำรวจแต่ละคนให้เป็นผู้ที่เคร่งครัดต่อระเบียบและประพฤตินั้นเป็นคนดีเพื่อให้เหมาะสมแก่หน้าที่ของข้าราชการตำรวจ ดังนั้น ผู้ที่เป็นข้าราชการตำรวจจำเป็นที่จะต้องบังคับจิตใจของตนให้เป็นผู้ที่มีความประพฤติเหมาะสมเป็นอันดี เป็นที่ไว้วางใจของประชาชน และรักษากฎหมาย และระเบียบวินัยโดยเคร่งครัดเพียบพร้อมไปด้วยความเป็นธรรม”

ต่อมาในปี พ.ศ.๒๔๙๘ ในสมัยที่ พลตำรวจเอกเผ่า ศรียานนท์ ดำรงตำแหน่งอธิบดีกรมตำรวจ ได้มีการบัญญัติหลักจริยธรรมตำรวจที่ได้รับการกล่าวถึงมากที่สุด คือ “อุดมคติของตำรวจ” จำนวน ๕ ข้อ ขึ้นซึ่งได้แก่

๑. เคารพเอื้อเฟื้อต่อหน้าที่
๒. กรุณาปราณีต่อประชาชน
๓. อุตุนต่อความเจ็บใจ
๔. ไม่หวั่นไหวต่อความยากลำบาก
๕. ไม่มั่งกมากในลาภผล
๖. มุ่งบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์ต่อปวงชน
๗. ดำรงตนในยุติธรรม
๘. กระทำการด้วยปัญญา
๙. รักษาความไม่ประมาทเสมอชีวิต

๔. ตำรวจไทยยุคที่ ๔ (ตั้งแต่ปี พ.ศ.๒๕๐๒-ปัจจุบัน)

ในช่วงปี พ.ศ.๒๕๐๒ ถึง พ.ศ.๒๕๐๕ การเรียนการสอนเกี่ยวกับจริยธรรมตำรวจในโรงเรียนตำรวจ จะเป็นการนำหลักธรรมตามคำสอนของศาสนามาใช้เป็นหัวข้อบรรยายโดยตรงและขาดการปรับแต่งให้เหมาะสมกับสถานการณ์ของวิชาชีพตำรวจ กล่าวคือ วิชาดังกล่าวมีลักษณะเป็นวิชาจริยธรรมทั่วไป มากกว่าจะมีลักษณะเป็นวิชาจริยธรรมตำรวจโดยตรง

อย่างไรก็ดีหัวข้อเกี่ยวกับจริยธรรมตำรวจได้รับความสนใจอย่างจริงจังขึ้นอีกครั้งหนึ่ง เมื่อกรมตำรวจได้มีคำสั่งที่ ๑๓๘๘/๒๕๒๕ ลงวันที่ ๒๔ กันยายน พ.ศ.๒๕๒๕ เรื่องการกำหนดโครงสร้างจริยธรรมตำรวจและวิธีการเสริมสร้างจริยธรรมตำรวจขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์ที่จะให้จริยธรรมตำรวจเป็นเครื่องมือชี้แนะทางในการปฏิบัติหน้าที่ให้ไปสู่ความเป็นผู้พิทักษ์สันติราษฎร์หรือความเป็นตำรวจของประชาชน สำหรับโครงสร้างจริยธรรมตำรวจที่ได้กำหนดไว้ภายใต้คำสั่งดังกล่าวประกอบด้วย ๕ ส่วน คือ

๔.๑ ส่วนที่ ๑ คุณธรรมตำรวจ ให้ข้าราชการตำรวจยึดถือและปฏิบัติตามคุณธรรม ๔ ประการ ที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ได้พระราชทานพระบรมราโชวาทไว้ดังนี้

๔.๑.๑ การรักษาความสัตย์ ความจริงใจต่อตัวเองที่จะประพฤติปฏิบัติแต่สิ่งที่เป็นประโยชน์และเป็นธรรม

๔.๑.๒ การรู้จักข่มใจตนเอง ฝึกใจตนเองให้ประพฤติปฏิบัติอยู่ในความสัตย์ ความดีนั้น

๔.๑.๓ การอดทน อดกลั้น และอดออม ที่จะไม่ประพฤติล่วงความสัตย์สุจริตไม่ว่าด้วยเหตุประการใด

๔.๑.๔ การรู้จักละวางความชั่ว ความทุจริต และรู้จักสละประโยชน์ส่วนน้อยของตน เพื่อประโยชน์ส่วนใหญ่ของบ้านเมือง

๔.๒ ส่วนที่ ๒ ค่านิยมของตำรวจ ให้ข้าราชการตำรวจยึดถือและปฏิบัติตามค่านิยมของตำรวจ ตามที่รัฐบาลได้ประกาศไว้ดังนี้

๔.๒.๑ การยึดมั่นในคุณธรรมและจริยธรรม

๔.๒.๒ การมีจิตสำนึกที่ดี ซื่อสัตย์ สุจริต และรับผิดชอบ

๔.๒.๓ การยึดถือประโยชน์ของประเทศชาติเหนือกว่าประโยชน์ส่วนตน และไม่มีผลประโยชน์เข้ามาเกี่ยวข้อง

๔.๒.๔ การยื่นหยัดทำในสิ่งที่ถูกต้อง เป็นธรรม และถูกกฎหมาย

๔.๒.๕ การให้บริการแก่ประชาชนทั่วไปโดยเสมอภาค ด้วยความรวดเร็ว มีอัธยาศัยที่ดี และไม่เลือกปฏิบัติ

๔.๒.๖ การให้ข้อมูลข่าวสารแก่ประชาชนอย่างครบถ้วน ถูกต้อง และไม่บิดเบือนข้อเท็จจริง

๔.๒.๓ การมุ่งผลสัมฤทธิ์ของงาน รักษามาตรฐาน มีคุณภาพ โปร่งใส และตรวจสอบได้

๔.๒.๔ การยึดมั่นในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

๔.๒.๕ การยึดมั่นในหลักจรรยาวิชาชีพขององค์การ

๔.๓ ส่วนที่ ๓ อุดมคติของตำรวจ ให้ข้าราชการตำรวจยึดถือและปฏิบัติตามอุดมคติของตำรวจ ๕ ประการ ตามที่สำนักงานตำรวจแห่งชาติได้ประกาศไว้แล้วดังนี้

๔.๓.๑ เคารพเอื้อเฟื้อต่อหน้าที่

๔.๓.๒ กรุณาปราณีต่อประชาชน

๔.๓.๓ อดทนต่อความเจ็บใจ

๔.๓.๔ ไม่หวั่นไหวต่อความยากลำบาก

๔.๓.๕ ไม่มั่งมากในลาภผล

๔.๓.๖ มุ่งบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์แก่ประชาชน

๔.๓.๗ ดำรงตนในยุติธรรม

๔.๓.๘ กระทำการด้วยปัญญา

๔.๓.๙ รักษาความไม่ประมาทเสมอชีวิต

๔.๔ ส่วนที่ ๔ หลักการสำคัญสำหรับอาชีพตำรวจ ให้ข้าราชการตำรวจได้มีความรู้ความเข้าใจในหลักการสำคัญสำหรับผู้มีอาชีพตำรวจ ได้ยึดถือเป็นเครื่องสังวรณไว้มิให้คิดผิด พูดยึด และกระทำผิด รวม ๑๑ ประการ ดังนี้

๔.๔.๑ หลักการเกี่ยวกับสถาบันการปกครอง

ข้าราชการตำรวจต้องมีความจงรักภักดีต่อพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ สมเด็จพระนางเจ้าพระบรมราชินีนาถ และพระบรมวงศานุวงศ์ ต้องสนับสนุนการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข

ข้าราชการตำรวจต้องมีความเป็นกลางในทางการเมือง ไม่เป็นผู้บริหารหรือกรรมการพรรคการเมืองใดๆ ไม่กระทำการใดๆ อันเป็นการทำให้เสียความยุติธรรมในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

ข้าราชการตำรวจต้องสนับสนุนนโยบายของรัฐบาล ต้องปฏิบัติตามมติคณะรัฐมนตรี ปฏิบัติตามกฎหมายและระเบียบว่าด้วยการบริหารราชการแผ่นดิน

ข้าราชการตำรวจต้องเคารพ ให้เกียรติในสถาบันศาล ไม่ปฏิบัติภารกิจอันเป็นการละเมิดอำนาจศาล

๔.๔.๒ หลักการเกี่ยวกับความมั่นคงของชาติ

ข้าราชการตำรวจต้องเป็นผู้ที่รักและหวงแหนผืนแผ่นดินไทย ต้องสนใจต่อข่าวสารเหตุการณ์และความเคลื่อนไหวที่เป็นภัยต่อประเทศชาติ ต้องรายงาน สถานการณ์ต่อผู้บังคับบัญชาหรือผู้มีหน้าที่รักษาความมั่นคงปกป้องคุ้มครองอธิปไตยของชาติ ให้ความร่วมมือกับทหาร

ในการระงับปราบปรามภัยอันตรายใดๆ ที่จะเกิดขึ้นแก่ประเทศชาติ

ในการที่จะให้บรรลุผลดังกล่าวข้างต้น ข้าราชการตำรวจต้องรักษาความลับของทางราชการ เป็นผู้เสียสละ อุทิศเวลา ทรัพย์สิน สติปัญญา ความรู้ ความสามารถ ชีวิตร่างกายให้แก่ทางราชการและจะต้องหมั่นฝึกฝนหาความรู้ด้านการข่าว การรักษาความปลอดภัยและศิลปะการต่อสู้เพื่อช่วยเหลือทหารในยามฉุกเฉินหรือในยามสงคราม

๔.๔.๓ หลักการเกี่ยวกับประชาชน

ข้าราชการตำรวจต้องเคารพและรักษาสิทธิ เสรีภาพของประชาชนตามรัฐธรรมนูญ และตามกฎหมายอื่น โดยเคร่งครัด ต้องคุ้มครองป้องกันชีวิตร่างกายทรัพย์สินของประชาชน รวมทั้งการให้บริการในรูปแบบต่างๆ โดยไม่เลือกชาติกำเนิด ศาสนา ลัทธิ หรือฐานะ ให้ความสงเคราะห์เอื้อเฟื้อ ช่วยเหลือประชาชนในการประกอบอาชีพโดยสุจริต

ข้าราชการตำรวจทุกคนต้องพึงระลึกเสมอว่า การปฏิบัติหน้าที่ของข้าราชการตำรวจทั้งในด้านการรักษาความมั่นคง และการป้องกันปราบปรามอาชญากรรมจะบรรลุผลสำเร็จได้ดี ต้องได้รับความร่วมมือและการสนับสนุนจากประชาชน จึงต้องปฏิบัติต่อประชาชนเหมือนกับเป็นญาติและมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีกับทุกคน

๔.๔.๔ หลักการเกี่ยวกับกระบวนการยุติธรรม

ข้าราชการตำรวจได้ถูกกำหนดให้มีหน้าที่ในการป้องกันปราบปรามอาชญากรรมมีหน้าที่ในการสืบสวนสอบสวนหาตัวผู้กระทำผิด และรวบรวมพยานหลักฐานเพื่อที่จะพิสูจน์หรือฟ้องร้องผู้กระทำผิด การดำเนินการดังกล่าวถือว่าเป็นหน้าที่ส่วนหนึ่งในกระบวนการยุติธรรม ซึ่งต้องปฏิบัติงานสัมพันธ์กับอัยการ ศาล และราชทัณฑ์ จึงต้องมีความรอบรู้งานระเบียบแบบธรรมเนียมการปฏิบัติเกี่ยวกับกระบวนการยุติธรรมทุกสาขา สามารถประสานงานกับฝ่ายอื่นๆ ดังกล่าวข้างต้นได้อย่างกลมกลืนแนบเนียน ทั้งนี้เพื่อให้เกิดความยุติธรรมในการสอบสวนและการพิจารณาคดีแก่ประชาชน ไม่ก่อให้เกิดความผิดพลาดในการพิจารณาลงโทษ หรือการใช้ตัวบทกฎหมายผิดพลาด หรือปล่อยให้มีการกลั่นแกล้งใส่ความกัน อันเป็นหลักการสำคัญในกระบวนการยุติธรรมที่จะไม่ให้เหตุการณ์เช่นนี้เกิดขึ้น

๔.๔.๕ หลักการเกี่ยวกับกฎหมาย

ข้าราชการตำรวจมีหน้าที่จะต้องปฏิบัติในฐานะของผู้รักษากฎหมาย โดยเฉพาะกฎหมายที่มีโทษทางอาญา เมื่อมีผู้ละเมิดกฎหมายจะต้องเป็นผู้ดำเนินการตามขั้นตอนของกฎหมาย ตั้งแต่การรับแจ้งความรับคำร้องทุกข์ การสืบสวน การจับกุม การค้น การตั้งข้อหา การสอบสวนคดี การให้ประกัน การฝากขังและการสั่งฟ้องหรือไม่ฟ้องคดี

ข้าราชการตำรวจจะต้องปฏิบัติอยู่ภายใต้กฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับของทางราชการ จะทำการเกินเหตุมิได้ หากทำเกินกว่าเหตุหรือตั้งข้อหาผิดจะต้องถูกกล่าวโทษหรือถูกฟ้องร้อง อันจะเป็นทางให้ขาดความเชื่อถือ หรือถูกลงโทษทัณฑ์ ขาดความเจริญก้าวหน้าในราชการ ฉะนั้น ข้าราชการตำรวจจึงจะต้องเป็นผู้ที่ยอมรับว่า ความรู้เกี่ยวกับตัวบทกฎหมายเป็นสิ่งสำคัญ จะต้องเรียนรู้และฝึกฝนให้เข้าใจอย่างถ่องแท้โดยไม่ประมาท

๔.๔.๖ หลักการเกี่ยวกับการบริหารงาน

ข้าราชการตำรวจระดับผู้บังคับบัญชา จะต้องเป็นผู้ที่มีความรู้เรื่องการบริหารงานและการพัฒนาอย่างละเอียด โดยหลักการบริหารงาน ได้แก่ การรู้จักใช้คนให้เหมาะกับงาน วัสดุครุภัณฑ์ เครื่องมือสื่อสาร อาวุธยุทโธปกรณ์ เงินงบประมาณ ในการบริหารและปฏิบัติหน้าที่อย่างมีประสิทธิภาพ ประหยัด ก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ทางราชการ รวมทั้งการจัดระบบขั้นตอนและวิธีการทำงานให้ตรงเป้าหมายของการบริหารงาน คือ มีความสะดวก รวดเร็ว ทันเวลา ถูกต้อง ยุติธรรม และเกิดความพึงพอใจแก่ทุกฝ่าย ไม่ว่าจะเป็นการปฏิบัติหรือการบริการแก่ข้าราชการตำรวจด้วยกัน หรือกับประชาชนทั่วไป ต้องจัดให้มีระบบสั่งการ ควบคุม มีการตรวจสอบและติดตามประเมินผล

ในการบริหารงานบุคคลนั้น ต้องถือระบบคุณธรรมและความสามารถเป็นหลัก เพื่อส่งผลกระทบต่อไปสู่การปฏิบัติงานอื่นๆ ให้มีประสิทธิภาพสูง

ในการแก้ไขปรับปรุงหรือพัฒนาการบริหารงาน ต้องทราบถึงสาเหตุของปัญหา ทำการวิเคราะห์ วางแผนการปฏิบัติและจัดให้มีการประเมินผลเพื่อปรับปรุงแก้ไขงานให้มีประสิทธิภาพสูงยิ่งขึ้น เพื่อให้ประชาชนได้รับบริการที่ดี และมีความนิยม เลื่อมใส ศรัทธาระบบการบริหารงานและตัวข้าราชการตำรวจเป็นอย่างดี

๔.๔.๗ หลักการเกี่ยวกับขอบเขตอำนาจหน้าที่

ข้าราชการตำรวจต้องคำนึงถึงขอบเขตของอำนาจหน้าที่ที่กฎหมายระเบียบแบบแผนข้อบังคับ และคำสั่งของผู้บังคับบัญชา กำหนดหรือมอบหมาย ต้องไม่ละเมิดขอบเขตอำนาจของตนเอง ต้องไม่กระทำการใดเกินขอบเขตอำนาจ ต้องไม่เป็นผู้ฝ่าฝืนหรือปฏิบัติผิดกฎหมายเสียเอง ต้องไม่ข่มเหงรังแกประชาชน โดยใช้อำนาจหน้าที่ที่มีอยู่ ถึงแม้ว่าผู้นั้นจะเป็นผู้กระทำความผิดก็ต้องดำเนินการไปตามพยานหลักฐานและขั้นตอนของกฎหมาย

๔.๔.๘ หลักการเกี่ยวกับความรับผิดชอบในหน้าที่

ข้าราชการตำรวจจะต้องปฏิบัติหน้าที่ด้วยความเต็มใจ ใ้ใช้ความรู้ความสามารถประสิทธิภาพอย่างเต็มที่ เพื่อให้งานเกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลตรงตามเป้าหมายของทางราชการ ต้องมีความอดทน ขยันหมั่นเพียร ใช้ปฏิภาณไหวพริบ ความมานะพยายาม จนงานสำเร็จผล ไม่เกียจคร้าน ละทิ้งหน้าที่ โดยยังไม่มีผู้อื่นรับผิดชอบงานต่อจากตน หรือทำงานอย่างเฉื่อยชาจนทำให้งานที่อยู่ในความรับผิดชอบเสียหาย ประชาชนเกิดความเสื่อมศรัทธา

ข้าราชการตำรวจต้องพึงระลึกว่าหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายนั้น ไม่ว่าหน้าที่ใด เป็นสิ่งที่มีเกียรติและน่าภาคภูมิใจ จึงจะต้องปฏิบัติให้สมกับเกียรติที่ได้รับนั้น

๔.๔.๙ หลักการสร้างศักดิ์ศรีเกียรติยศและปลูกศรัทธาจากประชาชน

ข้าราชการตำรวจที่มีเจตนาอย่างแรงกล้าที่จะสร้างศักดิ์ศรีเกียรติยศและปลูกศรัทธาจากประชาชนให้เกิดขึ้น จะต้องเป็นผู้ที่ปฏิบัติงานในตำแหน่งหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริต ไม่ใช่อำนาจหน้าที่แสวงหาประโยชน์โดยทางมิชอบ อันก่อให้เกิดความไม่เป็นธรรมขึ้นในสังคม ต้องเป็นผู้ที่กล้าหาญ เสียสละ มีความรอบรู้และขยันหมั่นเพียรในการปฏิบัติหน้าที่และการให้บริการแก่ประชาชนให้

กระทำโดยเท่าเทียมเสมอหน้ากัน ด้วยหลักมนุษยสัมพันธ์ที่ดี ไม่เบียดเบียน ดูหมิ่นเหยียดหยามประชาชน วางตัวเป็นกลางในการสืบสวนสอบสวน ไม่ลำเอียง มีอคติต่อฝ่ายใดจนเสียความเป็นธรรมให้ความอนุเคราะห์แก่ประชาชนตามฐานะานุรูปโดยไม่เรียกร้องผลประโยชน์ตอบแทนใดๆ มุ่งกระทำให้เกิดประโยชน์แก่ประชาชนอย่างมากที่สุด เมื่อเป็นอย่างนี้แล้ว ข้าราชการตำรวจก็จะต้องมีศักดิ์ศรีเกียรติยศ และได้รับความนิยมนิยมใสจากประชาชนขยายวงกว้างออกไปอย่างหาที่สุดมิได้

๔.๔.๑๐ หลักการเสริมสร้างความสามัคคีของข้าราชการตำรวจ

สำนักงานตำรวจแห่งชาติเป็นหน่วยงานใหญ่ มีกำลังพลมาก มีงานหลายลักษณะให้ปฏิบัติ จึงจำเป็นต้องคัดเลือกบุคคลที่มีความรู้ในสาขาต่างๆ มาปฏิบัติงาน เพื่อสนองความต้องการของประชาชนและประเทศชาติ การที่นำบุคคลซึ่งมีความรู้ต่างสาขากันมาปฏิบัติงาน ย่อมมีความเชื่อ ทศนคติ ค่านิยม ปรับสถานทางความคิด ตลอดจนนิสัยใจคอที่แตกต่างกันออกไป เมื่อมาปฏิบัติงานร่วมกันก็อาจเกิดความขัดแย้งในทางความคิดหรือการปฏิบัติ บางคนเข้ามาเป็นข้าราชการตำรวจมีเป้าหมายที่แตกต่างกันออกไป หากไม่มีเครื่องมือต่าง ๆ ที่จะช่วยละลายพฤติกรรมของบุคคลเหล่านี้ ให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ไปในแนวทางเดียวกันแล้ว ความสามัคคีกลมเกลียวกันก็จะไม่บังเกิดขึ้น จะมีความอิจฉาริษยาชิงดีชิงเด่นกัน ใส่ร้ายป้ายสีกัน มาตรการต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับวินัยระเบียบ ข้อบังคับ และกฎหมายที่มีอยู่ไม่ละเอียดอ่อนพอที่จะละลายพฤติกรรมในทางความขัดแย้งกันได้โดยง่าย จึงเป็นหน้าที่ของผู้บังคับบัญชาที่จะนำเอาศิลปะการปกครองคนมาใช้ รวมทั้งเร่งเสริมสร้างจริยธรรมให้เกิดขึ้นในจิตใจ โดยการอบรมชี้แนะให้เห็นความถูกต้องตามทำนองคลองธรรมไปในทางเดียวกัน และชี้ข้อดีข้อเสีย ของการแตกความสามัคคี ซึ่งจะนำไปสู่ความเสื่อมเสียต่อสำนักงานตำรวจแห่งชาติ สังคม และประเทศชาติให้เด่นชัด

ข้าราชการตำรวจที่ดีจึงต้องช่วยกันสร้างสรรค์สามัคคีให้เกิดขึ้นทุกวิถีทาง เป็นหน้าที่ของผู้บังคับบัญชาและข้าราชการตำรวจทุกคน จะต้องเลือกประพฤติปฏิบัติแต่สิ่งที่จะก่อให้เกิดความสามัคคีกลมเกลียวกัน หากข้าราชการตำรวจทุกคนทั้งผู้ใหญ่และผู้น้อยจะได้ทำความเข้าใจกัน เห็นอกเห็นใจกัน ส่งความรัก ความเมตตา เอื้ออาทรประสานประโยชน์ และให้อภัยซึ่งกันและกันแล้ว คาดว่าความสามัคคีจะต้องเกิดขึ้นและแผ่ไพศาลขยายวงกว้างออกไปทั่วทั้งสำนักงานตำรวจแห่งชาติ อันจะก่อให้เกิดการปฏิบัติงานที่มีประสิทธิภาพและภาพพจน์ที่ดีในสายตาประชาชน

๔.๔.๑๑ หลักการประชาสัมพันธ์และการประสานงาน

ข้าราชการตำรวจต้องปฏิบัติงานผูกพันเกี่ยวข้องกับประชาชน และหน่วยงานราชการอื่นๆ อยู่ตลอดเวลา บางครั้งก็เกิดความกระทบกระทั่ง ไม่เข้าใจซึ่งกันและกัน ข่าวสารต่างๆ ถูกบิดเบือนให้เข้าใจผิด ทั้งโดยเจตนาและไม่เจตนา เพราะมีผลประโยชน์แอบแฝงอยู่เบื้องหลัง ทำให้ประชาชนและข้าราชการฝ่ายอื่นๆ มองข้าราชการตำรวจไปในทางไม่ดีไม่งาม ทั้งเรื่องที่เป็นจริงและไม่เป็นจริง การปล่อยให้ภาพพจน์ของข้าราชการตำรวจเป็นไปในลักษณะเดิม โดยมีได้มีการแก้ไข ย่อมนำความเสื่อมเสียมาสู่วงการตำรวจ ทั้งด้านการประสานงาน ด้านชื่อเสียง เกียรติยศและศักดิ์ศรี จึง

เป็นหน้าที่ของข้าราชการตำรวจทุกคนที่จะต้องประพฤติปฏิบัติตนให้ดี เพื่อเป็นรากฐานสำคัญในการ ประชาสัมพันธ์ ในการทำความเข้าใจและความรู้สึกที่ดีต่อประชาชน และสื่อมวลชน

ข้าราชการตำรวจทุกคนต้องเรียนรู้เรื่องการประชาสัมพันธ์ และเป็นนัก ประชาสัมพันธ์ที่ดี การเป็นนักประชาสัมพันธ์ที่ดีต้องมีมนุษยสัมพันธ์ดี มีปฏิภาณไหวพริบ ใช้กิริยาจา นุ่มนวลไพเราะ ให้เกียรติยกย่องผู้อื่น ชอบให้การช่วยเหลือและสงเคราะห์ผู้อื่นอยู่เสมอ เมื่อเป็นเช่นนี้แล้ว จะเกิดการประสานงานที่ดีและได้รับความร่วมมือร่วมใจตามมาอย่างแน่นอน

๔.๕ ส่วนที่ ๕ ข้อปฏิบัติสำหรับอาชีพตำรวจ ให้ข้าราชการตำรวจปฏิบัติตามข้อปฏิบัติ สำหรับผู้มีอาชีพตำรวจ เพื่อผลความสำเร็จที่ดีในการปฏิบัติหน้าที่รับผิดชอบ ดังนี้

๔.๕.๑ การปฏิบัติตนในที่สาธารณะ

การปฏิบัติหน้าที่ของข้าราชการตำรวจไม่ว่าจะต่อผู้ใด จะต้องดำเนินไป โดยคำนึงถึงการสร้างศรัทธาและความเชื่อถือให้เกิดขึ้นแก่ประชาชน แก่ข้าราชการตำรวจทุกคน จะต้อง ปฏิบัติตนให้มีลักษณะสุภาพ อ่อนน้อม น้าเคารพยำเกรง ดังนั้นข้าราชการตำรวจจึงไม่อยู่ในฐานะที่ ประชาชนจะดูถูกหรือเกรงกลัว เพราะประชาชนทุกคนไม่มีหน้าที่ที่จะต้องมากลัวตำรวจ ตำรวจยอม ให้บริการแก่ประชาชนทันที เมื่อเห็นสมควรหรือเมื่อได้รับการร้องขอโดยชอบ จะต้องปฏิบัติงานโดย ไม่มีอคติและยึดหน้าที่เป็นหลัก จะต้องช่วยเหลือผู้ประสบเคราะห์กรรม พยายามบรรเทาสาธารณภัย ไม่ปฏิเสธที่จะช่วยเหลือผู้ได้รับทุกข์ ช่วยให้ความรู้และสร้างความเข้าใจแก่ประชาชนในสิ่งที่จะเป็น ประโยชน์ต่อส่วนรวม

๔.๕.๒ การปฏิบัติเมื่อเข้าจับกุมหรือระงับการกระทำผิดกฎหมาย

การแสดงถึงการอุทิศจิตใจให้แก่หน้าที่และยืนยันทนเจตนารมณ์ในการ รักษากฎหมายให้ถึงที่สุดไม่ว่ากรณีใดๆ เมื่อมีความจำเป็นจะต้องใช้อาวุธและกำลังจะต้องอยู่ภายใต้ ขอบเขตที่เหมาะสม ซึ่งกฎหมายกำหนดไว้เท่านั้น ขอบเขตอำนาจเหล่านี้จะต้องทำความเข้าใจไว้ให้ดี ตลอดเวลา ว่ามีอำนาจเพียงใดและขอบเขตจำกัดแค่ไหน การปฏิบัติจะต้องแสดงออกไปโดยใช้มาตรการ รุนแรงน้อยที่สุดและเท่าที่จำเป็นเท่านั้น

๔.๕.๓ การปฏิบัติหน้าที่สืบสวนสอบสวน

ในฐานะข้าราชการตำรวจเป็นผู้ให้ความยุติธรรมระหว่างผู้กล่าวหาและ ผู้ต้องหาข้าราชการตำรวจต้องรักษายุติธรรมของการไม่มีอคติต่อฝ่ายใด สนใจรับฟังถ้อยแถลงการ ณ์ กล่าวอ้างและพยานหลักฐานที่ทั้งสองฝ่ายจะนำมาแสดง อำนวยความสะดวกให้ทุกคน มีโอกาสพิสูจน์ ความบริสุทธิ์ของตนเอง ไม่ปฏิบัติการทำงานเอะเย่ย์ ดูหมิ่นผู้ใดแม้จะเป็นผู้ที่กระทำความผิดจริง พอใจ ที่จะใช้มาตรการทางกฎหมายเท่านั้น

ดังนั้น ข้าราชการตำรวจจะต้องหมั่นฝึกฝนตนเองให้มีจิตใจหนักแน่น ไม่ฟังความข้างเดียวไม่ด่วนสรุปหรือตัดสินใจโดยปราศจากข้อมูลและพยานหลักฐาน แต่ใช้วิจารณญาณ อย่างดีที่สุดประกอบการปฏิบัติหน้าที่

๔.๕.๔ การรับของขวัญ รางวัล หรือให้อภิสิทธิ์

ภารกิจหน้าที่ของข้าราชการตำรวจเป็นที่ยอมรับว่าหนักและยาก เป็นงานที่ต้องควบคุมตนเอง ต้องทำตนให้มีเกียรติและเสียสละ จึงต้องระมัดระวังอย่าให้ตกไปอยู่ในฐานะที่ประชาชนคนหนึ่งคนใดจะมาหวังสิทธิพิเศษจากข้าราชการตำรวจ เช่น การรับของขวัญ ของกำนัล หรือรับสิทธิพิเศษจากประชาชนไม่ว่าจะเป็นของมีค่าหรือสินน้ำใจเล็กๆ น้อยๆ เพราะการกระทำเหล่านี้ อาจจะถูกมองไปในแง่มีบุญคุณต่อกัน รักใคร่ชอบพอกัน อันจะชักนำไปปฏิบัติการณ์นอกหน้าที่หรือละเว้นการปฏิบัติงานตามหน้าที่

๔.๕.๕ การเป็นประจักษ์พยาน

ข้าราชการตำรวจทุกคนจะต้องคำนึงถึงการพิจารณาคดีและให้ความเป็นธรรมแก่ทั้งสองฝ่าย ไม่ว่าจะเป็นผู้กระทำผิดหรือผู้บริสุทธิ์ จะต้องมีความแน่ใจในพยานหลักฐานที่จะใช้ประกอบการพิจารณาโดยไม่มีอคติหรือมุงร้าย ดังนั้นข้าราชการตำรวจจะต้องไม่คำนึงถึงบุคคลด้วยฐานะทางเชื้อชาติ ศาสนา ภาษา สังคม เศรษฐกิจ หรือฐานะอื่นใด นอกจากความ เป็นคนเท่าเทียมกัน เพื่อให้คำให้การของข้าราชการตำรวจเป็นสิ่งที่น่าเชื่อถือและมีความยุติธรรมอย่างแท้จริง ข้าราชการตำรวจจะต้องยอมเสียสละเวลาในการพัฒนาแนวความคิด ความชำนาญงานเพื่อให้เกิดความยุติธรรมในการให้การ เพื่อพิสูจน์ข้อเท็จจริงแห่งคดี เพราะในบางครั้งมีแต่เพียงคำให้การของข้าราชการตำรวจเท่านั้นที่จะใช้เป็นประจักษ์พยาน

๔.๕.๖ การปฏิบัติตนในฐานะผู้บังคับบัญชา

ข้าราชการตำรวจจะต้องเอาใจใส่ดูแลผู้ใต้บังคับบัญชา ประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดี สามารถเป็นที่ปรึกษา ที่พึ่งของผู้ใต้บังคับบัญชา มีความรับผิดชอบและไม่ผลัดความรับผิดชอบให้ผู้ใต้บังคับบัญชา มีลักษณะผู้นำที่พร้อมจะนำผู้ใต้บังคับบัญชาฟันฝ่าอุปสรรคในการปฏิบัติหน้าที่ตลอดเวลา หมั่นอบรมตักเตือนให้ความรู้แก่ผู้ใต้บังคับบัญชาเกี่ยวกับงานในหน้าที่รับผิดชอบ

๔.๕.๗ การปฏิบัติตนในฐานะผู้ใต้บังคับบัญชา

ข้าราชการตำรวจจะต้องเคารพเชื่อฟังคำสั่งของผู้บังคับบัญชา รักษาระเบียบวินัยและมีความสามัคคีในหมู่คณะ พร้อมทั้งจะอุทิศตนให้แก่การปฏิบัติหน้าที่ราชการ โดยไม่หลีกเลี่ยง ไม่เกียจคร้าน ในการปฏิบัติงาน มีความศรัทธาและเชื่อมั่นต่อผู้บังคับบัญชา

๔.๕.๘ การปฏิบัติตนในฐานะเพื่อนร่วมงาน

ข้าราชการตำรวจจะต้องมีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ซึ่งกันและกัน สร้างความสามัคคีปรองดองในหมู่คณะ ร่วมกันปฏิบัติหน้าที่ราชการ โดยยึดวัตถุประสงค์ส่วนรวมของหน่วยเป็นหลัก ไม่อิจฉาริษยาหรือสร้างปัญหา แต่ตรงกันข้ามต้องพยายามเสริมสร้างพัฒนางานทั้งในหน้าที่ความรับผิดชอบของตนและของหน่วยให้ดีขึ้น

๔.๕.๙ การปฏิบัติตนของข้าราชการตำรวจ

ข้าราชการตำรวจจะต้องคำนึงเสมอว่า ประชาชนมองตนอยู่ตลอดเวลา

ดังนั้น เมื่อนอกเวลาราชการหากประพัตินไม่เหมาะสม โดยเฉพาะอย่างยิ่งไม่เคารพกฎหมาย ย่อมส่งผลกระทบต่อกลับมาสู่หน้าที่การงาน ทั้งโดยส่วนตัวและส่วนรวมหรือหน่วยงานทั้งหมด ประชาชน ต้องการจะเห็นว่าข้าราชการตำรวจประพัตินดี น่าเอาเป็นตัวอย่างทั้งในและนอกหน้าที่ รู้จักใช้จ่าย อย่างประหยัดและวางตนให้เหมาะสมแก่กาลเทศะ พยายามสร้างครอบครัวให้มีความสุข ไม่เกี่ยวข้อง กับอบายมุขทั้งหลาย เพื่อเป็นการรักษาเกียรติยศและขนบธรรมเนียมที่ดีไว้ ผู้ที่เชื่อและเคารพในเกียรตินี้ ย่อมไม่ทำอะไรให้เกิดการเสื่อมเสีย ในทางตรงข้ามทุกคนจะต้องช่วยกันสร้างศรัทธาให้เป็นตัวอย่างแก่ ประชาชนทั้งในด้านศีลธรรม ความเข้มแข็งอดทน และการอุทิศตนต่อการทำงาน

๔.๕.๑๐ การเยี่ยมเยียนผู้ได้รับบาดเจ็บ

ข้าราชการตำรวจที่มีคุณธรรมและเป็นนักประชาสัมพันธ์ย่อมจะต้อง พิจารณาเห็นว่า ผู้ที่ได้รับบาดเจ็บหรือมีอาการเจ็บป่วย จิตใจย่อมไม่ปกติ ต้องการผู้ที่มาเยี่ยมเยียนและ เอาใจใส่ ฉะนั้นไม่ว่าผู้ได้รับบาดเจ็บหรือเจ็บป่วยจากผลในทางคดี ในฐานะผู้เสียหาย หรือผู้ต้องหาหรือ บาดเจ็บจากการเกิดอุบัติเหตุชนิดต่าง ๆ เช่น ถูกรถชน ถูกไฟไหม้ หากข้าราชการตำรวจจะได้ใช้เวลา ที่ว่างจากราชการสำคัญอื่น ๆ ไปเยี่ยมเยียนและอาจมีสิ่งของเล็กๆ น้อยๆ ไปฝาก ก็จะทำให้เป็นที่ ชื่นอกชื่นใจของผู้เจ็บป่วยและญาติมิตรของเขา เป็นทางให้ได้รับความร่วมมือในการสืบสวนสอบสวน คดีในการป้องกันอาชญากรรม และช่วยเสริมสร้างความมั่นคงให้แก่ชาติ เพราะเป็นการดึงมวลชนมาเป็น ฝ่ายรัฐบาล

๔.๕.๑๑ การปฏิบัติต่อเพื่อนบ้านใกล้เคียง เยาวชนและเด็ก

ข้าราชการตำรวจพึงระลึกว่าตนเองนั้นเป็นส่วนหนึ่งที่จะช่วยสร้าง ภาพพจน์ที่ดีให้กับข้าราชการตำรวจเป็นส่วนรวมและสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ฉะนั้นหากได้เริ่ม ประพฤติปฏิบัติกับเพื่อนบ้านใกล้เคียงในละแวก หมู่บ้านที่อาศัยอยู่อย่างมีมนุษยสัมพันธ์ โดยใช้กิริยา วาจาไพเราะนุ่มนวล ช่วยเหลือเอื้อเฟื้อเมื่อเขาได้รับความเดือดร้อน หรือมีธุระจำเป็นก็ช่วยให้คำแนะนำ บอกวิธีการแก้ปัญหาหรือช่วยเป็นธุระจัดทำให้ ก็จะทำให้เกิดความสัมพันธ์อันดี โดยเฉพาะการปฏิบัติที่ เป็นมิตรกับเยาวชนและเด็ก จะทำให้พ่อแม่ญาติพี่น้องเขาเกิดความพอใจรักใคร่และให้ความร่วมมือกับ ข้าราชการตำรวจ เป็นการสร้างภาพพจน์ที่ดีให้เกิดขึ้นแก่ข้าราชการตำรวจเป็นส่วนรวมและสำนักงาน ตำรวจแห่งชาติ

ต่อมาปี พ.ศ.๒๕๕๐ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.๒๕๕๐ มาตรา ๒๗๕ กำหนดให้มาตรฐานทางจริยธรรมของข้าราชการเป็นไปตามประมวลจริยธรรมที่กำหนดขึ้นสำหรับ ข้าราชการแต่ละประเภท สำนักงานตำรวจแห่งชาติ จึงได้ออก กฎ ก.ตร.ว่าด้วยประมวลจริยธรรมและ จรรยาบรรณของตำรวจ พ.ศ.๒๕๕๑ ขึ้น เพื่อเป็นกรอบแห่งการประพฤติปฏิบัติของข้าราชการตำรวจ โดยมีผลบังคับใช้ ตั้งแต่วันที่ ๑๗ พฤศจิกายน พ.ศ.๒๕๕๑ สำหรับ กฎ ก.ตร.ว่าด้วยประมวลจริยธรรม และจรรยาบรรณของตำรวจ พ.ศ.๒๕๕๑ (แนบท้ายกฎ ก.ตร.ว่าด้วยประมวลจริยธรรมและจรรยาบรรณ ของตำรวจ (ฉบับที่ ๑) พ.ศ.๒๕๕๑)

ซึ่งต่อมาปี พ.ศ.๒๕๕๓ ได้มีการแก้ไขปรับปรุง กฎ ก.ตร. ดังกล่าวให้เหมาะสมกับสถานการณ์และกาลเวลา จึงได้ออกกฎ ก.ตร. ว่าด้วยประมวลจริยธรรมและจรรยาบรรณของตำรวจ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ.๒๕๕๓ ขึ้นมา ให้มีผลบังคับใช้ ตั้งแต่วันที่ ๑๒ มีนาคม พ.ศ.๒๕๕๔ เป็นต้นไป ให้ยกเลิกประมวลจริยธรรมและจรรยาบรรณของตำรวจ พ.ศ.๒๕๕๑ (แนบท้าย กฎ ก.ตร. ว่าด้วยประมวลจริยธรรมและจรรยาบรรณของตำรวจ พ.ศ.๒๕๕๑) และให้ใช้ประมวลจริยธรรมและจรรยาบรรณของตำรวจ พ.ศ.๒๕๕๓ (แนบท้ายกฎ ก.ตร. ว่าด้วยประมวลจริยธรรมและจรรยาบรรณของตำรวจ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ.๒๕๕๓) แทน

การพัฒนาจริยธรรมและจรรยาบรรณข้าราชการตำรวจ ในสังกัดตำรวจภูธรภาค ๖

๑. โครงสร้างตำรวจภูธรภาค ๖

ตำรวจภูธรภาค ๖ มีพื้นที่รับผิดชอบทั้งหมด ๕ จังหวัด ประกอบด้วย กำแพงเพชร ตาก นครสวรรค์ พิจิตร พิษณุโลก เพชรบูรณ์ สุโขทัย อุตรดิตถ์ และ อุทัยธานี มีหน่วยงานในบังคับบัญชา ระดับกองบังคับการ ทั้งหมด ๑๑ กองบังคับการ มีรายชื่อหน่วยงานดังนี้

- ๑.๑ ตำรวจภูธรจังหวัดกำแพงเพชร
- ๑.๒ ตำรวจภูธรจังหวัดตาก
- ๑.๓ ตำรวจภูธรจังหวัดนครสวรรค์
- ๑.๔ ตำรวจภูธรจังหวัดพิจิตร
- ๑.๕ ตำรวจภูธรจังหวัดพิษณุโลก
- ๑.๖ ตำรวจภูธรจังหวัดเพชรบูรณ์
- ๑.๗ ตำรวจภูธรจังหวัดสุโขทัย
- ๑.๘ ตำรวจภูธรจังหวัดอุตรดิตถ์
- ๑.๙ ตำรวจภูธรจังหวัดอุทัยธานี
- ๑.๑๐ กองบังคับการอำนวยการ
- ๑.๑๑ กองบังคับการสืบสวนสอบสวน

๒. ประวัติตำรวจภูธรภาค ๖

ตำรวจภูธรภาค ๖ เป็นหน่วยราชการ ระดับ กองบัญชาการ สังกัดสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ตามพระราชกฤษฎีกาโอนกรมตำรวจกระทรวงมหาดไทย ไปจัดตั้งเป็นสำนักงานตำรวจแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๔๑ มีหัวหน้าหน่วยเรียกว่า ผู้บัญชาการตำรวจภูธรภาค ๖

แต่เดิมมีกองบัญชาการตำรวจภูธร ในสังกัดกรมตำรวจ รับผิดชอบพื้นที่ทุกจังหวัด นอกจากกรุงเทพมหานคร สำหรับพื้นที่ ๕ จังหวัดภาคเหนือตอนล่างดังกล่าวนี้อยู่ในความรับผิดชอบของ กองบังคับการตำรวจภูธร เขต ๖ มีหัวหน้าหน่วยงานเรียกว่า ผู้บังคับการตำรวจภูธร เขต ๖ มี

สถานที่ตั้งของกองบังคับการ อยู่ในที่ดินเนื้อที่ ๑๕ ไร่ ๒ งาน ๖๓ ตารางวา ริมน้ำแม่ป่านาน ถนนบรมไตรโลกนาถ ตำบลในเมือง อำเภอเมืองพิษณุโลก จังหวัดพิษณุโลก

ต่อมาในปี พ.ศ.๒๕๑๕ มีพระราชกฤษฎีกาแบ่งส่วนราชการกรมตำรวจขึ้นมาใหม่ ทำให้พื้นที่ ๕ จังหวัดซึ่งอยู่ในความรับผิดชอบของกองบังคับการตำรวจภูธร เขต ๖ ถูกแบ่งพื้นที่ออกเป็น ๒ ส่วน คือ กองบังคับการตำรวจภูธร ๘ รับผิดชอบพื้นที่ ๕ จังหวัด ได้แก่ พิจิตร พิษณุโลก เพชรบูรณ์ สุโขทัย และ อุตรดิตถ์ กับกองบังคับการตำรวจภูธร ๕ รับผิดชอบพื้นที่ ๔ จังหวัด ได้แก่ กำแพงเพชร นครสวรรค์ ตาก และอุทัยธานี ทั้งสองกองบังคับการดังกล่าวนี้ รวมทั้ง กองบังคับการตำรวจภูธร ๗ ที่รับผิดชอบพื้นที่ ๘ จังหวัดภาคเหนือตอนบน ขึ้นสายบังคับบัญชาต่อกองบัญชาการตำรวจภูธร ภาค ๓ จังหวัดลำปาง ซึ่งรับผิดชอบพื้นที่รวมทั้งสิ้น ๑๗ จังหวัดภาคเหนือ

ต่อมาเมื่อวันที่ ๒๓ มกราคม ๒๕๑๗ ตามพระราชกฤษฎีกาแบ่งส่วนราชการกรมตำรวจ กระทรวงมหาดไทย (ฉบับที่ ๒๒) พ.ศ.๒๕๑๖ มีการปรับโครงสร้างกรมตำรวจ ตำรวจภูธร ได้ถูกแบ่งใหม่เป็น ๕ ภาค (กองบัญชาการ) ซึ่งแต่เดิมมี ๔ กองบัญชาการ พื้นที่ภาคเหนือ ๑๗ จังหวัด ในความรับผิดชอบของกองบัญชาการตำรวจภูธร ภาค ๓ ถูกแบ่งออกเป็น ๒ ส่วน จังหวัดภาคเหนือตอนบน ๘ จังหวัด อยู่ในความรับผิดชอบของ ตำรวจภูธร ภาค ๕ และภาคเหนือตอนล่าง ๙ จังหวัด อยู่ในความรับผิดชอบของ ตำรวจภูธรภาค ๖ กรมตำรวจได้มอบหมายให้ผู้ช่วยอธิบดีกรมตำรวจ ไปควบคุมกำกับตำรวจภูธรแต่ละภาค สำหรับหน่วยงานตำรวจภาค ๖ นั้น กรมตำรวจได้มอบหมายให้ผู้ช่วยอธิบดีกรมตำรวจทำหน้าที่หัวหน้าตำรวจ ภาค ๖ เป็นผู้บังคับบัญชาหัวหน้าหน่วย มีผู้บัญชาการรองผู้บัญชาการ เป็นรองหัวหน้าตำรวจ ภาค ๖ และมีผู้ช่วยผู้บัญชาการ เป็นผู้ช่วยหัวหน้าตำรวจ ภาค ๖

ต่อมาเมื่อวันที่ ๒๒ ตุลาคม ๒๕๑๕ มีพระราชกฤษฎีกาแบ่งส่วนราชการกรมตำรวจ กระทรวงมหาดไทย พ.ศ.๒๕๑๕ จัดตั้งตำรวจภูธร ภาค ๑-๕ ขึ้น จึงมีผลให้ยุบเลิก ผู้ช่วยอธิบดีกรมตำรวจ หัวหน้าตำรวจ ภาค ๖ เรียกหน่วยงานใหม่ว่า ตำรวจภูธรภาค ๖ มีผู้บัญชาการตำรวจภูธรภาค ๖ เป็นผู้บังคับบัญชาสูงสุดของหน่วย จะสังเกตเห็นได้ว่า คำว่า ตำรวจภูธร ถูกตัดออกไปตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๑๗-๒๕๑๕ ใช้คำเรียกหน่วยงานว่า ตำรวจภาค ๖ จนถึง ๒๒ ตุลาคม ๒๕๑๕ จึงใช้คำเรียกหน่วยงานว่า ตำรวจภูธรภาค ๖

ต่อมาในปี พ.ศ.๒๕๔๑ กรมตำรวจ กระทรวงมหาดไทย ได้โอนไปจัดตั้งเป็นสำนักงานตำรวจแห่งชาติ เป็นส่วนราชการที่มีฐานะเป็นกรม ไม่สังกัดสำนักนายกรัฐมนตรี กระทรวงหรือทบวง และมีอำนาจหน้าที่ในการรักษาความมั่นคงภายในส่วนที่เกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม การตระเวนชายแดน การรักษาความปลอดภัยและความสงบเรียบร้อยของประชาชน และอำนาจหน้าที่อื่นตามที่กำหนดไว้ในกฎหมายและให้อยู่ในบังคับบัญชาของนายกรัฐมนตรี โดยมีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ ๑๗ ตุลาคม ๒๕๔๑ เป็นต้นไป (พระราชกฤษฎีกาโอนกรมตำรวจ กระทรวงมหาดไทย ไปจัดตั้งเป็นสำนักงานตำรวจแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๔๑) ชื่อเรียกตำแหน่งหัวหน้าหน่วยงานของตำรวจภูธรภาค ๖ ก็ยังไม่เปลี่ยนแปลงยังคงเรียกผู้บัญชาการตำรวจภูธร ภาค ๖ เช่นเดิม

อาคารที่ทำการของตำรวจภูธรภาค ๖ แต่เดิมได้ใช้อาคารที่ทำการของกองบังคับการตำรวจภูธร เขต ๖ (เดิม) หรือ กองบังคับการตำรวจภูธร ๘ (ต่อมา) เป็นที่ตั้งหน่วยงาน แต่เนื่องจากอาคารที่ทำการเดิมมีสภาพชำรุดทรุดโทรม เสื่อมสภาพไปตามอายุการใช้งาน อีกทั้งคับแคบทำให้การบริการประชาชนไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร สำนักงานตำรวจแห่งชาติจึงพิจารณาอนุมัติให้ทำการก่อสร้างอาคารที่ทำการตำรวจภูธรภาค ๖ ขึ้นใหม่ ณ เลขที่ ๒๑ หมู่ ๖ ตำบลมะตูม อำเภอพรหมพิราม จังหวัดพิษณุโลก มีเนื้อที่ทั้งสิ้น ๓๓๕ ไร่ ๒ งาน ๖๗ ตารางวา ตำรวจภูธรภาค ๖ ได้ทำการย้ายมาปฏิบัติหน้าที่ ณ อาคารที่ทำการแห่งใหม่ ตั้งแต่วันที่ ๑ เมษายน ๒๕๔๗

๓. การพัฒนาจริยธรรมและจรรยาบรรณข้าราชการตำรวจ ตำรวจภูธรภาค ๖

ตำรวจภูธรภาค ๖ ได้จัดทำโครงการส่งเสริมจริยธรรมและพัฒนาคุณธรรมของข้าราชการตำรวจประจำปีงบประมาณ พ.ศ.๒๕๕๗ มีรายละเอียดดังนี้

๓.๑ ชื่อโครงการ โครงการส่งเสริมจริยธรรมและพัฒนาคุณธรรมของข้าราชการตำรวจ

๓.๒ หลักการและเหตุผล

ตำรวจเป็นข้าราชการประเภทหนึ่งตามพระราชบัญญัติตำรวจแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๔๗ จะต้องประพฤติและปฏิบัติตนให้อยู่ในระเบียบแบบแผนที่กำหนด หากข้าราชการตำรวจผู้ใดฝ่าฝืนระเบียบแบบแผนที่กำหนด ก็ต้องถูกดำเนินการทางวินัย ผู้บังคับบัญชาข้าราชการตำรวจทุกระดับชั้นมีหน้าที่เสริมสร้างพัฒนาให้ผู้บังคับบัญชามีวินัยและป้องกันมิให้ผู้อยู่ใต้บังคับบัญชากระทำผิดวินัย

ด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงมีความจำเป็นต้องจัดให้มีโครงการ กิจกรรม หรือจัดการฝึกอบรมและพัฒนาข้าราชการตำรวจในสังกัดเกี่ยวกับการประพฤติปฏิบัติตามจริยธรรมและจรรยาบรรณเพื่อป้องกันมิให้ผู้ใต้บังคับบัญชากระทำผิดวินัย ให้เป็นไปตามที่กำหนดไว้ในระเบียบ ก.ตร. ว่าด้วยวิธีเสริมสร้างและพัฒนาให้ผู้ใต้บังคับบัญชามีวินัย และป้องกันมิให้ผู้ใต้บังคับบัญชากระทำผิดวินัย พ.ศ. ๒๕๔๕ เพื่อเป็นการส่งเสริมให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของ พ.ร.บ.ตำรวจแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๔๗ และระเบียบ ก.ตร.

๓.๓ วัตถุประสงค์

๓.๓.๑ เพื่อเสริมสร้างและพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมข้าราชการตำรวจในทุกระดับ

๓.๓.๒ เพื่อให้ผู้บังคับบัญชาของหน่วยงานทุกระดับ สนับสนุนส่งเสริมให้ผู้ใต้บังคับบัญชาปฏิบัติตามประมวลจริยธรรมและจรรยาบรรณของตำรวจอย่างเคร่งครัด

๓.๓.๓ เพื่อให้ประชาชนและสังคมเชื่อมั่นต่อองค์กรตำรวจ โดยมุ่งมั่นทำงานให้มีมาตรฐานและมีความโปร่งใส

๓.๓.๔ เพื่อเป็นการเสริมสร้างวัฒนธรรมองค์กร โดยยึดถือศักดิ์ศรี จริยธรรมและหลักภาระหน้าที่ความรับผิดชอบที่มีต่อสังคม

๓.๔ เป้าหมาย ข้าราชการตำรวจในสังกัดตำรวจภูธรภาค ๖

๓.๕ วิธีดำเนินการ

๓.๕.๑ จัดทำแผน/กิจกรรม ประกอบโครงการ โดยระบุวันเดือนปี/หัวข้อกิจกรรม/สถานที่จัดกิจกรรม/ผู้เข้าร่วมกิจกรรมและผู้รับผิดชอบกิจกรรมตาม ผนวก ก

๓.๕.๒ หัวข้ออบรมให้ความรู้แก่ข้าราชการตำรวจ ประกอบด้วย

๓.๕.๒.๑ กฎหมาย และระเบียบว่าด้วยวินัยและการรักษาวินัย

๓.๕.๒.๒ กฎ ก.ตร.ว่าด้วยประมวลจริยธรรมและจรรยาบรรณของตำรวจ

พ.ศ.๒๕๕๑

๓.๕.๒.๓ อุดมคติตำรวจ

๓.๕.๒.๔ การปลูกฝังจิตใจในการให้บริการ (Service Mind) แก่ข้าราชการตำรวจ

๓.๕.๒.๕ หลักธรรมคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้า ได้แก่ พรหมวิหาร ๔

อิทธิบาท ๔ ฯลฯ

๓.๕.๒.๖ การครองตน ครองคน ครองงาน

๓.๖ งบประมาณ (ตามที่ได้รับการสนับสนุนจาก ก.๖)

๓.๗ ระยะเวลาดำเนินการตั้งแต่ ๑ ต.ค. ๒๕๕๖ – ๓๐ ก.ย. ๒๕๕๗

๓.๘ ผลที่คาดว่าจะได้รับ

๓.๘.๑ สังคมและประชาชนมีความเชื่อมั่นต่อองค์กรและข้าราชการตำรวจ

๓.๘.๒ ประชาชนมีความพึงพอใจต่อการให้บริการและการปฏิบัติงานของตำรวจ

๓.๘.๓ ข้าราชการตำรวจประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่บุคคลทั่วไป

๓.๘ สรุปผลการดำเนินงานตามโครงการ ตั้งแต่ ๑ ต.ค. ๒๕๕๖ – ๓๐ ก.ย. ๒๕๕๗

๓.๘.๑ ทำความสะอาดบริเวณที่ทำงานและจัดกิจกรรมบำเพ็ญสาธารณประโยชน์

จำนวน ๑ ครั้ง

๓.๘.๒ ประชุม/อบรมให้ความรู้เกี่ยวกับอุดมคติตำรวจ จริยธรรมและจรรยาบรรณที่ดี ตามกฎ ก.ตร.ว่าด้วยประมวลจริยธรรมและจรรยาบรรณของตำรวจ พ.ศ.๒๕๕๓ จำนวน ๔ ครั้ง

๓.๘.๓ จัดกิจกรรมสงฆ์พระ รดน้ำดำหัวผู้ใหญ่ ในเทศกาลสงกรานต์ เพื่อเป็นการรักษาวัฒนธรรมและประเพณีของไทย จำนวน ๑ ครั้ง

๓.๘.๔ จัดกิจกรรมไหว้พระสวดมนต์ ฟังพระธรรมเทศนา จำนวน ๑ ครั้ง

๓.๘.๕ จัดกิจกรรมถวายเทียนพรรษาเนื่องในวันอาสาฬหบูชาและวันเข้าพรรษา จำนวน ๑ ครั้ง

๓.๑๐ ปัญหา อุปสรรค ในการดำเนินโครงการ

ข้าราชการตำรวจในสังกัดตำรวจภูธรภาค ๖ มีบทบาทหน้าที่และภารกิจที่มีความหลากหลาย/ มีพื้นที่รับผิดชอบในการปฏิบัติหน้าที่หลายจังหวัด ซึ่งจะต้องดูแลรับผิดชอบความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนจำนวนมากในพื้นที่ เป็นเหตุให้ไม่สามารถเข้าร่วมกิจกรรมในโครงการได้อย่างพร้อมเพรียงกัน

๓.๑๑ แนวทางแก้ไขปัญหา

ตำรวจภูธรภาค ๖ กำหนดการดำเนินโครงการพัฒนาจริยธรรมและจรรยาบรรณอย่างน้อยปีละ ๒ ครั้ง โดยระบุ วัน เวลา และสถานที่ที่ชัดเจน เพื่อให้ข้าราชการตำรวจในสังกัด สามารถเข้ารับการอบรมและได้รับความรู้อย่างทั่วถึง

ตารางที่ ๓-๑ แผนการดำเนินงานตามโครงการส่งเสริมจริยธรรมและพัฒนาคุณธรรมข้าราชการตำรวจ

ประจำปีงบประมาณ ๒๕๕๗

วัน/เดือน/ปี	หัวข้อกิจกรรม	สถานที่จัดกิจกรรม	ผู้เข้าร่วมกิจกรรม	หน่วยรับผิดชอบ	หมายเหตุ
วันพฤหัสบดี ที่ ๒๐ ก.พ. ๒๕๕๗ เวลา ๑๓.๐๐- ๑๔.๐๐ น.	- ทำความสะอาดบริเวณที่ ทำงาน ประดับธงชาติ และธงธรรมจักร - จัดกิจกรรมบำเพ็ญ สาธารณประโยชน์ ปลูกต้นไม้ บริเวณจากโลหิต	ที่ทำการ/ สถานที่ ตามความ เหมาะสม	ข้าราชการ ตำรวจ	-บก.ใน ก.๖ -สภ. ใน ก.๖	-ทุกหน่วยจัด กิจกรรม/บก. รวบรวมรายงาน ผลดำเนินการ พร้อมภาพถ่ายให้ ก.๖ ทราบ ภายใน วันที่ ๖ มี.ค.๒๕๕๗
วันพฤหัสบดี ที่ ๖ มี.ค. ๒๕๕๗ เวลา ๑๐.๐๐- ๑๓.๐๐ น.	-ประชุม/อบรมให้ความรู้ เกี่ยวกับอุดมคติตำรวจ จริยธรรมและจรรยาบรรณ ที่ดี ตามกฎ ก.ตร.ว่าด้วย ประมวลจริยธรรมและ จรรยาบรรณของตำรวจ พ.ศ.๒๕๕๓	ที่ทำการ/ สถานที่ ตามความ เหมาะสม	ข้าราชการ ตำรวจ	-บก.ใน ก.๖ -สภ. ใน ก.๖	-ทุกหน่วย ดำเนินการอบรม / บก.รวบรวม รายงานผลพร้อม ภาพถ่ายให้ ก.๖ ทราบ ภายในวันที่ ๔ เม.ย. ๒๕๕๗
วันศุกร์ที่ ๑๓ เม.ย. ๒๕๕๗ เวลา ๑๓.๐๐ - ๑๕.๐๐ น.	- จัดกิจกรรมสงฆ์พระ และรดน้ำดำหัวผู้ใหญ่เพื่อ เป็นการรักษาวัฒนธรรม ประเพณีของไทยใน เทศกาลสงกรานต์	ที่ทำการ/ สถานที่ ตามความ เหมาะสม	ข้าราชการ ตำรวจ	-บก.ใน ก.๖ -สภ. ใน ก.๖	-ทุกหน่วยจัด กิจกรรม/บก. รวบรวมรายงาน ผลพร้อมภาพถ่าย ให้ ก.๖ ทราบ ภายในวันที่ ๖ พ.ค. ๒๕๕๗
วันศุกร์ที่ ๕ เม.ย. ๒๕๕๗ เวลา ๑๓.๐๐- ๑๕.๐๐ น.	-จัดกิจกรรมไหว้พระ สวดมนต์ สมาทานศีล ๕ ฟังพระธรรมเทศนา	ที่ทำการ/ สถานที่ ตามความ เหมาะสม	ข้าราชการ ตำรวจ	-บก.ใน ก.๖ -สภ. ใน ก.๖	-ทุกหน่วยจัด กิจกรรม/บก. รวบรวมรายงาน ผลพร้อมภาพถ่าย ให้ ก.๖ ทราบ ภายในวันที่ ๔ มี.ย. ๒๕๕๗

ตารางที่ ๓-๑ แผนการดำเนินงานตามโครงการส่งเสริมจริยธรรมและพัฒนาคุณธรรมข้าราชการตำรวจ
ประจำปีงบประมาณ ๒๕๕๗ (ต่อ)

วัน/เดือน/ปี	หัวข้อกิจกรรม	สถานที่จัดกิจกรรม	ผู้เข้าร่วมกิจกรรม	หน่วยรับผิดชอบ	หมายเหตุ
วันพฤหัสบดี ที่ ๑๒ มิ.ย. ๒๕๕๗ เวลา ๑๐.๐๐- ๑๑.๐๐ น.	-ประชุม/อบรมให้ความรู้ เกี่ยวกับอุดมคติตำรวจ จริยธรรมและ จรรยาบรรณที่ดี ตามกฎหมาย ก.ตร. ว่าด้วย ประมวลจริยธรรมและ จรรยาบรรณของตำรวจ พ.ศ.๒๕๕๓	ที่ทำการ/สถานที่ ตามความเหมาะสม	ข้าราชการ ตำรวจ	-บก. ใน ก.๖ -สภ. ใน ก.๖	-ทุกหน่วย ดำเนินการอบรม / บก.รวบรวม รายงานผลพร้อม ภาพถ่ายให้ ก.๖ ทราบ ภายในวันที่ ๔ ก.ค. ๒๕๕๗
วันพฤหัสบดี ที่ ๑๐ ก.ค. ๒๕๕๗ เวลา ๑๓.๐๐- ๑๕.๐๐ น.	-จัดกิจกรรมถวาย เทียนพรรษา และ/หรือร่วมทำบุญ เนื่องในวันอาสาฬหบูชา และวันเข้าพรรษา	วัดในพื้นที่	ข้าราชการ ตำรวจ	-บก. ใน ก.๖ -สภ. ใน ก.๖	ทุกหน่วยจัด กิจกรรม / บก. รวบรวมรายงาน ผลดำเนินการ พร้อมภาพถ่ายให้ ก.๖ ทราบ ภายในวันที่ ๘ ส.ค. ๒๕๕๗
วันจันทร์ที่ ๑๑ ส.ค. ๒๕๕๗ เวลา ๑๐.๐๐- ๑๑.๐๐ น.	-ประชุม/อบรมให้ความรู้ เกี่ยวกับอุดมคติตำรวจ จริยธรรมและ จรรยาบรรณที่ดี ตามกฎหมาย ก.ตร. ว่าด้วย ประมวลจริยธรรมและ จรรยาบรรณของตำรวจ พ.ศ.๒๕๕๓	ที่ทำการ/สถานที่ ตามความเหมาะสม	ข้าราชการ ตำรวจ	-บก. ใน ก.๖ -สภ. ใน ก.๖	ทุกหน่วย ดำเนินการอบรม / บก.รวบรวม รายงานผลพร้อม ภาพถ่ายให้ ก.๖ ทราบ ภายในวันที่ ๔ ก.ย. ๒๕๕๗
วันศุกร์ที่ ๕ ก.ย. ๒๕๕๗ เวลา ๑๑.๐๐- ๑๑.๐๐ น.	-ประชุม/อบรมให้ความรู้ เกี่ยวกับอุดมคติตำรวจ จริยธรรมและ จรรยาบรรณที่ดี ตามกฎหมาย ก.ตร. ว่าด้วย ประมวลจริยธรรมและ จรรยาบรรณของตำรวจ พ.ศ.๒๕๕๓	ที่ทำการ/สถานที่ ตามความเหมาะสม	ข้าราชการ ตำรวจ	-บก. ใน ก.๖ -สภ. ใน ก.๖	ทุกหน่วย ดำเนินการอบรม / บก.รวบรวม รายงานผลพร้อม ภาพถ่ายให้ ก.๖ ทราบ ภายในวันที่ ๑๐ ต.ค. ๒๕๕๗

เมื่อพิจารณาการพัฒนาจริยธรรมและจรรยาบรรณข้าราชการตำรวจในสังกัดตำรวจภูธรภาค ๖ ที่ได้จัดทำโครงการส่งเสริมจริยธรรมและพัฒนาคุณธรรมของข้าราชการตำรวจ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.๒๕๕๗ พบว่าเป็นการประเมินด้านผลผลิตของโครงการว่ามีการดำเนินการอย่างไรบ้างเท่านั้น แต่ยังไม่มีการประเมินผลความสำเร็จของโครงการว่าบรรลุผลต่อวัตถุประสงค์ตามที่ตั้งไว้หรือไม่ ซึ่งทำให้ไม่สามารถทราบได้ว่าสังคมและประชาชนมีความเชื่อมั่นต่อองค์กรตำรวจ และความพึงพอใจต่อการให้บริการ ในการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจ

บทที่ ๔

ปัญหาและอุปสรรคของการพัฒนาจริยธรรม และจรรยาบรรณของข้าราชการตำรวจ

การศึกษาในบทนี้ เป็นการศึกษาทัศนคติของบุคคลตัวอย่างจากข้าราชการตำรวจในสังกัด ตำรวจภูธรภาค ๖ ต่อปัญหาและอุปสรรคของการพัฒนาจริยธรรมและจรรยาบรรณของข้าราชการตำรวจ สำหรับการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างระดับลึก ซึ่งมีประเด็นในการสัมภาษณ์ ดังต่อไปนี้

๑. ท่านคิดว่าตำรวจที่ดีควรมีคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม และหลักการที่สำคัญสำหรับอาชีพตำรวจ อะไรบ้าง

๒. ท่านคิดว่าปรัชญาในการพัฒนาจริยธรรมตำรวจ คืออะไร

๓. ท่านคิดว่าอะไร คือ เป้าหมาย / จุดมุ่งหมายของการพัฒนาจริยธรรมตำรวจ

๔. ท่านคิดว่าวิธีการที่เหมาะสมสำหรับการพัฒนาจริยธรรมข้าราชการตำรวจ คือ

๔.๑ ระดับนักเรียนพลตำรวจ

๔.๒ ระดับนักเรียนนายร้อยตำรวจ

๔.๓ ระดับข้าราชการตำรวจชั้นประทวน (พลตำรวจ-นายดาบตำรวจ)

๔.๔ ระดับข้าราชการตำรวจชั้นสัญญาบัตร (ชั้นยศ ร้อยตำรวจตรี-พลตำรวจเอก)

๕. ท่านคิดว่าปัญหาและอุปสรรคสำหรับการพัฒนาจริยธรรมตำรวจที่สำคัญมีอะไร และมีสาเหตุมาจากอะไร

๖. ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่นๆ

ทัศนคติข้าราชการตำรวจต่อปัญหาและอุปสรรคของการพัฒนาจริยธรรม และจรรยาบรรณ

๑. ท่านคิดว่าตำรวจที่ดีควรมีคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม และหลักการ ที่สำคัญสำหรับอาชีพตำรวจ อะไรบ้าง

ข้าราชการตำรวจส่วนใหญ่เห็นตรงกันว่าตำรวจที่ดีควรมีจริยธรรมตาม “กฎ ก.ตร.ว่าด้วยประมวลจริยธรรมและจรรยาบรรณของตำรวจ พ.ศ.๒๕๕๓ ” ประกอบด้วย ๒ ส่วน คือ ส่วนที่ ๑ มาตรฐานคุณธรรม และอุดมคติของตำรวจ ซึ่งเป็นเครื่องเหนี่ยวรั้งให้ข้าราชการตำรวจอยู่ในกรอบของศีลธรรมและคุณธรรม ขณะเดียวกันก็เป็นแนวทางชี้้นำให้ข้าราชการตำรวจบรรลุถึงปณิธานของ

การเป็นผู้พิทักษ์สันติราษฎร์ ส่วนที่ ๒ มาตรฐานทางจริยธรรมและจรรยาบรรณของตำรวจ ซึ่งประกอบด้วย (๑) มาตรฐานทางจริยธรรมตำรวจ คือ คุณความดีที่เป็นข้อประพฤติตนและปฏิบัติหน้าที่ของข้าราชการตำรวจเพื่อให้ประชาชนศรัทธา เชื่อมมั่นและยอมรับ (๒) จรรยาบรรณของตำรวจ คือ ประมวลความประพฤติในการปฏิบัติหน้าที่ของวิชาชีพตำรวจที่ข้าราชการตำรวจต้องยึดถือปฏิบัติ เพื่อธำรงไว้ซึ่งศักดิ์ศรีและเกียรติภูมิ ซึ่ง กฎ ก.ตร.ว่าด้วยประมวลจริยธรรมและจรรยาบรรณฯ ดังกล่าวเป็นหลักการและข้อปฏิบัติที่สำคัญสำหรับอาชีพตำรวจ ได้มีข้าราชการตำรวจ จำนวน ๖ คน ได้ให้ทรรศนะเพิ่มเติมว่า “ถ้าหากข้าราชการตำรวจไม่ปฏิบัติตาม กฎ ก.ตร.ว่าด้วยประมวลจริยธรรมและจรรยาบรรณฯ ถือว่าเป็นข้าราชการตำรวจที่ไม่สมบูรณ์แบบ” กระนั้นก็ตาม ได้มีข้าราชการตำรวจ อีก ๓ คน ได้แสดงทรรศนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับ “อุดมคติตำรวจ” ไว้ว่า “การควบคุมตามวินัยตำรวจ เพื่อบรรลุตามวัตถุประสงค์ในแง่ของอุดมคติของตำรวจนั้น ยังมีช่องว่างอยู่มาก อุดมคติดังกล่าวจึงเป็นเพียงความฝันหรือทฤษฎีเท่านั้น ยังห่างไกลจากสภาพความเป็นจริง”

นอกจากการปฏิบัติตาม กฎ ก.ตร.ว่าด้วยประมวลจริยธรรมและจรรยาบรรณฯ แล้ว ข้าราชการตำรวจบางส่วนให้ทรรศนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม และหลักการที่สำคัญของอาชีพตำรวจ ได้แก่ การปฏิบัติตนตามระเบียบ กฎ ข้อบังคับของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ รวมทั้งแบบแผนและค่านิยมของสังคม ซึ่งผู้วิจัยได้ประมวลทรรศนะของข้าราชการตำรวจได้ดังนี้

พึงระลึกว่า อาชีพตำรวจเป็นอาชีพที่มีเกียรติ ทำงานภายใต้เบื้องพระยุคลบาทของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ไม่ใช่เนาเอาประโยชน์ในเครื่องแบบมาแสวงหาผลประโยชน์สำหรับตนเอง จะต้องสำนึกว่าตนเองทำงานเพื่อแผ่นดิน ทำงานเพื่อประชาชนในสังคม

การประพฤติปฏิบัติตนให้เป็นไปตามค่านิยมที่ดีของแต่ละสังคม เช่น ซื่อสัตย์ สุจริต ขยันหมั่นเพียร ประหยัด มีความรับผิดชอบ มีความกล้ายืนหยัดต่อสู้กับสิ่งที่ไม่ถูกต้องชอบธรรม

ควรเป็นผู้รักษาความสัตย์ มีความอดทน อดกลั้น ละวางความชั่ว ความทุจริต รู้จักข่มใจตนเองให้ประพฤติปฏิบัติความดี ยอมสละประโยชน์ส่วนน้อยของตนเพื่อประโยชน์ส่วนใหญ่ของประเทศ เป็นผู้มีความรักชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ ขยันหมั่นเพียร พึ่งตนเอง มีระเบียบวินัย เคารพกฎหมาย และปฏิบัติตามคำสอนของหลักศาสนา

นอกจากการปฏิบัติตาม กฎ ก.ตร.ว่าด้วยประมวลจริยธรรมและจรรยาบรรณฯ และปฏิบัติตนตามระเบียบ กฎ ข้อบังคับ ของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ รวมทั้งแบบแผนและค่านิยมของสังคมแล้ว ข้าราชการตำรวจยังเห็นว่าจริยธรรมที่สำคัญสำหรับอาชีพตำรวจอีกประการหนึ่ง คือ การปฏิบัติตนตามหลักคำสอนทางศาสนา ได้แก่ หลักเบญจศีล หลักสัปปริสธรรม และหลักพรหมวิหารธรรม

๒. ท่านคิดว่าปรัชญาในการพัฒนาจริยธรรมตำรวจ คืออะไร

ในประเด็นนี้ข้าราชการตำรวจส่วนใหญ่เห็นว่า ปรัชญาในการพัฒนาจริยธรรมตำรวจจะเกี่ยวเนื่องกับหลักคำสอนทางศาสนาเป็นส่วนใหญ่ ดังคำกล่าวที่ว่า “ การใช้หลักการของศาสนา เข้าสู่กระบวนการพัฒนา โดยต้องเน้นในเชิงปฏิบัติ เพื่อให้ได้รับผลเป็นรูปธรรมด้วยตนเองที่สามารถพิสูจน์ได้

ถึงประโยชน์ที่ได้รับในชีวิตประจำวัน” ซึ่งหลักธรรมส่วนใหญ่ที่ข้าราชการตำรวจเห็นตรงกันว่า เป็นหลักธรรมที่ตำรวจควรมี นั่นคือ หลักเบญจศีล ทั้งนี้เพราะ “ถ้าทุกคนมีศีล ๕ จะไม่ต้องไปพัฒนาอะไรอีก ในการเป็นมนุษย์ทั่วไป”

ข้าราชการตำรวจบางท่านได้เสนอแนะวิธีการพัฒนาจริยธรรม โดยอิงหลักคำสอนทางพระพุทธศาสนาด้วย โดยเห็นว่า “เพื่อรักษาความสงบสุขให้แก่ตัวเองและสังคม โดยปฏิบัติตามคุณธรรมทางศาสนาต่างๆ ที่ตนนับถืออย่างเคร่งครัด ในทางพระพุทธศาสนาให้ผู้นับถือปฏิบัติตามหลักธรรมที่สำคัญดังนี้ เบญจศีล-เบญจธรรม พรหมวิหารธรรม และอคติ ๔ ถ้าตั้งตนอยู่ในคุณธรรมเหล่านี้ ย่อมเจริญรุ่งเรืองในหน้าที่ผู้พิทักษ์สันติราษฎร์แน่นอน” รวมทั้งให้ข้าราชการตำรวจทุกนาย มุ่งทำความดี อย่างมีสติ-สัมปะชัญญะ และhiriโอตัมปะปะ

นอกเหนือจากการปฏิบัติตามหลักธรรมทางศาสนาแล้ว ข้าราชการตำรวจยังมีความเห็นสอดคล้องกันว่า ตำรวจต้องปฏิบัติตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับของทางราชการ อย่างเคร่งครัดด้วย ดังคำกล่าวที่ว่า “ข้าราชการตำรวจเป็นตัวแทนของประชาชนในฐานะที่เข้ามา เป็นข้าราชการตำรวจ โดยได้รับการแต่งตั้งจากทางราชการ จึงมีฐานะเป็นผู้รับใช้ประชาชน ไม่ใช่คิดว่าเป็นนายของประชาชน ดังนั้น ประชาชนคงต้องการข้าราชการตำรวจที่มีความซื่อสัตย์ สุจริต เมตตากรุณา โอบอ้อมอารี เสียสละ เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตัว ยึดมั่นในกฎศีลธรรม กฎหมาย กฎข้อบังคับต่างๆ และเป็นที่พึ่งของประชาชนได้”

นอกจากนี้มีข้าราชการตำรวจหนึ่งคนให้ทัศนะที่แตกต่างออกไป กล่าวคือ มีการกล่าวถึง “หลักวิทยาศาสตร์” พิจารณาได้จากคำกล่าวที่ว่า “ปรัชญาในการพัฒนาจริยธรรมตำรวจ คือ หลักทางวิทยาศาสตร์ เพราะให้ความจริงที่ชัดเจน ไม่มีอคติ เมื่อข้าราชการตำรวจได้ข้อมูลที่ถูกต้องชัดเจนแล้ว ย่อมจะปฏิบัติตนและกระทำหน้าที่ได้อย่างยุติธรรมกลายเป็นจริยธรรมตำรวจขึ้นมา”

๓. ท่านคิดว่าอะไร คือ เป้าหมาย/จุดมุ่งหมายของการพัฒนาจริยธรรมตำรวจ

ในประเด็นเกี่ยวกับ เป้าหมาย /จุดมุ่งหมาย ของการพัฒนาจริยธรรมนั้น ข้าราชการตำรวจแต่ละคนให้ทรรศนะที่แตกต่างกันไป กระนั้นก็ตาม จุดมุ่งหมาย/เป้าหมายของการพัฒนาจริยธรรมตำรวจประการหนึ่งที่ข้าราชการตำรวจส่วนใหญ่เห็นร่วมกัน คือ “เพื่อประชาชน” พิจารณาได้จากทรรศนะที่ว่า

“จุดมุ่งหมายของการพัฒนาจริยธรรมตำรวจ เพื่อให้ข้าราชการตำรวจเป็นคนดี มีความยุติธรรม มีคุณธรรม และเป็นที่พึ่งของประชาชน ”

“ เพื่อให้ข้าราชการตำรวจเป็นที่พึ่งของประชาชนได้อย่างแท้จริง ”

“ เพื่อทำหน้าที่รักษาความสงบสุขของสังคมและเป็นที่พึ่งแท้จริงของประชาชน ”

“ เพื่อให้ได้ผู้ที่เหมาะสมกับการเป็นข้าราชการตำรวจของประชาชน ที่มีความเพียบพร้อมไปด้วยคุณธรรม ความซื่อสัตย์ สุจริต ความเสียสละ ความสำนึกในหน้าที่และการบริการต่อประชาชน จนเป็นที่เคารพศรัทธาและน่าเชื่อถือของประชาชน ”

“ เพื่อความสุขของประชาชน และความสงบเรียบร้อยมีสันติภาพของสังคม ”

๔. ท่านคิดว่าวิธีการที่เหมาะสมสำหรับการพัฒนาจริยธรรมข้าราชการตำรวจ คือ

๔.๑ ระดับนักเรียนพลตำรวจ

ข้าราชการตำรวจแต่ละคนได้เสนอวิธีการที่เหมาะสมสำหรับการพัฒนาจริยธรรมของนักเรียนพลตำรวจ ซึ่งผู้วิจัยได้ประมวลทรรศนะของข้าราชการตำรวจ ได้ดังนี้

๔.๑.๑ ให้ความรู้ในจริยธรรมวิชาชีพ และสอดแทรกเนื้อหาจริยธรรมในวิชาต่างๆ รวมทั้งมีการฝึกอบรมทางด้านศีลธรรมและฝึกปฏิบัติ

๔.๑.๒ เพิ่มเวลาในการเรียนการสอนจริยธรรมตำรวจ ให้มีการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่อง

๔.๑.๓ ควรมีโครงสร้างการฝึกอบรมการปฏิบัติธรรมหรือกิจกรรมทางศาสนา อย่างสม่ำเสมอ

๔.๑.๔ ครู-อาจารย์ ควรประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดี

๔.๑.๕ กำหนดให้เป็นการศึกษาทักษะจริยธรรมในหลักสูตรระดับนักเรียนพลตำรวจ โดยกำหนดเป็นระเบียบปฏิบัติประจำวัน เช่นเดียวกับวิชาพลศึกษา

๔.๑.๖ ให้นำหลักศีล ๕ ไปปรับใช้กับชีวิตการปฏิบัติหน้าที่และครอบครัว

มีข้าราชการตำรวจคนหนึ่งให้ทรรศนะที่ต่างออกไป โดยเสนอว่า ควรจัดทำคู่มือ “จริยธรรมตำรวจ” ที่ระบุจริยธรรมตำรวจไว้อย่างชัดเจน พร้อมทั้งยกตัวอย่างประกอบในแต่ละกรณีอย่างชัดเจน นอกจากนี้ ให้นักเรียนพลตำรวจสามารถท่องจำจริยธรรมตำรวจดังกล่าวได้และนำไปใช้ปฏิบัติตามกำลังสติปัญญาและความสามารถ

นอกจากนี้ ยังมีผู้ให้ทัศนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับข้อจำกัดในระยะเวลาการศึกษาภายในโรงเรียน ซึ่งมีเพียง ๑ ปี ดังนั้น จึงควรจัดให้มีการเรียนรู้ด้วยการสัมผัสด้วยตนเองจากประสบการณ์จริงในการสื่อถึงคุณธรรมจริยธรรมต่างๆ เพราะจะทำให้นักเรียนได้เรียนรู้เร็วขึ้น มากกว่าการใช้เวลาสอนภายในชั่วโมงเรียนนั้นๆ อีกนัยหนึ่งคือ กำหนดว่าต้องสอนจริยธรรมด้านใดบ้าง แล้วหาตัวอย่างจากของจริงในสังคมมาสื่อเพื่อให้นักเรียนได้สัมผัสและเรียนรู้ได้โดยตรง

๔.๒ ระดับนักเรียนนายร้อยตำรวจ

ข้าราชการตำรวจแต่ละคนได้เสนอวิธีการที่เหมาะสมสำหรับการพัฒนาจริยธรรมของนักเรียนนายร้อยตำรวจ ซึ่งผู้วิจัยได้ประมวลทรรศนะของข้าราชการตำรวจไว้ ดังนี้

๔.๒.๑ ให้ความรู้ในวิชาจริยธรรมและสอดแทรกความรู้ทางจริยธรรมในวิชาต่าง ๆ อย่างเหมาะสม

๔.๒.๒ ควรเพิ่มเวลาในการเรียนการสอนวิชาจริยธรรมตำรวจ และควรมีความต่อเนื่องในการสอนจริยธรรม กล่าวคือ จัดให้มีการเรียนการสอนวิชาจริยธรรมในทุกชั้นจนกว่าจะจบการศึกษา

๔.๒.๓ ฝึกให้มีทักษะคุณธรรมและจริยธรรม โดยกำหนดเป็นระเบียบประจำวันของหลักสูตรนักเรียนนายร้อยตำรวจ

๔.๒.๔ ควรมีโครงการฝึกอบรมการปฏิบัติธรรมหรือกิจกรรมต่างๆ ที่หล่อหลอมจิตสำนึกทางคุณธรรม จริยธรรม ซึ่งการฝึกปฏิบัตินั้นควรเน้นการนั่งสมาธิ เพื่อให้เข้าใจสภาพธรรมชาติ และความเป็นจริงและให้เกิดสติ

๔.๒.๕ ควรนำนักเรียนไปศึกษาดูงานวัฒนธรรมประเพณีทางศาสนาทุกวันสำคัญทางศาสนาอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ

๔.๒.๖ ผู้บังคับบัญชา ครู-อาจารย์ นายตำรวจปกครอง ควรประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดี

๔.๒.๗ ต้องวิเคราะห์ถึงการสร้างหลักสูตรการพัฒนาคุณธรรม การเสริมสร้างความเป็นผู้นำขึ้นโดยเฉพาะ ซึ่งการสร้างหลักสูตรนั้นจะต้องมีกรอบและวิธีการที่ชัดเจน

๔.๓ ระดับข้าราชการตำรวจชั้นประทวน (พลตำรวจ-นายดาบตำรวจ)

ข้าราชการตำรวจแต่ละคน ได้เสนอวิธีการที่เหมาะสมสำหรับการพัฒนาจริยธรรมของข้าราชการตำรวจชั้นประทวน (พลตำรวจ-นายดาบตำรวจ) ซึ่งผู้วิจัยได้ประมวลทรรศนะของข้าราชการตำรวจไว้ดังนี้

๔.๓.๑ ปลุกฝังคุณธรรมและจริยธรรมโดยสอดแทรกในภารกิจหน้าที่การงานที่ได้รับมอบหมายให้รับผิดชอบ

๔.๓.๒ ผู้บังคับบัญชา ควรประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดี

๔.๓.๓ กำหนดแผนการฝึกอบรมสำหรับข้าราชการตำรวจชั้นประทวนทั่วประเทศ อาจจะจัดออกมาในรูปแบบของการสัมมนา หรือฝึกอบรมเป็นระยะๆ ตามความเหมาะสมกับชั้นยศอายุ หรือประสบการณ์ในการทำงาน

๔.๓.๔ ให้ความรู้ทางจริยธรรมและจัดโครงการฝึกอบรม ปฏิบัติธรรมในโอกาสต่างๆ ของวันสำคัญทางศาสนาอย่างสม่ำเสมอ อาทิ การนั่งสมาธิ เพื่อนำมาซึ่งการเปลี่ยนแปลงในการดำรงชีวิต

๔.๔ ระดับข้าราชการตำรวจชั้นสัญญาบัตร (ร้อยตำรวจตรี- พลตำรวจเอก)

ข้าราชการตำรวจแต่ละท่าน ได้เสนอวิธีการที่เหมาะสมสำหรับการพัฒนาจริยธรรมของข้าราชการตำรวจชั้นสัญญาบัตร (ชั้นยศ ร้อยตำรวจตรี-พลตำรวจเอก) ซึ่งผู้วิจัยได้ประมวลทรรศนะของข้าราชการตำรวจ ได้ดังนี้

๔.๔.๑ กำหนดให้เป็นหน้าที่ที่ต้องควบคุม กำกับ ดูแล การรักษาคุณธรรมและจริยธรรมของผู้ใต้บังคับบัญชาตามตำแหน่งหน้าที่ให้ชัดเจน

๔.๔.๒ เนื่องจากเป็นระดับผู้บังคับบัญชาของข้าราชการตำรวจชั้นประทวน ดังนั้นแนวทางการพัฒนาจริยธรรมจะต้องเป็นระบบและมีความต่อเนื่อง

๔.๔.๓ มีความรับผิดชอบและไม่ผลักความรับผิดชอบให้แก่ผู้ใต้บังคับบัญชา มีลักษณะผู้นำที่พร้อมที่จะนำผู้ใต้บังคับบัญชาฟันฝ่าอุปสรรคในการปฏิบัติหน้าที่ตลอดเวลา

๔.๔.๔ ให้ความรู้ทางจริยธรรมและฝึกอบรมโดยเชิญวิทยากรที่มีชื่อเสียงมาอบรม และฝึกปฏิบัติในโอกาสต่างๆ

๔.๔.๕ จัดโครงการปฏิบัติธรรม หรือกิจกรรมทางศาสนาอย่างต่อเนื่อง สม่ำเสมอ โดยเน้นการพัฒนาจิต เน้นการนั่งสมาธิ เพื่อให้จิตมีความนิ่งและก่อให้เกิดปัญญา

๔.๔.๖ กำหนดให้คุณธรรมและจริยธรรมเป็นหัวข้อประกอบการพิจารณาการเลื่อนขั้นเงินเดือนและตำแหน่งที่สูงขึ้น

๔.๔.๗ ควรยกย่องประกาศเกียรติคุณแก่ข้าราชการตำรวจที่ประพฤติปฏิบัติตนตามธรรมเนียมประเพณีอันดีงาม เพื่อเป็นแบบอย่างที่ดี

๔.๔.๘ การนำเอาประสบการณ์ในการทำงานของแต่ละระดับชั้นมาจัดทำเป็นแผนการเรียนสอน/ฝึกอบรมคุณธรรมจริยธรรม

๔.๔.๙ จัดให้มีการเรียนการสอนจริยธรรมตำรวจในทุกหลักสูตรการฝึกอบรม และควรจะมีการประเมินหลังจากมีการผ่านการอบรมแล้ว เพื่อจะได้นำมาวิเคราะห์ปรับปรุงให้ทันสมัย ต่อสถานการณ์แต่ละช่วงระยะเวลาต่อไป

๕. ท่านคิดว่าปัญหาและอุปสรรคสำหรับการพัฒนาจริยธรรมตำรวจที่สำคัญมีอะไรบ้าง และมีสาเหตุมาจากอะไร

ในประเด็นเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคสำหรับการพัฒนาจริยธรรมตำรวจที่สำคัญ มีอะไรบ้าง และมีสาเหตุมาจากอะไรนั้น ผู้วิจัยพบว่า ข้าราชการตำรวจมีทรศนะเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคสำหรับการพัฒนาจริยธรรมตำรวจแตกต่างกันออกไป เช่น งบประมาณที่ได้รับจัดสรรเพื่อรณรงค์จริยธรรมที่ได้รับจากทางราชการน้อยเกินไป อีกทั้งขาดบุคลากรในด้านการปลูกฝังและ ถ่ายทอดจริยธรรมที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน ตลอดจนผู้บริหารไม่ให้ความสำคัญกับการพัฒนาจริยธรรม พิจารณาได้จากคำกล่าวที่ว่า “ผู้บังคับบัญชาระดับนโยบายไม่เข้าใจ เนื่องจากไม่ได้ปฏิบัติในเรื่องเหล่านี้มาก่อนในระดับที่จะนำผลของการปฏิบัติมาใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวันได้จริงๆ การพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม เพื่อให้คุณธรรมนำความรู้ ความสามารถ จึงเป็นเพียงทฤษฎีและคำพูดที่สวยงาม แต่ทางปฏิบัติจริงยังมีช่องว่างอยู่มาก”

นอกจากนี้แล้ว ข้าราชการตำรวจ จำนวน ๓ คน ได้ให้ทรศนะตรงกันว่า เนื้อหาของจริยธรรมตำรวจที่ใช้อยู่ในปัจจุบันมีมาก กล่าวคือ มีลักษณะซ้ำซ้อน ทำให้ข้าราชการตำรวจไม่ทราบว่า จะยึดถือตำราใดเป็นมาตรฐานในวิชาชีพ ดังคำกล่าวที่ว่า “เนื้อหาจริยธรรมตำรวจมีมาก จนบางครั้งจำไม่หมด นอกจากนี้ได้เสนอวิธีการให้ตำรวจปฏิบัติตนเป็นคนดี ควรสร้างมูลเหตุจูงใจให้ปฏิบัติตามโดยใช้บทลงโทษและการพิจารณาความดีความชอบ” อีกทั้งเนื้อหาของประมวลจริยธรรมมีลักษณะเป็นนามธรรมเกินไป ตลอดจนการนำประมวลจริยธรรมมาบังคับใช้แก่ข้าราชการตำรวจนั้นขาดการรณรงค์ เผยแพร่ประชาสัมพันธ์

๖. ข้อเสนอแนะอื่นๆ

ในประเด็นนี้ ข้าราชการตำรวจได้เสนอแนะข้อคิดเห็นเพิ่มเติม อาทิ ควรจัดการเรียนการสอนจริยธรรมให้แก่นักเรียนตำรวจอย่างต่อเนื่อง ดังคำกล่าวที่ว่า “หลักสูตรการศึกษาวิชาจริยธรรมระดับนักเรียนพลตำรวจและนักเรียนนายร้อยตำรวจ ควรให้เรียนทุกๆ ชั้นปี คือ ตั้งแต่ปีแรกจนถึง

ปีสุดท้าย ควรจัดการศึกษาให้มีทั้งภาคปฏิบัติและภาคทฤษฎี เป็นหลักสูตรที่มีมาตรฐาน ให้ความสำคัญกับภาควิชานี้ให้มาก และผู้ที่สอนวิชาจริยธรรมจะต้องมีความรู้ มีวุฒิที่เกี่ยวกับ จริยศาสตร์ จริยธรรม และปรัชญา จึงจะสามารถสอนจริยธรรมให้บรรลุเป้าหมายได้”

นอกจากนี้ ควรมีการปรับปรุงเนื้อหาจริยธรรมตำราวจให้มีความกะทัดรัด ไม่ซ้ำซ้อน เพื่อให้เกิดการยอมรับมากขึ้น และควรปรับปรุงจริยธรรมตำราวจให้เป็นรูปธรรมมากขึ้น รวมถึงอาจารย์หรือผู้สอนจริยธรรมควรมีความเข้าใจเกี่ยวกับเนื้อหาในการสอนจริยธรรม ผู้บังคับบัญชาควรให้ความสนใจเกี่ยวกับจริยธรรมตำราวจมากขึ้น ในกรณีที่ข้าราชการตำราวจผู้ใดเป็นคนดี ควรให้พิจารณาความดี ความชอบทั้งเรื่องเงินเดือนและตำแหน่งหน้าที่ราชการ กรณีใครไม่ทำตามหรือฝ่าฝืนให้มีบทลงโทษ และควรมีการรณรงค์ ประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับกิจกรรมต่างๆ เพื่อเสริมสร้างจริยธรรมตำราวจแก่สาธารณชน เพื่อให้ประชาชนและข้าราชการตำราวจเข้าใจเกี่ยวกับจริยธรรมตำราวจมากขึ้น หรือจัดกิจกรรมต่างๆ ในวันสำคัญทางศาสนาอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ ตลอดจนประกาศให้ข้าราชการตำราวจทุกคนยึดถือหลักคำสอนทางศาสนาในการปฏิบัติหน้าที่ราชการและการดำเนินชีวิต เป็นต้น

อภิปรายผล

จากการศึกษาพรรณนะของกลุ่มตัวอย่างที่เป็นข้าราชการตำราวจในสังกัด กองบัญชาการ ตำราวจภูธร ภาค ๖ แล้ว พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีพรรณนะเกี่ยวกับการพัฒนาจริยธรรมตำราวจในประเด็นต่างๆ ที่สอดคล้องกัน และกลุ่มตัวอย่างได้แสดงพรรณนะ โดยอิงกับแนวคิดทางพระพุทธศาสนาเป็นหลัก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่นับถือพระพุทธศาสนาและเป็นไปได้ที่กลุ่มตัวอย่างอาจพิจารณาเห็นว่าการนำหลักคำสอนทางพระพุทธศาสนามาประยุกต์ใช้กับการทำงานในวิชาชีพตำราวจนั้น เป็นสิ่งที่สามารถทำได้โดยไม่ขัดแย้งกัน อีกทั้งเนื้อหาจริยธรรมตำราวจต่างๆ ที่ถูกบัญญัติขึ้นใช้เพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติหน้าที่ราชการนั้น ก็มีเนื้อหาที่สอดคล้องกับแนวคิดทางพระพุทธศาสนาอีกด้วย ดังจะพิจารณาได้จาก “อุดมคติของตำราวจ จำนวน ๕ ข้อ” ซึ่งอุดมคติของตำราวจทั้ง ๕ ข้อ ดังกล่าวสอดคล้องกับหลักธรรมของพระพุทธศาสนา ดังนี้

๑. เคารพเอื้อเฟื้อต่อหน้าที่
๒. กรุณาปราณีต่อประชาชน
๓. อดทนต่อความเจ็บใจ
๔. ไม่หวั่นไหวต่อความยากลำบาก
๕. ไม่มั่งมากในลาภผล
๖. มุ่งบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์ต่อปวงชน
๗. ดำรงตนในยุติธรรม
๘. กระทำการด้วยปัญญา
๙. รักษาความไม่ประมาทเสมอชีวิต

นอกจากนี้กลุ่มตัวอย่างยังได้เสนอแนวความคิดให้มีการนำหลักคำสอนทางพระพุทธศาสนามาเป็นแนวทางในการพัฒนาจริยธรรมตำรวจ ดังจะพิจารณาได้จากคำกล่าวที่ว่า “เพื่อรักษาความสงบสุขให้แก่ตัวเองและสังคม โดยปฏิบัติตามคุณธรรมทางศาสนาต่างๆ ที่ตนนับถืออย่างเคร่งครัดในทางพระพุทธศาสนาให้ผู้นับถือปฏิบัติตามหลักธรรมที่สำคัญ ดังนี้เบญจศีล-เบญจธรรม พรหมวิหารธรรม และอคติ ๔ ถ้าตั้งตนอยู่ในคุณธรรมเหล่านี้ ย่อมเจริญรุ่งเรืองในหน้าที่ ผู้พิทักษ์สันติราษฎร์แน่นอน รวมทั้งให้ตำรวจทุกคนมุ่งมั่นทำความดี ความถูกต้อง ชอบธรรม อย่างมีสติสัมปชัญญะ และhiri โอตัปปะ”

เนื่องจากข้าราชการตำรวจส่วนใหญ่เป็นผู้นับถือศาสนาพุทธ ดังนั้น จะเห็นได้ว่าการตอบคำถามจึงโน้มเอียงไปในทิศทางของการนำพระพุทธศาสนาเป็นหลักในการพัฒนาจริยธรรม แต่กระนั้นก็ตามข้าราชการตำรวจได้ให้ทรรศนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับการให้ข้าราชการตำรวจนำหลักคำสอนทางศาสนาที่แต่ละคนนับถืออยู่มาเป็นแนวทางในการปฏิบัติหน้าที่ราชการ และเมื่อพิจารณาควบคู่กับระเบียบหรือข้อบังคับต่างๆ ที่สำนักงานตำรวจแห่งชาติกำหนดขึ้นมานั้น พบว่าได้ยึดเอาการปฏิบัติตามหลักคำสอนทางพระพุทธศาสนาเป็นแกนสำคัญ จึงทำให้ต้องพิจารณาต่อไปเกี่ยวกับสิ่งที่จะมาเป็นหลักสำหรับการประพฤติปฏิบัติของข้าราชการตำรวจที่นับถือศาสนาอื่นๆ ทั้งนี้เพราะข้าราชการตำรวจในประเทศไทยมิได้นับถือพระพุทธศาสนาแต่เพียงอย่างเดียวหากแต่ยังมีข้าราชการตำรวจที่นับถือศาสนาอื่นๆ แตกต่างกันออกไป ดังนั้น เพื่อให้การวิธีการพัฒนาจริยธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ของข้าราชการตำรวจดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ ควรมีกฎหรือหลักจริยธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ราชการที่มีความเป็นสากล ไม่ยึดติดอยู่กับศาสนาใดเพียงศาสนาหนึ่ง

ในประเด็นคำถามที่ว่าท่านคิดว่าตำรวจที่ดีควรมีคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม และหลักการที่สำคัญสำหรับอาชีพตำรวจอะไรบ้าง ซึ่งทรรศนะของข้าราชการตำรวจสอดคล้องกับการศึกษาวิจัยในภาคเอกสารดังกล่าว คือ ข้าราชการตำรวจเห็นด้วยกับการปฏิบัติตนตามอุดมคติตำรวจ ทั้ง ๕ ข้อ ตลอดจนการปฏิบัติตามระเบียบข้อบังคับของสำนักงานตำรวจแห่งชาติที่ได้ตราขึ้นเพื่อควบคุมการปฏิบัติหน้าที่ราชการของตำรวจ แต่กระนั้นก็ตาม ผู้วิจัยเห็นว่า วิธีการพัฒนาจริยธรรมของข้าราชการตำรวจส่วนใหญ่จะอยู่ในรูปของกฎ และระเบียบของทางราชการ อาทิ “อุดมคติของตำรวจ” จำนวน ๕ ข้อ ซึ่งได้มีการบัญญัติ ในปี พ.ศ. ๒๔๕๘ หรือ กฎ ก.ตร.ว่าด้วยประมวลจริยธรรมและจรรยาบรรณของตำรวจ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๓ เมื่อพิจารณากฎ หรือระเบียบปฏิบัติอื่นๆ แล้วจะพบว่าขาดความเป็นเอกภาพ เนื่องจากหลักจริยธรรมตำรวจต่างๆ ที่บังคับใช้ในปัจจุบันอยู่นั้น มีเนื้อหาที่มาก ยากแก่การจดจำ อีกทั้งเนื้อหามีความซ้ำซ้อน จนบางครั้งทำให้ผู้ปฏิบัติเกิดความสับสนเมื่อต้องนำหลักการดังกล่าวไปปฏิบัติในหน้าที่ราชการ

จากการศึกษาทรรศนะของข้าราชการตำรวจทำให้ทราบถึงปัญหาของการพัฒนาจริยธรรมของตำรวจประการหนึ่ง นั่นคือ การขาดความต่อเนื่องในการสอนจริยธรรมตำรวจ ทำให้การปลูกฝังจริยธรรมไม่ได้รับการส่งเสริมอย่างเต็มที่ ดังนั้น เพื่อให้การปลูกฝังเรื่องจริยธรรมตำรวจได้ผล

ที่ดี มีประสิทธิภาพ จึงควรมีการปลูกฝังหรือการเรียนการสอนเรื่องจริยธรรมตำรวจ ให้แก่ นักเรียน นายร้อยตำรวจตั้งแต่ชั้นปีที่ ๑ ไปถึงจนชั้นปีที่ ๔ ซึ่งเป็นชั้นปีสุดท้ายของการศึกษาภายในโรงเรียน นายร้อยตำรวจ ดังคำกล่าวของนักวิชาการที่ว่า “ควรเพิ่มเวลาในการเรียนการสอนวิชาจริยธรรมตำรวจ และควรมีความต่อเนื่องในการสอนจริยธรรม กล่าวคือ จัดให้มีการเรียนการสอนวิชาจริยธรรมในทุกชั้นปี จนกว่าจะจบการศึกษา” และเมื่อสำเร็จการศึกษาไปแล้ว ก็ควรจัดให้มีการอบรมจริยธรรมตำรวจทุกปี โดยจัดเป็นกิจกรรมต่อเนื่อง ซึ่งจะสอดคล้องกับทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมของโคลเบอร์กที่ว่า บุคคลจะมีพัฒนาการทางด้านการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมไปตามขั้น ซึ่งมีหกขั้นตามลำดับของชีวิต หากมีการพัฒนาการทางด้านการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมก็จะมีการพัฒนาการทางจริยธรรมตามไปด้วย อีกทั้ง การปลูกฝังจริยธรรมเป็นเรื่องที่ต้องใช้ระยะเวลาในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม หรือทัศนคติของผู้เข้าร่วมกิจกรรม ซึ่งระยะเวลาอบรมเพียงสั้นๆ อาจไม่สามารถกระทำได้

บทที่ ๕

สรุปและข้อเสนอแนะ

สรุป

จริยธรรมตำรวจ คือ หลักคุณธรรมในการปฏิบัติหน้าที่รักษาความสงบเรียบร้อยและการบังคับใช้กฎหมาย ซึ่งจะต้องมีหลักเกณฑ์และมีความหมายสูงกว่าจริยธรรมทั่วไป ประกอบกับการปฏิบัติหน้าที่ของตำรวจในฐานะเจ้าหน้าที่บังคับใช้กฎหมายนั้น มีความกว้างขวางและเป็นการติดต่อใกล้ชิดกับประชาชน ถ้าไม่มีหลักจริยธรรมในวิชาชีพแล้ว โอกาสที่จะตกไปอยู่ใต้อิทธิพลหรือภาวะล่อแหลมต่อการตัดสินใจให้ความเป็นธรรมเสมอน้ำกับคนในสังคมย่อมมีได้มาก ด้วยเหตุนี้ในองค์การตำรวจทุกระดับ จึงต้องเน้นถึงความสำคัญของจริยธรรมในอาชีพ เพื่อเป็นกลไกส่งเสริมจิตใจเจ้าหน้าที่ตำรวจให้ปฏิบัติ ปฏิบัติชอบ สอดคล้องกับค่านิยม วัฒนธรรม และศีลธรรมอันดีงามของสังคมต่อไป

ในสังคมปัจจุบันต้องการจริยธรรมเกี่ยวกับอาชีพเป็นอย่างยิ่ง ทั้งนี้เพราะในปัจจุบันผู้ประกอบการเดียวกันมักจะรวมกลุ่มเพื่อรักษาผลประโยชน์ร่วมกัน เนื่องจากบริการบางอย่างมีความจำเป็นสำหรับชีวิตและความเป็นอยู่ของสังคม ซึ่งทำให้กลุ่มผู้บริการบางกลุ่มนั้นมีอำนาจต่อรองถึงกับบังคับกฎหมายได้ ถ้าหากว่าผู้บริการเหล่านี้ไม่มีจรรยาบรรณของอาชีพก็อาจใช้อำนาจต่อรองที่ตนมีอยู่เพื่อบังคับใช้กฎหมายได้ตามอำเภอใจ เป็นการใช้อำนาจเหนือกฎหมาย ผู้ถูกเอาเปรียบที่เห็นว่าตนไม่อาจจะใช้กฎหมาย ก็หันเข้าไปใช้กฎหมายนอกกฎหมายกันขึ้น ในที่สุดสังคมก็จะไปไม่รอด จึงจำเป็นที่ทุกสายอาชีพต้องมีจริยธรรมในอาชีพของตนเพื่อบังคับจิตใจ นอกเหนือไปจากกฎหมาย ซึ่งบังคับเพียงผิวเผินภายนอก แต่จริยธรรมในอาชีพหรือจรรยาวิชาชีพ จึงหมายถึงสิ่งที่ควรประพฤติ กิริยาที่ควรกระทำ ความประพฤติในทางกาย วาจา ใจ ในอาชีพต่างๆ ที่ควรประพฤติ เพื่อให้เกิดความเจริญก้าวหน้าในวิชาชีพที่ตนยึดถือกระทำอยู่ (สุวรรณ สุวรรณเวช, ๒๕๔๑:๑๐)

แม้ว่าสำนักงานตำรวจแห่งชาติจะได้พยายามกระทำทุกวิถีทาง เพื่อให้ข้าราชการตำรวจเป็นผู้มีความรู้ความสามารถในการปฏิบัติหน้าที่ด้านต่างๆ ที่รับผิดชอบ โดยมีการควบคุมให้ยึดถือกฎหมายระเบียบ ข้อบังคับ คำสั่ง และวินัยตำรวจ อย่างเคร่งครัดในทุกระดับแล้วก็ตาม สำนักงานตำรวจแห่งชาติก็ยังไม่อาจบรรลุเป้าหมายตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ได้อย่างสมบูรณ์

ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาวิธีการพัฒนาจริยธรรมของข้าราชการตำรวจตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน อีกทั้งการวิจัยนี้จะทำให้ทราบถึงปัญหาและอุปสรรคในการพัฒนา จริยธรรม ตลอดจนแนวทางแก้ไขที่มีประสิทธิภาพและเหมาะสมกับการพัฒนาจริยธรรมในการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจ โดยการศึกษาวิจัยในครั้งนี้แบ่งออกเป็น ๒ ส่วน คือ การศึกษาภาคเอกสาร (Documentary Research) และการศึกษาภาคสนาม (Field Research)

การศึกษาภาคเอกสาร ในส่วนนี้ผู้วิจัยได้แบ่งการศึกษาเป็น ๒ ขั้นตอน คือ การศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับจริยธรรม และแนวคิดและทฤษฎีการพัฒนาจริยธรรม กล่าวคือ

ขั้นตอนที่ ๑ การศึกษาค้นคว้า รวบรวมข้อมูลแนวคิดเกี่ยวกับจริยธรรม เพื่อเป็นพื้นฐานและสร้างกรอบแนวคิดในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ซึ่งผู้วิจัยได้รวบรวมข้อมูลจากบทความ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และข้อมูลบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต สำหรับทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วย ทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมของโคลเบอร์ก (Kohlberg's Theory of Moral Development) ทฤษฎีการทำความเข้าใจ (Value Clarification) และพระพุทธศาสนากับการพัฒนาจริยธรรม

ขั้นตอนที่ ๒ การค้นคว้าข้อมูลเกี่ยวกับประวัติการพัฒนาจริยธรรมตำรวจ โดยเป็นการศึกษาประวัติความเป็นมาของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ และการพัฒนาจริยธรรมตำรวจตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ซึ่งผู้วิจัยได้จากการศึกษาเอกสารเชิงประวัติศาสตร์ ประมวลระเบียบการตำรวจไม่เกี่ยวกับคดีตลอดจนกฎ ระเบียบ และข้อบังคับที่เกี่ยวข้องเพื่อเป็นแนวทางในการศึกษาวิจัยครั้งนี้

การศึกษาภาคสนาม เป็นการศึกษาภายหลังจากการศึกษาวิจัยเอกสาร แล้วจึงนำกรอบแนวคิดที่ได้จากการศึกษาภาคเอกสารดังกล่าวมาสร้างคำถามเพื่อใช้ในการสัมภาษณ์ จากนั้นจึงให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความถูกต้อง เพื่อนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ซึ่งเป็นการเก็บข้อมูลโดยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ในประเด็นเกี่ยวกับวิธีการพัฒนาจริยธรรมตำรวจ ตลอดจนปัญหาและอุปสรรคในการพัฒนาจริยธรรมตำรวจ จากประชากรกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งมีอยู่ทั้งหมด ๕ จังหวัดๆ ละ ๕ คน รวมจำนวน ๔๕ คน โดยศึกษาจากทรศนะของข้าราชการตำรวจเหล่านั้นใน ๖ ประเด็นหลัก ดังนี้

๑. ท่านคิดว่าตำรวจที่ดีควรมีคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม และหลักการที่สำคัญสำหรับอาชีพตำรวจ อะไรบ้าง

๒. ท่านคิดว่าปรัชญาในการพัฒนาจริยธรรมตำรวจ คืออะไร

๓. ท่านคิดว่าอะไร คือ เป้าหมาย / จุดมุ่งหมายของการพัฒนาจริยธรรมตำรวจ

๔. ท่านคิดว่าวิธีการที่เหมาะสมสำหรับการพัฒนาจริยธรรมข้าราชการตำรวจ คือ

๔.๑ ระดับนักเรียนพลตำรวจ

๔.๒ ระดับนักเรียนนายร้อยตำรวจ

๔.๓ ระดับข้าราชการตำรวจชั้นประทวน (พลตำรวจ-นายดาบตำรวจ)

๔.๔ ระดับข้าราชการตำรวจชั้นสัญญาบัตร (ร้อยตำรวจตรี-พลตำรวจเอก)

๕. ท่านคิดว่าปัญหาและอุปสรรคสำหรับการพัฒนาจริยธรรมตำรวจที่สำคัญมีอะไรบ้างและมีสาเหตุมาจากอะไร

๖. ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่นๆ

ผลการศึกษา งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ดังนี้ คือ

๑. เพื่อศึกษาจริยธรรมและจรรยาบรรณของข้าราชการตำรวจในสังกัดตำรวจภูธร ภาค ๖

๒. เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติหน้าที่ตามหลักจริยธรรมและจรรยาบรรณของข้าราชการตำรวจในสังกัดตำรวจภูธร ภาค ๖

๓. เพื่อเสนอแนวทางในการพัฒนาจริยธรรมและจรรยาบรรณของข้าราชการตำรวจ

วัตถุประสงค์ข้อที่ ๑ ผลการวิจัย พบว่าข้าราชการตำรวจส่วนใหญ่ในสังกัดตำรวจภูธรภาค ๖ มีทัศนคติเกี่ยวกับจริยธรรมและจรรยาบรรณไปในทางเดียวกันว่าตำรวจที่ดีควรมีจริยธรรมตาม “กฎ ก.ตร.ว่าด้วยประมวลจริยธรรมและจรรยาบรรณของตำรวจ พ.ศ.๒๕๕๑”

นอกจากการปฏิบัติตาม กฎ ก.ตร.ว่าด้วยประมวลจริยธรรมและจรรยาบรรณฯ และปฏิบัติตนตามระเบียบ กฎ ข้อบังคับ ของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ รวมทั้งแบบแผนและค่านิยมของสังคมแล้ว ข้าราชการตำรวจยังเห็นว่าจริยธรรมที่สำคัญสำหรับอาชีพตำรวจอีกประการหนึ่ง คือ การปฏิบัติตนตามหลักคำสอนทางศาสนา ได้แก่ หลักเบญจศีล หลักสัปบุริสธรรม และหลักพรหมวิหารธรรม อีกทั้งอุดมคติของตำรวจ จำนวน ๕ ข้อ ดังกล่าวนั้นยังสอดคล้องกับหลักธรรมของพระพุทธศาสนาด้วย

วัตถุประสงค์ที่ ๒ จากการวิจัยพบว่า ข้าราชการตำรวจในสังกัดตำรวจภูธร ภาค ๖ ได้ให้ทัศนคติเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคในการพัฒนาจริยธรรมและจรรยาบรรณตำรวจไว้ว่า งบประมาณที่ได้รับจัดสรรเพื่อรณรงค์เกี่ยวกับการพัฒนาจริยธรรมที่ได้รับจากทางราชการน้อยเกินไป รวมทั้งขาดบุคลากรในด้านการปลูกฝังและถ่ายทอดจริยธรรม ที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญเฉพาะทาง ผู้บริหารไม่ให้ความสำคัญกับการพัฒนาจริยธรรม นอกจากนี้แล้วยังมีข้าราชการตำรวจบางส่วนได้ให้ทัศนคติตรงกันว่าเนื้อหาของจริยธรรมตำรวจที่ใช้อยู่ในปัจจุบันมีเนื้อหามาก ทำให้ยากแก่การจดจำ และมีลักษณะเป็นนามธรรมมากเกินไป ตลอดจนการนำประมวลจริยธรรมมาบังคับใช้กับข้าราชการตำรวจนั้น ยังขาดการรณรงค์ เผยแพร่ประชาสัมพันธ์ให้ทราบโดยทั่วกันอย่างจริงจัง

วัตถุประสงค์ข้อที่ ๓ จากการศึกษาวิจัยในภาคเอกสาร พบว่าวิธีการพัฒนาจริยธรรมข้าราชการตำรวจในยุคเริ่มแรก ในช่วงปี พ.ศ.๒๕๐๒ - ๒๕๐๕ เป็นการเรียนการสอนเกี่ยวกับจริยธรรมตำรวจในโรงเรียนตำรวจ จะเป็นการนำหลักธรรมตามคำสอนของศาสนามาใช้เป็นหัวข้อบรรยายโดยตรงและขาดการปรับแต่งให้เหมาะสมกับสถานการณ์ของวิชาชีพตำรวจ กล่าวคือ วิชาดังกล่าวมีลักษณะเป็นวิชาจริยธรรมทั่วไป มากกว่าจะมีลักษณะเป็นวิชาจริยธรรมตำรวจโดยตรง ต่อมากรมตำรวจได้มีคำสั่งที่ ๑๓๘๘/๒๕๒๕ ลงวันที่ ๒๔ กันยายน พ.ศ.๒๕๒๕ เรื่องการกำหนดโครงสร้างจริยธรรมตำรวจ และวิธีการเสริมสร้างจริยธรรมตำรวจขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์ที่จะให้จริยธรรมตำรวจ เป็นเครื่องมือชี้แนะทางในการปฏิบัติหน้าที่ให้ไปสู่ความเป็นผู้พิทักษ์สันติราษฎร์ หรือความเป็นตำรวจของประชาชน สำหรับโครงสร้างจริยธรรมตำรวจที่ได้กำหนดไว้ภายใต้คำสั่งดังกล่าว ประกอบด้วย ๕ ส่วน คือ คุณธรรมตำรวจ ค่านิยมของตำรวจ อุดมคติตำรวจ หลักการสำคัญสำหรับอาชีพตำรวจและข้อปฏิบัติสำหรับอาชีพตำรวจ อีกทั้งยังให้ผู้บังคับบัญชาแต่ละหน่วยงาน จัดให้มีการอบรมจริยธรรมตำรวจแก่ข้าราชการตำรวจในสังกัด ทุกตำแหน่งและชั้นยศ จนกระทั่งถึงปี พ.ศ.๒๕๕๐ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.๒๕๕๐ มาตรา ๒๗๕ กำหนดให้มาตรฐานทางจริยธรรมของข้าราชการ เป็นไป

ตามประมวลจริยธรรมที่กำหนดขึ้นสำหรับข้าราชการแต่ละประเภท สำนักงานตำรวจแห่งชาติ จึงได้ออก กฎ ก.ตร.ว่าด้วยประมวลจริยธรรมและจรรยาบรรณของตำรวจ พ.ศ.๒๕๕๑ ขึ้น เพื่อเป็นกรอบแห่งการประพฤติปฏิบัติของข้าราชการตำรวจ ซึ่งต่อมา ปี พ.ศ.๒๕๕๓ ได้มีการแก้ไขปรับปรุง กฎ ก.ตร.ดังกล่าวให้เหมาะสมกับสถานการณ์และกาลเวลา จึงได้ออกกฎ ก.ตร.ว่าด้วยประมวลจริยธรรมและจรรยาบรรณของตำรวจ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ.๒๕๕๓ ขึ้นมา ให้มีผลบังคับใช้ต่อไป

จากผลการวิจัยดังกล่าวอาจสรุปได้ว่า ปัจจุบันสำนักงานตำรวจแห่งชาติ มีการกำหนดกรอบการประพฤติปฏิบัติที่เป็นแบบที่แน่นอน เพื่อให้เป็นไปตามจริยธรรมและจรรยาบรรณของตำรวจ ซึ่งผู้วิจัยมีความเห็นว่าสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ควรจะศึกษาเพื่อพัฒนาวิธีการพัฒนาจริยธรรมอย่างเป็นระบบ โดยอาจใช้ทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมของโคลเบอร์ก (Kohlberg ๑๙๖๑:๖๔-๖๕) หรือ ทฤษฎีการทำค่านิยมให้กระจ่าง (Value Clarification) (Rokeach, ๑๙๖๕, อ้างใน สุนทรีย์ โคมิน และสนิธ สมักรการ, ๒๕๒๒:๑๓) มาประยุกต์ใช้รวมกับการพัฒนาจริยธรรมด้วยวิธีการทางพุทธศาสนา โดยโคลเบอร์กเสนอว่า การปลูกฝังจริยธรรม คือ การพัฒนาผู้เรียนให้มีกฎเกณฑ์การตัดสินใจที่ถูกต้องด้วยเหตุผลในระดับสูง และอย่างน้อยก็ให้อยู่ในระดับกฎเกณฑ์สังคม และการพัฒนาจริยธรรม ไม่อาจกระทำด้วยการสอน จริยธรรมพัฒนาขึ้นมาด้วยการนึกคิดของแต่ละคนตามลำดับขั้นและตามระดับพัฒนาการทางปัญญาซึ่งผูกพันกับอายุ นอกจากนี้การเปิดโอกาสให้บุคคลประสบกับทฤษฎีที่ขัดแย้งกับโครงสร้างความคิดทางจริยธรรมเดิมของตนก็จะช่วยให้บุคคลพัฒนาเหตุผลเชิงจริยธรรมให้สูงขึ้นได้ ซึ่งหลักการเหล่านี้สำนักงานตำรวจแห่งชาติอาจนำไปประยุกต์ โดยแทนที่จะสอนจริยธรรมด้วยวิธีการบรรยายเพียงอย่างเดียว อาจใช้การอภิปรายหรือกรณีศึกษาที่เป็นเรื่องที่ยากต่อการตัดสินใจ และเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้อภิปรายแลกเปลี่ยนทัศนคติในชั้นเรียนประกอบด้วย ซึ่งการสอนจริยธรรมโดยวิธีการอภิปรายเป็นวิธีการที่มีประสิทธิภาพมากตามทฤษฎีของโคลเบอร์ก หรืออาจใช้แนวคิดการปลูกฝังจริยธรรมด้วยการกระจ่างค่านิยมมาใช้ โดยผู้สอนจะต้องพยายามให้ผู้เรียนค้นพบค่านิยมด้วยตนเอง คือช่วยให้ผู้เรียนเกิดความกระจ่างในความเชื่อ ในทัศนคติของตนเองว่าหลักการประพฤติปฏิบัติของตนเองต่อสิ่งต่างๆ เป็นอย่างไรและหลักการที่ดีที่ถูกต้องควร ตามทฤษฎีของตนเองเป็นอย่างไร ซึ่งอาจจะใช้กิจกรรมต่างๆ ที่สนุกสนานเพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนแต่ละคนแสดงทัศนคติของตนเอง

นอกจากนี้ ควรมีการปลูกฝังเรื่องจริยธรรมตำรวจให้แก่ข้าราชการตำรวจในทุกระดับชั้นเรียน และเมื่อสำเร็จการศึกษาไปแล้ว ก็ควรจัดให้มีการอบรมจริยธรรมตำรวจทุกปี โดยจัดเป็นกิจกรรมต่อเนื่อง ซึ่งจะสอดคล้องกับทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมของโคลเบอร์ก ที่ว่าบุคคลจะมีพัฒนาการทางด้านการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมไปตามขั้น ซึ่งมี ๖ ขั้น ตามลำดับของชีวิต ซึ่งหากมีการพัฒนาการทางด้านการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม ก็จะมีการพัฒนาการทางจริยธรรมตามไปด้วย อีกทั้งการปลูกฝังจริยธรรมเป็นเรื่องที่ต้องใช้ระยะเวลาในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม หรือทัศนคติของผู้เข้าร่วมกิจกรรม ซึ่งระยะเวลา อบรมเพียงสั้นๆ อาจไม่สามารถกระทำได้

จากการศึกษาภาคสนาม ผลการวิจัยพบว่า ข้าราชการตำรวจในสังกัดกองบัญชาการตำรวจภูธร ภาค ๖ ได้เสนอแนวความคิดให้มีการนำหลักคำสอนทางพระพุทธศาสนาเป็นแนวทางใน

การพัฒนาจริยธรรมตำรวจ เนื่องจากข้าราชการตำรวจส่วนใหญ่เป็นผู้นับถือศาสนาพุทธ แต่ก็ยังมีข้าราชการตำรวจที่นับถือศาสนาอื่นๆ แตกต่างกันไป ฉะนั้นเพื่อให้การพัฒนาจริยธรรมของข้าราชการตำรวจดำเนินไป อย่างมีประสิทธิภาพ ก็ควรนำหลักคำสอนทางศาสนาที่แต่ละคนนับถืออยู่ มาเป็นแนวทางในการพัฒนาจริยธรรม ไม่ยึดติดอยู่กับศาสนาใดเพียงศาสนาหนึ่ง

ข้อเสนอแนะ

จากผลการศึกษาการวิจัยนี้ ผู้ศึกษาวิจัยมีข้อเสนอแนะสำหรับการพัฒนาจริยธรรมตำรวจเพื่อเป็นแนวคิดสำหรับการพัฒนาจริยธรรมตำรวจ ดังนี้

๑. ข้อเสนอแนะในทางปฏิบัติ

๑.๑ เนื่องจากประมวลจริยธรรมตำรวจมีเนื้อหาเป็นจำนวนมาก อีกทั้งมีลักษณะเป็นนามธรรมสูง ทำให้ข้าราชการตำรวจไม่ให้ความสนใจที่จะแสวงหาความรู้ ความเข้าใจ จึงควรมีการปรับปรุงเนื้อหาประมวลจริยธรรมตำรวจให้สั้น กระชับ ไม่ซ้ำซ้อน สะดวกต่อการปฏิบัติ และง่ายต่อการจดจำ

๑.๒ ควรมีการประชาสัมพันธ์ รมรงค์ให้ข้าราชการตำรวจได้รับทราบ ทำความเข้าใจในเรื่องที่มา เหตุผล ความจำเป็น วัตถุประสงค์ เนื้อหา และประโยชน์ที่จะได้รับจากการปฏิบัติตามประมวลจริยธรรมตำรวจ

๑.๓ ควรมีการยกย่องข้าราชการตำรวจที่ประพฤติ ปฏิบัติชอบ มุ่งมั่นในจริยธรรมตำรวจ โดยเฉพาะคำชมเชยจากผู้บังคับบัญชา และเพื่อนร่วมงาน เพื่อเป็นแบบอย่างที่ดีแก่คนอื่น และเป็นการสร้างขวัญกำลังใจให้แก่ผู้ทำความดีด้วย

๑.๔ ควรมีการคัดเลือกข้าราชการตำรวจที่เป็นแบบอย่างที่ดีมาเป็นอาจารย์ หรือผู้บังคับบัญชา ฝึกสอนนักเรียนตำรวจ หรือเป็นวิทยากรในหลักสูตรการพัฒนาจริยธรรมตำรวจ

๑.๕ ควรจัดให้มีการศึกษาวิชาจริยธรรมและจรรยาบรรณตำรวจ สำหรับนักเรียนตำรวจต่อเนื่องเป็นประจำทุก ๆ ปี ตั้งแต่ปีแรกจนถึงปีสุดท้าย โดยกำหนดหัวข้อการเรียนการสอนให้ชัดเจน มีการศึกษา ทั้งภาคทฤษฎีและปฏิบัติ รวมทั้งมีการยกย่องบุคคลผู้มีจริยธรรมสูง ซึ่งเป็นตัวอย่างจากของจริงในสังคมมาสื่อให้นักเรียนตำรวจทุกระดับได้สัมผัสและเรียนรู้โดยตรง

๑.๖ ผู้นำหรือผู้บังคับบัญชาระดับสูง ควรทำตัวให้เป็นแบบอย่างที่ดีให้ความสนใจและเอาใจใส่ในการพัฒนาจริยธรรมอย่างต่อเนื่อง และควรจัดสรรเพิ่มงบประมาณ เพื่อรณรงค์ให้ข้าราชการตำรวจเห็นถึงความสำคัญ และการประพฤติปฏิบัติตนตามจริยธรรมตำรวจ

๑.๗ ควรสร้างมาตรฐานทางคุณธรรม จริยธรรมและจรรยาบรรณขององค์กรเพื่อเป็นค่านิยมใหม่ขึ้นในหน่วยงาน โดยการถือปฏิบัติร่วมกัน เน้นการเพิ่มคุณค่าทางจิตใจให้สูงขึ้น ด้วยความรับผิดชอบต่อหน้าที่ การเสียสละและอุทิศตนเพื่อส่วนรวม

๒. ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษาวิจัยต่อไป

๒.๑ ควรจะมีการศึกษาวิจัยในเรื่องของปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อครอบครัว องค์กรของข้าราชการตำรวจที่ทำให้เกิดความเสื่อมถอยทางคุณธรรม จริยธรรม

๒.๒ ควรจะมีการศึกษาต่อไปเกี่ยวกับหลักสูตรการเรียนการสอน ด้านการพัฒนาจริยธรรมตำรวจที่เหมาะสม ว่าควรมีเนื้อหา กรอบแนวความคิด อย่างไร

ท้ายนี้ ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่างานวิจัยนี้ คงจะเกิดประโยชน์แก่ผู้ที่สนใจศึกษาเกี่ยวกับประเด็นการพัฒนาจริยธรรมและจรรยาบรรณข้าราชการตำรวจ อีกทั้งเป็นแนวทางในการศึกษาวิจัยจริยธรรมข้าราชการอื่น ๆ ต่อไป อย่างไรก็ตาม ผู้วิจัยมีความเห็นเพิ่มเติมว่า การพัฒนาจริยธรรมนั้น ควรจะเริ่มต้นตั้งแต่วัยเยาว์ โดยการสร้างสิ่งแวดล้อมที่เหมาะสมต่อการพัฒนาจริยธรรมในครอบครัว ชุมชน และสังคมของแต่ละบุคคล

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

หนังสือ

กิริติ บุญเจือ. ชุดพื้นฐานปรัชญาจริยศาสตร์สำหรับผู้เริ่มเรียน.

กรุงเทพฯ : บริษัท ไทยวัฒนาพานิชจำกัด, ๒๕๓๔.

ดวงเดือน พันธมนาวิน และเพ็ญแข ประจันปัจฉิม. จริยธรรมของเยาวชนไทย.

กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ศาสนา, ๒๕๒๐.

ดิน ปรัชญพฤกษ์. วิชาชีพนิยมของระบบราชการในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว
: วิวัฒนาการและผลกระทบต่อสังคมไทย. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๓๖.

พงศ์สัณฑ์ ศรีสมทรัพย์. วิกฤตจริยธรรมในการบริหารงานสาธารณะ.

กรุงเทพฯ : คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง, ๒๕๔๕.

พนัส หันนาภินทร์. การสอนค่านิยมและจริยธรรม. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์พิมพ์เนศ, ๒๕๒๓.

ราชบัณฑิตยสถาน. พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.๒๕๒๕. พิมพ์ครั้งที่ ๓, กรุงเทพฯ :
สำนักพิมพ์อักษรเจริญทัศน์, ๒๕๓๐.

ลำดวน ศรีมณี, พ.ศ.ท.. จริยธรรมและจริยศาสตร์ตะวันออก.

กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์สหธรรมมิก, ม.ป.ป..

วริยา ชินวรรโณ และคณะ. จริยธรรมในวิชาชีพ. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชวนพิมพ์, ๒๕๔๖.

ส. เสถบุตร. New Modal English-Thai Dictionary. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๓๖.

สุลักษณ์ ศิวรักษ์. ศึกษาศาสตร์กับสังคมไทย. กรุงเทพฯ : มิศราการพิมพ์, ๒๕๓๓.

สุวรรณ สุวรรณเวโซ, พล.ต.ต.. ประวัติและวิวัฒนาการของตำรวจไทยเล่ม ๑.

กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ตำรวจ, ๒๕๑๕. สำนักงานตำรวจแห่งชาติ.

จริยธรรมในวิชาชีพตำรวจ. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ตำรวจ, ๒๕๔๑.

วิทยานิพนธ์

นราวิชญ์ รอดกลสิกรรม. “กระบวนการนำผู้กระทำผิดกฎหมายอาญามารับโทษ : กรณีศึกษาเฉพาะ
การแจ้งข้อหาและการจับกุมโดยพนักงานสอบสวน”. วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต,
สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์การเมืองและการบริหารจัดการ มหาวิทยาลัยบูรพา, ๒๕๕๐.

ประสพโชค พินิจศักดิ์, “การยอมรับในการส่งเสริมจริยธรรมของเจ้าพนักงานตำรวจท้องที่ใน
กองบัญชาการตำรวจนครบาล”. วิทยานิพนธ์สังคมศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาอาชญวิทยา
และงานยุติธรรม บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยมหิดล, ๒๕๓๐.

ประชัย เปี่ยมสมบูรณ์. “อุดมคติและจริยธรรมตำรวจ หลักการและประสบการณ์”. เอกสารการศึกษา
รัฐประศาสนศาสตร์ อันดับที่ ๖๖ คณะรัฐศาสตร์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์,
๒๕๒๓.

พัฒนา จ้างประเสริฐ. “จริยธรรมของข้าราชการตำรวจ สังกัดตำรวจภูธรจังหวัดสกลนครและความ
คิดเห็นของประชาชนต่อจริยธรรมของข้าราชการตำรวจสังกัดตำรวจภูธรจังหวัด
จันทบุรี”. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารทั่วไป,
มหาวิทยาลัยบูรพา, ๒๕๔๗.

สมพร กฤษณพิพัฒน์. “ปัจจัยที่มีผลต่อการรักษาวินัยของข้าราชการตำรวจ : ศึกษาเฉพาะกรณี
ข้าราชการตำรวจสังกัดกองบังคับการสายตรวจและปฏิบัติการพิเศษ กองบัญชาการ
ตำรวจนครบาล สมุทรปราการ”. วิทยานิพนธ์สังคมสงเคราะห์ศาสตร์มหาบัณฑิต,
มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ, ๒๕๔๑.

สาธิตา ไทยประดิษฐ์. “จริยธรรมของตำรวจในการสอบสวนคดีอาญา : ศึกษากรณีคดีเซอรีแอน
ดันแคน”. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชารัฐศาสตร์, มหาวิทยาลัย
รามคำแหง, ๒๕๔๗.

สาธิต จิตตานนท์. “ปัจจัยที่มีผลทำให้ข้าราชการตำรวจชั้นประทวนไม่รักษาระเบียบวินัย”. วิทยานิพนธ์
ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเกริก, ๒๕๔๕.

สาธิต วิกสันเทียะ. “ความสัมพันธ์ระหว่างการเรียนการสอนกับพฤติกรรมจริยธรรมของนักเรียน
นายร้อยตำรวจ”. วิทยานิพนธ์สังคมศาสตร์มหาบัณฑิต, สาขาอาชญวิทยาและ
งานยุติธรรม, บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล, ๒๕๓๖.

สุพร พวงวราพันธ์. “ความสัมพันธ์ระหว่างประสบการณ์รู้กับพฤติกรรมจริยธรรมของนักเรียน
พยาบาล”. วิทยานิพนธ์พยาบาลศาสตร์มหาบัณฑิต, บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล,
๒๕๓๓.

สุวรรณ สุวรรณเวช, พล.ต.ต.. “การตรวจราชการและการบริหารงานในหน้าที่เรตำรวจ
กรมตำรวจ”. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต, คณะรัฐประศาสนศาสตร์
สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, ๒๕๑๑.

เอื้อจิตต์ ตรีเพชร. “เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความรับผิดชอบของข้าราชการตำรวจสังกัดสถานี
ตำรวจภูธรอำเภอเมืองชลบุรี”. รัฐประศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต, สาขาวิชานโยบาย
สาธารณะ มหาวิทยาลัยบูรพา, ๒๕๔๔.

ภาษาอังกฤษ

Kohlberg, L. Moral Stage and Moralization : the Cognitive Development

“Approach in Lickona, T.(Ed.). Moral Development and Behavior Theory,
Research and Social Issues”. New York Holt Rinehart and Winston, 1976.

Oxford University. Oxford Advanced Learner's Dictionary. Oxford: Oxford University
Press, 1989.

Wilburt E.Moore. “The Profession : Roles and Rules”. New York : Russel Sage
Foundatiob,
1970.

ภาคผนวก

ผนวก ก

แบบสอบถาม

แบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย

จริยธรรมและจรรยาบรรณของข้าราชการตำรวจอันส่งผลกระทบต่อความมั่นคงของชาติ :

กรณีศึกษา ตำรวจภูธรภาค ๖

คำชี้แจง

๑. แบบสอบถามฉบับนี้มุ่งที่จะศึกษา จริยธรรมและจรรยาบรรณของข้าราชการตำรวจในสังกัดตำรวจภูธรภาค ๖ อันส่งผลกระทบต่อความมั่นคงของชาติ

๒. แบบสอบถามฉบับนี้ แบ่งออกเป็น ๒ ตอน คือ

ตอนที่ ๑ แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับสถานสภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน ๔ ข้อ

ตอนที่ ๒ แบบสัมภาษณ์ปลายเปิดแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับวิธีการพัฒนาจริยธรรมจรรยาบรรณของข้าราชการตำรวจในสังกัดตำรวจภูธรภาค จำนวน ๖ ข้อ

คำตอบของท่านไม่มีผลกระทบต่อตัวท่านหรือหน้าที่การงานของท่านแต่ประการใด แต่เป็นประโยชน์ต่อการศึกษาวิจัย เพื่อเสนอแนวทางการพัฒนาระดับจริยธรรมและจรรยาบรรณของข้าราชการตำรวจเพื่อนำมาปรับปรุง พัฒนาการปฏิบัติหน้าที่ของข้าราชการตำรวจ และวางแผนหรือกำหนดแนวทางในการพัฒนาจริยธรรมและจรรยาบรรณของข้าราชการตำรวจเพื่อให้ประชาชนได้รับความยุติธรรม และมีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณในความกรุณาของท่านเป็นอย่างสูง

พลตำรวจตรีหญิง อัญชญา ศรีทรงผล

ผู้บังคับการ กองตรวจราชการ ๖ สำนักงานจรตำรวจ/

นักศึกษาหลักสูตร วปม.รุ่นที่๗

ตอนที่ ๑ ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน () หน้าข้อความที่ตรงกับสภาพความเป็นจริงเกี่ยวกับ
สถานภาพของท่านต่อไปนี้

๑. เพศ () ชาย () หญิง

๒. อายุ (ระบุ)ปี

๓. ตำแหน่งและสังกัด ผู้ตอบแบบสัมภาษณ์

(ระบุ) ตำแหน่ง.....สังกัด.....

๔. วุฒิการศึกษา

() ต่ำกว่าปริญญาตรี () ปริญญาตรี

() ปริญญาโท () ปริญญาเอก

ตอนที่ ๒ แบบสัมภาษณ์ปลายเปิดแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับวิธีการเสริมสร้างพัฒนาจริยธรรมของ
ข้าราชการตำรวจ ในสังกัด ตำรวจภูธรภาค ๖ ดังนี้

คำชี้แจง โปรดอ่านข้อความทุกข้อโดยละเอียด แล้วตอบคำถามดังกล่าวตามความคิดเห็นของท่าน

๑. ท่านคิดว่าตำรวจที่ดีควรมีคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยมและหลักการที่สำคัญสำหรับอาชีพตำรวจ
อะไรบ้าง

.....
.....
.....

๒. ท่านคิดว่าปรัชญาในการพัฒนาจริยธรรม คืออะไร

.....
.....
.....

๓. ท่านคิดว่าอะไรคือ เป้าหมาย/จุดมุ่งหมายของการพัฒนาจริยธรรม

.....
.....
.....

๔. ท่านคิดว่าวิธีการที่เหมาะสมสำหรับการพัฒนาจริยธรรมข้าราชการตำรวจในแต่ละระดับ คือ

๔.๑ ระดับนักเรียนพลตำรวจ

.....
.....
.....

๔.๒ ระดับนักเรียนนายร้อยตำรวจ

.....
.....
.....

๔.๓ ระดับข้าราชการตำรวจชั้นประทวน

.....
.....
.....

๔.๔ ระดับข้าราชการตำรวจชั้นสัญญาบัตร

.....
.....
.....

๕. ท่านคิดว่าปัญหาอุปสรรคสำหรับการพัฒนาจริยธรรมตำรวจที่สำคัญมีอะไรบ้าง มีสาเหตุมาจากอะไร

.....
.....
.....

๖. ข้อคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะอื่นๆ

.....
.....
.....

ขอขอบคุณที่สละเวลาอันมีค่าในการตอบแบบสัมภาษณ์นี้

ผู้วิจัย

ผนวก ข

กฎ ก.ตร.ว่าด้วยประมวลจริยธรรมและจรรยาบรรณของตำรวจ

กฎ ก.ตร.

ว่าด้วยประมวลจริยธรรมและจรรยาบรรณของตำรวจ พ.ศ. ๒๕๕๑

อาศัยอำนาจตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๒๗๕ และมาตรา ๒๘๐ พระราชบัญญัติตำรวจแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๗ มาตรา ๓๑ (๒) และมาตรา ๗๗ และมติ ก.ตร. ในการประชุมครั้งที่ ๖/๒๕๕๑ เมื่อวันที่ ๕ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๕๑ ก.ตร. จึงออกกฎ ก.ตร. ไว้ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ กฎ ก.ตร. นี้ ให้ใช้บังคับเมื่อพ้นกำหนดหกสิบวัน นับแต่วันประกาศในราชกิจจานุเบกษา

ข้อ ๒ ให้ใช้ประมวลจริยธรรมและจรรยาบรรณของตำรวจท้ายกฎ ก.ตร. นี้ เป็นกรอบแห่งการประพฤติปฏิบัติของข้าราชการตำรวจ

ข้อ ๓ ให้ถือว่าประมวลจริยธรรมและจรรยาบรรณของตำรวจท้ายกฎ ก.ตร. นี้เป็นประมวลจริยธรรมของข้าราชการตำรวจตามมาตรา ๒๗๕ แห่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๕๐ และเป็นจรรยาบรรณของตำรวจตามมาตรา ๗๗ แห่งพระราชบัญญัติตำรวจแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๗

ข้อ ๔ ในการพิจารณาสรรหา กลั่นกรอง หรือแต่งตั้งข้าราชการตำรวจผู้ใด รวมทั้งการโยกย้าย การเลื่อนตำแหน่ง การเลื่อนขึ้นเงินเดือน และการลงโทษบุคคล ทั้งในระดับสำนักงานตำรวจแห่งชาติ กองบัญชาการหรือหน่วยเทียบเท่ากองบัญชาการ กองบังคับการ กองกำกับการ สถานีตำรวจ และหน่วยงานที่เรียกชื่อ ใช้อื่น ควรคำนึงถึงพฤติกรรม การปฏิบัติตามประมวลจริยธรรมและจรรยาบรรณของบุคคลดังกล่าวด้วย

ข้อ ๕ ให้กองบัญชาการศึกษากำหนดหน้าที่เป็นศูนย์ส่งเสริมจริยธรรมและพัฒนาคุณธรรมของข้าราชการตำรวจ มีหน้าที่กำหนดตัวชี้วัดและหลักเกณฑ์การประเมิน เพื่อประกาศเชิดชูเกียรติหน่วยงานและข้าราชการตำรวจที่ประพฤติปฏิบัติดีเยี่ยม ตามประมวลจริยธรรมและจรรยาบรรณของตำรวจ รวมทั้งรณรงค์ ส่งเสริมประชาสัมพันธ์เผยแพร่ กำหนดหลักสูตร พัฒนาและฝึกอบรมข้าราชการตำรวจเกี่ยวกับจริยธรรมและจรรยาบรรณ รวมทั้งสร้างเครือข่ายทั้งภายในและภายนอกสำนักงานตำรวจแห่งชาติ เพื่อส่งเสริมจริยธรรมและจรรยาบรรณของข้าราชการตำรวจให้เทียบเท่าระดับสากลตัวชี้วัดและ

หลักเกณฑ์การประเมินเพื่อประกาศเชิดชูเกียรติหน่วยงานและข้าราชการตำรวจที่ประพฤติปฏิบัติดีเยี่ยม ตามประมวลจริยธรรมและจรรยาบรรณของตำรวจ รวมทั้งแผนดำเนินงานตามความในวรรคแรก ให้กองบัญชาการศึกษาเสนอขอความเห็นชอบตามลำดับชั้น และต้องได้รับความเห็นชอบจาก ก.ตร. ด้วย

ข้อ ๖ ให้สำนักงานตำรวจแห่งชาติประกาศเชิดชูเกียรติหน่วยงานและข้าราชการตำรวจในระดับสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ที่ประพฤติปฏิบัติดีเยี่ยมตามประมวลจริยธรรมและจรรยาบรรณของตำรวจประจำปี ตามหลักเกณฑ์การประเมินตามข้อ ๕ วรรคสอง ให้สำนักงานผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ กองบัญชาการ และหน่วยงานเทียบเท่ากองบัญชาการ ประกาศเชิดชูเกียรติหน่วยงานและข้าราชการตำรวจในสังกัดตามความในวรรคแรกโดยอนุโลม

ข้อ ๗ ให้สถาบันการฝึกอบรมของสำนักงานตำรวจแห่งชาตินำประมวลจริยธรรมและจรรยาบรรณของตำรวจไปกำหนดเป็นหลักสูตรการเรียนการสอนที่อยู่ในอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบ และมีหน้าที่สนับสนุนการดำเนินงานของกองบัญชาการศึกษาดังข้อ ๕ วรรคแรก

ข้อ ๘ ให้เจ้ตำรวจแห่งชาติมีอำนาจและหน้าที่ให้คำปรึกษาแนะนำเกี่ยวกับการปฏิบัติตามประมวลจริยธรรมและจรรยาบรรณของตำรวจ จัดทำคู่มือและคำอธิบายแนวทางการปฏิบัติ และสอดส่องดูแลการรักษาประมวลจริยธรรมและจรรยาบรรณของตำรวจในภาพรวมระดับสำนักงานตำรวจแห่งชาติ หากเจ้ตำรวจแห่งชาติพบว่าหน่วยงานตำรวจและหรือข้าราชการตำรวจใดละเมิด ฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามประมวลจริยธรรมและจรรยาบรรณของตำรวจ โดยพฤติการณ์ดังกล่าวอาจเกิดผลกระทบในทางเสื่อมเสียต่อชื่อเสียงและเกียรติภูมิของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ หรือวิชาชีพตำรวจ

ให้เจ้ตำรวจแห่งชาติรายงานผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ และแจ้งผู้บังคับบัญชาในระดับกองบัญชาการหรือหน่วยงานเทียบเท่ากองบัญชาการสอบข้อเท็จจริงเพื่อดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ หากเห็นสมควร เจ้ตำรวจแห่งชาติอาจมอบหมายให้รองเจ้ตำรวจแห่งชาติ เจ้ตำรวจ หรือรองเจ้ตำรวจไปกำกับและติดตามการสอบข้อเท็จจริง หรือตั้งคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงที่เป็นอิสระจากกองบัญชาการหรือหน่วยงานเทียบเท่ากองบัญชาการนั้นก็ได้

ให้เจ้ตำรวจแห่งชาติจัดให้มีศูนย์ให้คำปรึกษาแนะนำเกี่ยวกับการปฏิบัติตามวรรคหนึ่ง ในระดับสำนักงานตำรวจแห่งชาติ รวมทั้งประสานกับกองบัญชาการต่าง ๆ จัดตั้งศูนย์ดังกล่าวหรือแต่งตั้งที่ปรึกษาด้านจริยธรรมและจรรยาบรรณของตำรวจในระดับกองบัญชาการหรือกองบังคับการตามความเหมาะสมแล้วแต่กรณี

ข้อ ๙ ให้ผู้บังคับบัญชาหน่วยงานทุกระดับ มีอำนาจ และหน้าที่สนับสนุนส่งเสริมให้ ผู้ใต้บังคับบัญชาปฏิบัติตามประมวลจริยธรรมและจรรยาบรรณของตำรวจอย่างเคร่งครัด รวมทั้งสอดส่องดูแลมิให้มีการละเมิด ฝ่าฝืน หรือไม่ปฏิบัติตาม หากพบว่ามี การละเมิด ฝ่าฝืน หรือไม่ปฏิบัติตาม และไม่ดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ ให้ถือว่าผู้บังคับบัญชานั้นจงใจละเมิด ฝ่าฝืน หรือไม่ปฏิบัติตามประมวลจริยธรรมและจรรยาบรรณของตำรวจ

ข้อ ๑๐ ในกรณีที่ข้าราชการตำรวจพบว่าผู้บังคับบัญชาของตน ข้าราชการตำรวจ หรือหน่วยงานตำรวจใดละเมิด ฝ่าฝืน หรือไม่ปฏิบัติตามประมวลจริยธรรมและจรรยาบรรณของตำรวจ ให้สามารถรายงานต่อผู้บังคับบัญชาเหนือหน่วยงานที่ตนสังกัดได้อย่างน้อยสามลำดับชั้น และหากผู้บังคับบัญชาที่ตนรายงานมิได้ดำเนินการใด ให้สามารถรายงานถึงจเรตำรวจแห่งชาติ หรือผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติได้

การรายงานตามวรรคแรก ไม่ถือว่าเป็นการกระทำข้ามผู้บังคับบัญชาเหนือตน ให้สำนักงานตำรวจแห่งชาติโดยการเสนอแนะของจเรตำรวจแห่งชาติ วางระเบียบเกี่ยวกับการรายงานตามวรรคแรกให้แล้วเสร็จภายในสี่สิบห้าวันนับแต่วันที่ ก.ตร. นี้ ประกาศในราชกิจจานุเบกษา

ข้อ ๑๑ ให้จเรตำรวจแห่งชาติมีหน้าที่เสนอความเห็นต่อ ก.ตร. เพื่อแก้ไขเพิ่มเติมหรือปรับปรุงประมวลจริยธรรมและจรรยาบรรณของตำรวจให้เหมาะสมกับกาลเวลาและสถานการณ์ ข้าราชการตำรวจหรือหน่วยงานตำรวจทุกระดับมีสิทธิและเสรีภาพที่จะเสนอปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติตามประมวลจริยธรรมและจรรยาบรรณของตำรวจ หรือเสนอความเห็นในการแก้ไขปรับปรุงประมวลจริยธรรมและจรรยาบรรณของตำรวจ โดยส่งข้อเสนอหรือความเห็นดังกล่าวไปยังจเรตำรวจแห่งชาติ

ข้อ ๑๒ ข้าราชการตำรวจซึ่งต้องปฏิบัติหน้าที่โดยอาศัยวิชาชีพใดซึ่งมีการกำหนดประมวลจริยธรรมหรือจรรยาบรรณของวิชาชีพนั้นไว้เป็นการเฉพาะ ต้องถือปฏิบัติตามประมวลจริยธรรมหรือจรรยาบรรณแห่งวิชาชีพนั้นด้วย ก.ตร. อาจให้มีการกำหนดประมวลจริยธรรมหรือจรรยาบรรณของข้าราชการตำรวจที่ปฏิบัติหน้าที่ในสายงานใดได้ตามที่เห็นสมควร

ให้ไว้ ณ วันที่ ๒๕ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๕๑

นายสมัคร สุนทรเวช

นายกรัฐมนตรี

ประธานกรรมการข้าราชการตำรวจ

ประมวลจริยธรรมและจรรยาบรรณของตำรวจ พ.ศ. ๒๕๕๑

(แบบท้ายกฎ ก.ตร. ว่าด้วยประมวลจริยธรรมและจรรยาบรรณของตำรวจ พ.ศ. ๒๕๕๑)

ด้วยสำนักงานตำรวจแห่งชาติมีอำนาจและหน้าที่ที่สำคัญ ได้แก่ การรักษาความปลอดภัย สำหรับองค์พระมหากษัตริย์ พระราชินี พระรัชทายาท ผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ พระบรมวงศานุวงศ์ ผู้แทนพระองค์ และพระราชอาคันตุกะ และการรักษากฎหมายคุ้มครองชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน รักษาความสงบเรียบร้อยของสังคม บริการชุมชนให้เกิดความร่มเย็น ป้องกันและปราบปรามผู้กระทำความผิดกฎหมาย และดำเนินการเพื่อนำผู้กระทำความผิดเข้าสู่กระบวนการยุติธรรม ดังนั้น เพื่อให้การปฏิบัติ ตามอำนาจหน้าที่ของสำนักงานตำรวจแห่งชาติมีประสิทธิภาพประสิทธิผล และประชาชนมีความศรัทธา เชื่อมั่น จึงจำเป็นต้องกำหนดประมวลจริยธรรมและจรรยาบรรณของตำรวจ เป็นกรอบการประพฤติ ปฏิบัติของข้าราชการตำรวจให้มีคุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณที่ดีและเป็นมาตรฐาน

ข้อ ๑ ประมวลจริยธรรมและจรรยาบรรณของตำรวจประกอบด้วย

(๑) คุณธรรม ค่านิยมหลัก และอุดมคติของตำรวจ เป็นเครื่องเหนี่ยวรั้งให้ข้าราชการตำรวจอยู่ในกรอบของศีลธรรมและคุณธรรม ขณะเดียวกันก็เป็นแนวทางชี้แนะให้ข้าราชการตำรวจบรรลุถึงปณิธานของการเป็นผู้พิทักษ์สันติราษฎร์

(๒) จริยธรรมของตำรวจ คือ คุณความดีที่เป็นข้อประพฤติตนและปฏิบัติหน้าที่ของข้าราชการตำรวจเพื่อให้ประชาชนศรัทธา เชื่อมั่นและยอมรับ

(๓) จรรยาบรรณของตำรวจ คือ ประมวลความประพฤติในการปฏิบัติหน้าที่ของวิชาชีพตำรวจที่ข้าราชการตำรวจต้องยึดถือปฏิบัติ เพื่อธำรงไว้ซึ่งศักดิ์ศรีและเกียรติภูมิของข้าราชการตำรวจและวิชาชีพตำรวจ

ข้อ ๒ ในประมวลจริยธรรมและจรรยาบรรณของตำรวจนี้

“การไม่เลือกปฏิบัติ” หมายความว่า การไม่ใช้ความรู้สึกพึงพอใจหรือไม่พึงพอใจ ส่วนตัวต่อบุคคลหรือกลุ่มบุคคล อันเนื่องมาจากชาติกำเนิด เพศ ศาสนาหรือความเชื่อ เชื้อชาติ สัญชาติ อายุ การศึกษา ความเห็นทางการเมืองหรือความเห็นอื่น ความนิยมทางเพศ ส่วนบุคคล ความพิการ สภาพร่างกาย จิตใจหรือสุขภาพ หรือสถานะทางเศรษฐกิจหรือสังคม

“ประโยชน์” หมายความว่า เงิน ทรัพย์สิน บริการ ตำแหน่งหน้าที่การงาน สิทธิประโยชน์ หรือประโยชน์อื่นใด หรือกำมันสัญญาที่จะให้หรือจะได้รับสิ่งดังกล่าวในอนาคตด้วย

“การทารุณหรือทารุณกรรม” หมายความว่า การปฏิบัติหรือกระทำใดๆ ต่อร่างกายหรือจิตใจของบุคคล ในลักษณะที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรม หรือก่อให้เกิดความเจ็บปวดอย่างแสนสาหัส หรือดูถูกศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์

ข้อ ๓ ข้าราชการตำรวจต้องเคารพและปฏิบัติตามประมวลจริยธรรมและจรรยาบรรณของตำรวจอย่างเคร่งครัด เมื่อตนได้ละเมิด ผ่าฝืน หรือไม่ปฏิบัติตามประมวลจริยธรรมและจรรยาบรรณ

ของตำรวจ จะต้องรายงานผู้บังคับบัญชาเป็นหนังสือทันที หากไม่แน่ใจว่าการที่ตนได้กระทำหรือ ตัดสินใจ หรือจะกระทำหรือจะตัดสินใจเป็นหรือจะเป็นการละเมิด ฝ่าฝืน หรือไม่ปฏิบัติตามประมวล จริยธรรมและจรรยาบรรณของตำรวจหรือไม่ ให้ข้าราชการตำรวจนั้นปรึกษาหารือผู้บังคับบัญชา หรือ ปรึกษากับศูนย์ให้คำปรึกษาแนะนำตามกฎหมาย ก.ตร. ข้อ ๘ วรรคสาม

ส่วนที่ ๑

คุณธรรม ค่านิยมหลัก และอุดมคติของตำรวจ

ข้อ ๔ ข้าราชการตำรวจต้องยึดถือคุณธรรมสี่ประการ ตามพระบรมราโชวาทเป็น เครื่องเหนี่ยวรั้งในการประพฤติตนและปฏิบัติหน้าที่ ดังนี้

(๑) การรักษาความสัตย์ ความจริงใจต่อตัวเองที่จะประพฤติปฏิบัติแต่สิ่งที่เป็น ประโยชน์และเป็นธรรม

(๒) การรู้จักข่มใจตนเอง ฝึกตนเองให้ประพฤติปฏิบัติอยู่ในความสัตย์ ความดีเท่านั้น

(๓) การอดทน อดกลั้น และอดออม ที่จะไม่ประพฤติล่วงความสัตย์สุจริต ไม่ว่าด้วย เหตุประการใด

(๔) การรู้จักละวางความชั่ว ความทุจริต และรู้จักสละประโยชน์ส่วนน้อยของตนเพื่อ ประโยชน์ส่วนใหญ่ของบ้านเมือง

ข้อ ๕ ข้าราชการตำรวจต้องปฏิบัติตามค่านิยมหลักของมาตรฐานจริยธรรมสำหรับ เจ้าหน้าที่ของรัฐ ตามที่ผู้ตรวจการแผ่นดินกำหนด ดังนี้

(๑) การยึดมั่นในคุณธรรมและจริยธรรม

(๒) การมีจิตสำนึกที่ดี ซื่อสัตย์ สุจริต และรับผิดชอบ

(๓) การยึดถือประโยชน์ของประเทศชาติเหนือกว่าประโยชน์ส่วนตน และไม่มี ผลประโยชน์ทับซ้อน

(๔) การยื่นหยัดทำในสิ่งที่ถูกต้อง เป็นธรรม และถูกกฎหมาย

(๕) การให้บริการแก่ประชาชนด้วยความรวดเร็ว มีอัธยาศัย และไม่เลือกปฏิบัติ

(๖) การให้ข้อมูลข่าวสารแก่ประชาชนอย่างครบถ้วน ถูกต้อง และไม่บิดเบือน ข้อเท็จจริง

(๗) การมุ่งผลสัมฤทธิ์ของงาน รักษามาตรฐาน มีคุณภาพ โปร่งใส และตรวจสอบได้

(๘) การยึดมั่นในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

(๙) การยึดมั่นในหลักจรรยาวิชาชีพขององค์การ

ข้อ ๖ ข้าราชการตำรวจต้องยึดถืออุดมคติของตำรวจ ๕ ประการ เป็นแนวทางชี้ นำ การประพฤติตนและปฏิบัติหน้าที่เพื่อบรรลุถึงปณิธานของการเป็นผู้พิทักษ์สันติราษฎร์ ดังนี้

(๑) เคารพเอื้อเฟื้อต่อหน้าที่

- (๒) กรุณาปราณีต่อประชาชน
- (๓) อคทนต่อความเจ็บใจ
- (๔) ไม่หวั่นไหวต่อความยากลำบาก
- (๕) ไม่มักมากในลาภผล
- (๖) มุ่งบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์แก่ประชาชน
- (๗) ดำรงตนในยุติธรรม
- (๘) กระทบการด้วยปัญญา
- (๙) รักษาความไม่ประมาทเสมอชีวิต

ส่วนที่ ๒

จริยธรรมของตำรวจ

ข้อ ๓ ข้าราชการตำรวจต้องเคารพ ศรัทธา และยึดมั่นการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ซึ่งต้องประพฤติปฏิบัติ ดังนี้

- (๑) จงรักภักดีและเทิดทูนพระมหากษัตริย์ พระราชินี และพระรัชทายาท และไม่ยอมให้ผู้ใดล่วงละเมิด
- (๒) สนับสนุนการเมืองประชาธิปไตยด้วยศรัทธา มีความเป็นกลางทางการเมือง ไม่เป็นผู้บริหารหรือกรรมการพรรคการเมือง และไม่กระทำการใดๆ อันเป็นคุณหรือเป็นโทษแก่พรรคการเมือง หรือผู้สมัครรับเลือกตั้งทั้งในระดับชาติและท้องถิ่น

ข้อ ๔ ข้าราชการตำรวจต้องเคารพสิทธิและเสรีภาพของประชาชนตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ และตามกฎหมายอื่น โดยเคร่งครัด โดยไม่เลือกปฏิบัติ

ข้อ ๕ ข้าราชการตำรวจต้องปฏิบัติหน้าที่อย่างมีประสิทธิภาพ ประสิทธิผลและเกิดประโยชน์สูงสุด โดยคำนึงถึงประโยชน์ของทางราชการ ประชาชน ชุมชน และประเทศชาติเป็นสำคัญ ซึ่งต้องประพฤติปฏิบัติ ดังนี้

- (๑) ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความรวดเร็ว กระตือรือร้น รอบคอบ โปร่งใส ตรวจสอบได้ และเป็นธรรม
- (๒) ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความวิริยะอุตสาหะ ขยันหมั่นเพียร เสียสละ ใช้ปฏิภาณไหวพริบ กล้าหาญและอดทน
- (๓) ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความรับผิดชอบ ความเต็มใจ ไม่ละทิ้งหน้าที่ ไม่หลีกเลี่ยงหรือปิดความรับผิดชอบ
- (๔) ดูแลรักษาและใช้ทรัพย์สินของทางราชการอย่างประหยัดคุ้มค่าโดยระมัดระวังมิให้เสียหายหรือสิ้นเปลืองเยี่ยงวิญญูชนจะพึงปฏิบัติต่อทรัพย์สินของตนเอง
- (๕) รักษาความลับของทางราชการ และความลับที่ได้มาจากการปฏิบัติหน้าที่ หรือ

จากประชาชนผู้มาติดต่อราชการ เว้นแต่เป็นการเปิดเผยเพื่อประโยชน์ในกระบวนการยุติธรรม หรือการตรวจสอบตามที่กฎหมาย กฎ ข้อบังคับ กำหนด

ข้อ ๑๐ ข้าราชการตำรวจต้องมีจิตสำนึกของความเป็นผู้พิทักษ์สันติราษฎร์เพื่อให้ประชาชนศรัทธาและเชื่อมั่น ซึ่งต้องประพฤติปฏิบัติดังนี้

(๑) มีท่าทีเป็นมิตร มีมนุษยสัมพันธ์อันดี และมีความสุภาพอ่อนโยนต่อประชาชนผู้รับบริการ รวมทั้งให้บริการประชาชนด้วยความเต็มใจ รวดเร็ว และไม่เลือกปฏิบัติ

(๒) ปฏิบัติตนให้เป็นที่เชื่อถือไว้วางใจของประชาชน ไม่เบียดเบียน ไม่แสดงกริยาหรือท่าทางไม่สุภาพหรือไม่ให้เกียรติ รวมทั้งไม่ใช้ถ้อยคำ กริยา หรือท่าทาง ที่มีลักษณะหยาบคาย คุกคามหรือเหยียดหยามประชาชน

(๓) เอื้อเฟื้อ สงเคราะห์ และช่วยเหลือประชาชนเมื่ออยู่ในฐานะที่จำเป็นต้องได้รับความช่วยเหลือ หรือประสบเคราะห์จากอุบัติเหตุ การละเมิดกฎหมาย หรือภัยอื่นๆ ไม่ว่าบุคคลนั้นจะเป็นผู้ต้องสงสัยหรือผู้กระทำผิดกฎหมายหรือไม่

(๔) ปฏิบัติตามกฎหมายและระเบียบว่าด้วยข้อมูลข่าวสารของทางราชการอย่างเคร่งครัด การให้ข้อมูลข่าวสารแก่ประชาชนที่ร้องขอ ต้องดำเนินการด้วยความรวดเร็วไม่ถ่วงเวลาให้เนิ่นช้า และไม่ให้ข้อมูลข่าวสารอันเป็นเท็จแก่ประชาชน

ข้อ ๑๑ ข้าราชการตำรวจต้องหมั่นศึกษาหาความรู้อยู่ตลอดเวลา เพื่อพัฒนาตนเองให้ทันโลกทันเหตุการณ์ และมีความชำนาญการในงานที่อยู่ในความรับผิดชอบ รวมทั้งต้องศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับกฎหมาย ระเบียบ ธรรมเนียมการปฏิบัติของส่วนราชการในกระบวนการยุติธรรม เช่น ฝ่ายอัยการ ศาล ราชทัณฑ์ และกระทรวง ทบวง กรมอื่นที่เกี่ยวข้องกับหน้าที่และความรับผิดชอบของตน เพื่อสามารถประสานงานได้อย่างกลมกลืนแนบเนียน และเป็นประโยชน์ต่อราชการของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ

ข้อ ๑๒ ข้าราชการตำรวจต้องมีความซื่อสัตย์สุจริตและยึดมั่นในศีลธรรม โดยยึดประโยชน์ส่วนรวมเหนือประโยชน์ส่วนตน ซึ่งต้องประพฤติปฏิบัติ ดังนี้

(๑) ไม่ใช่ตำแหน่ง อำนาจหรือหน้าที่ หรือไม่ยอมให้ผู้อื่นใช้ตำแหน่ง อำนาจหรือหน้าที่ของตน แสวงหาประโยชน์สำหรับตนเองหรือผู้อื่น

(๒) ไม่ใช่ตำแหน่ง อำนาจหรือหน้าที่ หรือไม่ยอมให้ผู้อื่นใช้ตำแหน่ง อำนาจหรือหน้าที่ของตน ไปในทางจงใจหรือมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจ การใช้ดุลพินิจ หรือการกระทำของข้าราชการตำรวจหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐอื่น อันเป็นผลให้การตัดสินใจ การใช้ดุลพินิจ หรือการกระทำของผู้นั้นสูญเสียความเที่ยงธรรมและยุติธรรม

(๓) ไม่รับของขวัญนอกเหนือจากโอกาสและกาลตามประเพณีนิยม และของขวัญนั้นต้องมีมูลค่าตามที่คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติประกาศกำหนด

(๔) ไม่ใช่เวลาราชการหรือทรัพย์สินของราชการเพื่อธุรกิจหรือประโยชน์ส่วนตน

(๕) ไม่ประกอบอาชีพเสริมซึ่งมีลักษณะเป็นผลประโยชน์ทับซ้อน หรือเป็นการขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนตนกับประโยชน์ส่วนรวม

(๖) ดำรงชีวิตส่วนตัวไม่ให้เกิดมลทินมัวหมองต่อตำแหน่งหน้าที่ ไม่ทำผิดกฎหมาย แม้เห็นว่าเป็นเรื่องเล็กน้อย ไม่หมกมุ่นในอบายมุขทั้งหลาย ไม่ฟุ้งเฟ้อหรูหรา และใช้จ่ายประหยัดตามฐานะของตน

ข้อ ๑๓ ข้าราชการตำรวจต้องภาคภูมิใจในวิชาชีพ กล้ายืนหยัดกระทำในสิ่งที่ถูกต้องดีงาม เพื่อเกียรติศักดิ์และศักดิ์ศรีของความเป็นตำรวจ ซึ่งต้องประพฤติปฏิบัติ ดังนี้

(๑) ปฏิบัติหน้าที่อย่างตรงไปตรงมาตามครรลองของการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ตามรัฐธรรมนูญและกฎหมายอย่างเคร่งครัด

(๒) ไม่สั่งให้ผู้ใต้บังคับบัญชาปฏิบัติกรณในสิ่งที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายหรือขัดต่อคุณธรรมและศีลธรรม

(๓) ไม่ปฏิบัติตามคำสั่งที่ตนรู้หรือควรจะรู้ว่าไม่ชอบด้วยกฎหมาย ในการนี้ให้ ทักท้วงเป็นลายลักษณ์อักษรต่อผู้บังคับบัญชาผู้สั่ง

(๔) ไม่เล็งงกฎหมาย ใช้หรือแนะนำให้ใช้ช่องโหว่ของกฎหมายเพื่อประโยชน์สำหรับตนเองหรือผู้อื่น หรือทำให้สูญเสียความเป็นธรรมในกระบวนการยุติธรรม

ข้อ ๑๔ ในฐานะเป็นผู้บังคับบัญชา ข้าราชการตำรวจต้องประพฤติปฏิบัติ ดังนี้

(๑) ประพฤติปฏิบัติตนเป็นผู้นำและเป็นแบบอย่างที่ดี รวมทั้งเป็นที่ปรึกษาและที่พึ่งของผู้ใต้บังคับบัญชา

(๒) หมั่นอบรมให้ผู้ใต้บังคับบัญชายึดถือปฏิบัติตามประมวลจริยธรรมและจรรยาบรรณ ว่ากล่าวตักเตือนด้วยจิตเมตตา และให้ความรู้เกี่ยวกับงานในหน้าที่

(๓) ปกครองบังคับบัญชาด้วยหลักการและเหตุผลที่ถูกต้องตามทำนองคลองธรรม ยอมรับฟังความคิดเห็น และไม่ผลักความรับผิดชอบให้ผู้ใต้บังคับบัญชา

(๔) ใช้หลักคุณธรรมในการบริหารงานบุคคลที่อยู่ในความรับผิดชอบของตนอย่างเคร่งครัด และปราศจากความลำเอียง

ข้อ ๑๕ ในฐานะผู้ใต้บังคับบัญชาและเพื่อนร่วมงาน ข้าราชการตำรวจต้องประพฤติปฏิบัติ ดังนี้

(๑) เคารพเชื่อฟัง และปฏิบัติตามคำสั่งผู้บังคับบัญชาที่ชอบด้วยกฎหมาย

(๒) รักษาวินัยและความสามัคคีในหมู่คณะ

(๓) ปฏิบัติต่อผู้บังคับบัญชาและเพื่อนร่วมงานด้วยความสุภาพมีน้ำใจ รักใคร่สมานฉันท์ และมีมนุษยสัมพันธ์ รวมทั้งรับฟังความคิดเห็นของเพื่อนร่วมงาน

(๔) อุทิศตนเอง ไม่หลีกเลี่ยงหรือเกี่ยงงาน ร่วมมือร่วมใจปฏิบัติหน้าที่โดยยึดความสำเร็จของงานและชื่อเสียงของหน่วยเป็นที่ตั้ง

ส่วนที่ ๓

จรรยาบรรณของตำรวจ

ข้อ ๑๖ ข้าราชการตำรวจจะต้องสำนึกในการให้บริการประชาชนด้านอำนวยความสะดวกและความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ให้สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญและสิทธิมนุษยชน เพื่อให้ประชาชนมีความเชื่อมั่นและศรัทธา ซึ่งต้องประพฤติปฏิบัติ ดังนี้

(๑) อำนวยความสะดวกแก่ประชาชนในการร้องทุกข์ กล่าวโทษ ขออนุญาตขอข้อมูลข่าวสาร หรือติดต่อราชการอื่น ด้วยความเต็มใจ เป็นมิตร ไม่เลือกปฏิบัติ และรวดเร็ว เพื่อไม่ให้ประชาชนเสียสิทธิหรือเสรีภาพตามกฎหมาย

(๒) สุภาพ อ่อนน้อม และให้เกียรติประชาชนเพื่อให้เกิดความน่าเคารพยำเกรง ไม่ใช่ด้อยค่า กริยา หรือท่าทาง ที่มีลักษณะหยาบคาย คูหมิ่น หรือเหยียดหยามประชาชน

(๓) ขณะที่อยู่ในเครื่องแบบหรือนอกเครื่องแบบ ต้องดำรงตนให้อยู่ในสภาพที่พร้อมและเหมาะสมแก่การปฏิบัติหน้าที่ด้วยความน่าเชื่อถือและน่าไว้วางใจ

(๔) พกพาอาวุธตามระเบียบแบบแผน ไม่จับหรือถืออาวุธ หรือเล็งอาวุธไปยังบุคคลโดยปราศจากเหตุอันสมควร

(๕) พกพาเอกสารหรือตราประจำตัว และแสดงเอกสารหรือตราประจำตัว เมื่อมีบุคคลร้องขอ

ข้อ ๑๗ เมื่อเข้าจับกุมหรือระงับการกระทำผิด ข้าราชการตำรวจต้องยึดถือและปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญและกฎหมายอย่างเคร่งครัด ซึ่งต้องประพฤติปฏิบัติดังนี้

(๑) แสดงถึงการอุทิศตนและจิตใจให้แก่การปฏิบัติหน้าที่อย่างกล้าหาญและมีสติปัญญา

(๒) ยืนหยัดเจตนารมณ์ในการรักษากฎหมายให้ถึงที่สุด ไม่ประนีประนอม ผ่อนปรน หรือละเลยการดำเนินการตามกฎหมายต่อผู้กระทำความผิด ทั้งนี้ให้ระลึกเสมอว่าการใช้กฎหมายจะต้องคำนึงถึงหลักมนุษยธรรมด้วย

(๓) ไม่ใช้มาตรการรุนแรง เว้นแต่การใช้มาตรการปกติแล้ว ไม่เพียงพอที่จะหยุดยั้งผู้กระทำความผิดหรือผู้ต้องสงสัยได้

ข้อ ๑๘ ข้าราชการตำรวจต้องตระหนักว่า การใช้อาวุธ ก้าวร้าว หรือความรุนแรงเป็นมาตรการที่รุนแรงที่สุด ข้าราชการตำรวจอาจใช้อาวุธ ก้าวร้าว หรือความรุนแรง ได้ต่อเมื่อมีความจำเป็นภายใต้กรอบของกฎหมายและระเบียบแบบแผน หรือเมื่อผู้กระทำความผิดหรือผู้ต้องสงสัยใช้อาวุธต่อสู้ขัดขวางการจับกุม หรือเพื่อช่วยบุคคลอื่นที่อยู่ในอันตรายต่อชีวิตเมื่อมีการใช้อาวุธ ก้าวร้าว หรือความรุนแรง ไม่ว่าจะมิผู้บาดเจ็บหรือเสียชีวิตหรือไม่ ข้าราชการตำรวจต้องรายงานเป็นหนังสือต่อผู้บังคับบัญชาตามระเบียบแบบแผนทันที

ข้อ ๑๕ ในการรวบรวมพยานหลักฐาน การสืบสวนสอบสวน การสอบปากคำ หรือการซักถามผู้กระทำความผิด ผู้ต้องหา ผู้ที่อยู่ในความควบคุมตามกฎหมาย ผู้เสียหาย ผู้รู้เห็นเหตุการณ์ หรือบุคคลอื่น ข้าราชการตำรวจต้องแสดงความเป็นมืออาชีพ โดยใช้ความรู้ความสามารถทางวิชาการตำรวจ รวมทั้งใช้ปฏิภาณไหวพริบและสติปัญญา เพื่อให้ได้ข้อเท็จจริงและชี้แจงไว้ซึ่งความยุติธรรม ซึ่งต้องประพฤติปฏิบัติ ดังนี้

- (๑) ไม่ทำการทารุณหรือทารุณกรรมต่อบุคคล หรือต่อบุคคลอื่นที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กับบุคคลนั้น
- (๒) ไม่ใช่ ง่าย วาน หรือยุยงส่งเสริม หรือปล່อยปละละเลยให้มีการทารุณหรือทารุณกรรมต่อบุคคล หรือต่อบุคคลอื่นที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กับบุคคลนั้น
- (๓) ไม่กระทำการข่มขู่หรือรังควาน หรือไม่ใช่อำนาจที่มีชอบ หรือแนะนำเลื่อมสอนบุคคลให้ถ้อยคำอันเป็นเท็จหรือปรักปรำผู้อื่น
- (๔) ไม่กักขังหรือหน่วงเหนี่ยวบุคคลที่ยังไม่ได้ถูกจับกุมตามกฎหมาย เพื่อการสอบปากคำ
- (๕) ไม่ใช่อำนาจที่มีชอบเพื่อให้ได้มาซึ่งพยานหลักฐาน

ข้อ ๒๐ ข้าราชการตำรวจต้องควบคุมดูแลบุคคลที่อยู่ในการควบคุมของตนอย่างเคร่งครัดตามกฎหมายและมีมนุษยธรรม ซึ่งต้องประพฤติปฏิบัติ ดังนี้

- (๑) ไม่ผ่อนปรนให้บุคคลนั้นมีสิทธิหรือได้ประโยชน์โดยไม่ชอบด้วยกฎหมายและระเบียบแบบแผน
- (๒) ไม่รบกวนการติดต่อสื่อสารระหว่างบุคคลกับทนายความตามสิทธิแห่งกฎหมาย
- (๓) จัดให้บุคคลได้รับการรักษาพยาบาลหรือการดูแลทางการแพทย์ตามสมควรแก่กรณี เมื่อบุคคลนั้นมีอาการเจ็บป่วยหรือร้องขอ
- (๔) ไม่ควบคุมเด็กและเยาวชนร่วมกับผู้กระทำความผิดที่เป็นผู้ใหญ่ หรือไม่คุมขังผู้หญิงร่วมกับผู้ชาย เว้นแต่เป็นกรณีที่มีกฎหมายและระเบียบแบบแผนอนุญาต

ข้อ ๒๑ ข้อมูลข่าวสารที่ข้าราชการตำรวจได้มาจากการปฏิบัติหน้าที่ตามข้อ ๑๕ หรือจากการปฏิบัติหน้าที่อื่น ข้าราชการตำรวจจะต้องรักษาข้อมูลข่าวสารนั้นเป็นความลับอย่างเคร่งครัด เพราะอาจเป็นอันตรายต่อผลประโยชน์หรือชื่อเสียงของบุคคล หรืออาจเป็นคุณหรือเป็นโทษทั้งต่อผู้เสียหายหรือผู้กระทำความผิด ข้าราชการตำรวจจะเปิดเผยข้อมูลนั้น ได้ต่อเมื่อมีความจำเป็นต่อการปฏิบัติหน้าที่หรือเพื่อประโยชน์ในราชการตำรวจที่ชอบด้วยกฎหมาย หรือเพื่อการดำเนินการตามกระบวนการยุติธรรมเท่านั้น

กฎ ก.ตร. ว่าด้วยประมวลจริยธรรมและจรรยาบรรณของตำรวจ

(ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๑

กฎ ก.ตร. ว่าด้วยประมวลจริยธรรมและจรรยาบรรณของตำรวจ โดยที่เป็นการสมควรปรับปรุงกฎ ก.ตร. ว่าด้วยประมวลจริยธรรมและจรรยาบรรณของตำรวจ พ.ศ. ๒๕๕๑ อาศัยอำนาจตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๒๗๕ และมาตรา ๒๘๐ พระราชบัญญัติตำรวจแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๗ มาตรา ๓๑ (๒) มาตรา ๓๗ และมติ ก.ตร. ในการประชุมครั้งที่ ๑๐/๒๕๕๓ เมื่อวันที่ ๒๒ ตุลาคม ๒๕๕๓ จึงแก้ไขปรับปรุงกฎ ก.ตร. ว่าด้วยประมวลจริยธรรมและจรรยาบรรณของตำรวจ พ.ศ. ๒๕๕๑ ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ กฎ ก.ตร. นี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

ข้อ ๒ ให้ยกเลิกความในข้อ ๒ แห่ง กฎ ก.ตร. ว่าด้วยประมวลจริยธรรมและจรรยาบรรณของตำรวจ พ.ศ. ๒๕๕๑ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“ข้อ ๒ ให้ใช้ประมวลจริยธรรมและจรรยาบรรณของตำรวจท้าย กฎ ก.ตร. นี้เป็นกรอบแห่งการประพฤติปฏิบัติของข้าราชการตำรวจ ซึ่งประกอบด้วย

ส่วนที่ ๑ มาตรฐานคุณธรรม และอุดมคติของตำรวจ

ส่วนที่ ๒ มาตรฐานทางจริยธรรมและจรรยาบรรณของตำรวจ”

ข้อ ๓ ให้ยกเลิกความในวรรคสองและวรรคสามของข้อ ๘ แห่ง กฎ ก.ตร. ว่าด้วยประมวลจริยธรรมและจรรยาบรรณของตำรวจ พ.ศ. ๒๕๕๑ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“หากจเรตำรวจแห่งชาติ หรือหน่วยงานที่จเรตำรวจแห่งชาติมอบหมายพบหน่วยงานตำรวจหรือข้าราชการตำรวจใดละเมิด ฝ่าฝืน หรือไม่ปฏิบัติตามประมวลจริยธรรมและจรรยาบรรณของตำรวจ โดยพฤติการณ์ดังกล่าวอาจเกิดผลกระทบในทางเสื่อมเสียต่อชื่อเสียงและเกียรติภูมิของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ หรือวิชาชีพตำรวจ ให้จเรตำรวจแห่งชาติรายงานผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติและแจ้งผู้บังคับบัญชาในระดับกองบัญชาการหรือหน่วยงานเทียบเท่ากองบัญชาการสอบข้อเท็จจริงเพื่อดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ หากเห็นสมควรจเรตำรวจแห่งชาติอาจมอบหมายให้รองจเรตำรวจแห่งชาติ จเรตำรวจ หรือรองจเรตำรวจ ไปกำกับและติดตามการสอบข้อเท็จจริง หรือตั้งคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงที่เป็นอิสระจากกองบัญชาการ หรือหน่วยงานเทียบเท่ากองบัญชาการ นั้นก็ได้

ให้เจรตารวจแห่งชาติ จัดให้มีศูนย์ให้คำปรึกษาแนะนำเกี่ยวกับการปฏิบัติตามวรรคหนึ่งในระดับสำนักงานตำรวจแห่งชาติ รวมทั้งประสานกับกองบัญชาการต่างๆ จัดตั้งศูนย์ให้คำปรึกษาแนะนำเกี่ยวกับการปฏิบัติตามวรรคหนึ่ง และส่งเสริมจริยธรรมและพัฒนาคุณธรรมของข้าราชการตำรวจ ตามข้อ ๕ หรือแต่งตั้งที่ปรึกษาด้านจริยธรรมและจรรยาบรรณของตำรวจระดับกองบัญชาการหรือกองบังคับการตามความเหมาะสม แล้วแต่กรณี”

ข้อ ๔ ให้เพิ่มความต่อไปนี้เป็นวรรคสอง วรรคสาม วรรคสี่ และวรรคห้า ของข้อ ๕ แห่งกฎ ก.ตร. ว่าด้วยประมวลจริยธรรมและจรรยาบรรณของตำรวจ พ.ศ. ๒๕๕๑

“ในการสอดส่องดูแลให้กองบัญชาการ กองบังคับการ สถานีตำรวจ ที่มีคณะกรรมการตรวจสอบและติดตามการบริหารงานตำรวจภาคประชาชน จัดให้คณะกรรมการตรวจสอบและติดตามการบริหารงานตำรวจภาคประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม ในการสอดส่องดูแลด้วยในกรณีที่มีการละเมิด ฝ่าฝืน หรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานคุณธรรมและอุดมคติของตำรวจ ในส่วนที่ไม่เกี่ยวเนื่องกับมาตรฐานทางจริยธรรมและจรรยาบรรณของตำรวจรวมทั้งวินัยของตำรวจ หากเป็นการละเมิด ฝ่าฝืน หรือไม่ปฏิบัติตามโดยไม่เจตนา และไม่ก่อให้เกิดผลเสียหายต่อหน่วยงาน หรือชื่อเสียงของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ให้ผู้บังคับบัญชาพิจารณาดำเนินการทางการปกครอง โดยอบรมชี้แนะแนวทางปฏิบัติ ด้วยหลักการและเหตุผลที่ถูกต้องตามทำนองคลองธรรม เพื่อให้โอกาสผู้ได้บังคับบัญชาได้สำนึกและแก้ไขปรับปรุงตน เมื่อได้อบรมชี้แนะแล้ว ผู้ได้บังคับบัญชานั้นยังหลีกเลี่ยง หรือขัดขืนไม่ปฏิบัติตามให้ว่ากล่าวตักเตือนการละเมิด ฝ่าฝืน หรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมและจรรยาบรรณของตำรวจในข้อประพฤติปฏิบัติที่เป็นข้อห้าม ในการรักษาวินัย ให้ผู้บังคับบัญชาพิจารณาดำเนินการทางวินัยไปภายในอำนาจหน้าที่ ในการพิจารณาว่าการละเมิด ฝ่าฝืน หรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมตามประมวลจริยธรรมนั้น เป็นการฝ่าฝืนจริยธรรมร้ายแรงหรือไม่ ให้พิจารณาจากพฤติกรรมของการฝ่าฝืน อายุประวัติและความประพฤติในอดีต สภาพแวดล้อมแห่งกรณี ผลร้ายอันเกิดจากการฝ่าฝืน และเหตุอันควรนำมาประกอบการพิจารณา โดยพิจารณาจากแนวทางข้างต้นเป็นราย ๆ ไป”

ข้อ ๕ ให้ยกเลิกประมวลจริยธรรมและจรรยาบรรณของตำรวจ พ.ศ. ๒๕๕๑ (แนบท้ายกฎ ก.ตร. ว่าด้วยประมวลจริยธรรมและจรรยาบรรณของตำรวจ พ.ศ. ๒๕๕๑) และให้ใช้ประมวลจริยธรรมและจรรยาบรรณของตำรวจ พ.ศ. ๒๕๕๓ (แนบท้าย กฎ ก.ตร. ว่าด้วยประมวลจริยธรรมและจรรยาบรรณของตำรวจ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๓) สำหรับข้อความอื่นนอกจากนี้ คงเป็นไปตามที่กำหนดไว้เดิม

ให้ไว้ ณ วันที่ ๑๔ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๕๓

นายสุเทพ เทือกสุบรรณ

รองนายกรัฐมนตรี ปฏิบัติราชการแทนนายกรัฐมนตรี

ประธานกรรมการข้าราชการตำรวจ

ประมวลจริยธรรมและจรรยาบรรณของตำรวจ พ.ศ. ๒๕๕๓

(แบบท้ายกฎ ก.ตร.ว่าด้วยประมวลจริยธรรมและจรรยาบรรณของตำรวจ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๓)

ด้วยสำนักงานตำรวจแห่งชาติมีอำนาจและหน้าที่ที่สำคัญ ได้แก่ การรักษาความปลอดภัย สำหรับองค์พระมหากษัตริย์ พระราชินี พระรัชทายาท ผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ พระบรมวงศานุวงศ์ ผู้แทนพระองค์ และพระราชอาคันตุกะ และการรักษากฎหมายคุ้มครองชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน รักษาความสงบเรียบร้อยของสังคม บริการชุมชนให้เกิดความร่มเย็น ป้องกันและปราบปรามผู้กระทำความผิดกฎหมาย และดำเนินการเพื่อนำผู้กระทำความผิดกฎหมายเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมดั่งนั้น เพื่อให้การปฏิบัติตามอำนาจหน้าที่ของสำนักงานตำรวจแห่งชาติมีประสิทธิภาพประสิทธิผล และประชาชนมีความศรัทธาเชื่อมั่น จึงจำเป็นต้องกำหนดประมวลจริยธรรมและจรรยาบรรณของตำรวจ เป็นกรอบการประพฤติปฏิบัติของข้าราชการตำรวจให้มีคุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณที่ดีและเป็นมาตรฐาน

ข้อ ๑ ประมวลจริยธรรมและจรรยาบรรณของตำรวจ ประกอบด้วย

ส่วนที่ ๑ มาตรฐานคุณธรรม และอุดมคติของตำรวจ เป็นเครื่องเหนี่ยวรั้งให้ข้าราชการตำรวจอยู่ในกรอบของศีลธรรมและคุณธรรม ขณะเดียวกันก็เป็นแนวทางชี้้นำให้ข้าราชการตำรวจบรรลุถึงปณิธานของการเป็นผู้พิทักษ์สันติราษฎร์

ส่วนที่ ๒ มาตรฐานทางจริยธรรมและจรรยาบรรณของตำรวจ ประกอบด้วย

(๑) มาตรฐานทางจริยธรรมตำรวจ คือ คุณความดีที่เป็นข้อประพฤติตนและปฏิบัติหน้าที่ของข้าราชการตำรวจเพื่อให้ประชาชนศรัทธา เชื่อมั่นและยอมรับ

(๒) จรรยาบรรณของตำรวจ คือ ประมวลความประพฤติในการปฏิบัติหน้าที่ของวิชาชีพตำรวจที่ข้าราชการตำรวจต้องยึดถือปฏิบัติ เพื่อธำรงไว้ซึ่งศักดิ์ศรีและเกียรติภูมิของข้าราชการตำรวจและวิชาชีพตำรวจ

ข้อ ๒ ในประมวลจริยธรรมและจรรยาบรรณของตำรวจนี้

“การไม่เลือกปฏิบัติ” หมายความว่า การไม่ใช้ความรู้สึกพึงพอใจหรือไม่พึงพอใจส่วนตัวต่อบุคคลหรือกลุ่มบุคคล อันเนื่องมาจากชาติกำเนิด เพศ ศาสนาหรือความเชื่อ เชื้อชาติ สัญชาติ อายุ การศึกษา ความเห็นทางการเมืองหรือความเห็นอื่น ความนิยมทางเพศส่วนบุคคล ความพิการ สภาพร่างกาย จิตใจหรือสุขภาพ หรือสถานะทางเศรษฐกิจหรือสังคม

“ประโยชน์” หมายความว่า เงิน ทรัพย์สิน บริการ ตำแหน่งหน้าที่การงาน สิทธิประโยชน์ หรือประโยชน์อื่นใดหรือคำมั่นสัญญาที่จะให้หรือจะได้รับสิ่งดังกล่าวในอนาคตด้วย

“การทารุณหรือทารุณกรรม” หมายความว่า การปฏิบัติหรือกระทำใดๆ ต่อร่างกายหรือจิตใจของบุคคล ในลักษณะที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรม หรือก่อให้เกิดความเจ็บปวดอย่างแสนสาหัส หรือถูกศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์

ข้อ ๓ ข้าราชการตำรวจต้องเคารพและปฏิบัติตามประมวลจริยธรรมและจรรยาบรรณของตำรวจอย่างเคร่งครัด เมื่อคนได้ละเมิด ผ่าฝืน หรือไม่ปฏิบัติตามประมวลจริยธรรมและจรรยาบรรณของตำรวจ จะต้องรายงานผู้บังคับบัญชาเป็นหนังสือทันทีหากไม่แน่ใจว่าการที่ตนได้กระทำหรือตัดสินใจ หรือจะกระทำหรือจะตัดสินใจเป็น หรือจะเป็นการละเมิด ผ่าฝืน หรือไม่ปฏิบัติตามประมวลจริยธรรมและจรรยาบรรณของตำรวจหรือไม่ ให้ข้าราชการตำรวจนั้นปรึกษาหารือผู้บังคับบัญชา หรือปรึกษากับศูนย์ให้คำปรึกษาแนะนำตามกฎหมาย ก.ตร. ข้อ ๘ วรรคสาม

ส่วนที่ ๑

มาตรฐานคุณธรรม และอุดมคติของตำรวจ

ข้อ ๔ ข้าราชการตำรวจพึงยึดถือคุณธรรมสี่ประการตามพระบรมราโชวาทเป็นเครื่องเหนี่ยวรั้งในการประพฤติตนและปฏิบัติหน้าที่ ดังนี้

(๑) การรักษาความสัตย์ ความจริงใจต่อตัวเองที่จะประพฤติปฏิบัติแต่สิ่งที่เป็นประโยชน์และเป็นธรรม

(๒) การรู้จักข่มใจตนเอง ฝึกตนเองให้ประพฤติปฏิบัติอยู่ในความสัตย์ ความดีเท่านั้น

(๓) การอดทน อดกลั้น และอดออม ที่จะไม่ประพฤติล่วงความสัตย์สุจริต ไม่ว่าด้วยเหตุประการใด

(๔) การรู้จักละวางความชั่ว ความทุจริต และรู้จักสละประโยชน์ส่วนน้อยของตน เพื่อประโยชน์ส่วนใหญ่ของบ้านเมือง

ข้อ ๕ ข้าราชการตำรวจพึงยึดถืออุดมคติของตำรวจ ๕ ประการ เป็นแนวทางชี้้นำการประพฤติตนและปฏิบัติหน้าที่เพื่อบรรลุถึงปณิธานของการเป็นผู้พิทักษ์สันติราษฎร์ ดังนี้

(๑) เคารพเอื้อเฟื้อต่อหน้าที่

(๒) กรุณาปราณีต่อประชาชน

(๓) อดทนต่อความเจ็บใจ

(๔) ไม่หวั่นไหวต่อความยากลำบาก

(๕) ไม่มั่งมากในลาภผล

(๖) มุ่งบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์แก่ประชาชน

(๗) ดำรงตนในยุติธรรม

(๘) กระทำการด้วยปัญญา

(๙) รักษาความไม่ประมาทเสมอชีวิต

ข้อ ๖ ข้าราชการตำรวจพึงหมั่นศึกษาหาความรู้ตลอดเวลา เพื่อพัฒนาตนเองให้ทันโลกทันเหตุการณ์ และมีความชำนาญการในงานที่อยู่ในความรับผิดชอบ รวมทั้งต้องศึกษาหาความรู้

เกี่ยวกับกฎหมาย ระเบียบ ธรรมเนียม การปฏิบัติของส่วนราชการในกระบวนการยุติธรรมอื่นที่เกี่ยวข้องกับหน้าที่และความรับผิดชอบของตน เพื่อสามารถประสานงาน ได้อย่างกลมกลืนแนบเนียน และเป็นประโยชน์ต่อราชการของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ

ส่วนที่ ๒

มาตรฐานทางจริยธรรมและจรรยาบรรณของตำรวจ

(๑) มาตรฐานทางจริยธรรมของตำรวจ

ข้อ ๑ ข้าราชการตำรวจต้องเคารพ ศรัทธา และยึดมั่นการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ซึ่งต้องประพฤติปฏิบัติ ดังนี้

(๑) จงรักภักดีและเทิดทูนพระมหากษัตริย์ พระราชินี และพระรัชทายาท และไม่ยอมให้ผู้ใดล่วงละเมิด

(๒) สนับสนุนการเมืองประชาธิปไตยด้วยศรัทธา ความเป็นกลางทางการเมือง ไม่เป็นผู้บริหารหรือกรรมการพรรคการเมือง และไม่กระทำการใด ๆ อันเป็นคุณหรือเป็นโทษแก่พรรคการเมือง หรือผู้สมัครรับเลือกตั้งทั้งในระดับชาติและท้องถิ่น

ข้อ ๒ ข้าราชการตำรวจต้องเคารพสิทธิและเสรีภาพของประชาชนตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ และตามกฎหมายอื่น โดยเคร่งครัด โดยไม่เลือกปฏิบัติ

ข้อ ๓ ข้าราชการตำรวจต้องปฏิบัติหน้าที่อย่างมีประสิทธิภาพ ประสิทธิผลและเกิดประโยชน์สูงสุด โดยคำนึงถึงประโยชน์ของทางราชการ ประชาชน ชุมชน และประเทศชาติเป็นสำคัญ ซึ่งต้องประพฤติปฏิบัติ ดังนี้

(๑) ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความรวดเร็ว กระตือรือร้น รอบคอบ โปร่งใส ตรวจสอบได้ และเป็นธรรม

(๒) ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความวิริยะอุตสาหะ ขยันหมั่นเพียร เสียสละ ใฝ่ปฏิบัติ ไหวพริบ กล้าหาญและอดทน

(๓) ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความรับผิดชอบต่อความเต็มใจ ไม่ละทิ้งหน้าที่ ไม่หลีกเลี่ยงหรือปิดความรับผิดชอบ

(๔) ดูแลรักษาและใช้ทรัพย์สินของทางราชการอย่างประหยัดคุ้มค่าโดยระมัดระวังมิให้เสียหายหรือสิ้นเปลืองเสียหายจะพึงปฏิบัติต่อทรัพย์สินของตนเอง

(๕) รักษาความลับของทางราชการ และความลับที่ได้มาจากการปฏิบัติหน้าที่หรือจากประชาชนผู้มาติดต่อราชการ เว้นแต่เป็นการเปิดเผยเพื่อประโยชน์ในกระบวนการยุติธรรม หรือการตรวจสอบตามที่กฎหมาย กฎ ข้อบังคับ ข้อกำหนด

ข้อ ๑๐ ข้าราชการตำรวจต้องมีจิตสำนึกของความเป็นผู้พิทักษ์สันติราษฎร์เพื่อให้ประชาชนศรัทธาและเชื่อมั่น ซึ่งต้องประพฤติปฏิบัติ ดังนี้

(๑) มีท่าทีเป็นมิตร มีมนุษยสัมพันธ์อันดี และมีความสุภาพอ่อนโยนต่อประชาชนผู้รับบริการ รวมทั้งให้บริการประชาชนด้วยความเต็มใจ รวดเร็ว และไม่เลือกปฏิบัติ

(๒) ปฏิบัติตนให้เป็นที่เชื่อถือไว้วางใจของประชาชน ไม่เบียดเบียน ไม่แสดงกริยาหรือท่าทางไม่สุภาพหรือไม่ให้เกียรติ รวมทั้งไม่ใช้ถ้อยคำ กริยา หรือท่าทาง ที่มีลักษณะหยาบคาย ดูหมิ่น หรือเหยียดหยามประชาชน

(๓) เอื้อเฟื้อ สงเคราะห์ และช่วยเหลือประชาชนเมื่ออยู่ในฐานะที่จำเป็นต้องได้รับความช่วยเหลือ หรือประสบเคราะห์จากอุบัติเหตุ การละเมิดกฎหมาย หรือภัยอื่น ๆ ไม่ว่าจะบุคคลนั้นจะเป็นผู้ต้องสงสัยหรือผู้กระทำผิดกฎหมายหรือไม่

(๔) ปฏิบัติตามกฎหมายและระเบียบว่าด้วยข้อมูลข่าวสารของทางราชการอย่างเคร่งครัด การให้ข้อมูลข่าวสารอันเป็นเท็จแก่ประชาชน

ข้อ ๑๑ ข้าราชการตำรวจต้องมีความซื่อสัตย์สุจริตและยึดมั่นในศีลธรรม โดยยึดประโยชน์ส่วนรวมเหนือประโยชน์ส่วนตน ซึ่งต้องประพฤติปฏิบัติ ดังนี้

(๑) ไม่ใช่ตำแหน่ง อำนาจหรือหน้าที่ หรือไม่ยอมให้ผู้อื่นใช้ตำแหน่ง อำนาจหรือหน้าที่ของตนแสวงหาประโยชน์สำหรับตนเองหรือผู้อื่น

(๒) ไม่ใช่ตำแหน่ง อำนาจหรือหน้าที่ หรือไม่ยอมให้ผู้อื่นใช้ตำแหน่ง อำนาจหรือหน้าที่ของตน ไปในทางจงใจหรือมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจ การใช้ดุลพินิจ หรือการกระทำของข้าราชการตำรวจหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐอื่น อันเป็นผลให้การตัดสินใจ การใช้ดุลพินิจ หรือการกระทำของผู้นั้นสูญเสียความเที่ยงธรรมและยุติธรรม

(๓) ไม่รับของขวัญนอกเหนือจากโอกาสและกาลตามประเพณีนิยม และของขวัญนั้นต้องมีมูลค่าตามที่คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติประกาศกำหนด เว้นแต่ญาติซึ่งให้โดยเสน่หาตามจำนวนที่เหมาะสมตามฐานานุรูปหรือการให้โดยธรรมจรรยา

(๔) ไม่ใช่เวลาราชการหรือทรัพย์สินของราชการเพื่อธุรกิจหรือประโยชน์ส่วนตน

(๕) ไม่ประกอบอาชีพเสริมซึ่งมีลักษณะเป็นผลประโยชน์ทับซ้อน หรือเป็นการขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนตนกับประโยชน์ส่วนรวม

(๖) ดำรงชีวิตส่วนตัวไม่ให้เกิดมลทินหมองต่อตำแหน่งหน้าที่ ไม่ทำผิดกฎหมายแม้เห็นว่าเป็นเรื่องเล็กน้อย ไม่หมกมุ่นในอบายมุขทั้งหลาย ไม่ฟุ้งเฟ้อหรูหรา และใช้จ่ายประหยัดตามฐานะแห่งตน

ข้อ ๑๒ ข้าราชการตำรวจต้องภาคภูมิใจในวิชาชีพ กล้ายืนหยัดกระทำในสิ่งที่ถูกต้อง ดีงาม เพื่อเกียรติศักดิ์และศักดิ์ศรีของความเป็นตำรวจ ซึ่งต้องประพฤติปฏิบัติ ดังนี้

(๑) ปฏิบัติหน้าที่อย่างตรงไปตรงมา ตามครรลองของการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขตามรัฐธรรมนูญและกฎหมายอย่างเคร่งครัด

(๒) ไม่สั่งให้ผู้ที่บังคับบัญชาปฏิบัติกรในสิ่งที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย หรือขัดต่อคุณธรรมและศีลธรรม

(๓) ไม่ปฏิบัติตามคำสั่งที่ตนรู้หรือควรจะรู้ว่าไม่ชอบด้วยกฎหมาย ในการนี้ให้หักท้างเป็นลายลักษณ์อักษรต่อผู้บังคับบัญชาผู้สั่ง

(๔) ไม่เลียงกฎหมาย ใช้หรือแนะนำให้ใช้ช่องโหว่ของกฎหมายเพื่อประโยชน์สำหรับตนเองหรือผู้อื่น หรือทำให้สูญเสียความเป็นธรรมในกระบวนการยุติธรรม

ข้อ ๑๓ ในฐานะเป็นผู้บังคับบัญชา ข้าราชการตำรวจต้องประพฤติปฏิบัติ ดังนี้

(๑) ประพฤติปฏิบัติตนเป็นผู้นำและเป็นแบบอย่างที่ดี รวมทั้งเป็นที่ปรึกษาและที่พึ่งของผู้ใต้บังคับบัญชา

(๒) หมั่นอบรมให้ผู้ที่บังคับบัญชายึดถือปฏิบัติตามประมวลจริยธรรมและจรรยาบรรณ ว่ากล่าวตักเตือนด้วยจิตเมตตา และให้ความรู้เกี่ยวกับงานในหน้าที่

(๓) ปกครองบังคับบัญชาด้วยหลักการและเหตุผลที่ถูกต้องตามทำนองคลองธรรม ยอมรับฟังความคิดเห็นและไม่ผลักความรับผิดชอบให้ผู้ใต้บังคับบัญชา

(๔) ใช้หลักคุณธรรมในการบริหารงานบุคคลที่อยู่ในความรับผิดชอบของตนอย่างเคร่งครัด และปราศจากความลำเอียง

ข้อ ๑๔ ในฐานะผู้ใต้บังคับบัญชาและเพื่อนร่วมงาน ข้าราชการตำรวจต้องประพฤติปฏิบัติดังนี้

(๑) เคารพเชื่อฟัง และปฏิบัติตามคำสั่งผู้บังคับบัญชาที่ชอบด้วยกฎหมาย

(๒) รักษาวินัยและความสามัคคีในหมู่คณะ

(๓) ปฏิบัติต่อผู้บังคับบัญชาและเพื่อนร่วมงานด้วยความสุภาพมีน้ำใจ รักใคร่สมานฉันท์ และมีมนุษยสัมพันธ์ รวมทั้งรับฟังความคิดเห็นของเพื่อนร่วมงาน

(๔) อุทิศตนเอง ไม่หลีกเลี่ยงหรือเกี่ยงงาน ร่วมมือร่วมใจปฏิบัติหน้าที่โดยยึดความสำเร็จของงานและชื่อเสียงของหน่วยเป็นที่ตั้ง

ข้อ ๑๕ ข้าราชการตำรวจต้องปฏิบัติตามค่านิยมหลักของมาตรฐานจริยธรรมสำหรับเจ้าหน้าที่ของรัฐ ตามที่ผู้ตรวจการแผ่นดินกำหนด ดังนี้

(๑) การยึดมั่นในคุณธรรมและจริยธรรม

(๒) การมีจิตสำนึกที่ดี ซื่อสัตย์ สุจริต และรับผิดชอบ

(๓) การยึดถือประโยชน์ของประเทศชาติเหนือกว่าประโยชน์ส่วนตน และไม่มีผลประโยชน์ทับซ้อน

(๔) การยื่นหยัดทำในสิ่งที่ถูกต้อง เป็นธรรม และถูกกฎหมาย

(๕) การให้บริการแก่ประชาชนด้วยความรวดเร็ว มีอัธยาศัย และไม่เลือกปฏิบัติ

(๖) การให้ข้อมูลข่าวสารแก่ประชาชนอย่างครบถ้วน ถูกต้อง และไม่บิดเบือน

ข้อเท็จจริง

- (๓) การมุ่งผลสัมฤทธิ์ของงาน รักษามาตรฐาน มีคุณภาพ โปร่งใส และตรวจสอบได้
- (๔) การยึดมั่นในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข
- (๕) การยึดมั่นในหลักจรรยาวิชาชีพขององค์การ

(๒) จรรยาบรรณของตำรวจ

ข้อ ๑๖ ข้าราชการตำรวจจะต้องสำนึกในการให้บริการประชาชนด้านอำนวยความสะดวก ธรรม และความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ให้สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญและสิทธิมนุษยชน เพื่อให้ประชาชนมีความเชื่อมั่น เชื่อมั่นและศรัทธา ซึ่งต้องประพฤติปฏิบัติ ดังนี้

(๑) อำนาจความสะดวกแก่ประชาชนในการร้องทุกข์ กล่าวโทษ ขออนุญาตขอข้อมูลข่าวสาร หรือติดต่อราชการอื่น ด้วยความเต็มใจ เป็นมิตร ไม่เลือกปฏิบัติ และรวดเร็ว เพื่อไม่ให้ประชาชนเสียสิทธิหรือเสรีภาพตามกฎหมาย

(๒) สุภาพ อ่อนน้อม และให้เกียรติประชาชนเพื่อให้เกิดความน่าเคารพยำเกรง ไม่ใช่ถ้อยคำ กริยา หรือท่าทาง ที่มีลักษณะหยาบคาย ดูหมิ่น หรือเหยียดหยามประชาชน

(๓) ในขณะที่ปฏิบัติหน้าที่ ต้องดำรงตนให้อยู่ในสภาพที่พร้อมและเหมาะสมแก่การปฏิบัติหน้าที่ด้วยความน่าเชื่อถือและน่าไว้วางใจ

(๔) พกพาอาวุธตามระเบียบแบบแผน ไม่จับหรือถืออาวุธ หรือเล็งอาวุธไปยังบุคคลโดยปราศจากเหตุอันสมควร

(๕) พกพาเอกสารหรือตราประจำตัว และแสดงเอกสารหรือตราประจำตัว เมื่อมีบุคคลร้องขอ

ข้อ ๑๗ เมื่อเข้าจับกุมหรือระงับการกระทำผิด ข้าราชการตำรวจต้องยึดถือและปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญและกฎหมายอย่างเคร่งครัด ซึ่งต้องประพฤติปฏิบัติ ดังนี้

(๑) แสดงถึงการอุทิศตนและจิตใจให้แก่การปฏิบัติหน้าที่อย่างกล้าหาญ และมีสติปัญญา

(๒) ยืนหยัดเจตนารมณ์ในการรักษากฎหมายให้ถึงที่สุด และดำเนินการตามกฎหมายต่อผู้กระทำความผิด ทั้งนี้ให้ระลึกเสมอว่า การใช้กฎหมายจะต้องคำนึงถึงหลักมนุษยธรรมด้วย

(๓) ไม่ใช้มาตรการรุนแรง เว้นแต่การใช้มาตรการปกติแล้ว ไม่เพียงพอที่จะหยุดยั้งผู้กระทำความผิดหรือผู้ต้องสงสัยได้

ข้อ ๑๘ ข้าราชการตำรวจต้องตระหนักว่า การใช้อาวุธ กำลัง หรือความรุนแรงเป็นมาตรการที่รุนแรงที่สุด ข้าราชการตำรวจอาจใช้อาวุธ กำลัง หรือความรุนแรง ได้ต่อเมื่อมีความจำเป็นภายใต้กรอบของกฎหมายและระเบียบแบบแผน หรือเมื่อผู้กระทำความผิด หรือผู้ต้องสงสัยใช้อาวุธ ต่อสู้ขัดขวางการจับกุม หรือเพื่อช่วยบุคคลอื่นที่อยู่ในอันตรายต่อชีวิตเมื่อมีการใช้อาวุธ กำลัง หรือความรุนแรง ไม่ว่าจะมิใช่บาดเจ็บหรือเสียชีวิตหรือไม่ ข้าราชการตำรวจต้องรายงานเป็นหนังสือต่อผู้บังคับบัญชาตามระเบียบแบบแผนทันที

ข้อ ๑๕ ในการรวบรวมพยานหลักฐาน การสืบสวนสอบสวน การสอบปากคำ หรือการซักถามผู้กระทำความผิด ผู้ต้องหา ผู้ที่อยู่ในความควบคุมตามกฎหมาย ผู้เสียหาย ผู้รู้เห็นเหตุการณ์ หรือบุคคลอื่น ข้าราชการตำรวจต้องแสดงความเป็นมืออาชีพ โดยใช้ความรู้ความสามารถทางวิชาการตำรวจ รวมทั้งใช้ปฏิภาณไหวพริบและสติปัญญา เพื่อให้ได้ข้อเท็จจริงและชี้แจงไว้ซึ่งความยุติธรรม ซึ่งต้องประพฤติปฏิบัติ ดังนี้

- (๑) ไม่ทำการทารุณหรือทารุณกรรมต่อบุคคล หรือต่อบุคคลอื่นที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กับบุคคลนั้น
- (๒) ไม่ใช่ จ้าง วาน หรือยุงส่งเสริม หรือปล่อยปละละเลยให้มีการทารุณหรือทารุณกรรมต่อบุคคล หรือต่อบุคคลอื่นที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กับบุคคลนั้น
- (๓) ไม่กระทำการข่มขู่หรือรังควาน หรือไม่ใช่อำนาจที่มีชอบ หรือแนะนำเลี้ยมสอนบุคคลให้ถ้อยคำอันเป็นเท็จหรือปรักปรำผู้อื่น
- (๔) ไม่กักขังหรือหน่วงเหนี่ยวบุคคลที่ยังไม่ได้ถูกจับกุมตามกฎหมาย เพื่อการสอบปากคำ
- (๕) ไม่ใช่อำนาจที่มีชอบเพื่อให้ได้มาซึ่งพยานหลักฐาน

ข้อ ๒๐ ข้าราชการตำรวจต้องควบคุมดูแลบุคคลที่อยู่ในความควบคุมของตนอย่างเคร่งครัดตามกฎหมายและมีมนุษยธรรม ซึ่งต้องประพฤติปฏิบัติ ดังนี้

- (๑) ไม่ผ่อนปรนให้บุคคลนั้นมีสิทธิหรือได้ประโยชน์โดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย และระเบียบแบบแผน
- (๒) ไม่รบกวนการติดต่อสื่อสารระหว่างบุคคลกับทนายความ ตามสิทธิแห่งกฎหมาย
- (๓) จัดให้บุคคลได้รับการรักษาพยาบาลหรือการดูแลทางการแพทย์ตามสมควรแก่กรณี เมื่อบุคคลนั้นมีอาการเจ็บป่วยหรือร้องขอ
- (๔) ไม่ควบคุมเด็กและเยาวชนร่วมกับผู้กระทำความผิดที่เป็นผู้ใหญ่ หรือไม่คุมขังผู้หญิงร่วมกับผู้ชาย เว้นแต่เป็นกรณีที่มีกฎหมายและระเบียบแบบแผนอนุญาต

ข้อ ๒๑ ข้อมูลข่าวสารที่ข้าราชการตำรวจได้มาจากการปฏิบัติหน้าที่ตามข้อ ๑๕ หรือจากการปฏิบัติหน้าที่อื่น ข้าราชการตำรวจจะต้องรักษาข้อมูลข่าวสารนั้นเป็นความลับอย่างเคร่งครัด เพราะอาจเป็นอันตรายต่อผลประโยชน์หรือชื่อเสียงของบุคคล หรืออาจเป็นคุณหรือเป็นโทษ ทั้งต่อผู้เสียหายหรือผู้กระทำความผิด ข้าราชการตำรวจจะเปิดเผยข้อมูลนั้นได้ต่อเมื่อมีความจำเป็นต่อการปฏิบัติหน้าที่หรือเพื่อประโยชน์ในราชการตำรวจที่ชอบด้วยกฎหมาย หรือเพื่อการดำเนินการตามกระบวนการยุติธรรมเท่านั้น

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ	พลตำรวจตรีหญิง อัญชญา ศรีทรงผล
วัน/เดือน/ปีเกิด	๑๘ ตุลาคม ๒๕๐๐
การศึกษาอบรม	นิติศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีปทุม
ประวัติการทำงาน -	<p>ปี ๒๕๒๘ ดำรงตำแหน่ง ประจำแผนก ๔ กองกำกับการ ๑ กองบังคับการสนับสนุน กองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน</p> <p>- ปี ๒๕๓๔ ดำรงตำแหน่ง ประจำแผนก ๕ กองกำกับการ ๑ กองบังคับการสนับสนุน กองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน</p> <p>- ปี ๒๕๓๘ ดำรงตำแหน่ง หัวหน้าแผนก ๑ กองกำกับการ ๔ กองบังคับการอำนวยการ กองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน</p> <p>- ปี ๒๕๔๓ ดำรงตำแหน่ง รองผู้กำกับการ ๑ กองกำกับการ ๑ กองบังคับการอำนวยการ สำนักงานส่งกำลังบำรุง</p> <p>- ปี ๒๕๔๗ ดำรงตำแหน่ง นายเวร (สบ ๔) รองผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ</p> <p>- ปี ๒๕๔๘ ดำรงตำแหน่ง ผู้กำกับการฝ่ายอำนวยการ ๔ กองบังคับการอำนวยการ โรงพยาบาลตำรวจ</p> <p>- ปี ๒๕๕๑ ดำรงตำแหน่ง รองผู้บังคับการอำนวยการ โรงพยาบาลตำรวจ</p> <p>- ปี ๒๕๕๕ ดำรงตำแหน่ง ผู้บังคับการกองตรวจราชการ ๖ สำนักงานจเรตำรวจ</p>
ตำแหน่งปัจจุบัน	ผู้บังคับการกองตรวจราชการ ๖ สำนักงานจเรตำรวจ

สรุปย่อ

ลักษณะวิชา สังคมจิตวิทยา

เรื่อง จริยธรรมและจรรยาบรรณของข้าราชการตำรวจอันส่งผลต่อความมั่นคงของชาติ

: กรณีศึกษา ตำรวจภูธร ภาค ๖

ผู้วิจัย พล.ต.ต.หญิง อัญชญา ศรีทรงผล หลักสูตร วปม. รุ่นที่ ๗

ตำแหน่ง ผู้บังคับการกองตรวจราชการ ๖ สำนักงานจรตำรวจ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ตำรวจเป็นข้าราชการที่ใกล้ชิดกับประชาชนมาก จึงต้องมีความพร้อมและเป็นที่ยอมรับของประชาชนได้อย่างแท้จริง ตามวิสัยทัศน์ของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ คือ “เป็นตำรวจมืออาชีพ เพื่อความผาสุกของประชาชน”

หากข้าราชการตำรวจประพฤติปฏิบัติตนเป็นคนดีมีจริยธรรมและจรรยาบรรณแล้ว นอกจากจะเป็นประโยชน์ในการดำรงตนให้พ้นทุกข์ ยังเป็นประโยชน์ต่อประชาชนทั่วไปอีกด้วย ข้าราชการตำรวจจึงถือได้ว่าเป็นทรัพยากรมนุษย์ที่มีค่ามากที่สุดของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ แม้จะเพิ่มกำลังพลมากขึ้นเท่าใดก็ตาม แต่หากเป็นกำลังพลที่มีความบกพร่องหรือไร้คุณภาพ ก็จะทำให้สร้างปัญหาให้แก่สำนักงานตำรวจแห่งชาติและสังคม ดังนั้น จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่สำนักงานตำรวจแห่งชาติ จะต้องพัฒนาข้าราชการตำรวจ ให้มีความรู้ ความสามารถ ตลอดจนมีการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรม และจรรยาบรรณ ให้สมกับคำว่า “ผู้พิทักษ์สันติราษฎร์” อย่างแท้จริง จากการที่ข้าราชการตำรวจเป็นองค์กรแรกในกระบวนการยุติธรรม ซึ่งการปฏิบัติหน้าที่ส่วนใหญ่จะต้องใกล้ชิดกับประชาชนมากที่สุดหน่วยงานหนึ่ง รวมทั้งบทบาทการใช้อำนาจหน้าที่ของตำรวจก็มีอิทธิพลต่อประชาชนและสังคมค่อนข้างสูง จึงเป็นธรรมดาที่จะต้องมีความเสี่ยงวิพากษ์วิจารณ์จากประชาชน โดยบางครั้งข้าราชการตำรวจก็มีความผิดจริงหรือเกิดจากความเข้าใจผิดของประชาชน แต่อย่างไรก็ตามหากข้าราชการตำรวจมีจุดยืนในการปฏิบัติตน ตามหลักของจริยธรรมและจรรยาบรรณแล้ว ปัญหาดังกล่าวย่อมคลี่คลายลดน้อยลง

สำหรับการปฏิบัติหน้าที่ของข้าราชการตำรวจในด้านต่างๆ อาทิเช่น กระบวนการดำเนินการสอบสวนในคดีอาญา ในขั้นตอนของการรับคำร้องทุกข์ การสอบสวน การรวบรวมพยานหลักฐาน การจับกุม การตรวจค้น ยึด การควบคุม การปล่อยชั่วคราว ฯลฯ จากขั้นตอนการดำเนินการดังกล่าว จะเห็นได้ว่าข้าราชการตำรวจเป็นบุคคลแรกที่ต้องสัมผัสกับประชาชน เพื่อ

ดำเนินการในกระบวนการยุติธรรม เริ่มตั้งแต่การสืบสวนหาตัวผู้กระทำผิด การจับกุม การควบคุมตัว ให้ประกันตัว และการดำเนินการทางชั้นศาล ตลอดจนอำนาจในการแจ้งข้อหาว่าบุคคลนั้นกระทำความผิดหนักเบาเพียงใดและการปฏิบัติหน้าที่อื่นๆ อีก เช่น การพิจารณาออกหมายเรียก หมายค้น หมายจับ และการทำบันทึกต่างๆ ที่เกี่ยวเนื่องกับการสอบสวน หากข้าราชการตำรวจใช้อำนาจในการปฏิบัติหน้าที่เหล่านี้ไปในทางที่ไม่ถูกต้องหรือไม่มีความเป็นธรรมแก่ประชาชน หรือมีอคติเข้าข้างฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดแล้ว ย่อมจะเป็นผลเสียต่อเนื่องไปถึงกระบวนการยุติธรรมในชั้นอัยการและศาลได้ อันอาจเป็นเหตุให้ผู้กระทำความผิดรอดพ้นจากการถูกลงโทษหรือได้รับโทษน้อยลง หรืออาจทำให้ผู้ที่ไม่ได้กระทำความผิดต้องได้รับโทษ จะเห็นได้ว่าการใช้อำนาจของรัฐในการที่จะนำตัวผู้ถูกกล่าวหา เข้าสู่กระบวนการยุติธรรมทางอาญา เพื่อเป็นการพิจารณากลับกรองความผิดการสอบสวนคดีอาญา จึงเกี่ยวข้องสัมพันธ์และเสรีภาพของประชาชนมากที่สุด ดังนั้น การใช้อำนาจหน้าที่ของข้าราชการตำรวจในการปฏิบัติหน้าที่ จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่ควรจะมีการคำนึงถึงจริยธรรมและจรรยาบรรณ มิเช่นนั้นจะก่อให้เกิดปัญหาต่างๆ ตามมาได้

นอกจากที่กล่าวมาในเบื้องต้นแล้ว พฤติกรรมที่ขาดจริยธรรมและจรรยาบรรณของข้าราชการตำรวจ จะส่งผลถึงภาพลักษณ์ของวงการเสีกาภิโดยรวม ซึ่งบ่อยครั้งมักปรากฏภาพตามสื่อหรือประชาชนได้พบเห็นหรือรับทราบมา ส่งผลให้ประชาชนบางส่วนเกิดความไม่วางใจและขาดความเชื่อมั่นต่อการปฏิบัติหน้าที่ของข้าราชการตำรวจ การรักษาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ตลอดจนการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชน อันส่งผลต่อความมั่นคงของมนุษย์ในมิติความมั่นคงส่วนบุคคล ซึ่งหมายถึงความปลอดภัยและรู้สึกเชื่อมั่นจากการถูกระบุร้ายทางร่างกายและทรัพย์สิน ความมั่นคงปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของบุคคลนั้นมีความเชื่อมโยงกับระบบสังคมโดยรวม กล่าวคือ ความปลอดภัยเป็นความต้องการลำดับต้น และเป็นหลักสิทธิมนุษยชนขั้นพื้นฐาน ที่มนุษย์ทุกคนมีสิทธิได้รับอย่างเท่าเทียมกัน สิทธิของบุคคลจะถูกล่วงละเมิดมิได้ ดังนั้นการอยู่ร่วมกันในสังคมจึงต้องมีกฎเกณฑ์มีกฎหมายที่เป็นหลักในการปฏิบัติ และควบคุมสังคมให้อยู่ร่วมกันอย่างปกติสุข ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อความมั่นคงของชาติต่อไป

พลตำรวจเอก อุดมย์ แสงสิงแก้ว ผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ ได้เห็นความสำคัญเกี่ยวกับปัญหาจริยธรรมและจรรยาบรรณของข้าราชการตำรวจ จึงได้กำหนดนโยบายการบริหารราชการสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.๒๕๕๗ ขึ้นตามแนวนโยบายของคณะรัฐมนตรี ซึ่งแถลงต่อรัฐสภา โดยได้กำหนดเรื่องจริยธรรมและจรรยาบรรณไว้ในนโยบายทั่วไป ข้อ ๓.๑.๕ ปฏิบัติหน้าที่โดยยึดหลักธรรมาภิบาลข้อย่อยที่ ๓ ปลุกจิตสำนึกและสร้างความตระหนักในเรื่องคุณธรรมและจริยธรรมตำรวจ เพื่อให้ข้าราชการตำรวจประพฤติปฏิบัติตนบนพื้นฐานความซื่อสัตย์ สุจริต ถูกต้อง และมีค่านิยม มีความเป็นอยู่ที่เรียบง่าย ประหยัด ตามหลักปรัชญา “เศรษฐกิจพอเพียง” และกำหนดไว้ในนโยบายเน้นหนัก ข้อ ๓.๒.๖ ปฏิบัติงานโดยยึดหลักธรรมาภิบาลโดยการบังคับใช้กฎหมายและอำนวยความสะดวกด้วยระบบที่เป็นมาตรฐาน โปร่งใส เสมอภาคและเป็นธรรม และยังได้กำหนด

เจตนารมณ์เพื่อมุ่งพัฒนาและเสริมสร้างให้ข้าราชการตำรวจมีค่านิยม ดังนี้

๑ ปกป้อง เทิดทูนและจงรักภักดีต่อสถาบันชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์

๒ เป็นตำรวจมืออาชีพ ชีตมั่นในหลักธรรมาภิบาลและพร้อมเข้าสู่ประชาคมอาเซียน

๓ เป็นตำรวจที่ประชาชนเชื่อมั่น ศรัทธา และเป็นที่ยึดได้อย่างแท้จริง

แม้ว่าสำนักงานตำรวจแห่งชาติจะได้พยายามกระทำทุกวิถีทาง เพื่อให้ข้าราชการตำรวจเป็นผู้ที่มีความรู้ ความสามารถในการปฏิบัติหน้าที่ รวมทั้งมีการควบคุมให้ปฏิบัติตามกฎหมาย ระเบียบ คำสั่ง ข้อบังคับ และวินัยตำรวจอย่างเคร่งครัดในทุกระดับแล้วก็ตาม สำนักงานตำรวจแห่งชาติยังไม่บรรลุเป้าหมายตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้อย่างสมบูรณ์ ทั้งนี้ เพราะข้าราชการตำรวจมีขอบเขตหน้าที่ ความรับผิดชอบต่อประชาชนและประเทศชาตินั้นมีมากมายเช่น การรักษาความมั่นคงต่อชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ การป้องกันปราบปรามอาชญากรรม การสืบสวนสอบสวน การควบคุมแหล่งอบายมุข การให้บริการแก่ประชาชนในรูปแบบต่างๆ เป็นต้น

ตำรวจภูธร ภาค ๖ มีพื้นที่รับผิดชอบทั้งหมด ๕ จังหวัด ประกอบด้วย กำแพงเพชร ตาก นครสวรรค์ พิจิตร พิษณุโลก เพชรบูรณ์ สุโขทัย อุตรดิตถ์ และ อุทัยธานี ซึ่งจากสถิติข้าราชการตำรวจที่ถูกดำเนินการทางวินัยของ กองวินัย สำนักงานตำรวจแห่งชาติ ปรากฏว่า ข้าราชการตำรวจในสังกัด ตำรวจภูธร ภาค ๖ ถูกดำเนินการทางวินัย ปี ๒๕๕๓ (ต.ค.๕๒ - ก.ย.๕๓) มีจำนวน ๒๔๕ เรื่อง ปี ๒๕๕๔ (ต.ค.๕๓ - ก.ย.๕๔) มีจำนวน ๒๕๓ เรื่อง และปี ๒๕๕๕ (ต.ค.๕๔ - ก.ย.๕๕) มีจำนวน ๓๐๖ เรื่อง พบว่าข้าราชการตำรวจในสังกัดตำรวจภูธร ภาค ๖ มีแนวโน้มการกระทำผิดวินัยเพิ่มมากขึ้นทุกปี ซึ่งผู้วิจัยในฐานะเป็นข้าราชการตำรวจ ดำรงตำแหน่ง ผู้บังคับการ กองตรวจราชการ ๖ สำนักงานจเรตำรวจ ซึ่งมีหน้าที่ความรับผิดชอบเกี่ยวกับการดำเนินการตรวจสอบ สืบสวนสอบสวน ข้อเท็จจริง เรื่องร้องเรียน หรือร้องทุกข์ กล่าวหาข้าราชการตำรวจ พนักงานราชการและลูกจ้างในสังกัด ตำรวจภูธรภาค ๖ ที่ทุจริตประพฤติมิชอบ กระทำผิดวินัย หรือกระทำผิดอื่นใด จึงเกิดความสนใจที่จะศึกษาถึงจริยธรรมและจรรยาบรรณของข้าราชการตำรวจในสังกัดตำรวจภูธร ภาค ๖ ทั้งนี้ เพื่อนำผลการศึกษามาใช้เป็นข้อมูล แนวทางและข้อเสนอแนะสำหรับการปรับปรุง แก้ไขปัญหาจริยธรรมของ ข้าราชการตำรวจและเป็นแนวทางให้สำนักงานตำรวจแห่งชาติวางแผนหรือกำหนดแนวทางในการพัฒนาจริยธรรมของข้าราชการตำรวจ เพื่อให้กระบวนการยุติธรรมมีประสิทธิภาพสูงสุด บรรลุ วัตถุประสงค์ของทางราชการ อีกทั้งเพื่อสร้างความไว้วางใจและความเชื่อมั่นให้แก่ประชาชนว่า ข้าราชการตำรวจสามารถให้การดูแลและคุ้มครองความปลอดภัยในชีวิต ทรัพย์สินและรักษาสิทธิ เสรีภาพของประชาชนได้ อันจะส่งผลต่อความมั่นคงของชาติต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

๑. เพื่อศึกษาจริยธรรมและจรรยาบรรณของข้าราชการตำรวจในสังกัดตำรวจภูธรภาค ๖

๒. เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติหน้าที่ตามหลักจริยธรรมและจรรยาบรรณของข้าราชการตำรวจในสังกัดตำรวจภูธรภาค ๖

๓. เพื่อเสนอแนวทางในการพัฒนาจริยธรรมและจรรยาบรรณของข้าราชการตำรวจ

ขอบเขตของการวิจัย

๑. ขอบเขตด้านเนื้อหา

ศึกษาถึงจริยธรรมและจรรยาบรรณของข้าราชการตำรวจในสังกัดตำรวจภูธรภาค ๖ รวมทั้งปัจจัยที่มีผลต่อจริยธรรมและจรรยาบรรณข้าราชการตำรวจ ปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติหน้าที่ ตามหลักจริยธรรมและจรรยาบรรณของข้าราชการตำรวจ

๒. ขอบเขตด้านประชากร

ขอบเขตประชากรในการวิจัยผู้วิจัยได้กำหนดประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นข้าราชการตำรวจในสังกัดตำรวจภูธรภาค ๖

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพเพื่อศึกษาปัจจัย บางประการที่มีผลต่อจริยธรรมและจรรยาบรรณข้าราชการตำรวจ ปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติหน้าที่ตามหลักจริยธรรมและจรรยาบรรณของข้าราชการตำรวจในสังกัดตำรวจภูธรภาค ๖ โดยมีวิธีการดังนี้

๑. วิจัยเอกสาร ได้แก่ การศึกษาจากเอกสารงานวิจัยและเอกสารเชิงประวัติศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับจริยธรรมและจรรยาบรรณของข้าราชการตำรวจตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน

๒. สัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างโดยการสัมภาษณ์ข้าราชการตำรวจในสังกัดตำรวจภูธรภาค ๖ ซึ่งมีอยู่ทั้งหมด ๘ จังหวัดๆ ละ ๕ คน รวมจำนวน ๔๕ คน

ผลการวิจัย

๑. จากการศึกษจริยธรรมและจรรยาบรรณของข้าราชการตำรวจในสังกัดตำรวจภูธรภาค ๖ ผลการวิจัย พบว่าข้าราชการตำรวจส่วนใหญ่ในสังกัดตำรวจภูธรภาค ๖ มีทัศนคติเกี่ยวกับจริยธรรมและจรรยาบรรณไปในทางเดียวกันว่าตำรวจที่ดีควรมีจริยธรรมตาม “กฎ ก.ตร.ว่าด้วยประมวลจริยธรรมและจรรยาบรรณของตำรวจ พ.ศ.๒๕๕๑”

นอกจากการปฏิบัติตาม กฎ ก.ตร.ว่าด้วยประมวลจริยธรรมและจรรยาบรรณฯ และปฏิบัติตนตามระเบียบ กฎ ข้อบังคับ ของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ รวมทั้งแบบแผนและค่านิยมของสังคมแล้ว ข้าราชการตำรวจยังเห็นว่าจริยธรรมที่สำคัญสำหรับอาชีพตำรวจอีกประการหนึ่ง คือ การปฏิบัติตนตามหลักคำสอนทางศาสนา ได้แก่ หลักเบญจศีล หลักสัพปรีสธรรม และหลัก พรหมวิหารธรรม อีกทั้ง

อุดมคติของตำรวจ จำนวน ๕ ข้อ ดังกล่าวนั้นยังสอดคล้องกับหลักธรรมของพระพุทธศาสนาด้วย

๒. การศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติหน้าที่ตามหลักจริยธรรมและจรรยาบรรณของข้าราชการตำรวจในสังกัดตำรวจภูธรภาค ๖ จากการวิจัยพบว่า ข้าราชการตำรวจในสังกัดตำรวจภูธร ภาค ๖ ได้ให้ทรรศนะเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคในการพัฒนาจริยธรรมและจรรยาบรรณตำรวจไว้ว่า งบประมาณที่ได้รับการจัดสรรน้อยไม่เพียงพอต่อการณรงค์เกี่ยวกับการพัฒนาจริยธรรมและขาดบุคลากรในด้านการปลูกฝังและถ่ายทอดจริยธรรมที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญเฉพาะทาง ตลอดจนผู้บริหารไม่ให้ความสำคัญกับการพัฒนาจริยธรรม นอกจากนี้แล้ว ยังมีข้าราชการตำรวจบางส่วนได้ให้ทรรศนะตรงกันว่า เนื้อหาของจริยธรรมตำรวจที่ใช้อยู่ในปัจจุบันมีเนื้อหามาก ทำให้ยากแก่การจดจำ อีกทั้งยังมีลักษณะเป็นนามธรรมเกินไป ตลอดจนการนำประมวลจริยธรรมมาบังคับใช้กับข้าราชการตำรวจนั้นยังขาดการณรงค์ และเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ให้ทราบโดยทั่วกัน

๓. เพื่อเสนอแนวทางในการพัฒนาจริยธรรมและจรรยาบรรณของข้าราชการตำรวจจากการศึกษาวิจัยในภาคเอกสาร พบว่าวิธีการพัฒนาจริยธรรมข้าราชการตำรวจในยุคเริ่มแรก ช่วงปี พ.ศ.๒๕๐๒ - ๒๕๐๕ เป็นการเรียนการสอนเกี่ยวกับจริยธรรมตำรวจในโรงเรียนตำรวจ โดยการนำหลักธรรมตามคำสอนของศาสนามาใช้เป็นหัวข้อบรรยายโดยตรง ซึ่งขาดการปรับแต่งให้เหมาะสมกับสถานการณ์ของวิชาชีพตำรวจ กล่าวคือ วิชาดังกล่าวมีลักษณะเป็นวิชาจริยธรรมทั่วไป มากกว่าจะมีลักษณะเป็นวิชาจริยธรรมตำรวจโดยตรง ต่อมากรมตำรวจได้มีคำสั่งที่ ๑๓๘๘/๒๕๒๕ ลงวันที่ ๒๔ กันยายน พ.ศ.๒๕๒๕ เรื่อง การกำหนดโครงสร้างจริยธรรมตำรวจและวิธีการเสริมสร้างจริยธรรมตำรวจขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์ที่จะให้จริยธรรมตำรวจเป็นเครื่องมือชี้แนะทางในการปฏิบัติหน้าที่ให้ไปสู่ความเป็นผู้พิทักษ์สันติราษฎร์หรือความเป็นตำรวจของประชาชน สำหรับโครงสร้างจริยธรรมตำรวจที่ได้กำหนดไว้ภายใต้คำสั่งดังกล่าว ประกอบด้วย ๕ ส่วน คือ คุณธรรมตำรวจ ค่านิยมของตำรวจ อุดมคติตำรวจ หลักการสำคัญสำหรับอาชีพตำรวจ และข้อปฏิบัติสำหรับอาชีพตำรวจ อีกทั้งยังให้ผู้บังคับบัญชาแต่ละหน่วยงานจัดให้มีการอบรมจริยธรรมตำรวจแก่ข้าราชการตำรวจในสังกัดทุกตำแหน่งและชั้นยศ จนกระทั่งถึงปี พ.ศ.๒๕๕๐ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.๒๕๕๐ มาตรา ๒๗๕ กำหนดให้มาตรฐานทางจริยธรรมของข้าราชการเป็นไปตามประมวลจริยธรรมที่กำหนดขึ้นสำหรับข้าราชการแต่ละประเภท สำนักงานตำรวจแห่งชาติจึงได้ออกกฎ ก.ตร.ว่าด้วยประมวลจริยธรรมและจรรยาบรรณของตำรวจ พ.ศ.๒๕๕๑ เพื่อเป็นกรอบแห่งการประพฤติปฏิบัติของข้าราชการตำรวจ ซึ่งต่อมาปี พ.ศ.๒๕๕๓ ได้มีการแก้ไขปรับปรุง กฎ ก.ตร. ดังกล่าวให้เหมาะสมกับสถานการณ์และกาลเวลา จึงได้ออกกฎ ก.ตร.ว่าด้วยประมวลจริยธรรมและจรรยาบรรณของตำรวจ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ.๒๕๕๓ ขึ้นมา ให้มีผลบังคับใช้ต่อไป

จากผลการวิจัยดังกล่าวอาจสรุปได้ว่า ปัจจุบันสำนักงานตำรวจแห่งชาติมีการกำหนดกรอบการประพฤติปฏิบัติที่เป็นแบบที่แน่นอน เพื่อให้เป็นไปตามจริยธรรมและจรรยาบรรณของตำรวจ ซึ่งผู้วิจัย มีความเห็นว่าสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ควรจะศึกษาเพื่อพัฒนาวิธีการพัฒนาจริยธรรม

อย่างเป็นระบบ โดยอาจใช้ทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมของโคลเบอร์ก (Kohlberg ๑๙๗๑:๖๔-๖๕) หรือทฤษฎีการทำค่านิยมให้กระจ่าง (Value Clarification) (Rokeach, ๑๙๖๘, อ้างใน สุนทรี โคมิน และ สนิท สมัครการ, ๒๕๒๒:๑๓) มาประยุกต์ใช้ร่วมกับการพัฒนาจริยธรรม ด้วยวิธีการทางพุทธศาสนา โดยโคลเบอร์กเสนอว่า การปลูกฝังจริยธรรม คือ การพัฒนาผู้เรียนให้มีกฎเกณฑ์การตัดสินใจด้วยเหตุผลในระดับสูง และอย่างน้อยก็ให้อยู่ในระดับกฎเกณฑ์สังคม และการพัฒนาจริยธรรมไม่อาจกระทำด้วยการสอน จริยธรรมพัฒนาขึ้นมาด้วยการนึกคิดของแต่ละคนตามลำดับขั้น และตามระดับพัฒนาการทางปัญญา ซึ่งผูกพันกับอายุ นอกจากนี้การเปิดโอกาสให้บุคคลประสบกับทรศนะที่ขัดแย้งกับโครงสร้างความคิดทางจริยธรรมเดิมของตนก็จะช่วยให้บุคคลพัฒนาเหตุผลเชิงจริยธรรมให้สูงขึ้นได้ ซึ่งหลักการเหล่านี้สำนักงานตำรวจแห่งชาติอาจนำไปประยุกต์ โดยแทนที่จะสอนจริยธรรมด้วยวิธีการบรรยายเพียงอย่างเดียว อาจใช้การอภิปรายหรือกรณีศึกษาที่เป็นเรื่องที่ยากต่อการตัดสินใจ และเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้อภิปรายแลกเปลี่ยนทัศนะ ในชั้นเรียนประกอบด้วย ซึ่งการสอนจริยธรรมโดยวิธีการอภิปรายเป็นวิธีการที่มีประสิทธิภาพมากตามทฤษฎีของโคลเบอร์ก หรืออาจใช้แนวคิดการปลูกฝังจริยธรรมด้วยการกระจ่างค่านิยมมาใช้ โดยผู้สอนจะต้องพยายามให้ผู้เรียนค้นพบค่านิยมด้วยตนเอง คือช่วยให้ผู้เรียนเกิดความกระจ่างในความเชื่อ ในทัศนะคติของตนเองว่าหลักการประพฤติปฏิบัติของตนเองต่อ สิ่งต่างๆ เป็นอย่างไรและหลักการที่ดีที่ถูกต้องที่ควร ตามทรศนะของตนเป็นอย่างไร ซึ่งอาจจะใช้กิจกรรมต่างๆ ที่สนุกสนานเพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนแต่ละคนแสดงทัศนะของตนเอง

นอกจากนี้ ควรมีการปลูกฝังเรื่องจริยธรรมตำรวจให้แก่ข้าราชการตำรวจ ในทุกระดับชั้นเรียน และเมื่อสำเร็จการศึกษาไปแล้ว ก็ควรจัดให้มีการอบรมจริยธรรมตำรวจทุกปี โดยจัดเป็นกิจกรรมต่อเนื่อง ซึ่งจะสอดคล้องกับทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมของโคลเบอร์กที่ว่าบุคคลจะมีพัฒนาการทางด้านการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมไปตามขั้น ซึ่งมี ๖ ขั้น ตามลำดับของชีวิต ซึ่งหากมีการพัฒนาการทางด้านการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม ก็จะมีการพัฒนาการทางจริยธรรมตามไปด้วย อีกทั้งการปลูกฝังจริยธรรมเป็นเรื่องที่ต้องใช้ระยะเวลาในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม หรือทัศนะคติของผู้เข้าร่วมกิจกรรม ซึ่งระยะเวลาอบรมเพียงสั้นๆ อาจไม่สามารถกระทำได้

จากการศึกษาภาคสนาม ผลการวิจัยพบว่า ข้าราชการตำรวจในสังกัดกองบัญชาการตำรวจภูธร ภาค ๖ ได้เสนอแนวความคิดให้มีการนำหลักคำสอนทางพระพุทธศาสนามาเป็นแนวทางในการพัฒนาจริยธรรมตำรวจ เนื่องจากข้าราชการตำรวจส่วนใหญ่เป็นผู้นับถือศาสนาพุทธ แต่ก็ยังมีข้าราชการตำรวจที่นับถือศาสนาอื่นๆ แยกต่างหากออกไป ฉะนั้นเพื่อให้การพัฒนาจริยธรรมของข้าราชการตำรวจดำเนินไป อย่างมีประสิทธิภาพ ก็ควรนำหลักคำสอนทางศาสนาที่แต่ละคนนับถืออยู่มาเป็นแนวทางในการพัฒนาจริยธรรม ไม่ยึดติดอยู่กับศาสนาใดเพียงศาสนาหนึ่ง

ข้อเสนอแนะ

ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาสามารถนำไปใช้ประโยชน์ให้เกิดผลอย่างเป็นรูปธรรม โดยผู้ศึกษา

มีข้อเสนอแนะสำหรับการพัฒนาจริยธรรมตำรวจ เพื่อเป็นแนวคิดสำหรับการพัฒนาจริยธรรมตำรวจ
ดังนี้

๑. ข้อเสนอแนะในทางปฏิบัติ

๑. เนื่องจากประมวลจริยธรรมตำรวจมีเนื้อหาเป็นจำนวนมาก อีกทั้งมีลักษณะเป็นนามธรรมสูง ทำให้ข้าราชการตำรวจไม่ให้ความสนใจที่จะแสวงหาความรู้ ความเข้าใจ จึงควรมีการปรับปรุงเนื้อหาประมวลจริยธรรมตำรวจให้สั้น กระชับ ไม่ซ้ำซ้อน สะดวกต่อการปฏิบัติ และง่ายต่อการจดจำ

๒. ควรมีการประชุมสัมพันธ ์ รมรงค์ให้ข้าราชการตำรวจได้รับทราบ ทำความเข้าใจในเรื่องที่มา เหตุผล ความจำเป็น วัตถุประสงค์ เนื้อหา และประโยชน์ที่จะได้รับจากการปฏิบัติตามประมวลจริยธรรมตำรวจ

๓. ควรมีการยกย่องข้าราชการตำรวจที่ประพฤติ ปฏิบัติชอบ มุ่งมั่นในจริยธรรมตำรวจ โดยเฉพาะคำชมเชยจากผู้บังคับบัญชา และเพื่อนร่วมงาน เพื่อเป็นแบบอย่างที่ดีแก่คนอื่น และเป็นการสร้างขวัญกำลังใจให้แก่ผู้ทำความดีด้วย

๔. ควรมีการคัดเลือกข้าราชการตำรวจที่เป็นแบบอย่างที่ดีมาเป็นอาจารย์ หรือผู้บังคับบัญชา ฝึกสอนนักเรียนตำรวจ หรือเป็นวิทยากรในหลักสูตรการพัฒนาจริยธรรมตำรวจ

๕. ควรจัดให้มีการศึกษาวิชาจริยธรรมและจรรยาบรรณตำรวจ สำหรับนักเรียนตำรวจต่อเนื่องเป็นประจำทุกๆ ปี ตั้งแต่ปีแรกจนถึงปีสุดท้าย โดยกำหนดหัวข้อการเรียนการสอนให้ชัดเจน มีการศึกษา ทั้งภาคทฤษฎีและปฏิบัติ รวมทั้งมีการยกย่องบุคคลผู้มีจริยธรรมสูง ซึ่งเป็น ตัวอย่างจากของจริงในสังคมมาสื่อให้นักเรียนตำรวจทุกระดับ ได้สัมผัสและเรียนรู้โดยตรง

๖. ผู้นำหรือผู้บังคับบัญชาาระดับสูง ควรทำตัวให้เป็นแบบอย่างที่ดี ให้ความสนใจและเอาใจใส่ในการพัฒนาจริยธรรมอย่างต่อเนื่อง และควรจัดสรรเพิ่มงบประมาณ เพื่อรณรงค์ให้ข้าราชการตำรวจเห็นถึงความสำคัญ และการประพฤติปฏิบัติตนตามจริยธรรมตำรวจ

๗. ควรสร้างมาตรฐานทางคุณธรรม จริยธรรมและจรรยาบรรณขององค์กร เพื่อเป็นค่านิยมใหม่ขึ้นในหน่วยงาน โดยการถือปฏิบัติร่วมกัน เน้นการเพิ่มคุณค่าทางจิตใจให้สูงยิ่งขึ้นด้วยความรับผิดชอบต่อนานที่ การเสียสละและอุทิศตนเพื่อส่วนรวม

๒. ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษาวิจัยต่อไป

๑. ควรจะมีการศึกษาวิจัยในเรื่องของปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อครอบครัว องค์กรของข้าราชการตำรวจที่ทำให้เกิดความเสื่อมถอยทางคุณธรรม จริยธรรม

๒. ควรจะมีการศึกษาต่อไปเกี่ยวกับหลักสูตรการเรียนการสอน ด้านการพัฒนาจริยธรรมตำรวจที่เหมาะสม ว่าควรมีเนื้อหา กรอบแนวความคิด อย่างไร

ท้ายนี้ ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่างานวิจัยนี้ คงจะเกิดประโยชน์แก่ผู้ที่สนใจศึกษาเกี่ยวกับประเด็นการพัฒนาจริยธรรมและจรรยาบรรณข้าราชการตำรวจ อีกทั้งเป็นแนวทางในการศึกษาวิจัย

จริยธรรมข้าราชการอื่นๆ ต่อไป อย่างไรก็ตาม ผู้วิจัยมีความเห็นเพิ่มเติมว่า การพัฒนาจริยธรรมนั้น ควรจะเริ่มต้นตั้งแต่วัยเยาว์ โดยการสร้างสิ่งแวดล้อมที่เหมาะสมต่อการพัฒนาจริยธรรมในครอบครัว ชุมชน และสังคมของแต่ละบุคคล

Abstract

Title Morality and Code of Ethics for Police Officers Act on National Security

Case Study: Provincial Police Region 6

Field Social - Psychology

Name Pol.Maj.General Anchana Srisongpon **Course** NDC(SPP) **Class** 7

This effective research, which is acquired from document research and interview, is prepared for three specific objectives. The first objective is that to learn more about morality and code of ethics for Police Officers in Provincial Police Region 6. Secondly, to study about the problem and obstacle during performing their duties. Eventually, to suggest new procedures for morality and code of ethics development among Police Officers.

The result from objective 1, I found that most of the police officers in this region have the same morality and code of ethics attitude that police officers must have virtue and ethics. Beside from this, another important one is to follow religious philosophy and police officer's ideal. Moreover, the result from second objective is that they mentioned that the budget for morality development scheme is not enough and lack of moral and ethical experts in order to teach and foster these vision. Finally, the last objective, the result shows that in the past ethics and moral is taught in police schools (INSTITUTE OF POLICE ADMINISTRATION DEVELOPMENT) by applying the lessons from religious philosophy. Later in 1982, Royal Thai Police Department determined moral development structure by dividing into 5 sections; virtue, values, ideal, principles and rules. Until 2008, Office of The Police Commission rules about morality and code of ethics in order to confine police officer's behaviour. In 2009, this rule is rectified in order to suit situation and time.

From this research, I suggest that Royal Thai Police Department needs to study and understand more about the morality and ethics in order to develop it systematically by applying Kohlberg's Theory with religious philosophy.